

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตาม
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน:
ศึกษากรณีจังหวัดลพบุรี

กานดา เต๊ะชั้นหมาก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2552

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมกรดำเนินชีวิตตาม

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของคร้วเรือน:

ศึกษากรณีจังหวัดลพบุรี

กานดา เต๊ะชั้นหมาก

คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์.....*ดร.แดง อ่อน มั่นใจตน*.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ดร.แดงอ่อน มั่นใจตน)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์.....*ดร.กาสัก เต๊ะชั้นหมาก*.....ประธานกรรมการ
(ดร.กาสัก เต๊ะชั้นหมาก)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์.....*ดร.แดง อ่อน มั่นใจตน*.....กรรมการ
(ดร.แดงอ่อน มั่นใจตน)

อาจารย์.....*ดร.ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์*.....กรรมการ
(ดร.ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์)

รองศาสตราจารย์.....*ดร.สุรสิทธิ์ วิชิรขจร*.....คณบดี
(ดร.สุรสิทธิ์ วิชิรขจร)

วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2552

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์	ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน: ศึกษากรณีจังหวัดลพบุรี
ชื่อผู้เขียน	นางสาวกานดา เต๊ะชั้นหมาก
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา	2552

การศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน: ศึกษากรณีจังหวัดลพบุรี มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ แหล่งข้อมูลในการศึกษาประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ และข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง การเลือกพื้นที่เลือกแบบเจาะจงโดยเลือกอำเภอและชุมชนที่เข้าร่วมโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จังหวัดลพบุรี จาก 11 หมู่บ้าน จาก 11 อำเภอ สำหรับการเลือกหมู่บ้านเลือกแบบเจาะจงจากหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการ ทั้ง 11 หมู่บ้าน ประชากรเป็นครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านละ 10 ครัวเรือน รวมจำนวน 110 ครัวเรือน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ และการรวบรวมจากเอกสาร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ จำนวน ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า

1. หัวหน้าครัวเรือนมีอายุเฉลี่ย 50 ปี มีการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับประถมศึกษา ครัวเรือนมีสมาชิกเฉลี่ย 4 คน ครัวเรือนมีอาชีพหลักด้านเกษตรกรรม มีรายได้ประจำเฉลี่ยเดือนละ 46,000 บาท รายจ่ายรวมเฉลี่ยเดือนละ 22,575 บาท มีเงินออมรวมเฉลี่ย 65,837 บาท และมีภาชนะที่สิ้น รวมเฉลี่ย 199,081 บาท

(2)

2. สมาชิกของครัวเรือนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากโทรทัศน์ ในรอบปีที่ผ่านมาได้รับฟังข้อมูล/ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่าง ๆ สัปดาห์ละ 3 ครั้งขึ้นไป เข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2 ครั้ง ศึกษาดูงาน 1 ครั้ง ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2 ครั้ง เผยแพร่ความรู้ 1 ครั้ง

3. ครัวเรือนได้รับการสนับสนุนให้ได้มีโอกาสในการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยการให้เข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2 ครั้ง ศึกษาดูงาน 1 ครั้ง ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 1 ครั้ง เผยแพร่ความรู้ 1 ครั้ง ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ ด้านการให้คำแนะนำ/ข้อเสนอแนะ 2 ครั้ง ด้านกำลังใจ/คำยกย่องชมเชย 1 ครั้ง การให้รวมกลุ่มกันภายในชุมชน 2 กลุ่ม และการให้เชื่อมโยง เป็นเครือข่ายกับครัวเรือนอื่นๆ ภายนอกชุมชน

4. ประชากรมีความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก โดยตอบคำถามได้ถูกต้อง ร้อยละ 83.6 ถึง 98.2

5. ประชากรมีเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับเห็นด้วย และไม่มีความเห็น เท่ากัน

6. สมาชิกในครัวเรือนมีการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในภาพรวมและ รายด้านทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

7. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนใน หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีจำนวน 5 ปัจจัย คือ 1) แหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานอยู่ในระดับต่ำ 2) การรับข้อมูล/ข่าวสาร เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานอยู่ในระดับต่ำ 3) การเข้ารับการ ฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานอยู่ใน ระดับต่ำ 4) การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้คำแนะนำ/ข้อเสนอแนะ มีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานอยู่ในระดับต่ำ และ 5) การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการให้รวมกลุ่มกันในชุมชนมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานอยู่ในระดับต่ำ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกในครัวเรือนได้รับการสนับสนุนให้รวมกลุ่มกัน ภายในชุมชนเพื่อปฏิบัติด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มากขึ้น

2. ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกในครัวเรือนได้รับการฝึกอบรม/การอบรมเชิง ปฏิบัติการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มากขึ้น

3. เจ้าหน้าที่ของรัฐควรให้การสนับสนุนแก่สมาชิกในครัวเรือนด้านการให้คำแนะนำ/ ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มากขึ้น

4. ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสื่อ ต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะโทรทัศน์

(3)

5. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกในครัวเรือนลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว ทำน้ำสกัดชีวภาพ เป็นต้น ซึ่งครัวเรือนสามารถจะทำได้เองหรือรวมกลุ่มกันขึ้น นอกจากจะช่วยลดต้นทุนแล้วก็อาจจะเป็นการเพิ่มรายได้สู่ครัวเรือนอีกด้วย

ABSTRACT

Title of Research Paper : Factors Related to Behavior of Leading Life in Line with The Philosophy of Sufficiency Economy by Households: The Case Study of Lopburi Province.

Author : Miss Kanda Tekhanmag

Degree : Master of Arts (Social Development)

Year : 2009

The purpose of the study was twofold: (1) to investigate the behavior of leading life in line with the philosophy of sufficiency economy by households in the model communities in Lopburi province, and (2) to find out the factors related to their behavior.

This survey research utilized both primary and secondary data. The primary data were collected by interview and observation, while the secondary data were taken from related documents. The research tool was a structured interview schedule. The geographical area was purposively selected from districts and communities that participated in the project to drive sufficiency economy in the model communities (11 villages or communities in 11 districts) in Lopburi province. The sample consisted of 10 households from each community, or the total of 110. Frequency, percentage, mean, standard deviation, maximum score and minimum score were used to describe the data and correlation and multiple regression analysis were employed to test the hypothesis.

The findings were summarized below.

1. The average age of household heads was 50 and their education was primary school. The average member of household members was 4 persons. The major occupation was farming. They had an average monthly income of 46,000 baht and an average monthly expense of 22,575 baht. Their average amount of savings was 65,837 baht. The average amount of debt was 199,081 baht.

(5)

2. The household members received news and information on sufficiency economy from television. In the past year, they received related information from different types of media at least three times. They used to attend a training course/workshop twice, make an observation tour once, participating in knowledge exchange twice, and spreading knowledge once.

3. The households in the study had an opportunity to acquire knowledge about sufficiency economy by attending a training course/workshop twice, making and observation tour once, participating in knowledge exchange twice. They also got advice and recommendations from government officials twice, and were praised once, Besides, they were also supported to build a network with households outside the community.

4. The sample group had a good knowledge about sufficiency economy, as around 83.6-98.9 percent could answer the questions correctly.

5. The number of the samples who agreed with the philosophy of sufficiency economy was equal to that of those who had no opinion.

6. The household members led their lives in line with the philosophy at a rather high level- both as a whole and individual aspects.

7. Five factors were found to be significantly related to their behavior of leading life in line with the philosophy of sufficiency economy. 1) Sources that receiving news and information about sufficiency economy had a relationship with their behavior at a low level. 2) Receiving news and information about sufficiency economy had a relationship with their behavior at a low level. 3) Attending a training course/workshop on sufficiency economy had a relationship with their behavior at a low level. 4) Receiving advice or recommendations from government officials had a relationship with their behavior at a low level. 5) Receiving support to form a group in the community had a relationship with their behavior at a low level.

Recommendations

1. Household members should be more encouraged to form a group within the community to follow the philosophy of sufficiency economy.

2. Household members should be given more support to attend a training course/workshop to follow the philosophy of sufficiency economy.

3. Government officials concerned to provide household members with advice/recommendations to follow the philosophy of sufficiency economy.

(6)

4. There should be more public relations work to disseminate information about sufficiency economy in mass media, especially television.

5. Household members should be encouraged to reduce their unnecessary expenses, such as by gardening, producing bio-extract water, etc. The households can do this alone or to form a group to carry out the activities. Besides reducing the farming cost, they may earn extra money for their families.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจากคณาจารย์คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แดงอ่อน มั่นใจตน ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจสอบความบกพร่องต่าง ๆ ที่มีให้ได้นำไปปรับแก้จนสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เตชะชั้นหมาก ที่กรุณาเป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำ และตรวจแก้วิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี โดยได้ให้ความเอื้อเฟื้อในการเก็บข้อมูลทั้งในส่วนของข้อมูลเอกสาร และการให้สัมภาษณ์ที่ต้องใช้เวลานานให้เป็นไปได้ด้วยดี ขอขอบใจเพื่อน ๆ พัฒนาสังคมรุ่นที่ 42 เพื่อน ๆ การสอนวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รุ่นที่ 9 และเพื่อน ๆ หอวัง 6/2 ทุกคนที่ได้ให้คำปรึกษาที่ดี และเป็นกำลังใจในการวิทยานิพนธ์เสมอมา

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ คุณยายและทุกคนที่รักที่คอยห่วงใย เป็นกำลังใจ ให้คำปรึกษาในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ และรักผู้หญิงคนนี้เสมอมา

กานดา เตชะชั้นหมาก

กันยายน 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
ABSTRACT	(4)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพ	(13)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา	4
1.3 ขอบเขตการศึกษา	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	6
2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้	17
2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม	28
2.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้	34
2.5 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเจตคติ	38
2.6 โครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรากฐานของชีวิต ประชาชนในหมู่บ้าน จังหวัดลพบุรี (ปี 2550)	48
2.7 การดำเนินการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของจังหวัดลพบุรี (ปี 2550)	56
2.8 บริบทหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จังหวัดลพบุรี	58
2.9 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	83

	หน้า
บทที่ 3 กรอบแนวคิดและระเบียบวิธีวิจัย	104
3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา	104
3.1.1 ตัวแปรในการศึกษา	104
3.1.2 คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา	106
3.1.3 สมมติฐานในการศึกษา	109
3.2 ประชากร	114
3.2.1 การเลือกพื้นที่	114
3.2.2 ประชากรในการศึกษา	115
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	116
3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	116
3.3.2 วิธีการสร้างและทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	117
3.4 การรวบรวมข้อมูล	117
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	118
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	120
บทที่ 4 ผลการศึกษา	121
4.1 ข้อมูลครัวเรือนที่ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จังหวัดลพบุรี	121
4.2 การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน	123
4.3 การได้รับการสนับสนุนทางสังคม	126
4.4 ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	132
4.5 เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	133
4.6 การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	135
4.7 ผลการทดสอบสมมติฐาน	147
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	162
5.1 สรุป	162
5.2 อภิปรายผล	172
5.3 ข้อเสนอแนะ	179

(10)

	หน้า
บรรณานุกรม	181
ภาคผนวก	192
ประวัติผู้เขียน	206

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	52
2.2	55
3.1	115
4.1	123
4.2	127
4.3	130
4.4	133
4.5	135
4.6	136
4.7	137
4.8	137
4.9	139
4.10	140
4.11	142

ตารางที่	หน้า
4.12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิต ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร จำแนกตามตำบลบ้านเรือนที่ อยู่อาศัย	144
4.13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิต ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร จำแนกตามด้านการดูแล รักษาสุขภาพ	145
4.14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิต ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร จำแนกตามด้านการ ประกอบอาชีพ	147
4.15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิต ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร จำแนกตามด้านเศรษฐกิจ และการใช้จ่าย	149
4.16 ค่าสัมพันธัมระหว่างปัจจัยที่ศึกษากับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตาม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ต้นแบบจังหวัดลพบุรี	158
4.17 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จังหวัดลพบุรี โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Backward	160

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 หลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	13
2.2 การเกิดและทางออกของเจตคติ	43
2.3 ภาพรวมโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงฯ จังหวัดลพบุรี ปี 2550	50
3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา	108

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจของประเทศไทยในปีพ.ศ. 2540 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางออกของปัญหาแก่พสกนิกรชาวไทย โดยพระราชทานแนวทางในการแก้ไขวิกฤตการณ์ ภายใต้ชื่อ “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง เพื่อให้ประชาชนรอดพ้นจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ดังกระแสพระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 (สำนักราชเลขาธิการ, 2541: 631-632) ที่ว่า

“...การจะเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้นหมายความว่า อุ่มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตัวเอง อันนี้ก็เคยบอกว่า ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่า ทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัว จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอ จะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการ ก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก อย่างนี้ท่านนักเศรษฐกิจต่างๆ ก็มาบอกว่า ล้าสมัย จริง อาจจะล้าสมัย คนอื่นเขาต้องมีการเศรษฐกิจ ที่ต้องมีการแลกเปลี่ยน เรียกว่า เป็นเศรษฐกิจการค้า ไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียง เลย์รู๊สึกว่าไม่หุหุหุ แต่เมืองไทยเป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่า ผลิตให้พอเพียงได้...

...ถ้าสามารถที่จะเปลี่ยนให้กลับเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียง ไม่ต้องทั้งหมด แม้จะไม่ถึงครึ่งอาจจะเศษหนึ่งส่วนสี่ ก็สามารถที่จะอยู่ได้...”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเนื่องในโอกาสต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง พระองค์ท่านได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง ความพอมีพอกินพอใช้ การรู้จักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวและทรงเตือนประชาชนชาวไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชา ตลอดจนมีคุณธรรมเป็นกรอบในการดำรงชีวิต

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาต่าง ๆ มาร่วมกันศึกษาและทำความเข้าใจพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงแล้วสรุปเป็นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและได้อัญเชิญมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) โดยพยายามส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับเกิดความเข้าใจและนำไปปฏิบัติ และได้สืบเนื่องถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่เน้นการกำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ได้ัญเชิญปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาประเทศ มุ่งเน้นการบริหารจัดการทุนทางเศรษฐกิจ สังคม ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ โดยมุ่งให้เกิดความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยมีพื้นที่และชุมชนเป็นตัวตั้ง โดยมียุทธศาสตร์สร้างชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งเป็นฐานรากความมั่นคงของประเทศ มีแนวคิดและมุมมองที่ให้ความสำคัญกับภาวะความสมดุลที่เกิดจากทุกองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันอย่างถูกต้อง พอดี มีความสมดุล การพัฒนาต้องอยู่ภายใต้หลักคุณธรรม คือ การกระทำที่นำไปสู่ความสมดุลของการอยู่ร่วมกัน ซึ่งจะต้องเกิดขึ้นในทุกระดับ โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 กำหนดวัตถุประสงค์หลัก 3 ข้อ คือ 1) เพื่อสร้างเสริมศักยภาพชุมชนและการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 2) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิตประชาชน บนพื้นฐานการใช้ทุนเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างมีดุลยภาพ และ 3) เพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชนให้อยู่ร่วมกับระบบนิเวศน์อย่างเกื้อกูล มีความสงบสุข และสมานฉันท์ โดยกำหนดหลักการและยุทธศาสตร์สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงไว้ ดังนี้คือ 1) สร้างองค์ความรู้/ฐานข้อมูล 2) ค้นหาตัวอย่างรูปธรรมที่หลากหลาย 3) สร้างเพื่อนบ้านช่วย ขยายผล และ 4) พัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ โดยได้คาดหวังผลในระยะยาวที่จะทำให้ 1) คนไทยใช้ชีวิตบนฐานเศรษฐกิจพอเพียง 2) สังคมไทยมีเครือข่ายความร่วมมือเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) การพัฒนาอยู่บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งทั้งหมดนี้ให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น การแปลงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ไปสู่การปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกระดับขึ้น

รัฐบาลได้น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศภายใต้กรอบแนวคิดการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก ยึดความพอดีหรือทางสายกลาง หลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงในการดำเนินงาน สร้างความสมดุล สร้างภูมิคุ้มกัน ภายใต้การมีคุณธรรมและจริยธรรม โดยใช้ 4 ป. คือ โปร่งใส เป็นธรรม ประหยัด และมีประสิทธิภาพ เป็นตัวกำกับเพื่อนำไปสู่ความสมานฉันท์ ก่อให้เกิด “สังคมอยู่ดีมีสุข” โดยกระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทาง

เศรษฐกิจพอเพียง โดยการพัฒนาฐานข้อมูล จปฐ. และ กชช.2ค ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์และขยายผลการดำเนินงาน เพื่อให้การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บังเกิดผล อย่างเป็นรูปธรรม สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลพบุรี ได้จัดทำโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นรากฐานของชีวิตประชาชนในหมู่บ้าน โดยยึดหลักการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม “ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา”

จังหวัดลพบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางตอนบนซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทางการเกษตร ที่มีการผลิตพืชแบบเชิงเดี่ยว โดยมีวัตถุประสงค์ของการผลิตเพื่อตอบสนองด้านการค้าเป็นหลัก เกษตรกรจึงไม่มีการสำรองหรือเก็บผลผลิตไว้บริโภคในครัวเรือน ส่งผลให้ต้องมีค่าใช้จ่ายด้านอาหารเพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น ประกอบกับรูปแบบการผลิตพืชที่เน้นหนักเพียงชนิดเดียว อาจทำให้เกษตรกรอยู่ในภาวะเสี่ยง หากเกิดสถานการณ์ผันแปรด้านภาวะการตลาด และความไม่แน่นอนของสถานการณ์ด้านการผลิต แต่เนื่องจากพืชแต่ละชนิดจะมีความสามารถ เฉพาะตัวในการดำรงชีวิตตามสภาพธรรมชาติไม่เหมือนกัน ดังนั้น การวางแผนการผลิตพืชที่ดีโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงจึงน่าจะเป็นทางออกที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีพ ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

จังหวัดลพบุรีได้รับนโยบายการขับเคลื่อนโครงการพระราชดำริและการขยายผลสู่การปฏิบัติ ในจังหวัด โดยในขั้นต้นได้ส่งทีมงานของส่วนราชการในจังหวัดไปศึกษาดูงานในศูนย์ศึกษาการพัฒนา เขาคินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาคินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยศึกษาเชิงลึกเพื่อนำแนวคิดที่ได้จากการศึกษาไปขยายผลในการดำเนินโครงการกิจกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดลพบุรี จากนั้นได้จัดประชุมทีมงานจังหวัดเพื่อพิจารณากำหนดแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งได้ข้อสรุปว่าการบูรณาการทุกภาคส่วนต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาอย่างจริงจัง เพื่อนำพาให้บรรลุเป้าหมายตามแนวทางพระราชดำริ โดยให้มีการดำเนินการพัฒนาพื้นที่หมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียงดีเด่น (ต้นแบบ) ทุกอำเภอ ๆ ละ 1 หมู่บ้าน รวมจำนวน 11 หมู่บ้าน ๆ ละ 10 ครัวเรือน รวมจำนวน 110 ครัวเรือน เพื่อเป็นตัวอย่างและขยายผลต่อไปโดยได้พิจารณาจากการทำ แผนชุมชนครบวงจร ซึ่งหมู่บ้านต่าง ๆ ดังกล่าวมีแนวทางพัฒนาไปสู่การพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยยึดหลักการตามแนวพระราชดำรัส “เศรษฐกิจพอเพียง” ได้แก่ การรวมกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนอย่าง เข้มแข็งและเป็นแรงขับเคลื่อนพลังของชุมชนที่สำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน เช่น มีการรวมกลุ่มเพื่องานอาชีพ ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร มีระบบเศรษฐกิจชุมชนที่มาจากฐานความรู้/ ภูมิปัญญาชาวบ้าน เกิดจากการเชื่อมโยงสัมพันธ์ เกื้อกูลกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกันจนเกิดพลังและ สามารถขับเคลื่อนไปได้ด้วยตัวเอง เป็นวิถีชุมชนที่พึ่งพาตนเองได้ พึ่งพาธรรมชาติ และพึ่งพาอาศัย ะหว่างกันได้ ทั้งนี้ โดยมีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชาวบ้านในชุมชนที่สามารถนำหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติได้

ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงมุ่งประเด็นศึกษาพฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี เพื่อจะได้ทราบถึงพฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี เพื่อเป็นตัวอย่างและขยายผลต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการ คือ

1.2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งขอบเขตการศึกษาออกเป็น 3 ด้าน คือ

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาสาระ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ศึกษาในประเด็นด้าน

1.3.1.1 พฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี ในด้านอาหาร ด้านการแต่งกาย ด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ด้านการดูแลสุขภาพ ด้านการประกอบอาชีพ และด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่าย โดยในแต่ละด้านได้ศึกษาตามกรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน 5 เรื่อง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม

1.3.1.2 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลครัวเรือน การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสนับสนุนทางสังคม ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ศึกษาในจังหวัดลพบุรี เพราะเป็นจังหวัดในภาคกลางตอนบนซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้รับความนิยบายการขับเคลื่อนโครงการพระราชดำริและการขยายผลสู่การปฏิบัติในจังหวัดเป็นจังหวัด

อย่างจริงจัง โดยให้มีการดำเนินการพัฒนาพื้นที่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี ทุกอำเภอๆ ละ 1 หมู่บ้าน รวมจำนวน 11 หมู่บ้าน เพื่อเป็นตัวอย่างและขยายผลต่อไป

1.3.3 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย การศึกษาครั้งนี้ศึกษา ได้แก่ หัวหน้าหรือผู้แทน ครุฑเรือนที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็น รากฐานของชีวิตประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี จำนวน 11 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 10 ครุฑเรือน รวมจำนวน 110 ครุฑเรือน

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาครั้งนี้มีประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา 3 ประการ คือ

1.4.1 ทราบถึงพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครุฑเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

1.4.2 ทราบถึงปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ ครุฑเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

1.4.3 เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ ครุฑเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี เป็นการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี โดยมีการศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีแนวคิดที่สำคัญ ประกอบด้วย 1. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ 3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม 4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ 5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเจตคติ 6. โครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรากฐานของชีวิตประชาชนในหมู่บ้าน จังหวัดลพบุรี (ปี 2550) ประชาชนในหมู่บ้าน จังหวัดลพบุรี (ปี 2550) 7. การดำเนินการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของจังหวัดลพบุรี (ปี 2550) และ 8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ในส่วนนี้จะนำเสนอ 7 หัวข้อ ได้แก่ 1. ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง 2. ความเป็นมา 3. หลักคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4. หลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5. การขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 6. แนวคิดระบบเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกินกับการแก้ไขวิกฤติทางเศรษฐกิจและปัญหาสังคมไทย และ 7. ชุมชนเข้มแข็ง/การสร้าง ความเข้มแข็งในชุมชน ดังต่อไปนี้

2.1.1 ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

สุเมธ ตันติเวชกุล (2544: 284-291) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตนเองอยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอมีพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไป โดยสรุป คือการหันกลับมายึดทางสายกลางในการดำรงชีวิตโดยใช้หลักการพึ่งตนเอง ได้แก่ พึ่งตนเองทางจิตใจ คนที่สมบูรณ์พร้อมต้องมีจิตใจที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกว่าตนนั้นสามารถพึ่งตนเองได้ ดังนั้นจึงควรที่จะ

สร้างพลังผลักดันให้มีภาวะจิตใจอีกเข็มต่อสู้ชีวิตด้วยความสุจริต แม้อาจจะไม่ประสบผลสำเร็จบ้างก็ตาม ไม่ควรท้อแท้ให้พยายามต่อไป

1) พึ่งตนเองทางสังคม ควรเสริมสร้างให้แต่ละชุมชนในท้องถิ่นได้ร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูล นำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดและเผยแพร่ให้ได้รับประโยชน์ซึ่งกันและกัน

2) พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ คือการส่งเสริมให้มีการนำเอาศักยภาพของผู้คนในท้องถิ่นสะอาดแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติหรือวัสดุในท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศได้อย่างดีเยี่ยม สิ่งดีคือการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีมากมายในประเทศ

3) พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี ควรส่งเสริมให้มีการศึกษา ทดลอง ทดสอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและสังคมไทย และสิ่งสำคัญสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

4) พึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ หมายถึง สามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้นกล่าวคือ แม้มันไม่มีเงินก็ยังมีข้าว ปลา ผัก ผลไม้ ในท้องถิ่นของตนเอง เพื่อการยังชีพ และสามารถนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระดับมหภาคต่อไปได้

ประเวศ วะสี (2542: 4-7) กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงแห่งการพึ่งตนเอง ว่าการพึ่งตนเองได้ คือความเข้มแข็ง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องสร้างความเข้มแข็งจากฐานล่าง กล่าวคือ เป็นเศรษฐกิจวัฒนธรรมเพราะจุดแข็งที่สุดของเรา คือ วัฒนธรรมไทย โดยที่วัฒนธรรมหมายถึงวิถีทางการดำรงชีวิตทั้งหมด จึงรวมความเชื่อ ระบุคุณค่า กาศีพ การกิน การอยู่ การแต่งกาย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และวิธีการแก้ไขปัญหา การดำรงรักษา คุณภาพหรือการแพทย์พื้นบ้าน การสร้างความเข้มแข็งจำเป็นต้องมีเศรษฐกิจบูรณาการหรือเป็นองค์รวม คือเป็นเศรษฐกิจแห่งการพึ่งตนเองและความเข้มแข็ง มีความเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและการเมือง พร้อมกันไปในตัว เศรษฐกิจแบบนี้จะทำให้เกิดความเป็นป่า กลับมา ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง มีการอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรม พร้อมๆกับความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและการพัฒนาจิตใจ

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอเพียงในอย่างน้อย 7 ประการ คือ

1) พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน
2) จิตใจพอเพียง ทำให้รัก และเอื้ออาทรคนอื่นได้ คนที่ไม่พอจะรักคนอื่นไม่เป็นและทำลายมาก

3) สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม ทำให้ยังชีพและทำมาหากินได้ เช่น การทำเกษตรผสมผสาน

4) ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง จึงทำให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆได้ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน ปรี้อปัญหาสิ่งแวดล้อม

5) ปัญญาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ และปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง

6) อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมธรรมพอเพียง วัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ดังนั้นเศรษฐกิจพอเพียงจึงควรสัมพันธ์และเติบโตขึ้นจากฐานวัฒนธรรมจึงจะมั่นคง

7) มีความมั่นคงพอเพียง จึงจะทำให้สุขภาพจิตดี

เมื่อทุกอย่างพอเพียงเกิดความสมดุล (Equilibrium) ความสมดุล คือ ความเป็นปกติและยั่งยืน ซึ่งเราอาจกล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงในชื่ออื่น ๆ เช่น เศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจสมดุล เศรษฐกิจบูรณาการ เศรษฐกิจศีลธรรม เป็นต้น

นี่คือเศรษฐกิจทางสายกลางหรือเศรษฐกิจแบบมัชฌิมาปฏิปทา เพราะเชื่อมโยงทุกเรื่องเข้ามาด้วยกัน ทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม คำว่าเศรษฐกิจ เป็นคำที่มีความหมายที่ดีที่หมายถึงความเจริญที่เชื่อมโยงภายใน สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน

สุนทร กุลวัฒนารพงศ์ (2544: 55-57) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงหรือระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ นั้นอาจมองได้ใน 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1) เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของชุมชน เมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้า และบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่างๆที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ

2) เศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคล คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ ที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พันธนาการอยู่กับสิ่งใด

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2544: 3-17) ได้ให้ความหมาย เศรษฐกิจพอเพียง สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง วัฒนธรรมหรือระบบความสัมพันธ์ทางสังคม โดยมีเป้าหมาย คือ ความมั่นคงในปัจจุบัน 4 และความยั่งยืนของระบบนิเวศและวิถีชีวิต ประกอบด้วยหลัก 4 ประการ คือ

1) อุดมการณ์ คือ การสร้างความตระหนักในคุณค่าความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับธรรมชาติ ด้วยการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เน้นหลักความเสมอภาค และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

2) โลกทัศน์ คือ การมองโลกในลักษณะที่เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน และสามารถพึ่งพาตนเองได้

3) ความสัมพันธ์ทางสังคม คือ ความสัมพันธ์ของชุมชนแบบดั้งเดิม ในลักษณะของระบบเครือญาติและระบบอุปถัมภ์ โดยสมาชิกสามารถติดต่อสัมพันธ์กันได้โดยตรง

4) ค่านิยม คือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความไว้วางใจกัน การให้ความเคารพต่อส่วนร่วม

โสว บุญมา (2543: 19-20) กล่าวถึง เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดในการผลิตเพื่อบริโภคเองบ้าง และเพื่อแลกเปลี่ยนบ้างตามความเหมาะสม โดยมีจุดมุ่งหมายเบื้องต้น คือ ให้สามารถมีสิ่งต่างๆ เพียงพอสนองความต้องการเบื้องต้น หรือปัจจัย 4 ในการดำเนินชีวิต

กรมการศาสนา (2549: 15) ได้ในนิยามของเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักพระพุทธศาสนา หมายถึง การดำรงชีวิตที่เรียบง่าย ประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ยึดถือทางสายกลาง รู้จักพอ พอดี พอประมาณ และพอใจ มีความเมตตาเอื้ออาทรต่อกัน ไม่เบียดเบียนกัน ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน ไม่มุ่งร้ายทำลายกัน ประกอบสัมมาอาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร สามารถพึ่งตนเองได้ ไม่เดือดร้อน ไม่ตกเป็นทาสอบายมุข วัตถุนิยม และบริโภคนิยม ดำเนินชีวิตในความพอดี มีชีวิตใหม่คือ หวนกลับมาใช้ชีวิตไทยในการสร้างรากฐานหรือพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจทั้งหมด

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2547: 1) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตนเองได้ ให้ความหมายพอเพียงกับตนเอง อยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้า และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้

โสภณ สุภาพงษ์ (2547: 70) ได้กล่าวถึง ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง ว่า เศรษฐกิจพอเพียง คือ การพึ่งพาตนเอง การที่คนเราสามารถเลี้ยงชีพด้วยการพึ่งตนเองจากสิ่งที่ตัวเองมีพอเพียงแล้ว โดยมีการเติบโตอย่างพอเหมาะ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า หลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ หลักปรัชญาในการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทย ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้รอบรู้ ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจ และการกระทำ เพื่อพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงจากโลกภายนอก รวมทั้งทำให้เกิดการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน

2.1.2 ความเป็นมา

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิด

วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

2.1.3 หลักคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุก ระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบ ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและ ภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำ วิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้อง เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุก ระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วย ความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจาก โลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

กลิ่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่ง พระราชทานในวโรกาสต่าง ๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระ บรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุก ฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป พบว่าพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเรื่องเศรษฐกิจ พอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่าง ๆ เช่น

“...เศรษฐกิจพอเพียง แปลว่า *Sufficiency Economy* คำว่า *Sufficiency Economy* นี้ไม่มีในตำราเศรษฐกิจจะมีได้อย่างไร เพราะว่าเป็นทฤษฎีใหม่ *Sufficiency Economy* นั้น ไม่มีในตำราเพราะหมายความว่าเรามีความคิดใหม่ และ โดยที่ท่านผู้เชี่ยวชาญสนใจ ก็หมายความว่าเราก็สามารถที่จะไปปรับปรุง หรือไปใช้ หลักการเพื่อที่จะให้เศรษฐกิจของประเทศและของโลกพัฒนาดีขึ้น...”

(2542: 47)

“...เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคง ของ แผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกต้องรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง

สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็ม และล้มเสาเข็มเสียด้วยซ้ำ...”

(2542: 48-49)

“...ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึง ความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนา และการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น...”

(2542: 49)

...อันนี้เคยบอกว่า ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่า ทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัว จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอ จะต้องมีความพอเพียง พอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการ ก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก...”

(2541: 631)

“...และขอเตือนว่าถ้าทำทั้งหมดก็จะทำไม่ได้ ถ้าครอบครัวหนึ่ง หรือแม้แต่หมู่บ้านหนึ่งทำเศรษฐกิจพอเพียงร้อยเปอร์เซ็นต์ ก็จะเป็นการถอยหลังถึงสมัยหิน...ให้พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หรูหราก็ได้แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ้งเฟ้อ แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ...บางคนแปลจากภาษาฝรั่งว่า ให้ยืนบนขาตัวเอง คำว่ายืนบนขาตัวเองนี้มีบางคน พูดว่าชอบกล ใครจะมายืนบนขา คนอื่นมายืนบนขาเรา เราก็โกรธ แต่ตัวเองยืน บนขาตัวเองก็ต้องเสียหลักหกล้มหรือล้มลง อันนี้เป็นความคิดที่อาจจะเพียงพอไปหน่อย แต่ว่า เป็นตามที่เขาเรียกว่ายืนบนขาตัวเอง (ซึ่งแปลว่าพึ่งตนเอง) หมายความว่า สองขาเรานี้ยืนบนพื้น ให้อยู่ได้ไม่หกล้ม ไม่ต้องไปยืมขาของคนอื่นมาใช้สำหรับยืน

ถ้าทุกประเทศมีความคิด อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็จะอยู่เป็นสุข...”

(2542: 552-553)

“...คนส่วนมากเข้าใจว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของเกษตรกรในชนบทเท่านั้น แต่แท้จริง ผู้ประกอบอาชีพอื่น เช่น พ่อค้า ข้าราชการ และพนักงานบริษัทต่าง ๆ สามารถนำแนวพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้...”
(2542: 47)

2.1.4 หลักการเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ มีหลักพิจารณาอยู่ด้วยกัน 5 ส่วน ดังนี้

2.1.4.1 กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติ เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2.1.4.2 คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

2.1.4.3 คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อมๆ กัน ดังนี้

1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

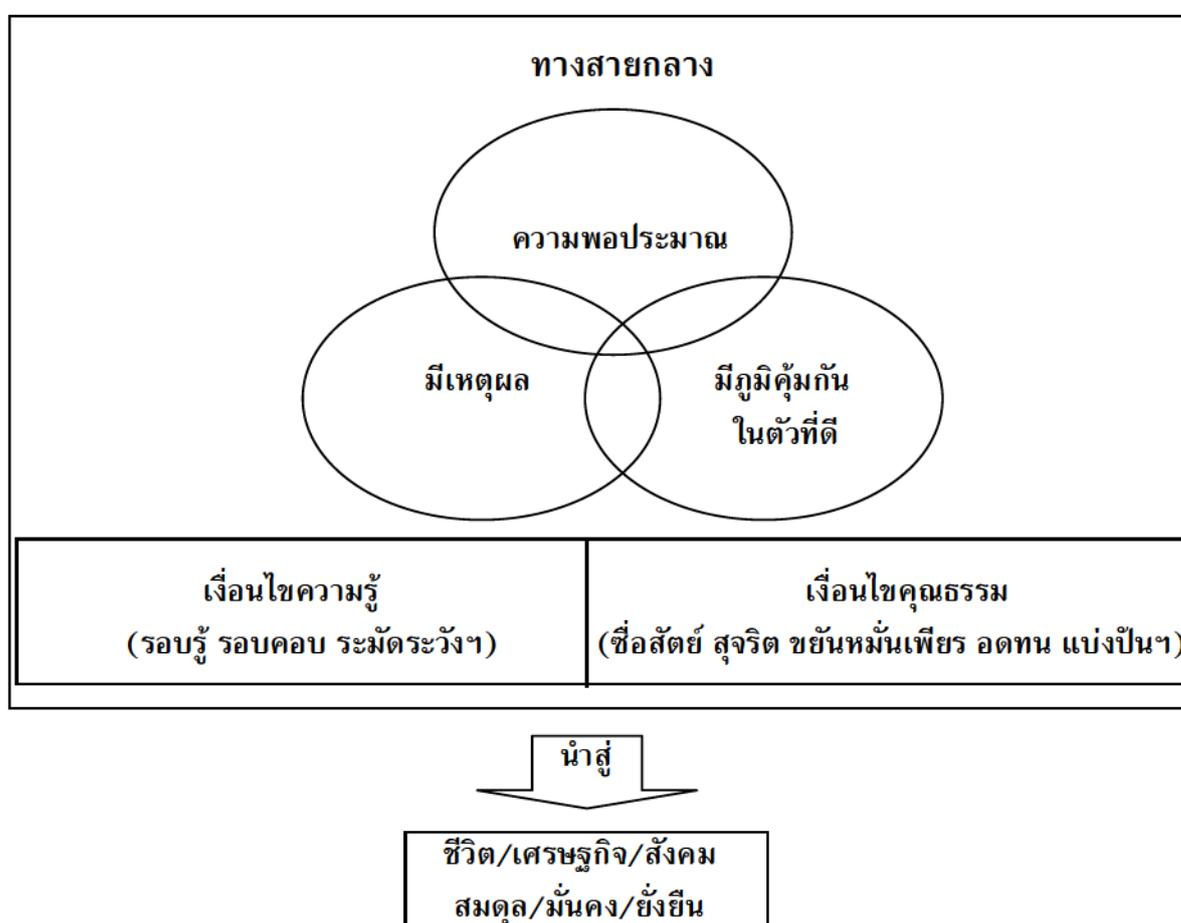
2.1.4.4 เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

1) เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

2) เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความเพียร มีความอดทน มีความพอเพียง ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ และไม่ตระหนี่

2.1.4.5 แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี

หลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง



ภาพที่ 2.1 หลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา : สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, 2548: 4.

2.1.5 การขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แม้ว่าแนวคิดแบบเศรษฐกิจพอเพียง จะเริ่มต้นในบริบทของการพัฒนาชนบท แต่ขอบเขตการนำไปใช้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงเท่านั้น หลักการสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทการพัฒนาอื่น ๆ ได้อย่างกว้างขวาง เพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศที่สมดุลและการพัฒนาคนที่สมบูรณ์รอบด้าน รวมทั้งเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันจากภัยคุกคามหรือผลกระทบจากโลกาภิวัตน์

จากการสังเคราะห์ผลการศึกษเกี่ยวกับ การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละประเด็นสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

- 1) เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการจัดความยากจนและการลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจของคนจน
- 2) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานของการสร้างพลังอำนาจของชุมชนและการพัฒนาศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อเป็นฐานรากของการพัฒนาประเทศ
- 3) เศรษฐกิจพอเพียงช่วยยกระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทด้วยการสร้างข้อปฏิบัติการทำธุรกิจที่เน้นผลกำไรระยะยาวในบริบทที่มีการแข่งขัน
- 4) หลักการเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญยิ่งต่อการปรับปรุงมาตรฐานของธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐ
- 5) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของชาติ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อสถานการณ์ที่เข้ามากระทบโดยฉับพลัน และเพื่อปรับปรุงนโยบายต่างๆ ให้เหมาะสม
- 6) ในการปลูกฝังจิตสำนึกพอเพียง จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนค่านิยมและความคิดของคน เพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาคน

2.1.6 แนวคิดระบบเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกินกับการแก้ไขวิกฤติทางเศรษฐกิจและปัญหาสังคมไทย

สุเมธ ตันติเวชกุล (2544: 284-291) กล่าวว่า ฐานคิดการพัฒนาเพื่อความพอเพียงประกอบด้วย

- 1) ยึดแนวพระราชดำริในการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงตามขั้นตอนทฤษฎีใหม่
- 2) สร้างพลังทางสังคมโดยการประสานพลังสร้างสรรค์ของทุกฝ่ายในลักษณะพหุภาคี อาทิภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ ธุรกิจเอกชน สื่อมวลชน ฯลฯ เพื่อใช้ขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาธุรกิจชุมชน
- 3) ยึดพื้นที่เป็นหลักและใช้องค์กรชุมชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ส่วนภาคีอื่น ๆ ทำหน้าที่ช่วยกระตุ้นอำนวยความสะดวก ส่งเสริมสนับสนุน

4) ใช้กิจกรรมของชุมชนเป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้และการจัดการร่วมกัน พร้อมทั้งพัฒนาอาชีพที่หลากหลาย เพื่อเป็นทางเลือกของคนในชุมชน ซึ่งมีความแตกต่างทั้งด้านเพศ วัย การศึกษา ความถนัด ชานะเศรษฐกิจ ฯลฯ

5) ส่งเสริมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่ายขององค์กรชุมชนเพื่อสร้างคุณธรรมจริยธรรม และการเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างรอบด้าน อาทิ การศึกษา สาธารณสุข การฟื้นฟูวัฒนธรรม การจัดการ สิ่งแวดล้อม ฯลฯ

6) วิจัยและพัฒนาธุรกิจชุมชนครบวงจร (ผลิต แปรรูป ขาย บริโภค) โดยให้ความสำคัญ ต่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และฐานทรัพยากรของท้องถิ่น ควรเริ่มพัฒนาจากวงจรธุรกิจขนาดเล็กใน ระดับท้องถิ่นไปสู่วงจรธุรกิจที่ใหญ่ขึ้นระดับประเทศและระหว่างประเทศ

7) พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่มีศักยภาพสูงของแต่ละเครือข่ายให้เป็นการศูนย์การ เรียนรู้ธุรกิจชุมชนที่มีข้อมูลข่าวสารธุรกิจนั้น ๆ อย่างครบวงจร พร้อมทั้งใช้เป็นสถานที่สำหรับศึกษา ดูงาน และฝึกอบรม

2.1.7 ชุมชนเข้มแข็ง/การสร้างความเข้มแข็งในชุมชน

การพัฒนาประเทศให้เป็นไปอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องเริ่มจากการใช้จุดแข็งในสังคมและทุน ทางสังคมที่มีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชุมชน ซึ่งเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญในการสร้างความเข้มแข็ง ให้กับชุมชนในการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ได้มีการให้แนวคิดและความหมายของชุมชน และความเข้มแข็ง ของชุมชน เพื่อเป็นแนวทางและการนำไปสู่การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาไว้ ดังนี้

ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่มีวิถีชุมชนเกี่ยวพันกันและมีการติดต่อสื่อสารเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นปกติต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากการอยู่ในพื้นที่ร่วมกัน หรือ มีอาชีพร่วมกันหรือ การประกอบ กิจการซึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน หรือ การมีวัฒนธรรม ความเชื่อ หรือ ความสนใจร่วมกัน มีความ เอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกัน ในการกระทำ มีการจัดการ เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งตาม วัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งจากความหมายนี้อาจกล่าวได้ว่า ชุมชน มีความหมายมากกว่า การที่คนแต่ละคนมาอยู่ร่วมกัน แต่ได้สร้างความสัมพันธ์กันโดยมีหลักการ เงื่อนไข กติกา ซึ่งเราเรียกโดยรวม ว่า ระเบียบบรรทัดฐานของการอยู่ร่วมกัน ชุมชนจึงมีลักษณะเป็นองค์กรทางสังคมที่สามารถ ตอบสนองความต้องการในชีวิตประจำวันของสมาชิก และสามารถช่วยให้สมาชิกสามารถจัดการ กับปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่ร่วมกันได้

ความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ของเมืองหรือชนบท รวมตัวกันอย่างเป็น “องค์กรชุมชน” โดยมีการเรียนรู้ การจัดการและการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของ ชุมชนแล้วถึงได้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และ สิ่งแวดล้อมภายในชุมชนตลอดจนมีผลกระทบสู่ภายนอกชุมชนที่ดีขึ้นตามลำดับ โดยจะเรียก

ชุมชนนี้ว่า กลุ่ม ชมรม สหกรณ์ บริษัท องค์กรชาวบ้าน เครือข่ายหรืออื่นๆ ที่มีความหมายแสดงถึงการร่วมมือ ช่วยเหลือกัน เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันและด้วยความเอื้ออาทรต่อชุมชนอื่นๆ ในสังคมด้วย องค์กรประกอบของชุมชนเข้มแข็ง จากการดำเนินงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน คณะอนุกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตภายใต้ คณะกรรมการนโยบายสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดกรอบองค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งไว้ว่าจะต้องประกอบด้วย

- 1) บุคคลหลากหลายที่รวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชนอย่างเป็นทางการหรือไม่ก็ตาม
- 2) มีเป้าหมายร่วมกันและยึดโยงเกาะเกี่ยวกันด้วยประโยชน์สาธารณะและของสมาชิก
- 3) มีจิตสำนึกของการพึ่งตนเอง รักษา เอื้ออาทรต่อกัน และมีความรักท้องถิ่นรักชุมชน
- 4) มีอิสระในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ
- 5) มีการระดมใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ มีการเรียนรู้เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย และติดต่อสื่อสารกันหลายรูปแบบ
- 6) มีการจัดทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณะของชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- 7) การบริหารจัดการกลุ่มที่มีความหลากหลายและเครือข่ายที่ดี
- 8) การเสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายของชุมชนสืบทอดกันตลอดไป

ชุมชนที่มีความเข้มแข็งมีลักษณะที่สำคัญดังนี้คือ

- 1) สมาชิกของชุมชนมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนและของชุมชนที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง
- 2) สมาชิกของชุมชนพร้อมที่จะร่วมกันจัดการปัญหาของตนและชุมชน
- 3) มีกระบวนการของชุมชนที่มีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง จนเป็นวิถีของชุมชนภายใต้การสนับสนุนของผู้นำองค์กรชุมชน ในลักษณะเปิดโอกาสให้กับสมาชิก เข้ามามีส่วนร่วม มีความโปร่งใส และพร้อมที่จะให้ตรวจสอบ
- 4) สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ของชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์ร่วม ร่วมคิด ตัดสินใจ ดำเนินงาน ติดตามและประเมินผลการแก้ปัญหาและการพัฒนาชุมชนผ่านกระบวนการชุมชน
- 5) สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ผ่านการเข้าร่วมในกระบวนการของชุมชน
- 6) มีแผนของชุมชนที่ประกอบด้วยการพัฒนาทุก ๆ ด้านของชุมชน ที่มุ่งการพึ่งตนเอง เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุก ๆ คนและมุ่งหวังการพัฒนาชุมชนทุก ๆ คน และมุ่งหวัง การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน

7) การพึ่งความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นการพึ่งเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุดไม่ใช่การพึ่งพาตลอดไป

8) มีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีการพัฒนา อาจเป็นหมู่บ้านชุมชนอื่นๆ ที่อยู่ภายในท้องถิ่นหรือใกล้เคียงภาคราชการ องค์กรเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการ และอื่นๆ ในลักษณะที่มีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

ในส่วนนี้จะนำเสนอ 6 หัวข้อ ได้แก่ 1. ความหมายของการเรียนรู้ 2. ประเภทของการเรียนรู้ 3. ทฤษฎีการเรียนรู้ 4. ปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ 5. การเรียนรู้ด้วยตนเอง และ 6. ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังต่อไปนี้

2.2.1 ความหมายของการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้ความหมายการเรียนรู้ ว่าเป็นกระบวนการรับข้อมูล ข่าวสาร และประสบการณ์อันนำไปสู่การรู้แจ้งเห็นจริง และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกี่ยวกับการรับรู้ ความเข้าใจ และการปรับเปลี่ยนทางความคิด และพฤติกรรมในขณะเดียวกัน

Crow และ Crow (1969: 1) กล่าวว่า การเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง การได้รับลักษณะนิสัย ความรู้ และทัศนคติทั้งหลาย การเรียนรู้ทำให้บุคคลมีการปรับตัวเอง เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และในกระบวนการเปลี่ยนแปลงนี้ครอบคลุมกับระบบต่างๆ ของร่างกาย รวมทั้งด้านอารมณ์ ทัศนคติ การปรับตัวด้านสังคม

Wollfolk (1998: 204) กล่าวว่า การเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่เนื่องมาจากประสบการณ์ตรงและประสบการณ์อ้อมกระทำให้อินทรีย์เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมค่อนข้างถาวร

Mednick (1964: 18) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

- 1) การเรียนรู้มีผลทำให้พฤติกรรมมีการเปลี่ยนแปลง
- 2) การเรียนรู้เป็นผลของการฝึกปฏิบัติ หรือ ฝึกฝน และทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลง
- 3) การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในลักษณะค่อนข้างถาวร
- 4) การเรียนรู้ไม่อาจสังเกตหรือเห็นได้โดยตรง การเรียนรู้เป็นเพียงตัวแปรตัวหนึ่งของตัวแปรตัวอื่นๆอีกมากมายที่มีอิทธิพลต่อการกระทำ

เชียรศรี วิวิธสิริ (2527: 19) กล่าวว่า การเรียนรู้ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร อันเป็นผลมาจากประสบการณ์ การฝึกหัด และการปฏิบัติการ เป็นการกระทำจริงจะด้วยวิธีการที่จงใจหรือไม่จงใจก็ตาม การเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น สามารถจำแนกได้ 3 ด้าน ดังนี้

- 1) พฤติกรรมทางความรู้ คือ เปลี่ยนจากผู้ไม่รู้ให้เป็นรู้
- 2) พฤติกรรมทักษะ คือ จากทำไม่เป็นให้ทำเป็น
- 3) พฤติกรรมทางทัศนคติ คือ เปลี่ยนจากความรู้สึกไม่ชอบให้ชอบหรือจากชอบเป็นไม่ชอบ ซึ่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ คือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้ง 3 ด้าน

น้ำทิพย์ วิภาวิน (2547: 6) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่บุคคลได้รับมา ดังนั้นการเรียนรู้จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น โดยการเรียนรู้ทำให้เกิดประสบการณ์และประสบการณ์ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต

สุณีย์ อีดากร (2542: 124) กล่าวว่า การเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องของพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับประสบการณ์และการฝึกอบรมจนทำให้พฤติกรรมที่เกิดขึ้นเนื่องจากสาเหตุอื่น เช่น วุฒิภาวะ หรือ พฤติกรรมที่เกิดจากการตอบสนองของระบบประสาทอัตโนมัติและไม่รวมถึงพฤติกรรมที่ไม่เปลี่ยนแปลงชั่วคราวภายใต้อิทธิพลของฤทธิ์ยาบางอย่าง เช่น แอลกอฮอล์หรือยาเสพติด เป็นต้น

สุพัตรา ซาติบุญชาชัย (2548: 99) กล่าวถึงการเรียนรู้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสมอง โดยเกี่ยวข้องกับความจำ ความเข้าใจ การนึกคิด การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา การเรียนรู้ในเรื่องใด คือความเข้าใจความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงของสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การกระทำที่มีกระบวนการทางความคิดมาเกี่ยวข้องพร้อมกับการปฏิบัติ เพื่อเกิดข้อสรุป ผลลัพธ์ ทราบได้จากความเข้าใจของผู้เรียนต่อคำถาม หรือประเด็นที่ต้องการความชัดเจนในเรื่องนั้นๆ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง การเรียนรู้จึงไม่ใช่การพูดลอยๆ แต่ควรระบุว่า เรียนรู้เรื่องอะไร คือมีเป้าหมายที่จะเรียน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปความหมายของการเรียนรู้ได้ว่า การเรียนรู้ คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมก่อนข้างถาวรอันเนื่องมาจากการกระทำกิจกรรม หรือการได้รับข้อมูล ประสบการณ์ในรูปแบบต่างๆและผู้เรียนได้นำไปประยุกต์ใช้จนเกิดเป็นทักษะ ความชำนาญ

2.2.2 ประเภทของการเรียนรู้

นักการศึกษาได้แบ่งประเภทการเรียนรู้โดยใช้หลักเกณฑ์ที่แตกต่างกัน เช่น การแบ่งตามเนื้อหาสาระของสิ่งที่เรียนรู้ การแบ่งตามวิธีการเรียนรู้ เป็นต้น

2.2.2.1 การแบ่งตามเนื้อหาสาระของสิ่งที่เรียนรู้

วรรณิ ลิ้มอักษร (2541: 54-55) แบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

- 1) การเรียนรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือคำชี้แจงต่างๆ เป็นการเรียนรู้เพื่อการเข้าใจข้อเท็จจริง หรือคำอธิบายที่มีอยู่ในสถานการณ์ต่างๆ ของสังคม เพื่อบุคคลจะปฏิบัติได้ถูกต้อง
- 2) การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของการรู้การคิด เป็นการเรียนรู้ในสาขาวิชาต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ขึ้นมา
- 3) การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความเชื่อที่เป็นพื้นฐาน เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับความเชื่อที่ได้รับการสั่งสอนมาจากครอบครัว สังคม ประเพณีและวัฒนธรรม
- 4) การเรียนรู้เกี่ยวกับเจตคติ เป็นการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความชื่นชมชอบพอ รังเกียจ สิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งที่เป็นมนุษย์ สัตว์ สิ่งของ หรือสถานการณ์ต่างๆ ก็ได้ เจตคติอาจเกิดขึ้นได้จากประสบการณ์ตรงของบุคคลหรือได้รับการถ่ายทอดจากบุคคลใกล้ชิด
- 5) การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านการจูงใจ เป็นการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการชอบหรือไม่ชอบสิ่งต่างๆ
- 6) การเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะในการควบคุมกล้ามเนื้อเนื้อร่างกาย เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษา ตัวเลขหรือเรียนรู้การใช้กล้ามเนื้อในการเคลื่อนไหวอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายในระยะเริ่มต้นของการเรียนรู้ควรมีผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญคอยควบคุมอย่างใกล้ชิดเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่ถูกต้องขึ้น แต่หลังจากนั้นก็เป็นที่หน้าของผู้เรียนโดยตรงในการฝึกฝนตนเองอย่างสม่ำเสมอจนเกิดทักษะหรือความชำนาญ

2.2.2.2 การแบ่งตามวิธีการเรียนรู้

พรธิดา วิเชียรปัญญา (2547: 118-121) แบ่งการเรียนรู้เป็น 5 ประเภท ดังนี้

- 1) การเรียนรู้โดยการจำ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการรวบรวมหรือเก็บเนื้อหาสาระจากสิ่งที่ต้องการจะเรียนให้ได้มากที่สุด
- 2) การเรียนรู้โดยการเลียนแบบ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการที่ผู้เรียนพยายามลอกเลียนหรือกระทำตามต้นแบบที่เห็นว่าดี มีประโยชน์
- 3) การเรียนรู้โดยการหยั่งรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเล็กน้อย หรือสถานการณ์รวมหรือภาพรวมทั้งหมด ซึ่งมีกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกผู้เรียนมองเห็นหรือมีปฏิกิริยาต่อส่วนรวมของสถานการณ์ทั้งหมด ขั้นตอนที่สอง คือ ผู้เรียนแยกแยะส่วนรวมเพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของส่วนย่อยนั้นๆ และ ขั้นตอนที่สาม คือ ผู้เรียนเกิดความเข้าใจสถานการณ์นั้นอย่างแจ่มแจ้งหรือเกิดการหยั่งรู้
- 4) การเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนพยายามใช้ทางเลือกหลายๆ ทางเพื่อแก้ปัญหาหรือวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้ใช้กฎเกณฑ์หรือเหตุผลอะไรประกอบการเลือกในลักษณะของการเสี่ยง ถ้ายังไม่ถูกต้องก็เปลี่ยนวิธีไปเรื่อยๆ

5) การเรียนรู้โดยการสร้างมโนทัศน์ (Concept) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมองเห็นลักษณะรวมของสิ่งที่จะเรียนก่อน ต่อจากนั้นจึงพิจารณาลักษณะเฉพาะของสิ่งนั้นต่อไป

การเรียนรู้ประเภทต่างๆที่เกิดขึ้นไม่ได้แยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด แต่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

2.2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้

Bloom (1956 อ้างถึงใน มาลี ทวีวุฒิมอร, 2546: 14-17) ได้จำแนกพฤติกรรมการเรียนรู้เป็น 3 กลุ่ม คือ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เจตคติ (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) โดยมีละเอียดดังนี้

การเรียนรู้กลุ่มพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความสามารถและทักษะทางด้านสมองในการคิดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ซึ่งแบ่งย่อยได้เป็น 6 ชั้น ดังนี้

1) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการจำหรือระลึกได้ ซึ่งมวลประสบการณ์ต่างๆที่เคยได้รับรู้มา

(1) ความรู้เฉพาะเรื่อง เฉพาะอย่าง หมายถึง การระลึกข้อสนเทศในส่วนย่อยๆ เฉพาะอย่างที่ยกได้โดดๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับศัพท์ เกี่ยวกับความหมายคำ ความรู้เกี่ยวกับความจริงเฉพาะอย่าง เช่น วัฏวัน เดือน ปี เหตุการณ์ สถานที่ เป็นต้น

(2) ความรู้เกี่ยวกับวิถีทาง และวิธีการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ความรู้ในเรื่องระเบียบแบบแผน ประเพณี ความรู้เกี่ยวกับแนวโน้มและลำดับก่อนหลัง ความรู้ในการแยกประเภทและจัดหมวดหมู่ ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์ ความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีและกระบวนการ

(3) ความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมแนวคิดและโครงสร้าง เช่น ความรู้เกี่ยวกับหลักการและข้อสรุปทั่วไป ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและโครงสร้าง

2) ความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง ความรู้ความสามารถในการแปลความตีความหมาย และขยายความในเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆ แยกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

(1) การแปลความ เป็นการจับใจความให้ถูกต้องกับสิ่งที่สื่อความหมาย หรือจากภาษาหนึ่งของการสื่อสารไปสู่อีกรูปแบบหนึ่ง

(2) การตีความ เป็นการอธิบายความหมายหรือสรุปเรื่องราวโดยการจัดระเบียบใหม่ รวบรวมเรียบเรียงเนื้อหาใหม่

(3) การขยายความ เป็นการขยายที่เนื้อหาไปกว่าขอบเขตรู้ เป็นการขยายขีดความอ้างอิงหรือแนวโน้มที่เกินเลยจากข้อมูล

3) การนำไปใช้ (Application) หมายถึง ความรู้ความสามารถในการนำสาระสำคัญต่าง ๆ ไปใช้ในสถานการณ์จริงหรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า เป็นการใช้ความเป็นนามธรรมในสถานการณ์รูปธรรม ซึ่งความเป็นนามธรรมอาจจะอยู่ในรูปความคิดทั่วไป กฎเกณฑ์ เทคนิค และทฤษฎี

4) การวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง ความรู้ความสามารถในการแยกการสื่อความหมายไปสู่หน่วยย่อยเป็นองค์ประกอบสำคัญ ๆ หรือเป็นส่วน ๆ เพื่อให้ได้ลำดับชั้นของความคิด ความสัมพันธ์กัน การวิเคราะห์เช่นนี้ก็เพื่อมุ่งที่จะให้การสื่อความหมายมีความชัดเจนยิ่งขึ้น อาจจำแนกได้ 3 ลักษณะ คือ

(1) การวิเคราะห์ส่วนประกอบ เป็นการชี้ให้เห็นหน่วยย่อย ๆ ที่เป็นส่วนประกอบอยู่ในสิ่งที่สื่อความหมาย

(2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการแยกการประสานหรือความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆในสิ่งที่สื่อความหมาย

(3) การวิเคราะห์หลักการในเชิงจัดดำเนินงาน เป็นการชี้ให้เห็นระบบจัดการและวิธีการรวบรวมองค์ประกอบต่างๆเข้าด้วยกัน

5) การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง ความรู้ความสามารถในการนำหน่วยต่าง ๆ หรือส่วนต่าง ๆ เข้าเป็นเรื่องเดียวกัน จัดเรียบเรียงและรวบรวมเพื่อสร้างแบบแผนหรือโครงสร้างใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน อาจจำแนกได้ 3 ลักษณะ คือ

(1) การสังเคราะห์ข้อความ เป็นการผูกข้อความขึ้นโดยการพูดหรือเขียน เพื่อสื่อความคิด ความรู้สึก หรือประสบการณ์ไปยังผู้อื่น

(2) การสังเคราะห์แผนงาน เป็นการพัฒนาหรือเสนอแผนงานการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของงานที่ได้รับมอบหมาย หรือที่คิดทำขึ้นเอง

(3) การสังเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการพัฒนาหรือสร้างชุดของความสัมพันธ์เชิงนามธรรมขึ้นเป็นเครื่องจำแนก หรืออธิบายข้อมูลหรือปรากฏการณ์บางอย่างจากข้อความเบื้องต้น

6) การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึง ความรู้ความสามารถในการตัดสินคุณค่าของเนื้อหาวัสดุอุปกรณ์และวิธีการ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ ซึ่งอาจจะกำหนดเกณฑ์ขึ้นเองหรือผู้อื่นกำหนด จำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ

(1) การประเมินค่าตามเกณฑ์ภายใน เป็นการประเมินค่าความถูกต้องของวัสดุอุปกรณ์ ข้อความ เหตุการณ์ ตามคุณสมบัติประจำตัวของวัสดุอุปกรณ์ ข้อความหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

(2) การประเมินค่าตามเกณฑ์ภายนอก เป็นการประเมินค่าโดยอ้างอิงกับเกณฑ์กำหนดไว้

การเรียนรู้กลุ่มเจตพิสัย (Affective Domain) เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ ลักษณะนิสัย คุณธรรม และค่านิยม แบ่งเป็น 5 ชั้น ดังนี้

1) การยอมรับ (Receiving) เป็นความสามารถในการรู้จัก หรือความฉับไวในการรับรู้สิ่งต่างๆ จำแนกเป็น 3 ลักษณะ คือ

- (1) การรับรู้
- (2) ความรู้สึกเต็มใจที่จะรับรู้
- (3) ความควบคุมความสนใจต่อสิ่งเร้า

2) การตอบสนอง (Responding) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสนใจ เต็มใจ และพอใจในสิ่งเร้า จำแนกได้ 3 ลักษณะ คือ

- (1) การยินยอมที่จะตอบสนอง
- (2) การเต็มใจที่จะตอบสนอง
- (3) ความพอใจที่จะตอบสนอง

3) การสร้างคุณค่าหรือค่านิยม (Valuing) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งความรู้สึก หรือสำนึกในคุณค่าหรือคุณธรรมของสิ่งต่างๆ จนกลายเป็นความชมชอบและเชื่อถือในสิ่งนั้น จำแนกเป็น 3 ลักษณะ คือ

- (1) การยอมรับในค่านิยม
- (2) ความรู้สึกชื่นชอบหรือพอใจในค่านิยมนั้น
- (3) ความยึดมั่นในค่านิยมนั้น

4) การจัดระบบ (Organization) เป็นการจัดรวบรวมค่านิยมต่อสิ่งต่างๆ เข้ามาเป็นระบบ จำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ

- (1) มโนทัศน์เกี่ยวกับค่านิยม
- (2) การจัดระบบของค่านิยม

5) การมีลักษณะที่ได้จากค่านิยมหรือลักษณะนิสัย โดยคุณค่าเดี่ยวและคุณค่าซับซ้อน (Characterization by a Value or Value Complex) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาเป็นนิสัย ธรรมชาติ เป็นคุณลักษณะหรือบุคลิกของแต่ละคน ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากระบบค่านิยมที่เขายึดมั่น จำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ

- (1) การสรุปรวมถึงกลุ่มค่านิยม
- (2) การมีลักษณะนิสัย

การเรียนรู้กลุ่มทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เป็นความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพที่เกี่ยวข้องกับระบบการทำงานของอวัยวะต่างๆ ภายในร่างกาย แยกเป็น 5 ชั้น ดังนี้

- 1) การเลียนแบบ (Imitation) เป็นการเลือกตัวแบบหรือตัวอย่างที่สนใจ
- 2) การทำตามแบบ (Manipulation) เป็นการลงมือกระทำตามแบบที่สนใจ
- 3) การมีความถูกต้อง (Precision) เป็นการตัดสินใจเลือกตามแบบที่เห็นว่าถูกต้อง

4) การกระทำอย่างต่อเนื่อง (Articulation) เป็นการกระทำที่เห็นว่าถูกต้องนั้นอย่างเป็นเรื่องเป็นราวต่อเนื่อง

5) การกระทำโดยธรรมชาติ (Naturalization) เป็นการกระทำจนเกิดทักษะ สามารถปฏิบัติได้โดยอัตโนมัติเป็นธรรมชาติ

Frandsen (1957 อ้างถึงใน สมบูรณ์ พรธนาภ และชัยโรจน์ ชัยอินคำ, 2518: 266-270) ได้แบ่งทฤษฎีการเรียนรู้ออกเป็น 3 ทฤษฎี ได้แก่

1) ทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งเกิดจากการวางเงื่อนไข (The Conditioned Response Theory) ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้ของทฤษฎีนี้มีอยู่ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านสิ่งเร้า (Stimulus) ที่แตกต่างกันออกไป องค์ประกอบด้านปฏิกิริยาตอบสนอง (Response) ที่จะต้องแสดงการตอบสนองได้อย่างถูกต้อง และองค์ประกอบด้านสถานการณ์ (Condition) ซึ่งทฤษฎีดังกล่าวให้ความสำคัญของสิ่งเร้า หรืออาจจะเทียบได้ว่าสิ่งเร้านั้นคือสิ่งแวดล้อม (Environment) หรือสถานการณ์ (Situation) ที่จะช่วยสร้างหรือกระตุ้นให้บุคคลเกิดการเรียนรู้โดยแสดงปฏิกิริยาตอบสนอง (Response) ที่มีอยู่แล้วหรือมีความพร้อมที่จะกระทำอยู่ โดยให้มีการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองภายใต้เงื่อนไขการตอบสนองที่ได้วางเงื่อนไขไว้ (Conditioned Response) ซึ่งผลในการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองนั้นคือการเรียนรู้นั่นเอง

2) ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Thorndike เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการกระทำแบบลองผิดลองถูก หรือการเรียนรู้ที่เกิดจากผลแห่งการกระทำที่ได้รับความพึงพอใจ (Effect) ซึ่งหลักสำคัญ ๆ ของทฤษฎีการเรียนรู้ก็คือ

(1) ผลการเรียนรู้ในครั้งแรกย่อมเป็นผลของการกระทำแบบลองผิดลองถูก
(2) ผลการเรียนรู้ที่ปรากฏในครั้งต่อไปย่อมเกิดจากการกระทำบ่อย ๆ หรือการเชื่อมต่อบetween สิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่ใช้ในการสร้างการเรียนรู้กับการแสดงปฏิกิริยาตอบสนอง

(3) ผลการเรียนรู้ที่ปรากฏให้เห็นในครั้งต่อไปย่อมเกิดจากการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองที่ก่อให้เกิดผลเป็นที่พอใจต่อผู้เรียน

3) ทฤษฎี Gestalt กล่าวถึงการเรียนรู้ที่อาศัยความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง (Insightful Learning) หรือการเรียนรู้ที่เกิดจากการรับรู้ (Reception) ซึ่งถือว่าการเรียนรู้อยู่มาเกิดจาก (1) การแสดงปฏิกิริยาตอบสนองทางด้านร่างกายอันได้แก่การรับสัมผัส (Sensation) และ (2) การประกอบกิจกรรมทางด้านสติปัญญา (Intellectual) ดังนั้นผลของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นย่อมเกิดจากผลรวมแห่งการกระทำร่วมกันทั้งหมดระหว่างบุคคลกับสิ่งเร้าต่าง ๆ ในขณะนั้น

Bandura (1963 อ้างถึงใน Robins, 1993: 113) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ทางสังคมไว้ว่า บุคคลสามารถที่จะเรียนรู้โดยการสังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลอื่นได้กระทำลงไปและทำให้

บุคคลนั้นรับรู้ถึงความหมายบางสิ่งที่เกิดขึ้นหรือบุคคลอาจจะเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นโดยตรง ทฤษฎีการเรียนรู้ดังกล่าวนี้จะมีกระบวนการย่อยๆ เกี่ยวข้องอีก 4 กระบวนการ ได้แก่

1) กระบวนการในการเอาใจใส่ (Attention Processes) เป็นกระบวนการที่บุคคลเห็นความสำคัญหรือเห็นประโยชน์จากตัวแบบต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ทำให้เกิดการเอาใจใส่จดจำ และเลือกที่จะเรียนรู้ตัวแบบที่บุคคลนั้นเห็นว่าเป็นประโยชน์

2) กระบวนการในการเก็บจดจำ (Retention Processes) เป็นกระบวนการ ที่ขึ้นอยู่กับ การจำได้ของบุคคลในตัวแบบที่ได้เรียนรู้ นั้น อิทธิพลของตัวแบบที่บุคคลได้เรียนรู้ นั้นขึ้นอยู่กับว่าบุคคลมีความจดจำตัวแบบนั้นได้นานมากน้อยเพียงใด ถ้ายังจดจำตัวแบบได้เป็นระยะเวลานานก็จะส่งผลต่อการเรียนรู้ที่จะอิงตามตัวแบบนั้นๆ

3) กระบวนการความเคลื่อนไหวลงมือปฏิบัติ (Motor Reproduction Processes) ภายหลังจากที่บุคคลได้เห็นหรือจดจำพฤติกรรมแบบอย่างตามที่ได้สังเกตจากแบบอย่างและมีอิทธิพลให้เกิดการลงมือกระทำตามแบบอย่างหรือตามตัวแบบดังกล่าว

4) กระบวนการในการเสริมแรงให้รักษาพฤติกรรมที่ได้เรียนรู้จากแบบอย่างหรือตัวแบบ (Reinforcement Processes) ตัวบุคคลอาจสามารถพอกพูนและเก็บจดจำความสามารถในการกระทำพฤติกรรมอันเป็นแบบอย่างได้อย่างดี แต่การเรียนรู้ นั้นอาจจะไม่ถูกแสดงออกเป็นการปฏิบัติภายนอกถ้าหากว่าสถานการณ์นั้นสิ่งจูงใจไม่เอื้ออำนวย ในกรณีเช่นนี้การเสนอสิ่งจูงใจในทางบวกก็จะแปรเปลี่ยนการเรียนรู้เป็นการปฏิบัติได้ พฤติกรรมที่ได้รับการเสริมแรงจะทำให้บุคคลให้ความสนใจเรียนรู้ที่จะทำให้พฤติกรรมนั้นดีขึ้นและแสดงออกมาบ่อยมากขึ้น

2.2.4 ปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้

การเรียนรู้ของมนุษย์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมกับพัฒนาการของชีวิต การเกิดการเรียนรู้มีลักษณะเป็นกระบวนการคือเกิดขึ้นหลายขั้นตอนและเป็นลำดับ ซึ่งบุคคลจะเรียนรู้ได้ไม่เท่ากัน บางคนเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็ว แต่บางคนเรียนรู้ได้น้อยและใช้เวลานาน เพราะความสำเร็จในการเรียนรู้มีหลายองค์ประกอบ และเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ของบุคคล ปัจจัยที่เกี่ยวกับการเรียนรู้มีหลายประการ ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยมีดังนี้

2.2.4.1 วุฒิภาวะ และความพร้อม

วุฒิภาวะ (Maturity) และความพร้อมของผู้เรียน (Readiness) เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมาก และเป็นปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้

วุฒิภาวะ หมายถึง กระบวนการเจริญเติบโตตามธรรมชาติของบุคคลตามลำดับพัฒนาการ มีความสามารถพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมหรือกระทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะที่สำคัญมี 4 ประการ ดังนี้ (สนธยา พลศรี, 2550: 30-31)

1) วุฒิภาวะทางกาย ได้แก่ รูปร่าง ขนาด น้ำหนักของร่างกายได้สัดส่วน อวัยวะต่างๆของร่างกายทำงานได้อย่างเหมาะสม มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์แข็งแรง มีทักษะในการใช้อวัยวะต่างๆที่เหมาะสมกับวัย เป็นต้น

2) วุฒิภาวะทางสติปัญญา (Intelligences) ได้แก่ การมีความสามารถในการรับรู้ การจำ การคิด การวิเคราะห์ การสังเคราะห์เชื่อมโยงเหตุผล จินตนาการ การสร้างสรรค์ เป็นต้น ซึ่งเรียกว่ามีความฉลาดทางปัญญา (Intelligences Quotient หรือ IQ)

3) วุฒิภาวะทางอารมณ์ (Emotion) ได้แก่ การมีอารมณ์ปกติ คือ อารมณ์ มั่นคง ร่าเริง แจ่มใส มองโลกในแง่ดี สามารถควบคุมอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมได้ เป็นต้น ซึ่งเรียกว่ามีความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient หรือ EQ)

4) วุฒิภาวะทางสังคม ได้แก่ การมีความสามารถในการใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่น การรู้จักสร้างมนุษยสัมพันธ์ การรู้จักปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมต่างๆ เป็นต้น ซึ่งเป็นการมีทักษะทางสังคมนั่นเอง (People Skill)

วุฒิภาวะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนรู้ของบุคคล เพราะผู้ที่มีวุฒิภาวะสามารถเรียนรู้ได้ดี ในขณะที่ผู้ที่ไม่มีความรู้หรือวุฒิภาวะไม่พร้อมจะประสบปัญหาในการเรียนรู้มาก

ความพร้อมของบุคคล หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งได้เป็นอย่างดีในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือ เป็นระดับวุฒิภาวะที่มีความจำเป็นในการเรียนรู้หรือฝึกหัดกระทำกิจกรรมนั้น ๆ ผสมผสานกับสถานการณ์ต่างๆ เช่น ประสบการณ์เดิม การสนใจ ความต้องการ เจตคติและความสนใจ เป็นต้น (สนธยา พลศรี, 2550: 32)

ความพร้อมจึงมีความสัมพันธ์อย่างมากกับวุฒิภาวะและเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้เพราะถ้าผู้เรียนยังไม่มีความพร้อมที่จะเรียนก็จะเกิดปัญหาในการเรียน เช่น ความคับข้องใจ เบื่อหน่าย มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนรู้ก็จะทำให้การเรียนรู้ไม่ประสบความสำเร็จ เป็นต้น

2.2.4.2 ประสบการณ์ของผู้เรียน

ประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ผู้เรียน เคยรู้ เคยเห็น เคยได้กระทำมาแล้ว เป็นสิ่งที่มีผลสำคัญต่อการเรียนรู้ในปัจจุบัน กล่าวคือ ถ้าได้เรียนรู้ในสิ่งที่เป็นประสบการณ์มาแล้ว จะทำให้เรียนรู้ได้ง่ายและรวดเร็วมากกว่าเรื่องที่ไม่เคยมีประสบการณ์หรือมีประสบการณ์น้อย (สนธยา พลศรี, 2550: 40) เช่น เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพทำนาจะเรียนรู้ในเรื่องการเพิ่มผลทางการเกษตรได้ดีกว่าเกษตรกรหรือผู้ที่ไม่ได้มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการทำนา เป็นต้น เพราะประสบการณ์ของผู้เรียนมีผลอย่างสำคัญต่อการถ่ายโยงการเรียนรู้ของมนุษย์ การเรียนรู้ใหม่ๆจึง

ต้องอาศัยประสบการณ์เดิมของบุคคลด้วย จึงจะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ (สนธยา พลศรี, 2550: 40)

2.2.4.3 เพศ

นักจิตวิทยาพบว่า เพศหญิงกับเพศชายมีความสามารถในการเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน แต่ชนบทรรมนิยมประเพณี การขัดเกลาทางสังคมและความคาดหวังของสังคมที่แตกต่างกัน ทำให้บุคคลต่างเพศมีเจตคติหรือความสนใจในการเรียนรู้ในสิ่งที่แตกต่างกัน และประสบความสำเร็จในการเรียนรู้แตกต่างกัน ดังนั้นการให้การเรียนรู้กับเพศชายและเพศหญิงจึงต้องให้ความสำคัญกับลักษณะทางเพศด้วย (สนธยา พลศรี, 2550: 29-30)

2.2.4.4 อายุ

อายุของบุคคลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการเรียนรู้ กล่าวคือบุคคลจะมีความพร้อมในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นตามอายุหรือวัย จากวัยทารกไปสู่วัยเด็ก วัยรุ่นและจะมีความสามารถในการเรียนรู้ได้ดีที่สุดในช่วงวัยผู้ใหญ่ คือ อายุ 20-25 ปี เพราะจะมีความพร้อมทั้งทางสมอง ความสนใจ ประสบการณ์ และการตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ หลังจากอายุ 25 ปีแล้วความสามารถในการเรียนรู้ก็จะค่อย ๆ ลดลง และหลังจากอายุ 35 ปีแล้วก็จะลดลงอย่างรวดเร็วมากขึ้น เนื่องจากความสามารถในด้านความจำลดลงต้องใช้เวลาในการเรียนมากขึ้น และต้องเอาใจใส่ในการเรียนมากขึ้น (สนธยา พลศรี, 2550: 30)

ปัจจัยที่กล่าวมานี้เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการเรียนรู้ของบุคคล เพราะเป้าหมายของการเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลนั่นเอง

2.2.5 การเรียนรู้ด้วยตนเอง

นักจิตวิทยา นักการศึกษาให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้ดังนี้

Knowles (1975: 18) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการที่บุคคลมีความคิดริเริ่มในการวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ การตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ การพบปะบุคคลหรือแหล่งเอกสารในการเรียนรู้ การเลือกดำเนินการตามแผนการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียน โดยจะได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นก็ตาม

Griffin (1989: 153) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้เป็นการเฉพาะของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยมีเป้าหมายไปสู่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตนเองและความสามารถในการวางแผนการปฏิบัติและการประเมินผลการเรียนรู้

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ว่าการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือกระบวนการที่ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มด้วยตนเอง โดยอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ได้ ผู้เรียนพิจารณาความต้องการในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ แสวงหาแหล่งทรัพยากรสำหรับการเรียนรู้ เลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.2.6 ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาตนเอง ซึ่ง Knowles (1975 อ้างถึงใน ชัยฤทธิ์ โพธิ์สุวรรณ, 2541: 12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้ดังนี้

1) คนที่เรียนรู้ด้วยการริเริ่มของตนเองจะเรียนได้มากกว่า ดีกว่าคนที่เรียนเพียงผู้รับหรือรอให้ครูถ่ายทอดวิชาความรู้ให้เท่านั้น คนที่เรียนรู้ด้วยตนเอง จะเรียนอย่างตั้งใจ มีจุดมุ่งหมายและมีแรงจูงใจสามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้ดีกว่าและยาวนานกว่าบุคคลที่รอรับคำสอนเพียงอย่างเดียว

2) การเรียนรู้ด้วยตนเองสอดคล้องกับพัฒนาการทางจิตวิทยา และกระบวนการทางธรรมชาติมากกว่า คือ เมื่อตอนเด็ก ๆ เป็นธรรมชาติที่จะต้องพึ่งพิงผู้อื่น ต้องการผู้ปกครองปกป้องเลี้ยงดูและตัดสินใจแทนให้ เมื่อเติบโตมีพัฒนาการขึ้นก็ค่อย ๆ พัฒนาการตนเองไปสู่ความเป็นอิสระ พึ่งพิงผู้ปกครอง ครู และผู้อื่นน้อยลง การพัฒนาเป็นไปในสภาพที่เพิ่มความเป็นตัวของตัวเองและชี้นำตนเองได้มากขึ้น

3) พัฒนาการใหม่ ๆ ทางการศึกษา มีหลักฐานใหม่ ห้องเรียนแบบเปิดศูนย์บริการทางวิชาการ การศึกษาอย่างอิสระ โปรแกรมการเรียนรู้ที่จัดแก่บุคคลภายนอก มหาวิทยาลัยเปิดและอื่น ๆ อีก ซึ่งรูปแบบของการศึกษาเหล่านี้ล้วนผลักภาระรับผิดชอบไปที่ผู้เรียนให้ผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง

4) การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นความอยู่รอดของชีวิตในฐานะที่เป็นบุคคลและเผ่าพันธุ์มนุษย์ เนื่องจากโลกปัจจุบันเป็นโลกใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปกว่าเดิม ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอ และข้อเท็จจริงเช่นนี้เป็นเหตุผลไปสู่ความจำเป็นทางการศึกษาและการเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งแต่ละบุคคลจะกระทำโดยต่อเนื่องเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติของเขาตลอดชีวิต

ดังนั้น การพัฒนามนุษย์ตั้งแต่พื้นฐานของชีวิต ควรเน้นการให้คิดเองโดยอิสระ และมีเอกภาพบนพื้นฐานของตนเอง ซึ่งสามารถช่วยให้เขาแต่ละคนเป็นผู้มีความสามารถในการกำหนดได้เองว่า เขาควรทำอะไร และมีวิธีทำอย่างไร

จากแนวคิดพื้นฐานเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่กลุ่มบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของครัวเรือนได้รับมา ดังนั้น การที่กลุ่มบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของครัวเรือนได้ร่วมกันเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นผลจากการที่กลุ่มบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของครัวเรือนเผชิญกับปัญหาและหาโอกาสแก้ไขร่วมกัน โดยสิ่งที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ คือ การทำงาน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ที่ทำให้เกิดประสบการณ์และเกิดทักษะต่าง ๆ ขึ้นร่วมกัน ซึ่งยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ค่อนข้างถาวร

2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

ในส่วนนี้จะนำเสนอ 6 หัวข้อ ได้แก่ 1. ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม 2. ประเภทของการสนับสนุนทางสังคม 3. แหล่งของการสนับสนุนทางสังคม 4. องค์ประกอบของการสนับสนุนทางสังคม 5. ระดับของการสนับสนุนทางสังคม และ 6. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสนับสนุนทางสังคม ดังต่อไปนี้

2.3.1 ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคมเป็นปัจจัยแวดล้อมที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อบุคคลทั้งภาวะปกติและภาวะวิกฤตของชีวิต ปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก โดยจะช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวกับสถานการณ์ต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความเครียดได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ การสนับสนุนทางสังคมยังช่วยส่งเสริมความมีคุณค่าในตนเองให้กับบุคคล และยังทำให้บุคคลเชื่อว่าเขาจะได้รับความรักและการดูแลเอาใจใส่ ได้รับการยกย่องนับถือ และมีคุณค่า เป็นส่วนหนึ่งของสังคม สามารถให้สิ่งที่ดี ให้การบริการและการป้องกันให้กันและกัน ในเวลาคับขันหรือเวลาเกิดอันตราย เนื่องจากความสำคัญดังกล่าวทำให้มีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมเป็นจำนวนมาก จึงมีแนวคิดและความหมายของการสนับสนุนทางสังคมต่างๆ กันดังนี้

Weiss (1974: 17-18) กล่าวว่าแรงสนับสนุนทางสังคมเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำหน้าที่ของบุคคลในครอบครัวและสังคม โดยมีการสนับสนุนกันในด้านต่างๆ เช่น ความรักใคร่ผูกพัน ทำให้บุคคลรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย เป็นความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งการได้รับคำแนะนำ การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความมีคุณค่าในตนเอง รวมถึงการที่บุคคลได้มีโอกาสเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นด้วย

Cobb (1976: 300-301) ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมว่าเป็นข้อมูลหรือข่าวสารที่ทำให้บุคคลเชื่อว่ามีคนรักคนสนใจ มีคนยกย่องและมองเห็นคุณค่าและรู้สึกว่าคุณค่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

Thoit (1982: 145-159) ได้อธิบายแนวคิดของการสนับสนุนทางสังคมไว้ว่า เป็นระดับของความต้อการพื้นฐานที่จะได้รับการตอบสนอง โดยการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม ความต้อการพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ ความต้อการความรัก การยอมรับ ยกย่องการเห็นคุณค่า การเป็นเจ้าของ ความมีชื่อเสียง และความปลอดภัย ความต้อการพื้นฐานทางสังคมดังกล่าวจะได้รับการตอบสนองเมื่อได้รับการช่วยเหลือดังต่อไปนี้ อย่่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้ง สองอย่าง ดังนี้

1) ความช่วยเหลือด้านอารมณ์และสังคม (Socioemotional Aid) เช่น การได้รับความรัก ความเห็นอกเห็นใจ ความเข้าใจ การยอมรับและการเห็นคุณค่าจากบุคคลอื่นเป็นที่รัก

2) ความช่วยเหลือด้านสิ่งของ (Instrumental Aid) ได้แก่ การได้รับคำแนะนำ ข่าวสาร การช่วยเหลือครอบครัว และการช่วยเหลือทางการเงิน

Jacobson (1986: 252) ให้ความหมายการสนับสนุนทางสังคมว่าเป็นแหล่งประโยชน์หรือสัมพันธภาพทางสังคมที่สนองความต้องการของบุคคล และได้กล่าวถึงชนิดของการสนับสนุนทางสังคมไว้ 3 ชนิด คือ

1) การสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotional Support) เป็นพฤติกรรมที่ทำให้บุคคลรู้สึกสบายใจและเชื่อว่ามิบุคคลเคารพนับถือยกย่อง และให้ความรัก รวมทั้งพฤติกรรมอื่นๆ ที่แสดงถึงการดูแลเอาใจใส่และให้ความมั่นคงปลอดภัย

2) การสนับสนุนด้านสติปัญญา (Cognitive Support) เป็นข้อมูลข่าวสาร ความรู้ หรือคำแนะนำที่จะช่วยให้บุคคลเข้าใจสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองและช่วยให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงนั้นได้

3) การสนับสนุนด้านสิ่งของ (Materials Support) หมายถึง สิ่งของและบริการต่างๆ ที่จะช่วยให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาได้

Pender (1987: 395-400) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ การได้รับการยอมรับ ได้รับความรัก รู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เป็นที่ต้องการของบุคคลอื่น โดยได้รับจากกลุ่มบุคคลในระบบของสังคม เป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านจิตอารมณ์ วัสดุ อุปกรณ์ ข่าวสาร คำแนะนำซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

Brant และ Weinert (1985: 2, 13) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม คือ ความช่วยเหลือที่บุคคลได้รับจากเครือข่ายทางสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดสนิทสนมเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาเห็นคุณค่าในตนเอง และได้รับความช่วยเหลือแนะนำ

บุญเยี่ยม ตระกูลวงษ์ (2528: 171) ได้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมว่าเป็นสิ่งที่ผู้ได้รับการช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร วัตถุประสงค์ หรือการสนับสนุนด้านจิตใจจากผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มแล้วมีผลทำให้ผู้รับนำไปปฏิบัติในทิศทางที่ผู้รับต้องการ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปความหมายของการสนับสนุนทางสังคมได้ว่าเป็นปัจจัยแวดล้อมและมีอิทธิพลต่อบุคคล ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวกับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม และยังช่วยส่งเสริมความมีคุณค่าในตนเองให้กับบุคคล เชื่อว่าเขาจะได้รับความรักและการดูแลเอาใจใส่ ได้รับการยกย่องนับถือและมีคุณค่า

2.3.2 ประเภทของการสนับสนุนทางสังคม

Brant และ Weinert (1985: 2, 13) แบ่งประเภทของการสนับสนุนทางสังคมเป็น 5 ด้าน คือ

1) การสนับสนุนทางสังคมด้านความใกล้ชิด ทำให้บุคคลเกิดความอบอุ่นใจ

- 2) การสนับสนุนทางสังคมด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ทำให้บุคคลได้ติดต่อกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม
- 3) การสนับสนุนทางสังคมด้านได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาทำให้บุคคลได้รับการพัฒนา ทั้งด้านความคิด การตัดสินใจ
- 4) การสนับสนุนทางสังคมด้านความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ทำให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง
- 5) การสนับสนุนทางสังคมด้านได้รับความช่วยเหลือและแนะนำ ซึ่งทำให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของตนเองได้

Pender (1987: 395-400) และได้แบ่งแหล่งแรงสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 5 ระบบ คือ

- 1) ระบบการสนับสนุนตามธรรมชาติ (Natural Support System) ได้แก่ แหล่งสนับสนุนจากครอบครัว ญาติพี่น้อง ซึ่งถือว่ามีค่ามากที่สุด เพราะครอบครัวมีบทบาทสำคัญต่อผู้ป่วยตั้งแต่วัยเด็ก เป็นแหล่งที่ถ่ายทอดค่านิยม ความเชื่อ แบบแผนพฤติกรรม การปฏิสัมพันธ์และประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต
- 2) ระบบสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อน (Peer Support System) เป็นการสนับสนุนที่ได้รับจากบุคคลซึ่งมีประสบการณ์ มีความชำนาญในการที่จะค้นคว้าหาความต้องการ และสามารถติดต่อชักจูงได้โดยง่าย เป็นเหตุให้เป็นบุคคลซึ่งประสบความสำเร็จ และสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เลวร้ายต่าง ๆ ในชีวิตได้
- 3) ระบบสนับสนุนด้านศาสนา หรือแหล่งอุปถัมภ์ต่าง ๆ (Religious Organizations of Denomination) เป็นแหล่งที่จะช่วยให้ได้มีการแลกเปลี่ยนความเชื่อ ค่านิยม คำสอน คำแนะนำเกี่ยวกับวิถีการดำรงชีวิต และขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ได้แก่ พระ นักบวช หมอสอนศาสนา กลุ่มผู้ปฏิบัติธรรม ฯลฯ
- 4) ระบบการสนับสนุนจากกลุ่มวิชาชีพ (Professional Support System) เป็นแหล่งสนับสนุนแห่งแรกที่จะให้การช่วยเหลือ ซึ่งจะมีความสำคัญต่อเมื่อการสนับสนุนที่ได้รับจากครอบครัว เพื่อนสนิท และกลุ่มเพื่อนไม่เพียงพอ
- 5) ระบบการสนับสนุนจากกลุ่มวิชาชีพอื่น ๆ (Organized Support System) เป็นการสนับสนุนจากกลุ่มบริการ อาสาสมัคร กลุ่มช่วยเหลือตนเอง (Self-Help Groups) เป็นกลุ่มที่เป็นสื่อกลางที่ช่วยให้ผู้ป่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ ในทางที่ส่งเสริมให้สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในชีวิต

Cobb (1976: 300) ได้แบ่งการสนับสนุนทางสังคมเป็น 3 ชนิด คือ

- 1) การสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotional Support) เป็นข้อมูลที่ทำให้บุคคลเชื่อว่าตนเองได้รับความรัก การดูแลเอาใจใส่ และมีความใกล้ชิดสนิทสนม มีความผูกพันและไว้วางใจซึ่งกันและกัน

2) การสนับสนุนด้านการยอมรับยกย่อง (Esteem Support) เป็นข้อมูลที่ทำให้บุคคลรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า และบุคคลอื่นให้การยอมรับนับถือและเห็นคุณค่าของตนเอง

3) การสนับสนุนด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Socially Support) เป็นข้อมูลที่บอกให้ทราบว่าบุคคลนั้นเป็นสมาชิกหรือส่วนหนึ่งของเครือข่ายทางสังคม และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของในสังคมของตน

2.3.3 แหล่งของการสนับสนุนทางสังคม

แหล่งของการสนับสนุนทางสังคมมีความเกี่ยวข้องกับชนิดและปริมาณของการสนับสนุนทางสังคม ทั้งนี้ชนิดของการสนับสนุนนั้นจะเปลี่ยนแปลงไปตามแหล่งที่ให้การสนับสนุน ส่วนปริมาณของการสนับสนุนทางสังคมจะขึ้นอยู่กับเครือข่ายสังคมที่ให้การสนับสนุน

McElveen (1983 อ้างถึงใน จริยาวัตร คมพยัคฆ์, 2531: 96) กล่าวถึงแหล่งของการสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว ญาติพี่น้องและเพื่อน ซึ่งครอบครัวและญาติพี่น้องเป็นแหล่งสนับสนุนทางสังคมที่มีความสำคัญและใกล้ชิดกับบุคคลมากที่สุดโดยจะมีการติดต่อกันบ่อยครั้ง มีโอกาสแลกเปลี่ยนสิ่งของ บริการ ข้อมูลข่าวสาร และช่วยเหลือในการแก้ปัญหา รองลงมาคือกลุ่มเพื่อน

อุบล นิวัติชัย (2527: 285) ได้อ้างถึงแนวคิดของ Caplan และจัดกลุ่มบุคคลที่เป็นแหล่งของการสนับสนุนทางสังคมได้ 3 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มที่มีความผูกพันกันตามธรรมชาติ (Spontaneous or Natural Supportive System) ประกอบด้วยบุคคล 2 ประเภท คือ

(1) บุคคลที่อยู่ในครอบครัว ได้แก่ บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ลูก หลาน

(2) บุคคลใกล้ชิด ได้แก่ เพื่อนฝูง เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน คนคุ้นเคย คน

รู้จัก

2) องค์กรหรือสมาคมที่ให้การสนับสนุน (Organized Support) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มารวมตัวกันเป็นหน่วย ชมรม สมาคม มูลนิธิ ฯลฯ

3) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางวิชาชีพ (Professional Health Care Workers) หมายถึง บุคคลที่อยู่ในวงการส่งเสริม ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูสุขภาพของประชาชนโดยอาชีพ เช่น แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ

2.3.4 องค์ประกอบของการสนับสนุนทางสังคม

บุญเยี่ยม ตระกูลวงศ์ (2528: 172) การสนับสนุนทางสังคมมีองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

2.3.4.1 มีการติดต่อกันระหว่างผู้ให้และผู้รับ

2.3.4.2 ลักษณะของการติดต่อสื่อสารประกอบด้วย

1) ข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะให้ผู้รับเชื่อว่ามีคนสนใจ เอาใจใส่ มีคนรัก และหวังดีกับตนอย่างจริงจัง

2) ข้อมูลข่าวสารมีลักษณะที่ทำให้ผู้รับรู้สึกว่าคุณค่า และเป็นที่ยอมรับของสังคม

3) ข้อมูลข่าวสารมีลักษณะที่ทำให้ผู้รับเชื่อว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และสามารถทำประโยชน์แก่สังคมได้

2.3.4.3 มีปัจจัยซึ่งอยู่ในรูปของข้อมูล ข่าวสาร วัสดุ ความรู้สึกด้านจิตใจ

2.3.4.4 จะต้องช่วยให้ผู้รับได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่เขาต้องการ

2.3.5 ระดับของการสนับสนุนทางสังคม

Gottlieb (1981 อ้างถึงในจริยาวัตร คมพยัคฆ์, 2531: 101) การแบ่งระดับของการสนับสนุนทางสังคม ได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

2.3.5.1 ระดับกว้าง (Macro level) เป็นการพิจารณาถึงการเข้าร่วมหรือการมีส่วนร่วมในสังคม อาจวัดได้จากความสัมพันธ์สถาบันในสังคม การเข้าร่วมกลุ่มต่างๆ และการดำเนินวิถีชีวิตในสังคม

2.3.5.2 ระดับกลุ่มเครือข่าย (Mezzo level) เป็นการมองที่โครงสร้างและหน้าที่ของเครือข่ายทางสังคม ด้วยการวัดอย่างเฉพาะเจาะจงถึงกลุ่มบุคคลที่มีสัมพันธ์ภาพกันอย่างสม่ำเสมอ เช่น กลุ่มเพื่อน ชนิดของการสนับสนุนในระดับนี้คือ การให้คำแนะนำ การช่วยเหลือด้านวัตถุ ความเป็นมิตรและการสนับสนุนด้านอารมณ์

2.3.5.3 ระดับแคบหรือระดับเล็ก (Micro level) เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมากที่สุด จะมีคุณภาพของความสัมพันธ์กันมาก แหล่งของการสนับสนุนในระดับนี้ได้แก่ คู่สมรส บุตร สมาชิกครอบครัว

2.3.6 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสนับสนุนทางสังคม

จากแนวความคิดของ Kahn และ Antonucci (1980 อ้างถึงใน Norbeck, 1981: 47-52) ซึ่งสรุปไว้ว่าการสนับสนุนทางสังคมที่ได้รับในแต่ละบุคคลแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ หรือปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ คือ

2.3.6.1 องค์ประกอบด้านคุณสมบัติส่วนตัวของแต่ละบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ สภาพสังคม และเศรษฐกิจ สมรส ศาสนา วัฒนธรรม ความสามารถของแต่ละบุคคลมีอิทธิพลต่อความต้องการและการได้รับการสนับสนุนทางสังคม

1) อายุ มีอิทธิพลต่อปริมาณและชนิดของการสนับสนุนทางสังคม เช่น ในวัยทารกจะมีความต้องการการดูแล ช่วยเหลือและสนับสนุนจากบุคคลเดียวกันและในปริมาณที่

สูง เมื่อมีอายุมากขึ้นความถี่ของการสนับสนุนจะลดลง และจำนวนบุคคลที่จะให้การสนับสนุนก็จะขยายกว้างออกไป ซึ่งมีทั้งสมาชิกในครอบครัว ญาติ และเพื่อน ในวัยรุ่นพบว่า มีความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนเพิ่มมากขึ้น ส่วนในวัยผู้ใหญ่การสนับสนุนจากผู้ร่วมงาน รวมทั้งจากญาติพี่น้อง ดังนั้นจึงพบว่าขนาดของกลุ่มจะเพิ่มขึ้นในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น และจะคงที่เมื่ออายุ 35-55 ปี และเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ จะได้รับการสนับสนุนน้อยลง เนื่องจากกลุ่มสังคมเล็กลง เพราะมีการตาย และการพลัดพราก

2) เพศ ทำให้การได้รับการสนับสนุนทางสังคมต่างกัน เพศหญิงได้รับการสนับสนุนมากกว่าเพศชาย เพราะเพศหญิงมีความใกล้ชิดและมีสัมพันธภาพดีกว่าเพศชาย

3) สภาพสังคมและเศรษฐกิจ ได้มีการศึกษาเปรียบเทียบการได้รับการสนับสนุนในวัยผู้ใหญ่ที่แต่งงานแล้วกับหญิงหม้าย พบว่า หญิงที่แต่งงานแล้วได้รับการสนับสนุนมากกว่าหญิงหม้าย หญิงหม้ายได้รับมากกว่าพวกหย่าร้าง และพวกหย่าร้างได้รับมากกว่าคนโสด เกี่ยวกับระดับรายได้พบว่าในสตรีที่สามีย่วยด้วยโรคหัวใจ ซึ่งเป็นชนระดับกลางได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูงกว่าสตรีที่อยู่ในชนระดับต่ำ และนอกจากนี้พบว่าหญิงที่มีการศึกษาสูงมักจะโดดเดี่ยวและได้รับการสนับสนุนทางสังคมน้อย

4) ความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งพบว่ากลุ่มที่มีเครือข่ายทางสังคมเล็ก จะได้รับการสนับสนุนทางสังคมน้อย เนื่องจากความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มสังคมมีน้อย

2.3.6.2 องค์ประกอบด้านคุณสมบัติของสถานการณ์ แต่ละสถานการณ์ของชีวิตมีผลทำให้บุคคลต้องการและได้รับการสนับสนุนทางสังคมแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานการณ์เกี่ยวกับภาวะสุขภาพและความเจ็บป่วย เช่น ในวัยตั้งครรภ์หรือวัยเตรียมการเป็นมารดา ถือเป็นารเปลี่ยนแปลงตามวัยที่อยู่ในช่วงวิกฤตได้ ในสถานการณ์นี้พบว่า จะได้รับการสนับสนุนจากญาติและเพื่อนมาก หรือผู้ป่วยที่พิการทุพพลภาพหรือถูกคุกคามชีวิตจากโรคมะเร็งพบว่าได้รับการสนับสนุนทางสังคมน้อย

จากแนวคิดพื้นฐานเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคมดังกล่าว อาจสรุปได้ว่าการสนับสนุนทางสังคมที่กลุ่มบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของครัวเรือนได้รับนั้นโดยทั่วไปจะได้รับการเข้าร่วมกลุ่ม อาจจะเป็นครอบครัว กลุ่มเพื่อนบ้าน กลุ่มเพื่อนร่วมงาน ซึ่งทำให้มีการติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสาร สิ่งของต่างๆ ได้รับความช่วยเหลือและมีความสัมพันธ์ทางด้านจิตใจซึ่งกันและกันอีกด้วย ดังนั้น การที่กลุ่มบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของครัวเรือนได้รับการสนับสนุนทางสังคมทั้งในระดับกว้าง ระดับเครือข่าย และระดับเจาะลึก ซึ่งเป็นการได้รับความช่วยเหลือที่กลุ่มบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของครัวเรือนได้รับจากเครือข่ายทางสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดสนิทสนมเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาเห็นคุณค่าในตนเอง และได้รับความช่วยเหลือแนะนำ ทำให้เกิดประสบการณ์และเกิดทักษะต่างๆ ขึ้นร่วมกัน ซึ่งยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงค่อนข้างถาวร

2.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้

ในส่วนนี้จะนำเสนอ 3 หัวข้อ ได้แก่ 1. ความหมายของความรู้ 2. ระดับของความรู้ และ 3. การวัดความรู้ ดังต่อไปนี้

2.4.1 ความหมายของความรู้

เกษม วัฒนชัย (2544: 39-40) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า หมายถึง การรวบรวมความคิดของมนุษย์ จัดให้เป็นหมวดหมู่และประมวลสาระที่สอดคล้องกัน โดยนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนั้นสิ่งที่ป็นสาระที่สอดคล้องกัน โดยนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนั้นสิ่งที่ป็นสาระในระบบข้อมูลข่าวสาร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2530: 130) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า ความรู้เป็นพฤติกรรมเบื้องต้นที่ผู้เรียนสามารถจำได้ หรือระลึกได้โดยการมองเห็น ได้ยิน ความรู้ในขั้นนี้ คือ ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ คำจำกัดความ เป็นต้น

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2535: 7) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า หมายถึง การระลึกถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่เคยมีประสบการณ์มาแล้ว และรวมถึงการจำเนื้อเรื่องต่าง ๆ ทั้งที่ปรากฏอยู่ในแต่และเนื้อหาวิชา และวิชาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชานั้นด้วย

Davenport (1999: 8) ความรู้ คือ กรอบของการประสมประสานระหว่างประสบการณ์ ค่านิยม ความรอบรู้ในบริบท และความรู้แจ้งอย่างซ้ำซ้อน เป็นการประสมประสานที่ให้กรอบสำหรับ การประเมินค่า และการนำเอาประสบการณ์กับสารสนเทศใหม่ ๆ มาผสมรวมเข้าด้วยกัน เกิดขึ้นและถูก นำไปประยุกต์ในใจของคนที่มี สำหรับในแง่ขององค์กรนั้น ความรู้มักจะสั่งสมอยู่ในรูปของเอกสาร หรือ แฟ้มเก็บเอกสารต่าง ๆ รวมถึงสั่งสมอยู่ในการทำงาน อยู่ในกระบวนการอยู่ในการปฏิบัติงานและอยู่ใน บรรทัดฐานขององค์กรนั่นเอง

The Modern American Dictionary ได้ให้คำจำกัดความของความรู้ที่แตกต่างกัน 3 ลักษณะ (Wikstrom และ Normann, 1994: 9) ดังนี้

- 1) ความรู้ คือ ความคุ้นเคยกับข้อเท็จจริง (Fact) ความจริง (Truths) หรือหลักการโดยทั่วไป (Principles)
- 2) ความรู้ คือ รู้ (Known) หรืออาจจะรู้ (May be known)
- 3) ความรู้ คือ จิตสำนึก ความสนใจ (Awareness)

ศุภกนิษฐ์ พลไพรินทร์ (2540: 24) ได้กล่าวถึงการวัดความรู้ว่า การวัดความรู้เป็นการวัดระดับความจำ ความสามารถในความคิดเข้าใจกับข้อเท็จจริงที่ได้รับการศึกษาและประสบการณ์เดิม โดยผ่านการทดสอบคุณภาพแล้ว จะแยกคนที่มีความรู้ กับไม่มีความรู้ออกจากกันได้ระดับหนึ่ง

บุญชม ศรีสะอาด (2537: 20) ได้ให้ความหมายของความรู้ไว้ว่า ความรู้เป็นพฤติกรรมขั้นต้นซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำได้ อาจจะโดยการนึกได้ หรือโดยการมองเห็น ได้ยินก็จำได้ ความรู้ในขั้น

นี้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา และมาตรฐาน

จากคำจำกัดความที่มีผู้กล่าวไว้ในเบื้องต้น สามารถสรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึงข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ และรายละเอียดของเรื่องราวและการกระทำต่างๆ ที่บุคคลได้ประสบมาและเก็บสะสมไว้ เป็นความจำที่สามารถถ่ายทอดต่อไปได้และสามารถวัดความรู้ได้โดยการระลึกถึงเรื่องเหล่านั้น แล้วแสดงออกมา

2.4.2 ระดับของความรู้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526: 15-19) กล่าวถึง พฤติกรรมด้านพุทธิปัญญาเกี่ยวข้องกับการรับรู้ การจำ ข้อเท็จจริงต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาความสามารถและทักษะ สติปัญญา ซึ่งประกอบด้วยความรู้ ความสามารถ และทักษะในระดับต่างๆ แบ่งออกเป็น 6 ชั้น โดยเรียงจากพฤติกรรมที่ง่ายไปหายาก ดังนี้

1) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความจำได้ อาจจะได้โดยการนึกได้ หรือการมองเห็น ได้ยิน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้างวิธีการแก้ปัญหา มาตรฐาน การจำได้หรือระลึกได้นี้ไม่ได้ใช้กระบวนการของการใช้ความคิดที่ซับซ้อน หรือไม่ได้ใช้ความสามารถของสมองมากนัก

2) ความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง การเข้าใจที่เกิดจากการได้ฟัง อ่าน เขียน ที่คาดว่าบุคคลนั้นจะทำความเข้าใจกับข่าวสารนั้นๆ ความเข้าใจอาจแสดงออกในรูปของทักษะหรือความสามารถ ดังนี้

(1) การแปล (Translation) เป็นความสามารถในการเขียนบรรยายเกี่ยวกับข่าวสารนั้นๆ โดยใช้คำพูดของตนเองจะออกมาในรูปแบบที่แตกต่างจากเดิมคือออกมาในภาษาอื่น แต่ความหมายยังเหมือนเดิม

(2) การให้ความหมาย (Interpretation) เป็นการให้ความหมายต่อสิ่งต่างๆ หรือข่าวสารต่างๆ ซึ่งอาจจะออกมาในรูปความคิดเห็นหรือข้อสรุปตามบุคคลนั้น

(3) การคาดคะเน (Extrapolation) เป็นความสามารถในการตั้งความคาดหมายหรือคาดหวังว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น ซึ่งจะเกิดความเข้าใจ สภาพการณ์และแนวโน้มที่อธิบายไว้ในข่าวสารนั้นๆ

3) การประยุกต์หรือการนำไปใช้ (Application) หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ซึ่งจะต้องอาศัยความสามารถหรือทักษะทางด้านความเข้าใจดังกล่าวมาแล้ว การนำความรู้ไปใช้กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การแก้ปัญหานั้นเอง

4) การวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง ความสามารถในการแยกส่วนประกอบย่อยๆ ของส่วนรวมออกเป็นส่วนๆ เพื่อให้เข้าใจส่วนรวมได้อย่างเด่นชัดขั้นนี้มีดังนี้ คือ

(1) ความสามารถแยกแยะองค์ประกอบของปัญหาหรือสภาพการณ์ออกเป็นส่วน ๆ เพื่อทำความเข้าใจกับส่วนประกอบต่าง ๆ ให้ละเอียด

(2) ความสามารถมองเห็นความสัมพันธ์อย่างแน่ชัดระหว่างส่วนประกอบเหล่านั้น

(3) ความสามารถในการมองหลักของการผสมผสานระหว่างส่วนประกอบที่รวมกันขึ้นเป็นปัญหาหรือสภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

5) การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง ความสามารถในการนำเอาส่วนประกอบย่อยหลาย ๆ ส่วนมารวมกันเข้าเป็นส่วนรวมที่มีโครงสร้างที่แน่ชัดเป็นการนำเอาประสบการณ์เก่ามารวมกับประสบการณ์ใหม่มาสร้างแบบแผนหรือหลักสำหรับปฏิบัติขบวนการในการรวมกันของส่วนประกอบต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผนความสามารถในการสังเคราะห์นี้ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ หรือความคิดริเริ่ม

6) การประเมินผล (Evaluation) เป็นการให้ค่าต่อความรู้ หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งจะต้องใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นส่วนประกอบในการประเมินผลมาตรฐานนี้อาจจะออกมาในรูปคุณภาพและปริมาณ และมาตรฐานที่ใช้นี้อาจจะมาจากการที่บุคคลนั้นตั้งขึ้นเอง หรือมาจากมาตรฐานที่มีอยู่แล้ว

มนตรี จุฬาวัฒนทล (2537: 20) กล่าวว่า ความรู้มีอยู่มากมายรอบ ๆ ตัวเรา และสามารถจัดแบ่งออกได้เป็น 4 ระดับ

ระดับแรก ความรู้เกี่ยวกับสิ่งรอบตัวเรา ซึ่งสามารถรับรู้ได้โดยประสาทสัมผัสมองเห็นได้ ยิน ดม กลิ่น และลิ้มรสได้ เช่น ความร้อน - เย็น ความสว่าง - มืด เสียง ดัง-เบา กลิ่นหอม-เหม็น และรสเค็ม-หวาน เป็นต้น ความรู้ระดับต้นนี้อาจเรียกว่า ความรู้รู้สึก

ระดับที่สอง ได้แก่ ความรู้ด้านภาษา ซึ่งจะทำให้อ่านและเขียนหนังสือได้ ฟังเข้าใจ ฟังวิทยุและดูทีวีรู้เรื่อง ตลอดจนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้สะสมและตกทอดกันมา

ระดับที่สาม ได้แก่ ความรู้ด้านวิชาการ ซึ่งได้จากการศึกษาเล่าเรียน ทำให้คิดเลขเป็น คำนวณดอกเบี้ยได้ ออกแบบอาคารได้ เขียนบทละครได้ ใช้คอมพิวเตอร์เป็น รู้กฎหมาย บ้านเมือง รู้จักกฎเกณฑ์ ทางฟิสิกส์ ดาราศาสตร์ เคมี และชีววิทยา วินิจฉัยโรคและรู้วิธีการรักษาโรค เป็นต้น ความรู้วิชาการเหล่านี้ มักจะต้องเรียนรู้จากครู อาจารย์ เอกสาร ตำราทางวิชาการหรือผู้ที่รู้เรื่องนั้นมาก่อน

ระดับที่สี่ ได้แก่ ความรู้ใหม่ เป็นความรู้ที่ไม่เคยมีอยู่ก่อน ได้มาโดยการค้นคว้าวิจัย การคิดค้นกระบวนการใหม่ และควรจะหาแนวทางในการนำความรู้ใหม่ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ เพื่อให้เกิดการพัฒนา

2.4.3 การวัดความรู้

การวัดความรู้เป็นการวัดความสามารถในการระลึกเรื่องราวข้อเท็จจริง หรือประสบการณ์ต่าง ๆ หรือเป็นการวัดการระลึกประสบการณ์เดิมที่บุคคลได้รับคำสอน การบอกกล่าว การฝึกฝน

ของผู้สอน รวมทั้งจากตำราจากสิ่งแวดลอมต่างๆ ด้วยคำถามวัดความรู้ แบ่งออกเป็น 3 ชนิด (ไพศาล หวังพานิช, 2526: 96-104) คือ

1) ถามความรู้ในเรื่อง เป็นการถามรายละเอียด ของเนื้อหาข้อเท็จจริงต่างๆ ของเรื่องราวทั้งหลาย ประกอบด้วยคำถามประเภทต่างๆ เช่น ศัพท์ นิยม กฎ ความจริง หรือ รายละเอียดของเนื้อหาต่างๆ

2) ถามความรู้ในวิธีการดำเนินการ เป็นการถามวิธีการปฏิบัติต่างๆ ตามแบบแผน ประเพณี ขั้นตอนของการปฏิบัติงานทั้งหลาย เช่นถามระเบียบแบบแผน ลำดับขั้น แนวโน้มการจัดประเภทและหลักเกณฑ์ต่างๆ

3) ถามความรู้รวบยอด เป็นการถามความสามารถในการจดจำข้อสรุป หรือ หลักการของเรื่องที่เกิดจากการผสมผสานลักษณะร่วม เพื่อรวบรวมและย่อลงมาเป็นหลัก หรือ หัวใจของเนื้อหานั้น

จำนง พรายแยมแซ (2535: 24-29) กล่าวว่า การวัดความรู้นั้นส่วนมากนิยมใช้แบบทดสอบ ซึ่งแบบทดสอบนี้เป็นเครื่องมือประเภทข้อเขียนที่นิยมใช้กันทั่ว ๆ ไป แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1) แบบอัตนัย หรือแบบความเรียง โดยให้เขียนตอบเป็นข้อความสั้น ๆ ไม่เกิน 1-2 บรรทัดหรือเป็นข้อ ๆ ตามความเหมาะสม

2) แบบปรนัย แบ่งเป็น 4 แบบ ดังนี้

(1) แบบเติมคำ หรือเติมข้อความให้สมบูรณ์ แบบทดสอบนี้เป็นการวัดความสามารถ ในการหาค่า หรือข้อความมาเติมลงในช่องว่างของประโยคที่กำหนดให้ถูกต้องแม่นยำ โดยไม่มีคำตอบใด ชี้นำมาก่อน

(2) แบบถูก-ผิด แบบทดสอบนี้วัดความสามารถในการพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ ว่าถูกหรือผิด ใช่หรือไม่ใช่ จากความสามารถที่เรียนรู้อันแล้ว โดยจะเป็นการวัดความจำและความคิด ในการออกแบบทดสอบควรต้องพิจารณาถึงข้อความจะต้องชัดเจน ถูกหรือผิดเพียงเรื่องเดียว สั้นกะทัดรัด ได้ใจความ และไม่ควรรใช้คำปฏิเสธซ้อน

(3) แบบจับคู่ แบบทดสอบนี้เป็นลักษณะการวางข้อเท็จจริง เงื่อนไข คำ ตัวเลข หรือสัญลักษณ์ไว้ 2 ด้านขนานกัน เป็นแถวตั้ง 2 แถว แล้วให้อ่านดูข้อเท็จจริงในแถวตั้งด้านหนึ่งว่ามีความเกี่ยวข้อง จับคู่ได้พอดีกับข้อเท็จจริงในอีกแถวตั้งหนึ่ง โดยทั่วไปจะกำหนดให้ตัวเลือกในแถวตั้ง ด้านหนึ่งน้อยกว่าอีกด้านหนึ่ง เพื่อให้ได้ใช้ความสามารถในการจับคู่มากขึ้น

(4) แบบเลือกตอบ ข้อสอบแบบนี้เป็นข้อสอบที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน เนื่องจาก สามารถวัดได้ครอบคลุมจุดประสงค์และตรวจให้คะแนนได้แน่นอน ลักษณะของข้อสอบประกอบด้วย ส่วนข้อความ และตัวเลือก โดยตัวเลือกจะมีตัวเลือกที่เป็นตัวถูก และตัวเลือกที่เป็นตัวลวง ผู้เขียน ข้อสอบต้องมีความรู้ในวิชานั้นอย่างลึกซึ้ง และรู้วิธีการเขียนข้อสอบ โดยมีข้อควรพิจารณา คือ ในส่วน ข้อคำถามต้องชัดเจนเพียงหนึ่งเรื่อง ภาษาที่ใช้กะทัดรัดเหมาะสมกับระดับของผู้ตอบ ไม่ใช้คำปฏิเสธ

หรือปฏิเสธซ้อนกัน และไม่ควรถามคำถามแบบท่องจำ และในส่วนตัวเลือก ควรมีคำตอบถูกเพียงคำตอบเดียวที่มีความกะทัดรัด ไม่ซ้ำหรือแย้งคำตอบ มีความเป็นอิสระจากกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเรียงตามลำดับตามปริมาณหรือตัวเลข ตัวลวงต้องมีความเป็นไปได้และกำหนดจำนวนตัวเลือก 4 หรือ 5 ตัวเลือก

เยาเวตี วิบูลย์ศรี (2540: 99) กล่าวว่า การวัดความรู้เป็นการวัดความสามารถของบุคคลในการระลึกนึกถึงเรื่องราว หรือสิ่งที่เคยเรียนมาแล้วซึ่งคำถามที่ใช้ในระดับนี้ คือความจำ

จากแนวคิดพื้นฐานเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความรู้ดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่าความรู้ เป็นข้อเท็จจริงกฎเกณฑ์ และรายละเอียดของเรื่องราวและการกระทำต่างๆ ที่บุคคลกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของครัวเรือนได้ประสบมาและเก็บสะสมไว้เป็นความจำที่สามารถถ่ายทอดต่อไปได้ และสามารถวัดความรู้ได้โดยการระลึกถึงเรื่องเหล่านั้น แล้วแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น ถ้าทราบความรู้ของกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของครัวเรือนก็สามารถทำนายพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของครัวเรือนนั้นได้

2.5 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเจตคติ

ในส่วนนี้จะนำเสนอ 7 หัวข้อ ได้แก่ 1. ความหมายของเจตคติ 2. ลักษณะของเจตคติ 3. องค์ประกอบของเจตคติ 4. การสร้างเจตคติ 5. การเปลี่ยนเจตคติ 6. วิธีวัดเจตคติ และ 7. ประโยชน์ของเจตคติ ดังต่อไปนี้

2.5.1 ความหมายของเจตคติ

คำว่า เจตคติ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Attitude บางครั้งแปลคำนี้ว่า ทศนคติหรือท่าที ปัจจุบันคำนี้ยังแพร่หลายอยู่ ต่อมาคณะกรรมการบัญญัติศัพท์ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ได้บัญญัติศัพท์ว่า เจตคติ หมายถึง ท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 321)

สุชา จันท์ธอม และสุรางค์ จันท์ธอม (2520: 104) ให้ความหมายเจตคติ คือความรู้สึกหรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุสิ่งของ หรือสถานการณ์ต่างๆ ความรู้สึก หรือท่าทีจะเป็นไปในทำนองที่พึงพอใจ หรือไม่พอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้

สงวนศรี วิรัชชัย (2527: 61) ให้ความหมายเจตคติ คือสภาพความคิด ความเข้าใจและความรู้สึกเชิงประเมินที่มีต่อสิ่งต่างๆ (วัตถุ สถานการณ์ ความคิด ผู้คน ฯลฯ) ซึ่งทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งนั้น ในลักษณะเฉพาะตัวตามทิศทางของทัศนคติที่มีอยู่

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2548: 68) กล่าวว่า ทศนคติ หมายถึง การประเมินหรือการตัดสินเกี่ยวกับความชอบหรือไม่ชอบในวัตถุ คน หรือเหตุการณ์ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกของ

คนหนึ่งเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่าง หรือเป็นท่าทีหรือแนวโน้มของบุคคลที่แสดงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นบุคคล กลุ่มคน ความคิด หรือสิ่งของก็ได้ โดยมีความรู้สึกหรือความเชื่อเป็นพื้นฐาน ทศนคติไม่ใช่สิ่งเดียวกับค่านิยม เพราะค่านิยมเป็นสิ่งที่เราเห็นคุณค่า แต่ทศนคติเป็นความรู้สึกต้านอารมณ์ (พอใจหรือไม่พอใจ) แต่ทั้ง 2 อย่างมีความสัมพันธ์กัน ทศนคติเป็นพลังอย่างหนึ่งที่ไม่มองเห็นเช่นเดียวกับสัญชาตญาณหรือแรงจูงใจ แต่เป็นพลังซึ่งสามารถผลักดันการกระทำบางอย่างที่สอดคล้องกับความรู้สึกของทศนคติ

สนธยา พลศรี (2550: 35) ให้ความหมายว่า เจตคติ (Attitude) เป็นสภาวะจิตใจหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งที่จะเรียนรู้ ในลักษณะของการยอมรับ (Accept) หรือไม่ยอมรับ (Reject)

Allport (1969: 2) ให้ความหมายว่า เจตคติ หมายถึง สภาพความพร้อมของสมองและประสาทอันได้จากประสบการณ์ และการตอบสนองทั้งทางตรง และโดยอิทธิพลของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ และสถานการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกัน

เฉลียว บุรีภักดี (2520: 218) ให้ความหมายว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกชอบ หรือไม่ชอบที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

ดวงเดือน พันธุนาวิน (2524: 4) ให้ความหมายว่า เจตคติ หมายถึง ความพร้อมในการกระทำของบุคคลต่อสิ่งใด บุคคลใด ความพร้อมดังกล่าวของบุคคลเห็นได้จากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงต่อสิ่งนั้นว่าชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

Hillgard (1962: 504) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง พฤติกรรมหรือความรู้สึกครั้งแรกที่มีต่อสิ่งหนึ่ง ต่อแนวความคิด หรือสภาพการณ์ใด ๆ ในทางเข้าหาหรือหนีออกห่าง และเป็นความพร้อมที่จะตอบสนองในทางเอนเอียงไปในลักษณะเดิม เมื่อได้พบพานกับสิ่งดังกล่าวอีก

Good (1959: 48) ให้ความหมายว่า เจตคติ หมายถึง ความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะหนึ่ง อาจจะเป็นการยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ต่อสภาพการณ์บางอย่างต่อบุคคลหรือสิ่งของ เช่น ความพึงพอใจ

Thurstone (1968: 1) ให้ความหมายว่า เจตคติ เป็นผลรวมทั้งหมดของมนุษย์เกี่ยวกับความรู้สึก อคติ ความคิด ความกลัวบางสิ่งบางอย่าง

กล่าวโดยสรุปความหมายของเจตคติ คือ ความคิดเห็น ความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใด ๆ ซึ่งแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมในลักษณะชอบ ไม่ชอบ พึงพอใจ ไม่พึงพอใจ ต่อสิ่งใด ๆ ในลักษณะเฉพาะตัวตามทิศทางของเจตคติที่มีอยู่ และทำให้จะเป็นตัวกำหนดแนวทางของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนอง

2.5.2 ลักษณะของเจตคติ

ทิตยา สุวรรณะชฎ (2525: 603) กล่าวถึง เจตคติ เป็นสิ่งซึ่งบอกทิศทางของอาการแสดงออกของบุคคล หรือสภาวะการณ์ และเป็นที่ยอมรับในระหว่างนักวิชาการ เจตคติ มีลักษณะสำคัญของเจตคติ 4 ประการ คือ

- 1) เจตคติเป็นสภาวะก่อนที่พฤติกรรมโต้ตอบ (Predisposition to Respond) ต่อเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะหรือจะเรียกว่าสภาวะพร้อมที่จะมีพฤติกรรมจริง
- 2) เจตคติจะมีความคงตัวอยู่ในช่วงระยะเวลา (Persistence Overtime) แต่มิได้หมายความว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลง
- 3) เจตคติเป็นตัวแปรหนึ่ง นำไปสู่ความสอดคล้องระหว่าง พฤติกรรม ความรู้สึก นึกคิดไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกโดยวาจา หรือการแสดงความรู้สึก ตลอดจนการที่จะต้องเผชิญหรือหลีกเลี่ยงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
- 4) เจตคติมีคุณสมบัติของแรงจูงใจ ในอันที่จะทำให้บุคคลประเมินผล หรือเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งหมายความต่อไปถึงการกำหนดทิศทางของพฤติกรรมจริงด้วย

เจตคตินับว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการทำงานอย่างหนึ่ง นอกจากความพร้อมและการจูงใจ บุคคลที่มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานจะช่วยให้ทำงานได้ผลทั้งนี้เพราะเจตคติเป็นต้นกำเนิดของความคิดและการแสดงการกระทำออกมานั่นเอง

Numally (1978: 312) กล่าวว่า เจตคติ มี 3 ลักษณะ คือ

- 1) เจตคติ เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือเกิดจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคลไม่ใช่เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด
- 2) เจตคติ เป็นสภาพการณ์ทางจิตที่มีอิทธิต่อการคิดและการกระทำของบุคคล เป็นส่วนประกอบที่กำหนดแนวทางไว้ว่า ถ้าบุคคลประสบสิ่งใดแล้วบุคคลนั้นจะมีทำต่อสิ่งนั้นในลักษณะอันจำกัด
- 3) เจตคติ เป็นสภาพการณ์ทางจิตที่มีแนวโน้มค่อนข้างจะถาวร เนื่องจากแต่ละบุคคลมีประสบการณ์ การรับรู้ การเรียนรู้มากมาย เจตคติอาจมีการเปลี่ยนแปลงจากอิทธิพลของแนวความคิดองค์ประกอบของเจตคติ

ปราณี ทองคำ (2539: 146-147) กล่าวว่า เจตคติมีลักษณะที่สำคัญหลายประการ ดังนี้

- 1) เจตคติมีที่หมาย (Attitude Object) ซึ่งได้แก่ สิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น คน สถานที่ สิ่งของ สถานการณ์ หรือสิ่งที่เป็นธรรม เช่น เสรีภาพ ความรักประชาธิปไตย เป็นต้น
- 2) มีการระบุในแง่ดี-ไม่ดี (Evaluation Aspect) มีความผันแปรในทางบวกและทางลบหรือในด้านการสนับสนุนหรือต่อต้าน

3) มีลักษณะคงทน (Relatively Enduring) เจตคติของคนที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แม้ว่านักจิตวิทยาจะไม่ถือเป็นของถาวร แต่ลักษณะของความคงทนก็เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป เจตคติเปลี่ยนแปลงได้แต่การเปลี่ยนแปลงต้องใช้เวลานาน

4) มีความพร้อมในการตอบสนอง (Readiness for Response) คือ มีความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดตามเจตคติที่เขามีอยู่ เช่น มีความพร้อมที่จะซื้อรถยนต์ถ้ามีเงิน ทั้งนี้เพราะมีเจตคติที่ดีต่อรถยนต์อยู่แล้ว

สนธยา พลศรี (2550: 35-36) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของเจตคติ 6 ประการ คือ

- 1) เป็นลักษณะทางจิตใจ คือ ความรู้สึกไม่ใช่พฤติกรรมของมนุษย์
- 2) เกิดจากผลของการเรียนรู้ ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม
- 3) เป็นสิ่งที่เลียนแบบกันได้ โดยเฉพาะจากบุคคลที่ใกล้ชิด เช่น พ่อ แม่ ครู อาจารย์
- 4) เป็นสิ่งที่ซับซ้อน บุคคลแต่ละคนจะมีเจตคติต่อสิ่งเดียวกันแตกต่างกัน เนื่องจากมีความแตกต่างกันในด้านภูมิหลัง ประสบการณ์เดิม การรับรู้และการเรียนรู้
- 5) สามารถเปลี่ยนแปลงได้ด้วยการเรียนรู้ หรือการได้รับประสบการณ์ที่เหมาะสม
- 6) เป็นเครื่องมือให้เห็นแนวทางในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล กล่าวคือ พฤติกรรมของบุคคลมีแนวโน้มที่สอดคล้องกับเจตคติ

กล่าวโดยสรุป เจตคติ เป็นลักษณะทางจิตของบุคคลที่เป็นแรงขับแรงจูงใจของบุคคล แสดงพฤติกรรมที่จะแสดงออกไปในทางต่อต้านหรือสนับสนุน ต่อสิ่งนั้นหรือสถานการณ์นั้น ถ้าทราบเจตคติของบุคคลใดที่สามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลนั้นได้ โดยปกติคนเรามักแสดงพฤติกรรมในทิศทางที่สอดคล้องกับเจตคติที่มีอยู่

2.5.3 องค์ประกอบของเจตคติ

ทิตยา สุวรรณะชฎ (2530: 603-604) แยกองค์ประกอบของเจตคติออกเป็น 3 ส่วน คือ

- 1) ส่วนของความรู้สึก (Affective Component) หมายถึงบรรดาความรู้สึกที่ชอบ รัก หรือเกลียด หรือกลัว
- 2) ส่วนของสติและเหตุผล (Cognitive Component) เป็นเรื่องของการใช้เหตุผลของบุคคลในการจำแนกและความแตกต่าง ตลอดจนผลต่อเนื่อง ผลได้ ผลเสีย กล่าวคือ การที่บุคคลจะสามารถนำเอาคุณค่าทางสังคมที่ได้รับอบรมสั่งสอน และถ่ายทอดมาใช้ในการวิเคราะห์ พิจารณา ประกอบเหตุผลของการที่ตนจะประเมินข้อแตกต่างส่วนนี้ กับความรู้สึก ก็คือ การพิจารณาของบุคคลในส่วนที่จะมีลักษณะปลอดภัยจากอารมณ์ แต่จะเป็นเรื่องของเหตุผลอันสืบเนื่องมาจากความเชื่อของบุคคล

3) ส่วนแบบพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึงแนวโน้มอันที่จะมีพฤติกรรม (Action Tendency) ซึ่งแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมนี้ จะมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับส่วนของความรู้สึก ตลอดจนส่วนของสติและเหตุผล ส่วนของแบบพฤติกรรมนี้จะเป็นส่วนที่บุคคลพร้อมที่จะมีปฏิกิริยาแสดงออกต่อเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

เชดคักต์ โสวาสินธุ์ (2527: 66) กล่าวว่า เจตคติมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1) องค์ประกอบทางด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) เป็นองค์ประกอบที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้า (Object) นั้น ๆ เพื่อเป็นเหตุผลในการที่สรุปรวมเป็นความเชื่อหรือช่วยในการประเมินผลสิ่งเร้านั้น ๆ

2) องค์ประกอบทางด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ (Feeling Component) เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญกับสิ่งเร้าต่างๆ เป็นผลต่อเนื่องจากการที่บุคคลประเมินสิ่งเร้านั้น แล้วว่าพอใจหรือไม่พอใจ ต้องการหรือไม่ต้องการ ดีหรือเลวอย่างไร

3) องค์ประกอบทางด้านความพร้อม หรือความโน้มเอียง (Action Tendency Component) เป็นองค์ประกอบที่บุคคลจะประพฤติหรือปฏิบัติตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทิศทางที่จะสนับสนุนหรือคัดค้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อหรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้มาจากการประเมินผล

สนธยา พลศรี (2550: 36) กล่าวถึงองค์ประกอบของเจตคติ 3 ด้าน คือ

1) ด้านอารมณ์ ความรู้สึก (Affective Component) เป็นอารมณ์หรือ ความรู้สึกของบุคคลที่สัมพันธ์กับสิ่งเร้า ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการประเมินค่าของสิ่งเร้านั้นแล้วเกิดความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ พพอใจหรือไม่พอใจ

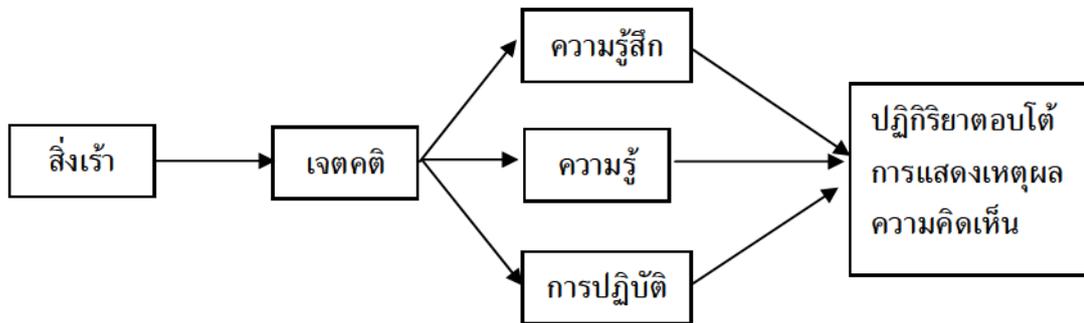
2) ด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) เป็นความรู้ ความเข้าใจและความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า ในลักษณะของเหตุผลและการสรุปความ

3) ด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นความพร้อมของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมหรือไม่แสดงพฤติกรรมเมื่อกระทบกับสิ่งเร้า อันเป็นผลของความเชื่อและความรู้สึกของบุคคล พฤติกรรมของบุคคลมักจะสอดคล้องกับเจตคติเสมอ

กล่าวโดยสรุป เจตคติ มีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ ส่วนที่เป็นความรู้สึกหรืออารมณ์ ส่วนประกอบที่เป็นเรื่องการใช้เหตุผลหรือความคิด และส่วนประกอบที่บุคคลมีความพร้อมในการปฏิบัติ หรือมีปฏิกิริยาต่อเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

2.5.4 การสร้างเจตคติ

อนันต์ ศรีหิรัญ (2526: 33) กล่าวว่า ถ้าเราพิจารณาจากความคิดเห็นของ Foster, Rosenberg, Hovland และ Maier พอจะสรุปได้ว่า เจตคตินั้นมีที่มาจากสิ่งเร้า ซึ่งมาในรูปของประสบการณ์โดยตรง และประสบการณ์โดยทางอ้อม แล้วผ่านออกไปสู่พฤติกรรมการแสดงความคิดเห็น หรือแสดงเหตุผลซึ่งเป็นปฏิกิริยาตอบสนอง ดังแสดงให้เห็นในภาพที่ 2.2



ภาพที่ 2.2 การเกิดและทางออกของเจตคติ

ที่มา : อนันต์ ศรีทริญ, 2524: 33

2.5.5 การเปลี่ยนเจตคติ

เจตคติที่บุคคลมีต่อสิ่งต่าง ๆ นั้นเกิดจากประสบการณ์ หรือการเรียนรู้ จึงอาจเปลี่ยนแปลงได้รับเพิ่มเติม แต่กระบวนการแลกเปลี่ยนอาจจะเร็วหรือช้า ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับและการที่บุคคลจะมีเจตคติต่อสิ่งใดย่อมได้รับอิทธิพลจากเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้นอยู่ด้วยและเกี่ยวข้องกัน

ชม ภูมิภาค (2516: 65) ได้อธิบายว่าเจตคติเปลี่ยนแปลงได้ ปัจจัยที่จะช่วยให้เจตคติเปลี่ยนแปลงได้มีหลายประการเช่น

1) ความกดดันของกลุ่ม(Group Pressure) หากกลุ่มจะสามารถให้รางวัลหรือลงโทษได้ย่อมจะมีแรงกดดันมากในการที่จะกดดันทิศทางเจตคติของเราสิ่งช่วยเหลือที่เป็นรางวัลนั้นได้แก่ความเป็นผู้มีคนรู้จักมากการเลื่อนตำแหน่งงาน สัญลักษณ์ของการยอมรับนับถือเป็นต้น ส่วนสิ่งช่วยเหลือเป็นการลงโทษก็เช่น การเสียเพื่อนฝูง เสียชื่อเสียง เสียตำแหน่งเป็นต้น ยิ่งเรามีความผิดปกติไปจากกลุ่มเท่าใดแรงบีบบังคับของหมู่มีมากเท่าใดหรือยิ่งหมู่กลุ่มนั้น ยิ่งเราต้องการเป็นสมาชิกของหมู่ใด แรงบีบบังคับของหมู่ย่อมมีมากเท่านั้นหรือยิ่งหมู่กลุ่มต้องการเรา มากเท่าใดกลุ่มก็ยิ่งต้องการให้เราปฏิบัติตามมาตรฐานของกลุ่มเท่านั้น กลุ่มที่มีเกียรติศักดิ์หรือศักดิ์ศรีต่ำในหมู่อาจจะกระทำผิดไปได้บ้าง แต่ยังมีตำแหน่งสูงหรือศักดิ์ศรีสูงแล้วกระทำผิดมาตรฐานเพียงนิดเดียวแรงกดดันของหมู่จะเกิดขึ้นทันทีเพื่อให้ปฏิบัติอยู่ในแนว

นอกจากนี้แรงกดดันของกลุ่มจะมีมากก็คือ การที่ไม่มีมาตรฐานอื่นที่จะปฏิบัติ หรือมีน้อยทางที่จะเลือกหรือเราไม่มีความรู้มากมายนักในเรื่องนั้นบุคคลมักจะเปลี่ยนความคิดเห็นหรือเจตคติหากกลุ่มของเขาที่ยึดอยู่เปลี่ยนแปลงไปตัวอย่างเช่น กรรมกร แรก ๆ อาจไม่สนใจกันรวมเป็นสมาคมแต่ต่อมาหากรู้ว่าคนอื่น ๆ ในกลุ่มรับฟังความคิดเห็นนั้น เขาก็อาจเปลี่ยน

ความคิดยิ่งกลุ่มมีความเป็นเอกภาพเท่าใดแรงกดดันของกลุ่มยิ่งมีผลเท่านั้นเรื่องอำนาจของความคิดดันของกลุ่มอันมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงนั้นอาจจะเป็นไปได้ 4 กรณีคือ

(1) เราอาจปฏิเสธบรรทัดฐานของกลุ่มและยึดมั่นในเจตคติของเราและเราอาจก้าวร้าวยิ่งขึ้นหากเราเชื่อว่ากลุ่มไม่มีผลบีบบังคับเรามากนักหรือเรามีความภักดีต่อกลุ่มอื่นมากกว่า

(2) เราอาจจะไม่เปลี่ยนแปลงต่อเจตคติของเราแต่เราปฏิบัติตามกลุ่มเพราะเหตุผลภายนอกอย่างอื่นโดยถือว่าเป็นส่วนตัวและเราไม่เห็นด้วยแต่ส่วนรวมทำเช่นนั้นก็ต้องปฏิบัติตาม

(3) เราอาจยอมรับบรรทัดฐานของกลุ่มเพียงผิวเผิน ภายในส่วนลึกของจิตใจเราไม่ยอมเปลี่ยนแต่พอเราออกไปอยู่กลุ่มอื่นเราจะเห็นว่าเราเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น

(4) เราอาจจะนำเอาบางส่วนของบรรทัดฐานของกลุ่มมาผนวกกับความเชื่อของเราและปฏิเสธบางส่วน

2) ประสบการณ์ที่น่าพึงพอใจหรือไม่น่าพึงพอใจ เราอาจเปลี่ยนแปลงเจตคติไปได้เมื่อได้รับประสบการณ์ที่น่าพอใจหรือไม่น่าพอใจเช่น นายแดงเข้าทำงานบริษัทหนึ่งเพราะเขาเชื่อว่าจะมีความก้าวหน้าแต่พบว่าหัวหน้าของเขาเป็นคนขี้ฉ้อฉลเมื่อเขาเกิดเสนอความคิดเห็นดี ๆ เพื่อปฏิบัติหัวหน้าอาจจะเห็นว่าการเสนอแนะของเขาเช่นนั้นทำให้ฐานะของเขาสั่นคลอนและนอกจากนั้นยังทราบดีว่าเพื่อนร่วมงานของเขาไปฟ้องแก่หัวหน้างานบ่อย ๆ เขาจึงอาจเปลี่ยนเจตคติไปอีกแบบหนึ่งคือมองไม่เห็นความก้าวหน้าในการทำงานกับบริษัทนี้ เช่นนี้เป็นต้น

3) อิทธิพลของกลุ่มบุคคลที่มีชื่อเสียง บุคคลที่มีชื่อเสียงในความหมายนี้อาจจะเป็นเพื่อนซึ่งเรานับถือความคิดของเขาหรืออาจจะเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านความพิเศษต่าง ๆ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในเรื่องนี้ก็คือ การโฆษณา ซึ่งมักจะใช้คนมีชื่อเสียงไปยุ่งเกี่ยว เช่น ดาราภาพยนตร์ชื่อดังคนนั้นใช้สบูยี่ห้อนั้น ๆ เป็นต้น

อุทัย หิรัญโต (2519: 81-82) กล่าวว่าเจตคติของบุคคลนั้น มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงด้วยการศึกษา อบรม สั่งสอน และสิ่งแวดล้อมความเจริญทางการศึกษา การคมนาคมติดต่อมีผลให้เจตคติของคนเปลี่ยนแปลงได้เป็นอันมาก ทั้งนี้ เพราะบุคคลมีโอกาสสังสรรค์ และแลกเปลี่ยนตลอดจนเลียนแบบความคิดเห็นกันได้มาก

Kelman (1967: 469-474) ได้เสนอขบวนการที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลคือ

1) การยินยอม (Compliance) จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับอิทธิพลของผู้อื่น เพื่อมุ่งหวังจะให้เกิดความพึงพอใจจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลนั้น และเพื่อต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติในทางที่ตนต้องการ

2) การเลียนแบบ (Identification) จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับอิทธิพลของผู้อื่นจึงต้องการสร้างพฤติกรรมของตนขึ้นให้เหมือนกับบุคคลในสังคม

3) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากความต้องการที่อยากจะเปลี่ยน (Internalization) จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับพฤติกรรมในวังคมซึ่งตรงกับความต้องการภายใน และตรงกับค่านิยมของบุคคลนั้น

กล่าวโดยสรุปว่า เจตคตินั้นเปลี่ยนแปลงได้ด้วยการให้การศึกษา หรือประสบการณ์โดยอาศัยแรงจูงใจ เทคนิคอันเหมาะสมและการแนะนำหรือปฏิบัติจริง โดยอาศัยแรงจูงใจให้เกิดความต้องการหรือการยอมรับอิทธิพลของผู้อื่น

2.5.6 วิธีการวัดเจตคติ

เนื่องจากเจตคติเป็นมโนภาพที่วัดได้ยาก เมื่อเทียบกับการวัดด้านอื่น นักจิตวิทยาและนักวัดผลได้พยายามหาวิธีการวัด และสร้างเครื่องมือวัดที่มีคุณภาพที่จะกระตุ้นให้ได้มาซึ่งความรู้ที่แท้จริงของผู้ถูกวัด สามารถสรุปวิธีการวัดเจตคติได้ดังนี้ (ธีรวิมล เอกะกุล, 2549: 19-20)

1) การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นวิธีง่ายและตรงไปตรงมาที่สุด การสัมภาษณ์จะต้องเตรียมข้อรายการที่จะซักถามไว้อย่างดี ข้อรายการนั้นต้องเขียนเน้นความรู้สึกที่สามารถวัดเจตคติให้ตรงเป้าหมาย ผู้สัมภาษณ์จะได้ทราบความรู้สึก หรือความคิดเห็นของผู้ตอบที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่มีข้อเสียว่า ผู้ถามอาจจะไม่ได้รับคำตอบที่จริงใจจากผู้ตอบ เพราะผู้ตอบอาจบิดเบือนคำตอบ เนื่องจากอาจเกิดความเกรงกลัวต่อการแสดงความคิดเห็น วิธีแก้ไขคือ ผู้สัมภาษณ์ต้องสร้างบรรยากาศในการสัมภาษณ์ให้เป็นกันเอง ให้ผู้ตอบรู้สึกสบายใจ ไม่เคร่งเครียดเป็นอิสระ และแน่ใจว่าคำตอบของเขาจะเป็นความลับ

2) การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการที่ใช้ตรวจสอบบุคคลอื่นโดยการเฝ้ามอง และจดบันทึกพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีแบบแผน เพื่อจะทราบว่าบุคคลที่เราสังเกตมีเจตคติ ความเชื่อ อุปนิสัยเป็นอย่างไร ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจะถูกต้องใกล้เคียงกับความจริง หรือเป็นที่เชื่อถือได้เพียงใดนั้น มีข้อควรคำนึงหลายประการ กล่าวคือ ควรมีการศึกษาหลาย ๆ ครั้ง ทั้งนี้เพราะเจตคติของบุคคลมาจากหลาย ๆ สาเหตุ นอกจากนี้ตัวผู้สังเกตเองจะต้องทำตัวเป็นกลาง ไม่มีความลำเอียง และการสังเกต ควรสังเกตหลายช่วงเวลา ไม่ใช่สังเกตเฉพาะเวลาใดเวลาหนึ่ง

3) การรายงานตนเอง (Self-Report) วิธีนี้ต้องการให้ผู้ถูกสอบวัดแสดงความรู้สึกของตนเองตามสิ่งเร้าที่เขาได้สัมผัส นั่นคือ สิ่งเร้าที่เป็นข้อคำถามให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกออกมาอย่างตรงไปตรงมา แบบทดสอบหรือมาตรวัดที่เป็นของแนว Thurstone, Guttman, Likert และ Osgood นอกจากนี้ที่กล่าวมายังมีแบบให้ผู้สอบรายงานตนเองและอื่น ๆ อีกมากแล้วแต่จุดมุ่งหมายของการสร้างและการวัด

4) เทคนิคจินตนาการ (Projective Techniques) วิธีนี้อาศัยสถานการณ์หลายอย่างไปเร้าผู้สอบ เช่น ประโยคไม่สมบูรณ์ ภาพแปลก ๆ เรื่องราวแปลก ๆ เมื่อผู้สอบเห็นสิ่งเหล่านี้จะ

จินตนาการออกมาแล้วนำมาตีความหมาย จากการตอบนั้น ๆ จะรู้ได้ว่ามีเจตคติต่อเป้าเจตคติอย่างไร

5) การวัดทางสรีระภาพ (Physiological Measurement) การวัดด้านนี้อาศัยเครื่องมือไฟฟ้า แต่สร้างเฉพาะเพื่อจะวัดความรู้สึกอันจะทำให้พลังไฟฟ้าในร่างกายเปลี่ยนแปลง เช่น ถ้าดีใจ เข็มจะชี้อย่างหนึ่ง เสียใจเข็มจะชี้อีกอย่างหนึ่ง ใช้หลักการเดียวกันกับเครื่องจับเท็จ เครื่องมือแบบนี้ยังพัฒนาไม่ดีพอจึงไม่นิยมใช้เท่าใดนัก

สุชา จันทรเฒ (2527: 243-244) เสนอว่า การวัดเจตคติอาจทำได้หลายวิธี ดังนี้

1) วิธีของ Thurstone (The Thurstone Method) ประกอบไปด้วยประโยคต่างๆ ประมาณ 10-20 ประโยค หรือมากกว่านั้น ประโยคต่างๆ เหล่านี้จะเป็นตัวแทนของระดับความคิดเห็นต่าง ๆ กัน ผู้ทดสอบจะต้องแสดงให้เห็นว่า เขาเห็นด้วยกับประโยคใดบ้าง ประโยคหนึ่ง ๆ จะกำหนดค่าเอาไว้ คือ กำหนดเป็น Scale Value ขึ้นเริ่มจาก 0.0 ซึ่งเป็นประโยคที่ไม่พึงพอใจมากที่สุดเรื่อย ๆ ไปถึง 5.5 สำหรับประโยคที่มีความรู้สึกเป็นกลาง ๆ จนกระทั่งถึง 11.0 ซึ่งเป็นค่าสูงสุดสำหรับประโยคที่พึงพอใจมากที่สุด

2) วิธีของ Likert (The Likert Technique) มาตรฐานนี้ประกอบด้วยประโยคต่าง ๆ ซึ่งแต่ละประโยคผู้ถูกทดสอบจะแสดงความรู้สึกของตนออกมา 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉย ๆ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แต่ละระดับมีคะแนนให้ไว้ตั้งแต่ 1-5 คะแนน คะแนนของคนหนึ่ง ๆ ได้จากคะแนนรวมจากทุก ๆ ประโยค

กล่าวโดยสรุป การวัดเจตคตินั้นนับว่ายาก เพราะเจตคติเป็นแบบพฤติกรรมภายใน มีลักษณะเป็นนามธรรม อย่างไรก็ตาม การวัดเจตคติก็น่าสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การให้ตอบแบบสอบถาม วิธีของลิเคิร์ต เป็นต้น

2.5.7 ประโยชน์ของเจตคติ

ธีรฤทธิ เอกะกุล (2549: 20) ได้สรุปประโยชน์ของเจตคติ ดังนี้

1) ช่วยทำให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยการจัดรูปหรือจัดระบบสิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา

2) ช่วยให้มีการเข้าข้างตนเอง (Self-Esteem) โดยช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีหรือปกปิดความจริงบางอย่าง ซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัวเขา

3) ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อน ซึ่งมีการปฏิกริยาโต้ตอบหรือการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งลงไปในนั้นส่วนมากจะทำให้สิ่งทำความพอใจมากจะทำให้สิ่งทำความพอใจมาก หรือเป็นบำเหน็จรางวัลจากสิ่งแวดล้อม

4) ช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตนเอง ซึ่งแสดงว่า เจตคตินั้นนำความพอใจมาให้บุคคลนั้น

- 5) เตรียมบุคคลเพื่อให้พร้อมต่อการปฏิบัติการ
- 6) ช่วยให้บุคคลได้คาดคะเนล่วงหน้าว่าอะไรจะเกิดขึ้น
- 7) ทำให้บุคคลได้รับความสำเร็จตามหลักชัยที่วางเอาไว้

ชัยยง ขามรัตน์ (2523: 17-18) ได้สรุปประโยชน์ของเจตคติ ดังนี้

1) วัดเพื่อทำนายพฤติกรรม เนื่องด้วยเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคลย่อมเป็นเครื่องแสดงว่า เขามีความรู้ทางด้านที่ดี หรือไม่ดีเกี่ยวกับสิ่งนั้นมากน้อยเพียงใด และเขามีความรู้สึกชอบ หรือไม่ชอบสิ่งนั้นเพียงใด เจตคติของบุคคลต่อสิ่งนั้นจึงเป็นเครื่องทำนายว่าบุคคลนั้นจะมีการกระทำต่อสิ่งนั้นไปในทำนองใดด้วย ฉะนั้นการทราบเจตคติของบุคคลย่อมช่วยให้สามารถทำนายการกระทำของบุคคลนั้นได้ แม้จะไม่ถูกต้องเสมอไปก็ตาม

2) วัดเพื่อหาทางป้องกัน โดยทั่วไปการที่บุคคลจะมีเจตคติต่อสิ่งใดอย่างไหน เป็นสิทธิของเขา แต่การอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุขของสังคม ย่อมจะเป็นไปได้เมื่อพลเมืองมีเจตคติต่อสิ่งต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะเป็นทางให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน และไม่เกิดความแตกแยกในสังคม

3) วัดเพื่อหาทางแก้ไขเจตคติของบุคคลที่มีต่อเรื่องหนึ่งอาจแตกต่างกัน แต่ในบางเรื่องจำเป็นต้องได้รับความคิดเห็นและเจตคติที่สอดคล้องกันเพื่อป้องกันปัญหาข้อขัดแย้ง

เจตคติเป็นพฤติกรรมหรือความรู้สึกทางจิตใจ ที่มีต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่งในทางสังคม รวมทั้งความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้าหรือประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงเจตคติมีปัจจัยสำคัญคือ ประสบการณ์เฉพาะอย่าง การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น สิ่งที่เป็นแบบอย่าง และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน นั่นคือรูปแบบความต่อเนื่องของเจตคติ นอกจากนั้นวิธีการวัดเจตคติควรใช้การสัมภาษณ์ การสังเกต การรายงานตนเอง เทคนิคจินตนาการ และการวัดทางสรีระภาพ

จากแนวคิดพื้นฐานเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเจตคติดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า เจตคติ เป็นลักษณะทางจิตของกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของคร้วเรือนที่เป็นแรงขับแรงจูงใจให้กลุ่มบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของคร้วเรือนแสดงพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น ถ้าทราบเจตคติของกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของคร้วเรือนก็สามารถทำนายพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของคร้วเรือนนั้นได้ ซึ่ง โดยปกติคนเรามักแสดงพฤติกรรมในทิศทางที่สอดคล้องกับเจตคติที่มีอยู่

2.6 โครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรากฐานของชีวิตประชาชน ในหมู่บ้าน จังหวัดลพบุรี (ปี 2550)

ในส่วนนี้จะนำเสนอ 10 หัวข้อ ได้แก่ 1. การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง 2. ภาพรวมการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3. หลักการและเหตุผล 4. วัตถุประสงค์ 5. พื้นที่เป้าหมาย 6. วิธีดำเนินการโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 7. ปฏิทินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 8. งบประมาณในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 9. หมู่บ้านเป้าหมาย/หมู่บ้านนำร่อง และ 10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ ดังต่อไปนี้

2.6.1 การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อเป็นการวางรากฐานทางเศรษฐกิจของชุมชนให้มั่นคงและเข้มแข็ง จังหวัดลพบุรีจึงร่วมกับส่วนราชการ ภาคเอกชน และแกนนำเครือข่ายองค์กรภาคประชาชน จัดกระบวนการเพื่อให้ประชาชนและชุมชนได้เรียนรู้และเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปปรับใช้เป็นวิถีชีวิตของตนเองและชุมชนได้ โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ ดังนี้

2.6.1.1 ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง

1) ด้านโครงสร้างองค์กร

จังหวัดลพบุรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ระดับ ดังนี้

1.1) ระดับจังหวัด

(1) คณะกรรมการด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง (คำสั่งจังหวัดลพบุรี ที่ 282/2550 ลงวันที่ 6 มีนาคม 2550) ประกอบด้วย รองผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ภาคเอกชน/นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นกรรมการ และพัฒนาการจังหวัด เป็นเลขานุการ

(2) คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับจังหวัด (คำสั่งจังหวัดลพบุรี ที่ 583/2550 ลงวันที่ 2 พฤษภาคม 2550) ประกอบด้วย พัฒนาการจังหวัด เป็นประธาน ผู้แทนส่วนราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ภาคเอกชน เป็นกรรมการ และหัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนา สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลพบุรี เป็นเลขานุการ

1.2) ระดับอำเภอ

คณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับอำเภอ ประกอบด้วย นายอำเภอ เป็นประธาน ปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานปกครอง เป็นรองประธาน หัวหน้าส่วนราชการ/นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน/นายกเทศมนตรีตำบล เป็นกรรมการ และพัฒนาการอำเภอ เป็นเลขานุการ

1.3) ระดับตำบล

ชุดปฏิบัติการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับตำบล ประกอบด้วย ปลัดอำเภอพัฒนาการ/เกษตรตำบล/สาธารณสุขตำบล/ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน/ผู้นำชุมชน/ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ขับเคลื่อนร่วมกับภาคีการพัฒนาให้เกิดผลเป็นรูปธรรมทั้งในระดับหมู่บ้านและครัวเรือน

2) ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ กิจกรรมพัฒนาองค์ความรู้ มีดังนี้

2.1) สร้างความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ทีมวิทยากรเศรษฐกิจพอเพียงระดับจังหวัด/อำเภอ จำนวน 140 คน และชุดปฏิบัติการระดับตำบล จำนวน 610 คน โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการฝึกอบรม

2.2) ให้ชุดปฏิบัติการฯ ร่วมกับแกนนำเครือข่ายองค์กรภาคประชาชนจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้เกิดครัวเรือนตัวอย่างกิจกรรมต้นแบบ เพื่อให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ และขยายผลในชุมชน

2.3) ให้แกนนำเครือข่ายองค์กรภาคประชาชน สร้างเครือข่ายการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในระดับครัวเรือนและกลุ่มองค์กรเครือข่ายและจัดให้มีเวทีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ

3) ด้านการประชาสัมพันธ์

จังหวัดลพบุรีได้จัดสื่อประชาสัมพันธ์และสื่อการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

3.1) จัดทำคู่มือเศรษฐกิจพอเพียง

3.2) จัดทำสื่อเรียนรู้ “เศรษฐกิจพอเพียง”

3.3) จัดทำโปสเตอร์ “เศรษฐกิจพอเพียง”

3.4) จัดทำแผ่นพับ “เศรษฐกิจพอเพียง”

3.5) จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ทางสถานีวิทยุ

4) ด้านการบูรณาการกิจกรรม

จังหวัดลพบุรีได้ประสานหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนหมู่บ้าน/ชุมชนในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

4.1) งบประมาณการจัดกิจกรรม และแหล่งเงินทุน

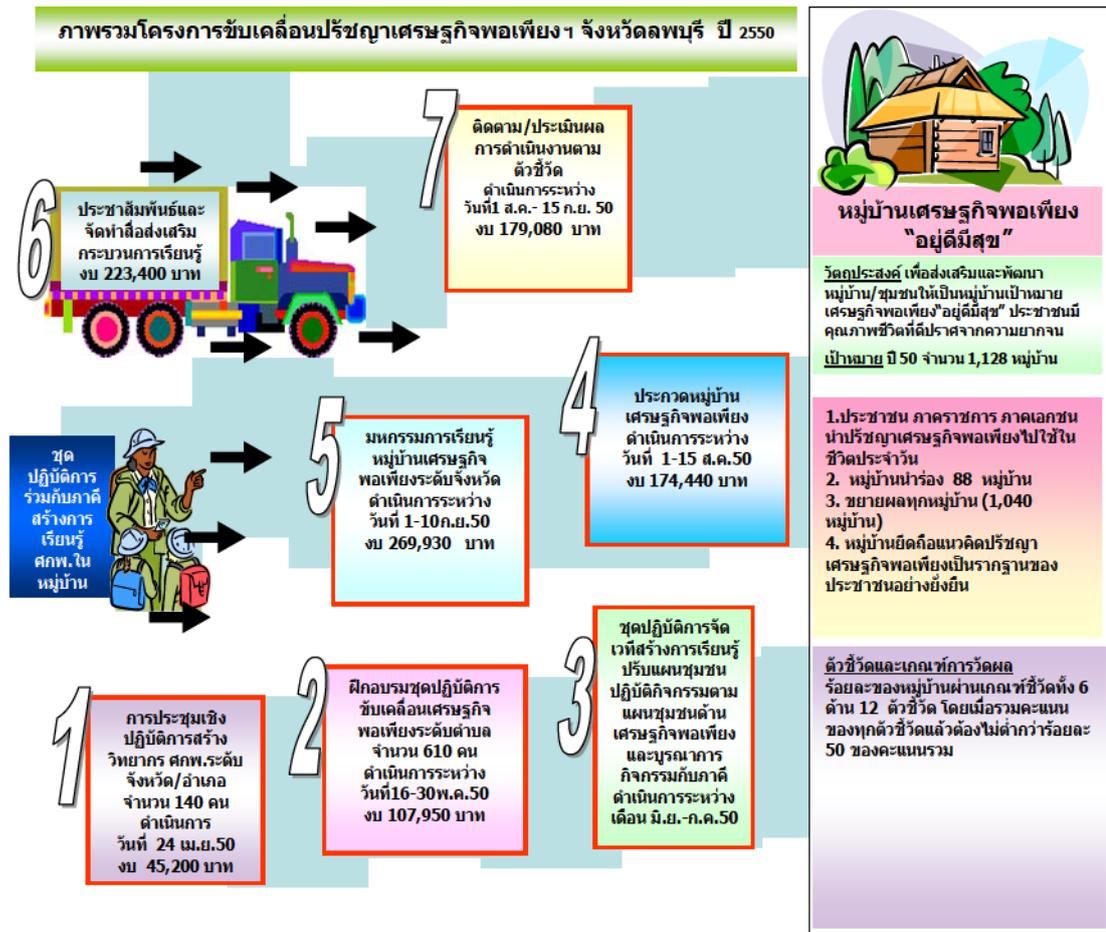
4.2) วิชาการเพื่อให้เกิดการสร้างความรู้ ความเข้าใจเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ สื่อ เอกสารสิ่งพิมพ์ อุปกรณ์โสต และเทคโนโลยีที่เหมาะสม

5) ด้านการติดตามประเมินผล

จังหวัดลพบุรีได้จัดทำแบบประเมินตามตัวชี้วัด 6 ด้าน 12 ตัวชี้วัด โดยให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้ประเมินรับผิดชอบ 10 ครัวเรือน/คน และให้คณะทำงานระดับจังหวัด/อำเภอติดตามโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างครัวเรือนในหมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์ โดยจะทำการประเมินเป็นราย

เดือนตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2550 และในเดือนกันยายน สรุปผลการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงตามตัวชี้วัด 6×2

2.6.2 ภาพรวมการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง



ภาพที่ 2.3 ภาพรวมโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงฯ จังหวัดลพบุรี ปี 2550
ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน, 2550: 17

2.6.3 หลักการและเหตุผล

2.6.3.1 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่พสกนิกรชาวไทยมากกว่า 25 ปี เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

2.6.3.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ความสำคัญกับการนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพทั้งทุนทางสังคม ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ ทุนทางเศรษฐกิจ มาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน

2.6.3.3 รัฐบาลได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศ ภายใต้กรอบแนวคิดการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก ยึดความพอดีหรือทางสายกลาง หลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงในการดำเนินงาน สร้างความสมดุล สร้างภูมิคุ้มกัน ภายใต้การมีคุณธรรมและจริยธรรม โดยใช้ 4 ป. คือ โปร่งใส เป็นธรรม ประหยัด และมีประสิทธิภาพ เป็นตัวกำกับเพื่อนำไปสู่ความสมานฉันท์ ก่อให้เกิด “สังคมอยู่ดีมีสุข”

2.6.3.4 กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยการพัฒนาฐานข้อมูล จปฐ. และ กชช.2 ค ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์และขยายผลการดำเนินงาน

เพื่อให้การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลพบุรี ได้จัดทำโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นรากฐานของชีวิตประชาชนในหมู่บ้าน โดยยึดหลักการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา

2.6.4 วัตถุประสงค์

2.6.4.1 เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน

2.6.4.2 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน ให้ยึดถือปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรากฐานชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน

2.6.5 พื้นที่เป้าหมาย

ดำเนินการหมู่บ้านเป้าหมาย จำนวน 1,040 หมู่บ้าน

2.6.6 วิธีดำเนินการโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 2.1 วิธีดำเนินการโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรม	ขั้นตอน/เงื่อนไข	ผลผลิต
กิจกรรมที่ 1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ สร้างวิทยากรเศรษฐกิจ พอเพียงระดับจังหวัด/อำเภอ	<ul style="list-style-type: none"> -จังหวัดพิจารณาคัดเลือก เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานเศรษฐกิจพอเพียง และมีศักยภาพในการทำหน้าที่การเป็นวิทยากรได้จำนวน 22 คน -แจ้งให้อำเภอพิจารณาคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย (เจ้าหน้าที่ /ปราชญ์ชาวบ้าน/แกนนำเครือข่ายภาคประชาชน) โดยพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีความสามารถเป็นวิทยากรเศรษฐกิจพอเพียงได้ อำเภอละ 10 คน -ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างวิทยากรเศรษฐกิจพอเพียงระดับจังหวัด ให้มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการถ่ายทอดปรัชญา หลักการ และแนวทางการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียง -กลุ่มเป้าหมาย 132 คน -ดำเนินการระดับจังหวัด -ระยะเวลาดำเนินการ 1 วัน 	<ul style="list-style-type: none"> -วิทยากรเศรษฐกิจพอเพียงระดับจังหวัด มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการถ่ายทอดปรัชญา หลักการ และแนวทางการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียง และมีแผนปฏิบัติการ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

กิจกรรม	ขั้นตอน/เงื่อนไข	ผลผลิต
กิจกรรมที่ 2 การฝึกอบรมชุดปฏิบัติการ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ระดับตำบล	-อำเภอพิจารณาคัดเลือกแกน นำเครือข่ายองค์กรภาค ประชาชน เช่น ประธานกลุ่ม ออมทรัพย์ฯ กลุ่มอาชีพ เยาวชน กลุ่มสตรี ผู้นำ อช./ อช. อสม. อพม. ฯลฯ โดย พิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มี ความสามารถเป็นวิทยากร เศรษฐกิจพอเพียงได้ ตำบลละ 5 คน -ดำเนินการฝึกอบรมชุด ปฏิบัติการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ พอเพียง ระดับตำบล ตาม หลักสูตร -ดำเนินการระดับอำเภอ	-ชุดปฏิบัติการขับเคลื่อน เศรษฐกิจพอเพียง ระดับ ตำบล มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการ ถ่ายทอดปรัชญา หลักการ และแนวทางการดำเนินงาน เศรษฐกิจพอเพียง -มีการวางแผนการพัฒนา ตนเองและหมู่บ้าน
กิจกรรมที่ 3 การจัดทำสื่อส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง	-จัดทำสื่อสำหรับวิทยากร ระดับจังหวัด/อำเภอและชุด ปฏิบัติการฯประกอบด้วย 1. เอกสารคู่มือเศรษฐกิจ พอเพียง จำนวน 1,000 เล่ม 2. จัดทำสื่อวีดีทัศน์ (VCD) -จัดทำสื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 1. โปสเตอร์ ขนาด 16x23 นิ้ว จำนวน 1,000 แผ่น 2. แผ่นพับ จำนวน 10,000 ฉบับ	-มีสื่อส่งเสริมกระบวนการ เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

กิจกรรม	ขั้นตอน/เงื่อนไข	ผลผลิต
กิจกรรมที่ 4 ประกวดหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่น	-ให้ชุดปฏิบัติการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง พิจารณาคัดเลือกหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่นระดับตำบล จำนวน 1 หมู่บ้านและทำ Best Practice -ให้อำเภอพิจารณาคัดเลือกหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่นระดับตำบลที่มีผลงานดีเยี่ยมเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่นระดับอำเภอ จำนวน 1 หมู่บ้าน -จังหวัดคัดเลือกหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่นระดับอำเภอที่มีผลงานดีเยี่ยมเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่นระดับจังหวัด จำนวน 3 หมู่บ้าน	-มี Best Practice หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่น
กิจกรรมที่ 5 มหกรรมการเรียนรู้หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง	-จัดนิทรรศการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่นระดับอำเภอ -สัมมนาทางวิชาการเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง -เสวนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (หมู่บ้านชนะเลิศระดับจังหวัด 3 หมู่บ้าน)	มีการเรียนรู้หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
กิจกรรมที่ 6 ติดตาม ประเมินผลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง	-รายละเอียดตามเอกสารที่แนบ -ดำเนินการภายในเดือน สิงหาคม-กันยายน 2550	มีหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงผ่านเกณฑ์

2.6.7 ปฏิทินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จังหวัดลพบุรีได้กำหนดปฏิทินการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ปฏิทินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรม	ปฏิทินการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง					
	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
	50	50	50	50	50	50
1. การประชุมเชิงปฏิบัติการสร้าง วิทยากรเศรษฐกิจพอเพียงระดับ จังหวัด/อำเภอ	24 ←→ เม.ย.50					
2. การฝึกอบรมชุดปฏิบัติการขับเคลื่อน เศรษฐกิจพอเพียงระดับตำบล		16-30 ←→ พ.ค.50				
3. ชุดปฏิบัติการฯ จัดเวทีสร้างการ เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/ปรับแผน ชุมชนและดำเนินกิจกรรมที่เกิดจาก การปรับแผนชุมชน				←→		
4. ประกวดหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ดีเด่น					←→	
5. มหกรรมการเรียนรู้หมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียง						←→
6. การจัดทำสื่อเพื่อส่งเสริมกระบวนการ เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	20 เม.ย.- ←→ 15 พ.ค. 50					
7. ติดตามประเมินผล						←→

2.6.8 งบประมาณในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง

งบประมาณดำเนินการขับเคลื่อนพอเพียง มีดังนี้

2.6.8.1 งบปกติจากส่วนราชการ 6 กระทรวง 17 หน่วยงาน ดำเนินการโดยราชการ
ส่วนกลาง จำนวน 20 โครงการ เป็นเงิน 92,452,135 บาท ดำเนินการโดยราชการส่วนภูมิภาค
จำนวน 13 โครงการ เป็นเงิน 3,685,700 บาท

2.6.8.2 งบค่าใช้จ่ายการบริหารจัดการของผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งผู้ว่าราชการ
จังหวัดลพบุรีได้อนุมัติ จำนวน 1,000,000 บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) เพื่อขยายผลการดำเนินงาน
ให้ครบทุกหมู่บ้าน

2.6.8.3 งบยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข

2.6.9 หมู่บ้านเป้าหมาย/หมู่บ้านนำร่อง

จังหวัดลพบุรี มีหมู่บ้านทั้งหมด 1,129 หมู่บ้านกำหนดเป็นหมู่บ้านนำร่อง 88 หมู่บ้าน และขยายผลไปยังหมู่บ้านที่เหลือครบทุกหมู่บ้านภายในปี 2550 และตั้งเป้าหมายจะให้หมู่บ้านผ่านเกณฑ์ประเมินผลตามตัวชี้วัด 6×2 ร้อยละ 50 ของหมู่บ้านทั้งหมด จำนวน 565 หมู่บ้าน

2.6.10 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

2.6.10.1 ประชาชนในหมู่บ้านนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน

2.6.10.2 หมู่บ้าน/ชุมชนยึดถือแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นรากฐานของประชาชนอย่างยั่งยืน

2.7 การดำเนินการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของจังหวัดลพบุรี (ปี 2551)

ในส่วนนี้จะนำเสนอ 4 หัวข้อ ได้แก่ 1. ผลการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรากฐานของชีวิตประชาชนในหมู่บ้านของจังหวัดลพบุรี (ปี 2550) 2. เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ในจังหวัดลพบุรีมีการผลิตพืชแบบเชิงเดี่ยว 3. หลักการสำคัญในการดำเนินการ และ 4. วิธีดำเนินการ (ปี 2551) ดังต่อไปนี้

2.7.1 ผลการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรากฐานของชีวิตประชาชนในหมู่บ้านของจังหวัดลพบุรี (ปี 2550)

ในปี 2550 ปรากฏว่าจังหวัดลพบุรีใช้ตัวชี้วัด 6×2 ที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด เป็นตัวชี้วัดกิจกรรมหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มีระบบการติดตาม รายงานผลอย่างเป็นระบบ โดยให้ผู้นำชุมชนจัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานทุกเดือน และมอบหมายให้คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับจังหวัด ติดตามเยี่ยมหมู่บ้าน พร้อมกับได้จัดทำฐานข้อมูลการพัฒนาตามตัวชี้วัด 6×2 ของหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน ผลการดำเนินงานปรากฏว่ามีหมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัด 6×2 จำนวน 688 หมู่บ้าน

2.7.2 เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ในจังหวัดลพบุรีมีการผลิตพืชแบบเชิงเดี่ยว

โดยมีวัตถุประสงค์ของการผลิตเพื่อตอบสนองด้านการค้าเป็นหลัก เกษตรกรจึงไม่มีการสำรองหรือเก็บผลผลิตไว้บริโภคในครัวเรือน ส่งผลให้ต้องมีค่าใช้จ่ายด้านอาหารเพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น ประกอบกับรูปแบบการผลิตพืชที่เน้นหนักเพียงชนิดเดียว อาจทำให้เกษตรกรอยู่ในภาวะเสี่ยง หากเกิดสถานการณ์ผันแปรด้านภาวะการตลาด เช่น ปริมาณผลผลิตล้นตลาด ราคาตกต่ำ เป็นต้น หรือแม้แต่ความไม่แน่นอนของสถานการณ์ด้านการผลิต เช่นกรณีโรคแมลงศัตรูพืช

ระบอบ หรือการเกิดภัยธรรมชาติ เป็นต้น เนื่องจากพืชแต่ละชนิดจะมีความสามารถเฉพาะตัวในการดำรงชีวิตตามสภาพธรรมชาติไม่เหมือนกัน ดังนั้น การวางแผนการผลิตพืชที่ดีโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงจึงน่าจะเป็นทางออกที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีพได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรากฐานของชีวิตประชาชนในหมู่บ้าน โดยได้มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชนเป็นเจ้าภาพหลักในการดำเนินงาน โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นหน่วยงานสนับสนุน

2.7.3 หลักการสำคัญในการดำเนินการ

ในการดำเนินการโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ (ปี 2551) ให้สำเร็วจังหวัดลพบุรีได้กำหนดหลักการสำคัญในการดำเนินการไว้ ดังนี้

2.7.3.1 การบูรณาการ โดยทุกภาคส่วนต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาอย่างจริงจัง และจริงจังเพื่อนำพาให้บรรลุเป้าหมายตามแนวทางพระราชดำริ

2.7.3.2 ภูมิสังคม ในการพัฒนาตามโครงการต้องพิจารณาถึงศักยภาพพื้นที่ที่เหมาะสม และความพร้อมของประชาชนในพื้นที่เป็นหลัก ซึ่งประชาชนต้องให้ความร่วมมือและความพร้อมที่จะเข้าร่วมการพัฒนาด้วยความตั้งใจ และมีใจที่จะสู้และขยายผลร่วมกับโครงการ

2.7.3.3 เพิ่มรายได้และอาชีพ วัตถุประสงค์ในการพัฒนาต้องสร้างรายได้ และอาชีพที่มั่นคงให้กับประชาชนในท้องถิ่นให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

2.7.3.4 สร้างระบบนิเวศน์และการท่องเที่ยว ในการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ สุดท้ายเมื่อดำเนินการสำเร็จต้องก่อเกิดระบบนิเวศน์ที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน ส่งผลให้สภาวะแวดล้อมสวยงาม ร่มรื่น สามารถใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานที่ท่องเที่ยวได้

2.7.4 วิธีดำเนินการ (ปี 2551)

2.7.4.1 เขตนาข้าว ซึ่งประกอบด้วย 3 หมู่บ้าน ใน 3 อำเภอ คือ อำเภอเมืองลพบุรี บ้านหมี่ และท่าม่วง มีแนวทางการส่งเสริมโดยเน้นการปลูกข้าวเพื่อการบริโภคและจำหน่าย โดยส่งเสริมแนวทางการผลิตที่สำคัญ คือ 1) การปลูกพืชผักสวนครัวไว้บริโภคในครัวเรือน 2) ทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพใช้เอง ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี 3) ให้มีการเลี้ยงไก่ไข่ เลี้ยงปลาในบ่อพลาสติกหรือบ่อซีเมนต์ สำหรับไว้บริโภคในครัวเรือน และ 4) ให้เกษตรกรทำบัญชีครัวเรือน

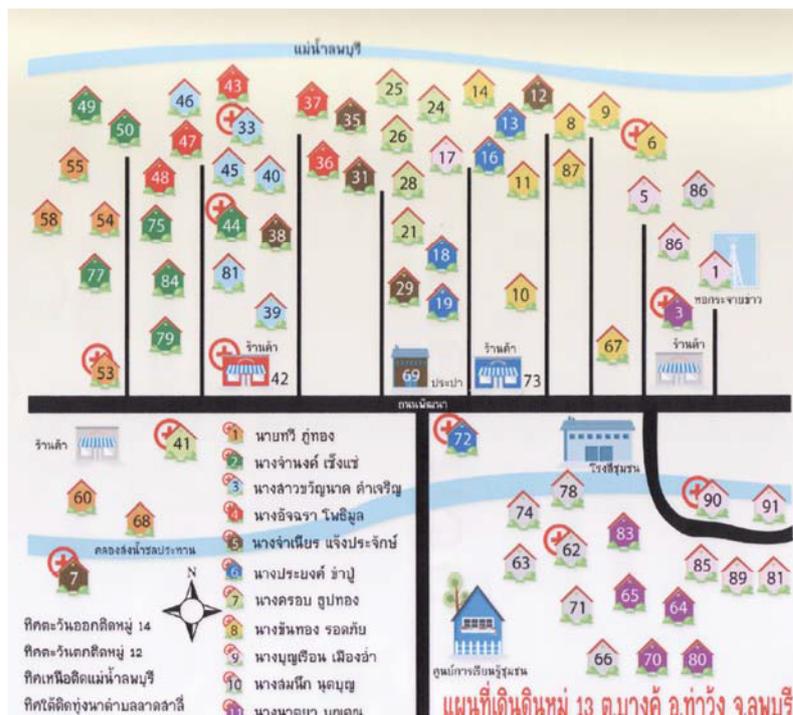
2.7.4.2 เขตพืชไร่ ซึ่งประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน ใน 8 อำเภอ คือ อำเภอลำสนธิ สระโบสถ์ โคกเจริญ ท่าหลวง โคกสำโรง พัฒนานิคม ชัยบาดาล และหนองม่วง มีแนวทางการส่งเสริมเช่นเดียวกับเขตนาข้าว โดยเน้นการผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเป็นสำคัญ เช่น การปลูกผักสวนครัว การเลี้ยงไก่ไข่ เลี้ยงปลาในบ่อพลาสติกหรือบ่อซีเมนต์ และการทำบัญชีครัวเรือน เป็นต้น

2.8 บริบทหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จังหวัดลพบุรี

ในส่วนนี้จะนำเสนอบริบทหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จังหวัดลพบุรี ทั้ง 11 หมู่บ้าน ซึ่งเป็นผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เป็นข้อมูลเบื้องต้นของแต่ละหมู่บ้านที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลพบุรีได้ศึกษาไว้ ประกอบกับการศึกษาภาคสนามจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ซึ่งพบว่าหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จังหวัดลพบุรีมีแนวทางพัฒนาไปสู่การพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยยึดหลักการตามแนวพระราชดำรัส “เศรษฐกิจพอเพียง” ได้แก่ การรวมกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนอย่างเข้มแข็งและเป็นแรงขับเคลื่อนพลังของชุมชนที่สำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน เช่น มีการรวมกลุ่มเพื่องานอาชีพ ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร มีระบบเศรษฐกิจชุมชนที่มาจากฐานความรู้/ภูมิปัญญาชาวบ้าน เกิดจากการเชื่อมโยงสัมพันธ์ เกื้อกูลกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกันจนเกิดพลังและสามารถขับเคลื่อนไปได้ด้วยตัวมันเอง เป็นวิถีชุมชนที่พึ่งพาตนเองได้ พึ่งพาธรรมชาติ และพึ่งพาอาศัยระหว่างกันได้ ทั้งนี้ โดยมีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชาวบ้านในชุมชนที่สามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติได้ โดยมีรายละเอียดบริบทของแต่ละชุมชน ดังต่อไปนี้

2.8.1 บ้านหม้อ หมู่ที่ 13 ตำบลบางคู อำเภอกำแพง

2.8.1.1 แผนที่หมู่บ้าน/ชุมชน



2.8.1.2 ประวัติความเป็นมาของชุมชน

บ้านหม้อเป็นหมู่บ้านที่อยู่กันอย่างมีความสุขปราศจากยาเสพติดเป็นหมู่บ้านที่มีความอุดมสมบูรณ์ แต่ต้นกำเนิดไม่แน่ชัดว่ามีการอพยพหรือย้ายถิ่นฐานมาจากสมัยใด แต่น่าจะเป็นยุคกรุงศรีอยุธยาตอนต้น ชาวบ้านหม้อประกอบอาชีพทำนาเป็นหลักและประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ (วัว) อาชีพจักสานจากไม้ไผ่ จากคำบอกเล่าของคนรุ่นเก่าว่ามีโคกหม้อซึ่งเป็นโคกใหญ่มากและมีคนมอญมาบ้นหม้อ ถ้วย ชาม เครื่องปั้นดินเผา คนมอญอาจเป็นต้นกำเนิดของคนบ้านหม้อก็เป็นได้

2.8.1.3 ที่ตั้ง

บ้านหม้อตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 3 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัด ประมาณ 11 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดจำนวน 1,052 ไร่ พื้นที่อยู่อาศัย 67 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตร 984 ไร่ พื้นที่ทำนา 984 ไร่ ทำนาปีละ 2 ครั้ง

2.8.1.4 ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านหม้อมีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมขังในฤดูน้ำหลาก เหมาะกับการทำการเกษตรและทำสวน ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม มีแม่น้ำลพบุรีไหลผ่านกลางพื้นที่ตำบล มีระบบชลประทานทั่วถึง

2.8.1.5 การคมนาคม (การเดินทาง)

การคมนาคมใช้เส้นทางถนนคอนกรีตในหมู่บ้านสายบางคู – โปตลาดแก้ว ในการสัญจรไปมา ใช้การได้ตลอดปี มีเส้นทางไปอำเภอได้หลายเส้นทาง โดยผ่านหมู่บ้านซึ่งเรียกว่าสายในเส้นโปตลาดแก้ว – ท่าวุ้ง มีรถโดยสารตลอดวันในการเดินทางไปอำเภอและไปถึงตัวจังหวัด

2.8.1.6 ประชากร

จำนวนครัวเรือน 67 ครัวเรือน จำนวนประชากร 378 คน ชาย 196 คน หญิง 182 คน ประชากรส่วนใหญ่จะเป็นวัยแรงงาน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 64.05 ของประชากรทั้งหมด

2.8.1.7 การศึกษา

ประชากรส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับ และเด็กรุ่นใหม่ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นในระดับปริญญาตรี เนื่องจากมีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อยู่ในเขตอำเภอเมือง ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเรียนในเขตอำเภอเมืองตั้งแต่ประถมศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้

2.8.1.8 ข้อมูลองค์กร

ผู้ใหญ่บ้าน (นายธนู แจั่งประจักษ์) มีคณะกรรมการหมู่บ้าน (9 คน) สมาชิก อบต. (หมู่บ้าน) (2 คน) อาสาพัฒนาชุมชน (อช.) (4 คน) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อ.ส.ม.) (8 คน) อาสาสมัครเกษตร (4 คน) คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการ

และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (2 คน) คณะกรรมการดำเนินการศูนย์เรียนรู้ชุมชน (4 คน)

2.8.1.9 สภาพทางสังคม

ประชาชนส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยภาคกลาง นับถือศาสนาพุทธ มีการทำบุญตามประเพณีในงานเทศกาลต่างๆ มีวัดในเขตตำบลบางคูจำนวน 4 วัด เพื่อให้ลูกหลานได้บวชเรียน วัดมีความสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน ถือเป็นสถานที่รวมจิตใจของประชาชน เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรม งานประเพณี งานมงคลต่างๆ งานศพ การประชุมจัดเวทีแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน การนับถือศาสนาเป็นกรอบแนวทางปฏิบัติทำให้คนเป็นคนดี เกรงกลัวต่อบาปไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ทำให้คนในชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

คนในหมู่บ้านตั้งบ้านเรือนอยู่รวมกันเป็นกลุ่มมีรั้วบ้านติดกัน อยู่กันอย่างพี่น้อง พี่พวอาศัยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ยังมีการรักษาธรรมเนียมประเพณี มีการเคารพผู้อาวุโส ผู้เฒ่าผู้แก่ มีการรับฟังความคิดเห็นส่วนรวมเป็นหลัก คนในครัวเรือนจะอยู่ร่วมกันพร้อมหน้า ออกไปทำงานแบบเช้าไปเย็นกลับ ครอบครัวมีความอบอุ่น

2.8.1.10 สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ประมาณร้อยละ 80 ของประชากรทั้งหมด) คือ ทำนาอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง รองลงมาเป็นอาชีพรับจ้างทั่วไป ได้แก่ ทำงานโรงงาน รับจ้างทางการเกษตร จำแนกเป็น ทำนา (37 ครัวเรือน) รับราชการ (11 ครัวเรือน) รับจ้าง (15 ครัวเรือน) และค้าขาย (4 ครัวเรือน) รายได้เฉลี่ยของประชากร 60,393 บาท/คน/ปี เป็นรายได้ภาคเกษตร เฉลี่ย 50,000 บาท/ครัวเรือน/ปี และรายได้นอกภาคเกษตร เฉลี่ย 30,000 บาท/ครัวเรือน/ปี

2.8.1.11 ทักษะฝีมือแรงงานของหมู่บ้าน

ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักเกษตรกรรม ดังนั้น ทักษะแรงงานของชุมชนจึงเป็นเรื่องของการเกษตร การปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ ส่วนทักษะฝีมือแรงงานที่สำคัญที่เกิดจากประสบการณ์ การเรียนรู้ การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม ทำให้คนในชุมชนถนัดในด้าน การเกษตรโดยการเรียนรู้ที่จะพัฒนาด้านการเกษตร เช่น การทำเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย สารพิษ เป็นต้น

2.8.1.12 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปราชญ์ชาวบ้าน ได้แก่ นายณรงค์ กล่อมเกลา (ด้านเศรษฐกิจพอเพียง) นายเพ็ง โชนสกุล (กลองยาว) นายสุนทร นิ่มน้อม (นวดแผนไทย)

2.8.1.13 แหล่งเงินทุนในชุมชน

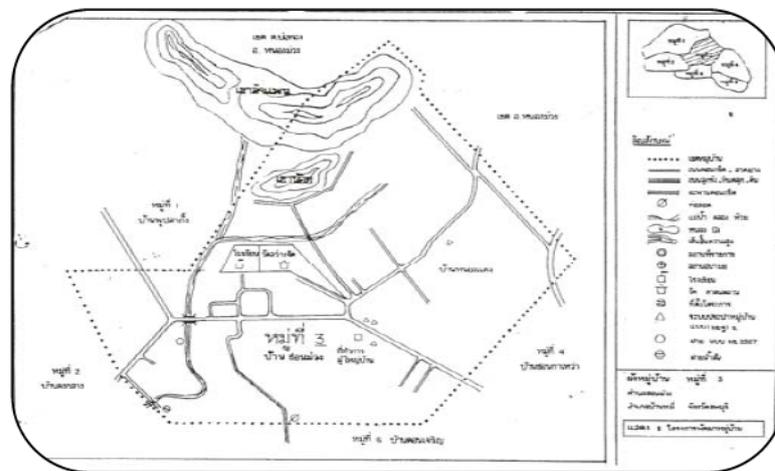
แหล่งทุนที่สำคัญในหมู่บ้านที่ช่วยลดปัญหาหนี้สินนอกระบบให้แก่คนชุมชน และได้ยังเป็นแหล่งทุนที่ชาวบ้านได้ร่วมกันเรียนรู้ในการบริหารจัดการเงินทุนของชุมชน

อีกด้วย คือ กองทุนหมู่บ้านฯ (1,160,000 บาท สมาชิก 82 คน) กองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน (280,000 บาท สมาชิก 29 คน) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต (2,000,000 บาท สมาชิก 331 คน) และกลุ่มออมทรัพย์เยาวชน (250,000 บาท สมาชิก 78 คน)

2.8.1.14 กิจกรรมที่สำคัญของบ้านหม้อ เช่น จัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง การทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มออมทรัพย์ โรงสีชุมชน กลุ่มน้ำพริก กลุ่มเยาวชน การวางแผนไทย และการปลูกผักสวนครัว เป็นต้น

2.8.2 บ้านชอนม่วง หมู่ที่ 3 ตำบลชอนม่วง อำเภอบ้านหมี่

2.8.2.1 แผนที่หมู่บ้าน/ชุมชน



2.8.2.2 ประวัติความเป็นมา

เดิมพื้นที่หมู่บ้านชอนม่วงเป็นป่ามะม่วงเต็มพื้นที่ และชาวบ้านได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่จนกลายเป็นหมู่บ้านและได้เรียกชื่อหมู่บ้านตามพื้นที่ที่มีต้นมะม่วงเยอะว่า ม่วง ส่วนคำว่าชอนนั้นเป็นความเข้าใจของชาวบ้านในพื้นที่ว่าไปไหนก็มีแต่ต้นมะม่วงจึงพร้อมใจกันเรียกชื่อหมู่บ้านนี้ว่า บ้านชอนม่วง

2.8.2.2 ที่ตั้ง

บ้านชอนม่วงตั้งอยู่ห่างจากอำเภอบ้านหมี่ 29 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 4,210 ไร่

2.8.2.3 ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านชอนม่วงมีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มติดกับคลองชลประทานเหมาะสำหรับการทำไร่และเลี้ยงสัตว์

2.8.2.4 การคมนาคม

บ้านซอนม่วงเดินทางจากอำเภอบ้านหมี่มาทางถนนสายหลักบ้านหมี่ – หนองม่วง ระยะทาง 26 กิโลเมตรแยกจากถนนใหญ่สายหนองม่วงบ้านซอนม่วง ระยะทาง 3 กิโลเมตร

2.8.2.5 ประชากร

จำนวนประชากรทั้งหมด 702 คน ชาย 348 คน หญิง 354 คน (ณ 21 มีนาคม 2551)

2.8.2.6 สภาพทางเศรษฐกิจ

อาชีพหลักของประชาชนส่วนใหญ่มีประกอบ อาชีพเกษตรกรรม (ประมาณร้อยละ 80 ของประชากรทั้งหมด) คือ ทำไร่ อาชีพรอง คือ การรับจ้าง อาชีพเสริม ได้แก่ เลี้ยงสัตว์ การสำรวจข้อมูล จปฐ. ปี 2551 มีรายได้รวมทั้งสิ้น หรือผลิตภัณฑ์มวลรวม (Gross Village Product: GVP) จำนวน 34,406,000 บาท และมีรายได้เฉลี่ยคนละ 55,580 บาท ต่อปี

2.8.2.7 ผลิตภัณฑ์ชุมชน

กลุ่มสตรีบ้านซอนม่วงผลิตสบู่สมุนไพรผสมน้ำมันมะวันมดิบ

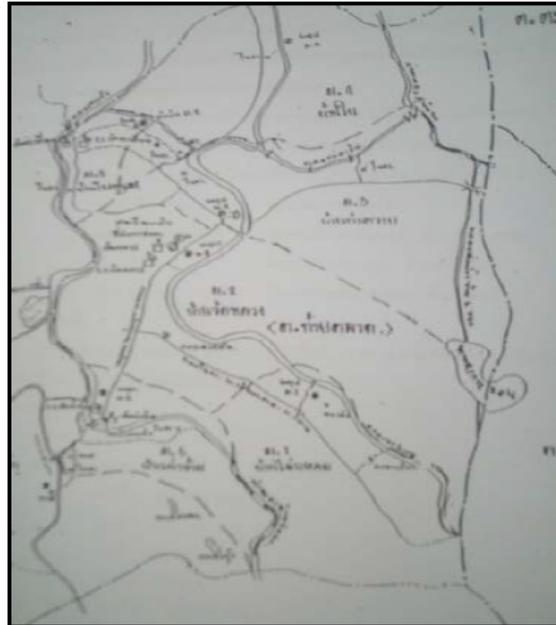
2.8.2.8 กลุ่ม/องค์กร/ทุนในชุมชน ผู้นำชุมชน

กลุ่ม/องค์กร/ทุนในบ้านซอนม่วง ได้แก่ กลุ่มสตรีบ้านซอนม่วง (สมาชิก 18 คน เงินกองทุน 60,000 บาท) กลุ่มทำไร่บ้านซอนม่วง (สมาชิก 104 คน เงินทุน 100,000 บาท) กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) (สมาชิก 90 คน เงินกองทุน 80,000 บาท) กลุ่มรักษาความสงบประจำหมู่บ้าน (อพป.) (สมาชิก 143 หลังคาเรือน เงินกองทุน 40,000 บาท) กลุ่มศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน (ฉापนกิจศพ) (สมาชิก 104 หลังคาเรือน เงินกองทุน 25,000 บาท)

2.8.2.9 กิจกรรมที่สำคัญของบ้านซอนม่วง คือ กลุ่มโคนม การทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มสมุนไพร กลุ่มโคนม กลุ่มสตรีทำสบู่ และกลุ่มปลูกผักสวนครัว เป็นต้น

2.8.3 บ้านไผ่แหลม หมู่ที่ 1 ตำบลท้ายตลาด อำเภอเมืองลพบุรี

2.8.3.1 แผนที่หมู่บ้าน/ชุมชน



2.8.3.2 ประวัติความเป็นมา

เดิมพื้นที่บ้านไผ่แหลมนี้เป็นต้นไผ่มาก ชาวบ้านได้เรียกชื่อหมู่บ้านตามพื้นที่ที่มีต้นไผ่มากกว่า บ้านไผ่แหลม

2.8.3.3 ที่ตั้ง/ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านไผ่แหลมห่างจากอำเภอเมืองลพบุรี 15 กิโลเมตร มีลำคลองผ่านหมู่บ้าน และมีน้ำตลอดปี นอกจากนั้นในลำคลองยังมีปลาธรรมชาติชุกชุม สภาพดินอุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับทำอาชีพไร่นาสวนผสม สภาพในหมู่บ้านมีความร่มรื่น โดยรวมชุมชนปลูกพืชไม้ผลและไม่ยืนต้นแทบทุกครัวเรือน

บ้านไผ่แหลมมีอากาศร่มรื่น มีต้นไม้พืชเล็กและใหญ่มาก พื้นที่ที่ตั้งอยู่ระหว่างลุ่มน้ำริมตะคลองทำให้พื้นที่ของหมู่บ้านมีความอุดมสมบูรณ์ไม่ขาดน้ำ ชุมชนส่วนมากประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม (ทำนา) ปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์เป็นส่วนมาก

2.8.3.4 การคมนาคม

การเดินทางจากบ้านไผ่แหลมมีหลายเส้นทาง คือ ออกเส้นทางลพบุรี-บ้านแพรก

2.8.3.5 ประชากร

จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 59 ครัวเรือน เป็นชาย 123 คน หญิง 133 คน รวมทั้งสิ้น 256 คน (ข้อมูล จปฐ.ปี 2551) ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ

2.8.3.6 สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม (ทำนา) เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชผักสวนครัว รับจ้าง ค้าขาย รับราชการ และอื่น ๆ รายได้รวม 3,877,500 บาท รายได้เฉลี่ย 58,750 บาท/ครัวเรือน/ปี

เมื่อมีพระราชดำรัส “เศรษฐกิจพอเพียง” ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ได้สร้างความเข้าใจของความพอเพียง ซึ่งชุมชนแต่ดั้งเดิมประกอบอาชีพแบบไร่ นา สวนผสมอยู่แล้ว และประกอบกับส่วนราชการ เช่น เกษตร พัฒนาชุมชน สาธารณสุข ส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ (ธนาคารธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร) ธกส.จังหวัดลพบุรี และเอกชน มาให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ และ ธกส. จังหวัดลพบุรีให้การสนับสนุนก่อตั้งโรงเรียนชาวนาขึ้น เพื่อให้คำแนะนำ และสอนชุมชนในตำบลท้ายตลาด ในการทำปุ๋ยเกษตรอินทรีย์ น้ำยาอเนกประสงค์ การทำพืชผักสวนครัว เพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้มาจนถึงปัจจุบัน

การทำพืชผักสวนครัวเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ชาวบ้านทำกันแทบทุกครัวเรือน โดยบางครัวเรือนก็ทำเป็นอาชีพหลัก

2.8.3.7 สภาพทางสังคม

จุดเริ่มต้นในการพัฒนาการเรียนรู้ของบ้านไผ่แหลมเริ่มจากการจัดตั้งโรงเรียนชาวนา เพื่อเป็นจุดเรียนรู้ในการดำเนินวิถีชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเริ่มการสอนการทำปุ๋ยเกษตรอินทรีย์ ปุ๋ยหมัก การทำน้ำยาอเนกประสงค์ การทำเตาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีทุนเดิมคือทรัพยากรธรรมชาติเอง เช่น มูลสัตว์ ตอข้าว (ฟางข้าว) ปลายธรรมชาติ ฝักริมนาชนิด ฯลฯ

ปีงบประมาณ 2549 กรมการพัฒนาชุมชนได้ขับเคลื่อนและสนับสนุนให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนชุมชนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผู้นำองค์กร และชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลของชุมชนมาใช้ในการวิเคราะห์ถึงจุดเด่น จุดด้อยของชุมชน เพื่อนำไปพัฒนาและแก้ไขปัญหาให้ถูกต้องในด้านต่าง ๆ โดยระดมความคิดของคนในชุมชน ถึงความเป็นไปได้และพัฒนาให้สามารถแก้ไขปัญหาในชุมชนของตนเองได้ โดยการที่แก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง หรือปัญหาที่ต้องให้ส่วนอื่น ๆ มาร่วมดำเนินการด้วย

บ้านไผ่แหลมมีวัดทำขำเป็นวัดที่ชาวบ้านใช้เป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชุมชนหมู่บ้านมีต้นตะเคียนสิ่งศักดิ์สิทธิ์

2.8.3.8 ภูมิปัญญา/ผลิตภัณฑ์ชุมชน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นในบ้านไผ่แหลมมีปราชญ์ซึ่งเป็นผู้ดำรงวิถีชีวิตมาก่อนได้รับการส่งเสริม และถูกถ่ายทอดสู่คนในชุมชนรุ่นหลังทำให้ชุมชนรู้ถึงการครองตน ครองอาชีพที่สามารถขยายผลให้เป็นที่เรียนรู้ และอยู่เย็นเป็นสุข ได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืนตลอดไป

2.8.3.9 กลุ่มองค์กร / ทุนในชุมชน ผู้นำชุมชน

บ้านไผ่แหลมมีการระดมเงินออมร่วมทุนกับสถาบันการเงินตำบลท้ายตลาด ในโครงการ “เก็บเงินวันละบาท บาทละวัน”

2.8.3.10 กิจกรรมที่สำคัญของบ้านไผ่แหลม คือ การทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มสมุนไพร และกลุ่มปลูกผักสวนครัว เป็นต้น

2.8.4 บ้านพุนทรัพย์ หมู่ที่ 7 ตำบลชัยสมบูรณ อำเภอลำสนธิ

2.8.4.1 ข้อมูลทั่วไป

บ้านพุนทรัพย์เป็นหมู่บ้านตั้งใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2546 ที่เรียกว่าบ้านพุนทรัพย์ เพื่อให้เป็นมงคลแก่หมู่บ้าน มีพื้นที่ประมาณ 2,100 ไร่

2.8.4.2 ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านพุนทรัพย์อยู่ในบริเวณพื้นที่เป็นที่ราบสูง สลับเนินเขา สภาพพื้นดินส่วนมากเป็นดินร่วนปนทราย มีคลองสายหลัก คือ คลองลำพญากลางและคลองแห้งซึ่งเป็นคลองขนาดเล็ก ไหลผ่านหมู่บ้าน ฤดูแล้งน้ำจะแห้งขอด ไม่สามารถใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เหมาะสำหรับการทำการเกษตรประเภททำไร่เลี้ยงสัตว์ ที่อาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติเป็นหลัก ไม่มีการเก็บกักน้ำ จึงมีปัญหาไม่มีน้ำเพียงพอที่ใช้ในการเกษตร เมื่อเกิดภาวะฝนแล้งหรือฝนทิ้งช่วง

2.8.4.3 ประชากร

บ้านพุนทรัพย์มีครัวเรือนทั้งหมด 69 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 179 คน ชาย 75 คน หญิง 104 คน

2.8.4.4 สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำไร่อ้อย (ร้อยละ 95) ทำสวนผัก (ร้อยละ 5) ในด้านการเลี้ยงสัตว์มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน เช่น เป็ด ไก่ รายได้จึงมาจากภาคการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 84.05) รายได้จากการค้าขาย (ร้อยละ 5.80) รายได้จากการประกอบอาชีพด้านช่าง (5.80) และรายได้จากการประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 4.35) มีรายได้เฉลี่ยทั้งหมู่บ้าน 48,621 บาท/ปี

ในหมู่บ้านพุนทรัพย์ไม่มีพื้นที่สาธารณะประโยชน์ มีป่าชุมชน อยู่บริเวณใกล้ๆ วัดไทรงาม และมีการส่งเสริมการปลูกต้นไม้ในพื้นที่วัด บริเวณหัวไร่ปลายนา แหล่งน้ำสาธารณะ 2 แห่ง ประกอบด้วยสระน้ำ ที่เก็บกักน้ำ และฝายน้ำ มีบ่อน้ำตื้นสาธารณะ 1 บ่อ มีประปาหมู่บ้านที่ชาวบ้านใช้ครบทุกครัวเรือน

2.8.4.5 สภาพทางสังคม

บ้านพุนทรพิสัยไม่มีวัดประจำหมู่บ้าน แต่ทำบุญที่วัดชัยสมบุญ ด้านการสาธารณสุข มีศูนย์สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ด้านการให้บริการ ด้านการมีไฟฟ้า มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า ครบทุกครัวเรือน

ในด้านการสื่อสารมีโทรศัพท์สาธารณะ 1 แห่ง เสียบ่ย ใช้การไม่ได้ โทรศัพท์เคลื่อนที่ 69 ครัวเรือน ประมาณ 100 เครื่อง หอกระจายข่าว 1 แห่ง เพื่อใช้ประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสาร ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ระดับอำเภอ 1 แห่ง และใช้เป็นสถานที่ประชุมในหมู่บ้าน

2.8.4.6 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้านพุนทรพิสัยมีปราชญ์ชาวบ้าน คือ นางสาวใจ กิจเกียรติ์ (ด้านการจักสาน) และนายเทพณรงค์ เจริญจิตร (ด้านช่าง)

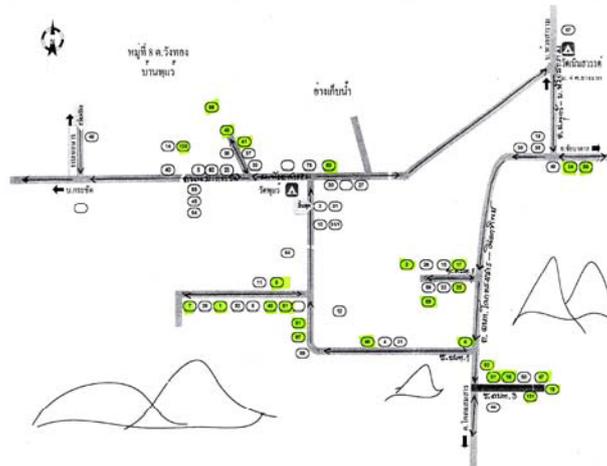
2.8.4.7 ข้อมูลองค์กร/กลุ่ม

บ้านพุนทรพิสัยมีองค์กรและกลุ่มในหมู่บ้าน ดังนี้ คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กทบ.) กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน (อส.ม.) กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาชุมชน (กพสม.) อาสาพัฒนาชุมชน ศูนย์เรียนรู้ชุมชน ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชน (ศอช.ต.) ร้านค้าชุมชน กลุ่มอาชีพกระเป๋าะเชือกมัดฟาง กลุ่มออมทรัพย์ฯ และโรงสีข้าวชุมชน

2.8.4.8 กิจกรรมสำคัญของบ้านพุนทรพิสัย เช่น ร้านค้าชุมชน การทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มออมทรัพย์ โรงสีชุมชน กลุ่มถักกระเป๋าะ กลุ่มเลี้ยงปลา การป้อนน้ำมัน และการปลูกผักสวนครัว เป็นต้น

2.8.5 บ้านพู่แว้ หมู่ที่ 8 ตำบลวังทอง อำเภอโคกเจริญ

2.8.5.1 แผนที่หมู่บ้าน/ชุมชน



2.8.5.2 ประวัติความเป็นมา

บ้านพู่แว้เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ราบเชิงเขา เป็นแหล่งพันธุ์ไม้นานาชนิด มีต้นหว้าและต้นแว้วอยู่จำนวนมาก เมื่อชาวบ้านลงไปหาปลา หรือขุดดินบริเวณริมคลองก็จะมีน้ำพุขึ้นมา ชาวบ้านจึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า “บ้านพู่แว้”

2.8.5.3 ที่ตั้ง/ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านพู่แว้ ตั้งอยู่บริเวณที่ราบเชิงเขา โดยทั่วไปจะมี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว

2.8.5.4 ประชากร

บ้านพู่แว้ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 72 ครัวเรือน รายได้เฉลี่ยตามเกณฑ์ จปฐ. ปี 2551 จำนวน 39,836 บาท/คน/ปี มีประชากรทั้งสิ้น 249 คน เป็นชาย 128 คน หญิง 121 คน

2.8.5.5 สภาพทางเศรษฐกิจ

ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ ทำนา ทำไร่ พืชที่นิยมปลูก คือ อ้อย มันสำปะหลัง

2.8.5.6 สภาพทางสังคม

สภาพบ้านเรือนของชาวบ้านมีความมั่นคงถาวร มีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะครอบครัวมีความอบอุ่น ประชาชนส่วนใหญ่มีสุขภาพดี คนอายุ 35 ปี ขึ้นไปได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาภาคบังคับทุกคน ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 15 – 60 ปี อ่านออกเขียนได้เป็นส่วนใหญ่ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ติดสุรา ไม่ติดบุหรี่

ปฏิบัติกิจทางศาสนาอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ผู้สูงอายุและคนพิการได้รับการดูแลเป็นอย่างดี ประชาชนส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นในหมู่บ้านและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของชุมชน

บ้านพู่แก้วมีโรงเรียนบ้านพู่กะซัดเป็นสถานที่ศึกษา เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงประถมศึกษาปีที่ 6

2.8.5.7 กลุ่มองค์กร/ทุนในชุมชน ผู้นำชุมชนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและกิจกรรมเครือข่ายให้บริการรับฝากเงินสัจจะและขยายเครือข่ายเป็นศูนย์สาธิตการตลาด จำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค ให้กับสมาชิกและบุคคลทั่วไป โดยการระดมทุนกันเองในหมู่บ้าน เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง มีการบริหารจัดการที่ดี สมาชิกได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง หน่วยงานของทางราชการ จึงได้สนับสนุนงบประมาณโครงการตามแผนพัฒนาจังหวัด ปี 2544 โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง จำนวน 300,000 บาท ได้นำมาขยายเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นปั้มน้ำมันชุมชน เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านไม่ต้องไปซื้อน้ำมันในพื้นที่ห่างไกล เป็นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ส่งเสริมการออม เกิดการประหยัด

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จัดตั้งขึ้นเพื่อเรียนรู้หมักหัวเชื้อจุลินทรีย์เพื่อผสมสูตรเป็นปุ๋ยชีวภาพและผสมจุลินทรีย์ดีเซลให้เป็นน้ำมันเชื้อเพลิง รณรงค์/จัดฝึกอบรม/สาธิตให้ชาวบ้านทำเอง ใช้เอง ซึ่งได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก สามารถลดต้นทุนการผลิต ลดรายจ่าย เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยได้แนวคิดมาจากการศึกษาดูงาน การเข้ารับการฝึกอบรม รุ่นที่ 9 จากสถาบันเรียนรู้ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

บ้านพู่แก้วจัดกลุ่มสนใจทางด้านช่างยนต์ โดยการประชาสัมพันธ์ รวบรวมผู้ที่มีความสนใจด้านช่างยนต์มารวมกลุ่มกัน และประสานอาจารย์จากสถานีวิทยุ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตลพบุรี ผู้มีความรู้ ความชำนาญ มาสอนแนะ ฝึกปฏิบัติ เทคนิคการซ่อมเครื่องยนต์แบบง่าย ๆ เช่น การปะยาง เปลี่ยนอะไหล่ ที่จำเป็น เพื่อเป็นการลดรายจ่าย /สร้างการเรียนรู้ให้กับกลุ่มผู้สนใจในหมู่บ้าน

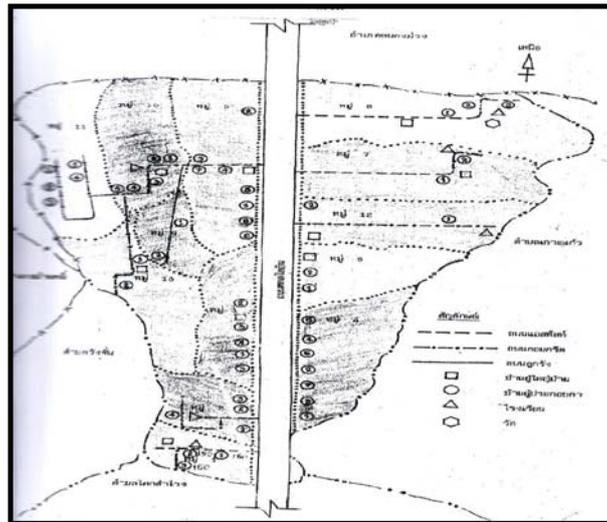
บ้านพู่แก้วจัดทำแปลงนาสาธิตตัวอย่างในพื้นที่ 2 ไร่ ทำการปลูกข้าวหอมมะลิ และจัดทำแปลงสาธิต ปลูกพืชผักต่าง ๆ ที่บริโภคในครัวเรือน จำนวน 1 ไร่ โดยใช้ปุ๋ยชีวภาพที่ผลิตขึ้นเองทั้งหมด ซึ่งเป็นการลดต้นทุนการผลิตได้เป็นอย่างมาก

บ้านพู่แก้วมีการจัดตั้งกลุ่มอัดฟาง โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง จัดสรรงบประมาณโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจ เป็นเงิน 711,700 บาท เพื่อดำเนินการจัดซื้อเครื่องอัดฟาง และรถไถ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกมีการรวมตัวกัน ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพร่วมกัน ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม การทำงานในรูปของกลุ่ม เป็นการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย

2.8.5.8 กิจกรรมที่สำคัญของบ้านพุแ้ว คือ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน การทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และกลุ่มปลูกผักสวนครัว เป็นต้น

2.8.6 บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 2 ตำบลหนองแขม อำเภอดอกคำใต้

2.8.6.1 แผนที่หมู่บ้าน/ชุมชน



2.8.6.2 ประวัติความเป็นมาของชุมชน

บ้านใหม่พัฒนาเดิมเรียกว่า “บ้านท่าม่วง” ต่อมาเมื่อพ.ศ. 2513 จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านใหม่พัฒนา” และร่วมแรงร่วมใจกันสร้างวัดขึ้นมา ซึ่งตั้งชื่อวัดนี้ว่า “วัดพัฒนาราม” ซึ่งเป็นวัดที่ชาวบ้านในละแวกนี้ ได้ศรัทธาในพระพุทธศาสนา การทำบุญ ฟังธรรม จัดงานมงคล งานทอดกฐิน งานทอดผ้าป่า ฯลฯ และปัจจุบันนี้มีประชากรอาศัยรวมทั้งหมด 104 ครัวเรือน

2.8.6.3 ที่ตั้ง

บ้านใหม่พัฒนาตั้งอยู่ห่างจากอำเภอดอกคำใต้ ไปทางทิศเหนือ ระยะทางประมาณ 6 กม.

2.8.6.4 ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านใหม่พัฒนาเป็นที่ราบลุ่มพื้นที่ทั้งหมด 1,537 ไร่ ทำการเกษตร 1,210 ไร่ พื้นที่ราบลุ่มและพื้นที่ราบสูงเหมาะสำหรับทำนา ทำไร่ ดินส่วนใหญ่เป็นดินเหนียวเหมาะแก่การทำนา ทำไร่ ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่สามารถทำนาได้ถึงปีละ 1 ครั้ง แบ่งเป็นพื้นที่ทำการเกษตร 1,210 ไร่ ที่เหลือเป็นพื้นที่ปลูกบ้านอาศัย

2.8.6.5 ประชากร

ประชาชนส่วนใหญ่เป็นไทยพวน ลาว อาศัยอยู่กันเป็นกลุ่ม มีลักษณะเป็นคุ่มดงที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้แล้ว โดยมีพื้นที่นาล้อมรอบ ภายในหมู่บ้านมีถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก 6 กิโลเมตร และถนนลูกรังหลังบ้านซึ่งเชื่อมกันทุกตรอก ทุกซอย โดยมีวัดพัฒนารามและศูนย์สาธิตการตลาดเป็นศูนย์รวมชาวบ้านมาพบปะ นัดหมายประชุมกัน ซึ่งนับได้ว่าเป็นจุดศูนย์กลางของหมู่บ้าน ประชาชนมีความรักความสามัคคีเป็นอย่างดี มีความสงบสุขปราศจากการวิวาทบาดหมางหรือคดีความอื่น ๆ โดยมีการรวมกลุ่มพลังมวลชนด้านต่าง ๆ เช่น ชมรมส่งเสริมสุขภาพ (แอโรบิค) กลุ่มแม่บ้าน อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อพพร.) อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) อาสาพัฒนาชุมชน (อช.) กลุ่มจักสานตะกร้าหวาย แห ที่ดักสัตว์ กลุ่มทำขนมไทยเช่นข้าวต้มมัด ขนมลูกตาล กลุ่มออมทรัพย์มีถึงจำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มผู้เลี้ยงสุกร กลุ่มข้าวหอมมะลิ กลุ่มเจียรไนแร่แม่กกาไฮด์ และกลุ่มเยาวชน ปัจจุบันมีครัวเรือนทั้งหมด 104 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 344 คน (ชาย 155 คน หญิง 189 คน)

2.8.6.6 สภาพทางเศรษฐกิจ

ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือ การทำนา ที่ต้องพึ่งพาดินฟ้าอากาศทางธรรมชาติเป็นหลัก ระยะเวลาที่ดินเริ่มเสื่อมสภาพลงผลผลิตที่ได้ก็ลดน้อยลงทำให้ชาวบ้านต้องหันมาใช้ปุ๋ยและสารเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิตการเกษตรให้มากขึ้น ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ชาวบ้านจึงเริ่มมีหนี้สินมากขึ้น เกิดอาชีพรองตามมา เช่น อาชีพรับราชการ เจียรไนแร่แม่กกาไฮด์ การเลี้ยงสุกร การทำไร่ การเย็บผ้า ในหมู่บ้านซึ่งมีการถ่ายทอดให้แก่เยาวชนในหมู่บ้านเพื่อสืบทอดต่อไป เช่น กวนข้าวกระยาสารท เจียรไนแร่แม่กกาไฮด์ การเลี้ยงสุกร การทำนา ทำไร่ ทอผ้า และรับจ้างทั่วไป

จากการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2550 พบว่าประชาชนมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีจำนวน 54,051 บาท คนอายุ 15-60 ปีเต็มมีการประกอบอาชีพและมีรายได้ และประชาชนในหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน

2.8.6.7 การคมนาคม

บ้านใหม่พัฒนามีเส้นทางคมนาคมในการขนส่งตลอดปี มีถนนคอนกรีตรอบหมู่บ้าน และมีถนนดินลูกรังแยกจากคอนกรีตเข้าตามตรอกซอยของหมู่บ้านสามารถใช้รถยนต์ รถจักรยานยนต์และรถจักรยานได้อย่างสะดวก การติดต่อกับภายนอกหมู่บ้านมี 2 เส้นทาง คือ ถนนพหลโยธิน สายบ้านวังกระเบียน ถึงวังจั่น

2.8.6.8 สภาพสังคม

ชาวบ้านมีความผูกพันกันแบบญาติพี่น้อง มีความเอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เด็กจะให้ความเคารพผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุและผู้เฒ่า เมื่อมีงานบุญหรือกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ เช่นทำบุญกลางบ้าน ประเพณีสงกรานต์ การทำกระยาสารท การลงแขก ภายในหมู่บ้าน ก็จะมีการช่วยเหลือกันเป็นอย่างดีด้วยความเต็มใจ มีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบ ถูกสุขลักษณะ

ครอบครัวมีความอบอุ่น สมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่มีสุขภาพแข็งแรง เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาภาคบังคับทุกคนประชาชนที่มีอายุ 15 – 60 ปี อ่านออกเขียนได้ทุกคน ไม่มีผู้ติดบุหรี่และสุรา ไม่ติดยาเสพติด ผู้สูงอายุและผู้พิการได้รับการดูแลเป็นอย่างดี

ชาวบ้านส่วนหนึ่งออกไปทำงานนอกบ้านหรือทำงานนอกพื้นที่ และต่างจังหวัด บุตรหลานส่วนหนึ่งต้องไปศึกษาต่อในต่างจังหวัด ทำให้ความสัมพันธ์ของครอบครัวและระหว่างเพื่อนบ้านที่มีอยู่เดิมจางหายไป การช่วยเหลือซึ่งกันและกันยังคงมีหลงเหลืออยู่ในหมู่เครือญาติและเพื่อนบ้านแต่ก็ไม่ถึงกับมากนัก

สภาพบ้านเรือนมีความมั่นคงถาวร มีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ ครอบครัวมีความอบอุ่น ประชาชนส่วนใหญ่มีสุขภาพดี คนอายุ 35 ปีขึ้นไป ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีทุกคน เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาภาคบังคับทุกคน ประชาชนที่มีอายุ 15-60 ปี อ่านออกเขียนได้ทุกคน ปฏิบัติกิจทางศาสนาอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ผู้สูงอายุและคนพิการทุกคนได้รับการดูแลเป็นอย่างดี

2.8.6.9 การศึกษา

บ้านใหม่พัฒนามีโรงเรียนบ้านท่าม่วง หมู่ที่ 1 ตำบลหนองแวง ซึ่งตั้งอยู่ติดกับบ้านใหม่พัฒนา เปิดสอนนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อย่างเป็นทางการมีลูกหลานชาวบ้านใหม่พัฒนาได้เข้าศึกษาจนถึงปัจจุบัน

2.8.6.10 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ครูภูมิปัญญาในหมู่บ้าน ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับลูกหลานได้สืบทอดต่อไป คือ นางทองอินทร์ ชัยฤทธิ์ (การทำขนมจีน) นายสมจิตร อินจำปา (การทำขนมลูกตาล ข้าวลอดช่องใบเตยหอม) นางทองเหลี่ยม บุตรอ่อน (การทำขนมห่อข้าวต้มมัด) นายเถา โต๊ะเงิน (การจักสาน ถักทอแห ยอ) นายลอบ ชื่นเข้ม นายอำนาจ อินจำปา นายศิริ เข้มกลัด (การถักทอแห) นางทบ ฉิมงาม นางทองทิพย์ มาวัง (การถักทอยอ การจักสานไม้ไผ่ เช่น กระบุง ตะกร้า)

2.8.6.11 การอนามัยและสาธารณสุข

การรักษาแบบแผนโบราณขณะนี้ยังคงมีหลงเหลืออยู่บ้าง เช่น การรักษาโรคงูสวัด “หมอบ้าน” นายขุน ป้อมบุบผา และนายอุบล บุตรอ่อน ใช้เหล้าขาวเป่ารักษา มีการตั้งครูทุกครั้งเวลารักษา นายสวัสดิ์ ชันเงิน ใช้หมากเป่ารักษา นายเขียน อนุภาพ ใช้คาถาทางไสยศาสตร์ นายหล้า ตะพานแก้ว ใช้ว่านเป่ารักษาโรคงูสวัด และรักษาเกี่ยวกับโรคกระดูก อัมพฤกษ์ อัมพาต โรคเข่า โรคข้อ ใช้สมุนไพรรักษาผู้ที่เป่าตาแดง โดยการเคี้ยวหอมแดงแล้วเป่าพ่นจะหายภายใน 3 วัน ปัจจุบันชาวบ้านส่วนใหญ่นิยมซื้อยามากินเองเนื่องจากมีอาการไม่รุนแรงมากนัก และหาซื้อได้ง่ายไม่ต้องเสียเวลารอหมอดูตรวจรักษาตามความเชื่อในภูมิปัญญาชาวบ้าน

2.8.6.12 ความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรม

ชาวบ้านทุกคนนับถือศาสนาพุทธ มีวัดเป็นรวมจิตใจ คือ วัดพัฒนาราม ชาวบ้านจะรวมตัวกันมาทำบุญตักบาตรที่วัดเป็นประจำและใช้วัดเป็นสถานที่จัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน มีการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น ได้แก่ การทำบุญกลางบ้าน

ในเดือนหกทุกปีทำบุญสารทพวน กลางเดือนสิบกวนกระยาสารทหล่อเทียนจำนำพรรษา ประเพณีเส็งกอง ตักบาตรเทโวโรหณะสูตร (มีนางฟ้า เทวดา) และรักษาประเพณีสำคัญอื่นๆ ตามแบบอย่างประเพณีไทยดั้งเดิมไว้อย่างเหนียวแน่น เช่น ประเพณีสงกรานต์ มีการรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ การเล่นสบ้า ลูกช่วง ก่อพระเจดีย์ทราย การเล่นต๋อไก่ มอญซ่อนผ้า งูกินหาง

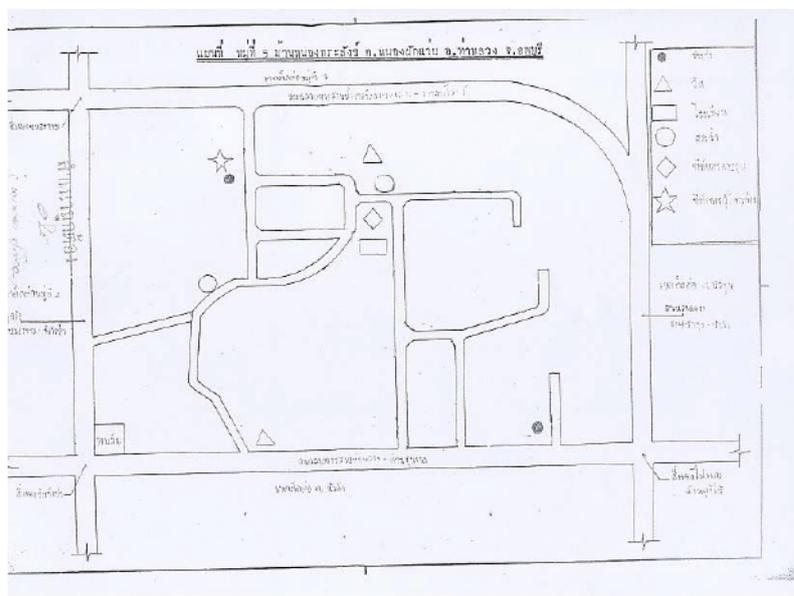
นอกจากนี้ยังจัดให้มีมหรสพปลุกต้นไม้ริมถนนและมีการทำความสะอาดถนนหนทางในวันสำคัญเช่นวันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ เป็นต้น เพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี และการแสดงออกซึ่งความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

2.8.6.13 การบริหารหมู่บ้านใหม่พัฒนามีคณะกรรมการหมู่บ้าน

2.8.6.14 กิจกรรมที่สำคัญของบ้านใหม่พัฒนา เช่น การทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มออมทรัพย์ ศูนย์สาธิตการตลาด กลุ่มเจียรไนแร่ และการปลูกผักสวนครัว เป็นต้น

2.8.7 บ้านหนองกระสังข์ หมู่ที่ 5 ตำบลหนองผักแว่น อำเภอลำลูกกา

2.8.7.1 แผนที่หมู่บ้าน/ชุมชน



2.8.7.2 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

เมื่อปี พ.ศ. 2500 มีราษฎร 4 ครอบครัว อพยพมาจากอำเภอเมืองจังหวัดลพบุรี เข้ามาฟันป่าจับจองที่ดินเพื่อทำไร่ พืชไร่ที่ปลูกในขณะนั้นคือข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ต่อมาประมาณปี 2505 มีราษฎรอพยพตามเข้ามาฟันป่าไม้เพื่อปลูกพืชไร่ จนหมดสภาพป่าดงดิบ และราษฎรที่มาอาศัยอยู่ในพื้นที่ได้ตั้งชื่อหมู่บ้านหนองกระสังข์ เพราะในหนองน้ำบริเวณหน้าวัดมีผักกระสังข์ขึ้นอยู่มากมาย

2.8.7.3 ที่ตั้ง

บ้านหนองกระสังข์ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอท่าหลวง เป็นระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร

2.8.7.4 ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านหนองกระสังข์ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบตอน มีลำห้วยสาธารณะไหลผ่าน 2 สาย มีพื้นที่ราบลุ่มบางส่วนเหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ เช่น ไร่อ้อย ข้าวโพดหวาน ไร่พริก ถั่วแฉ่ง แล้งรุนแรงและร้อนจัด ถั่วหนาว หนาวจัด ถั่วฝัก ฝักตลกชุกน้ำท่วมพืชไร่ บริเวณที่ลุ่มได้รับความเสียหายเกือบทุกปี

2.8.7.5 สภาพเศรษฐกิจ

ชาวบ้านหนองกระสังข์ประกอบอาชีพ การเกษตร อาชีพหลัก คือ การทำไร่ ไร่อ้อย ไร่ข้าวโพด ไร่พริก อาชีพรอง คือ ค้าขาย การรับจ้างทั่วไป ช่างก่อสร้าง และมีการปลูกผักสวนครัวหลังฤดูเก็บเกี่ยวเพื่อไว้บริโภคเองในครัวเรือน

2.8.7.6 สภาพทางสังคม

ประชาชนส่วนใหญ่ใช้ภาษากลาง และภาษาอีสานบางส่วน นับถือศาสนาพุทธ มีวัดประจำหมู่บ้าน 2 แห่ง คือ วัดหนองกระสังข์ และวัดหนองแกชฎาทอง เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน

2.8.7.7 ประชากร

บ้านหนองกระสังข์มีครัวเรือนรวมทั้งสิ้น 138 ครัวเรือน (ข้อมูล จปฐ. ปี 2550) เป็นชาย 210 คน หญิง 224 คน รวม 434 คน ประชากรวัยแรงงานช่วงอายุ 18-60 ปี จำนวน 228 คน เด็กก่อนวัยเรียน 45 คน วัยเรียนกำลังเรียน 93 คน ผู้สูงอายุช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 62 คน

2.8.7.8 สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชาชนประกอบอาชีพการเกษตร อาชีพหลักคือ ไร่อ้อย ไร่ข้าวโพด ไร่พริก อาชีพรอง คือ ค้าขาย การรับจ้างทั่วไป ช่างก่อสร้าง และมีการปลูกผักสวนครัวหลังฤดูเก็บเกี่ยวเพื่อไว้บริโภคเองในครัวเรือน มีรายได้รวมทั้งสิ้น หรือผลิตภัณฑ์มวลรวม (Gross Village Product: GVP) จำนวน 13,344,000 บาท และมีรายได้เฉลี่ยคนละ 50,738 บาทต่อปี

2.8.7.9 แหล่งท่องเที่ยว/ทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม

บ้านหนองกระสังข์มีแหล่งน้ำสาธารณะ 5 แห่ง คือ คลองธรรมชาติ และสระน้ำ เพื่อใช้ในการทำการเกษตรของเกษตรกรบ้านหนองกระสังข์

ประชาชนมีความตื่นตัวในการรวมกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ป้อนเม็ดจำหน่าย ในหมู่บ้าน และหมู่บ้านใกล้เคียงราคาถูก เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย และลดการใช้ ปุ๋ยเคมี ทำให้ดินมีคุณภาพดีขึ้น ประชาชนในหมู่บ้านมีงานทำเพิ่มขึ้น คุณภาพชีวิตดีขึ้นด้วย ตามลำดับที่ควรจะเป็น



โรงงานผลิตปุ๋ยอินทรีย์ป้อนเม็ด

ในหมู่บ้านมีการปลูกต้นไม้บริเวณสองข้างทางถนนที่สาธารณะเป็นประจำ ทุกปีในวันสำคัญ เช่น วันพ่อ วันแม่ ฯ และทำให้หมู่บ้านมีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น น่าอยู่มากขึ้น

2.8.7.10 กลุ่ม/องค์กร/ทุนในชุมชน

บ้านหนองกระสังข์มีกลุ่ม/องค์กร/ทุนในชุมชน คือ 1) คณะกรรมการหมู่บ้าน (สมาชิก 9 คน เงินกองทุน 33,167 บาท) 2) ศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ ประจำหมู่บ้าน (สมาชิก 138 คน) 3) กลุ่มโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน(กขคจ.) (สมาชิก 138 ครัวเรือน เงินกองทุน 292,000 บาท) 4) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต (สมาชิก 115 คน เงินกองทุน 319,580 บาท) 5) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง(กทบ.) (สมาชิก 99 คน เงินกองทุน 2,395,133 บาท) 6) กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน(อสม.) (สมาชิก 7 คน เงินกองทุน 106,563 บาท) 7) กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาหมู่บ้าน(กพสม.) (สมาชิก 15 คน เงินกองทุน 33,300 บาท) 8) กลุ่มเกษตรกร (สมาชิก 32 คน เงินกองทุน 20,000 บาท) 9) กลุ่มประปาหมู่บ้าน (เงินกองทุน 165,671 บาท) 10) กลุ่มผู้ใช้น้ำ (สมาชิก 28 คน เงินกองทุน 228,850 บาท) 11) งบประมาณกระตุ้นเศรษฐกิจ พ.ศ. 2545 (เงินกองทุน 100,124 บาท) 12) กองทุนแม่ของแผ่นดิน (สมาชิก 152 คน เงินกองทุน 46,929 บาท) 13) กลุ่มอาชีพ(น้ำยา เอนกประสงค์) (สมาชิก 36 คน เงินกองทุน 16,673 บาท) 14) กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์

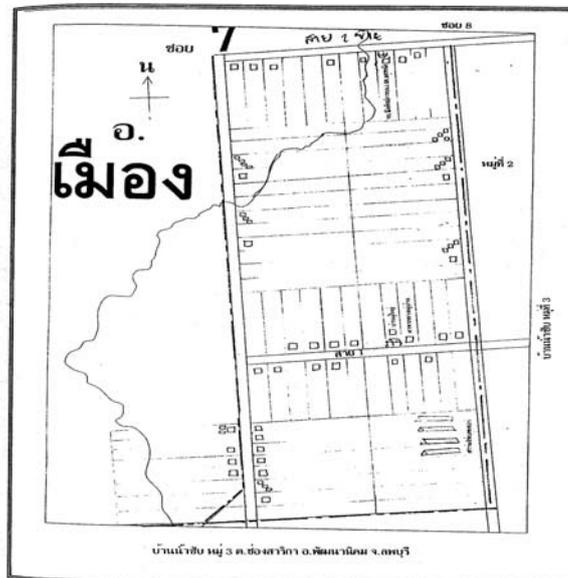
(สมาชิก 487 คน เงินกองทุน 49,450 บาท) 15) โรงงานปุ๋ยอินทรีย์ปิ่นเม็ด (สมาชิก 76 คน เงินกองทุน 19,400 บาท)

2.8.7.11 กิจกรรมที่สำคัญของบ้านหนองกระสังข์ เช่น ศูนย์เรียนรู้ชุมชน การทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ กลุ่มน้ำยาเอนกประสงค์ กลุ่มกข.คจ. และการปลูกผักสวนครัว เป็นต้น

2.8.8 บ้านน้ำซับ หมู่ที่ 3 ตำบลช่องสาริกา อำเภอพัฒนานิคม

2.8.8.1 แผนที่หมู่บ้าน/ชุมชน

บ้านน้ำซับ หมู่ 3



2.8.8.2 ประวัติความเป็นมาของชุมชน

บ้านน้ำซับก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2499 เริ่มก่อตั้งจำนวน 6 ครัวเรือน มีแหล่งน้ำ 2 แห่ง คือ น้ำคลองที่ไหลบ้านทุ่งบ่อทองและบ่อน้ำพุต คลองน้ำซับ การตั้งชื่อหมู่บ้านตั้งตามชื่อคลองที่ไหลผ่านหมู่บ้านที่ชื่อว่าคลองน้ำซับ

2.8.8.3 ที่ตั้ง

บ้านน้ำซับตั้งอยู่ห่างจากอำเภอพัฒนานิคมประมาณ 14 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดลพบุรีประมาณ 30 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้น 1,950 ไร่

2.8.8.4 ประชากร

บ้านน้ำซับมีจำนวนครัวเรือน 66 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น 250 คน เป็นชาย 109 คน หญิง 141 คน

2.8.9.4 การคมนาคม

บ้านหน่วยปกครองอยู่ห่างจากอำเภอหนองม่วง ระยะทาง 24 กิโลเมตร

2.8.9.5 ประชากร

ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ทำไร่ ไร่มันสำปะหลัง ไร่ข้าวโพด ไร่ข้าวฟ่าง ทำสวน และรับจ้าง นับถือศาสนาพุทธ เป็นชุมชนที่มี ระบบสวัสดิการที่ดี มีกลุ่มอาชีพหลากหลาย เช่น ธนาคารหมู่บ้านฯ โรงสีข้าวชุมชน ร้านค้าชุมชน บั๊มน้ำมันชุมชนกลุ่มเลี้ยงปลาในสระบัวกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ปิ่นเม็ด จำนวนครัวเรือนทั้งหมดตามทะเบียนราษฎร 102 ครัวเรือน ที่มีคนอาศัยอยู่จริง 86 ครัวเรือน จำนวนประชากร 265 คน เป็นชาย 122 คน หญิง 143 คน

2.8.9.6 สภาพทางเศรษฐกิจ

อาชีพหลักของประชาชนส่วนใหญ่มีประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ ทำไร่ อาชีพรอง คือ การรับจ้าง อาชีพเสริม ได้แก่ เลี้ยงสัตว์ รายได้เฉลี่ย 177,863 บาท/คน/ปี ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 75,380 บาท/คน/ปี หนี้สินเฉลี่ย 22,000 บาท/คน/ปี เงินออมเฉลี่ย 23,000 บาท/คน/ปี

2.8.9.7 ผลิตภัณฑ์ชุมชน

ผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้แก่ ข้าวสารปลอดสารพิษ น้ำยาล้างจาน ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด พิมเสนน้ำ เป็นต้น

2.8.9.8 ภูมิปัญญาชาวบ้าน

ภูมิปัญญาชาวบ้าน ได้แก่ นางสุทิน แยมครวญ (การบริหารจัดการกลุ่ม/คน) นายบุญสม แยมครวญ (อนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น) นางทิพาเอ โปรงแสง (แพทย์แผนไทย ฟัน, เป่า) นางสาวลิ้ม เพ็งนิล (แพทย์แผนไทย ฟัน, เป่า) นายบุญสม แยมครวญ (ความรู้ด้านการเกษตร การเพาะปลูกการปรับใช้ เทคโนโลยี) นายสมาน สิงห์เดช (จักสาน) นางแจ้ว โสภา (จักสาน) นายสัมพันธ์ คูลีเฉื่อย (ช่างไม้/จักสาน) นายชูชีพ นาคภู ข่าง (หินอ่อน/ช่างไฟฟ้า/ช่างไม้)นางชม ทรงเจริญ (ถนอมอาหาร)

2.8.9.9 กลุ่มองค์กร / ทุนในชุมชน ผู้นำชุมชน

บ้านหน่วยปกครองมีกลุ่ม องค์กร เข้มแข็ง ราษฎรพร้อมให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่จะส่งเสริมการพัฒนาในหมู่บ้านเป็นปัจจัยสนับสนุน

บ้านหน่วยปกครองมีธนาคารหมู่บ้าน ที่ดำเนินการจัดตั้งเป็นแห่งแรก และแห่งเดียวของอำเภอหนองม่วง และของจังหวัดลพบุรีด้วย

บ้านหน่วยปกครองมีโรงสีชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากโรตารี ในการสีข้าวในชุมชน โดยที่หมู่บ้านนี้ไม่มีผู้ทำนาเลย

บ้านหน่วยปกครองมีกลุ่มกิจกรรมอื่น ๆ อีกมากมายที่ทำให้ชุมชนร่วมเป็นสมาชิก ร่วมดูแล ร่วมบริหารกิจการ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ เช่น ร้านค้าชุมชน บั๊มน้ำมัน

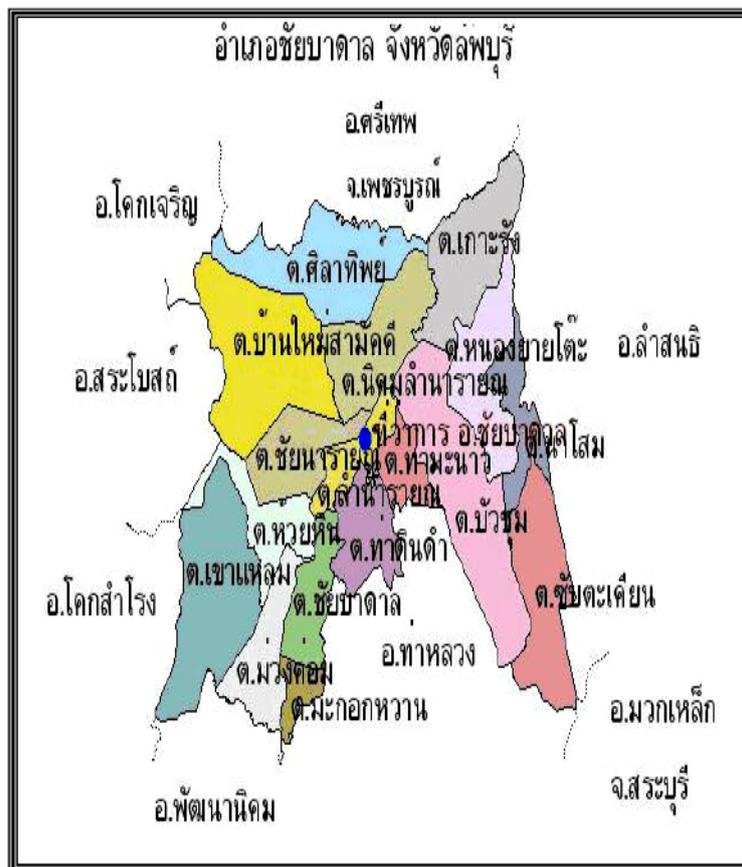
ชุมชน ปู่อินทรีย์ปั้นเม็ด กองทุนแผ่นดินแม่ กลุ่มแม่บ้าน (สตรีอาสา/กพสต.) กลุ่มเยาวชน กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น

บ้านหน่วยประคองมีกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเกือบทุกด้าน เช่น ปลูกผัก เลี้ยงปลา การออมทรัพย์ การเอื้ออาทร สมานฉันท์ ฯลฯ

2.8.9.10 กิจกรรมที่สำคัญของบ้านหน่วยประคอง คือ ธนาคารหมู่บ้าน โรงเรียนชุมชน การทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มปลูกผักสวนครัว เป็นต้น

2.8.10 บ้านท่ารวก หมู่ที่ 6 ตำบลหนองยายโตะ อำเภอยะบะดี

2.8.10.1 แผนที่หมู่บ้าน/ชุมชน



2.8.10.2 ประวัติความเป็นมาของชุมชน

บ้านท่ารวกแยกออกมาตั้งเป็นหมู่บ้าน เมื่อ พ.ศ. 2522 มีราษฎรเริ่มแรก 56 ครัวเรือน มีพื้นที่ 5,447 ไร่ ที่ตั้งบ้านท่ารวกเพราะมีคลองลำสนธิไหลผ่านเหมาะแก่การตั้งบ้านเรือนและทำอาชีพในการเกษตร บริเวณที่สัญจรไปมามีไม้ไผ่รวกขึ้นอยู่มากมาย จึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า “ท่ารวก”

2.8.10.3 ที่ตั้ง

บ้านท่ารวกตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอชัยบาดาล 20 กิโลเมตร และห่างจากศาลากลางจังหวัดลพบุรี 112 กิโลเมตร พื้นที่การเกษตรทั้งหมด 3,860 ไร่ พื้นที่อยู่อาศัย ประมาณ 106 ไร่

2.8.10.4 ประชากร

จำนวนครัวเรือน 95 ครัวเรือน จำนวน 310 คน เป็นชาย 153 คน หญิง 157 คน

2.8.10.5 ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านท่ารวกมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสลับเนินเขาและภูเขา บางส่วนเป็นที่ราบลุ่ม

2.8.10.6 การคมนาคม

บ้านท่ารวกมีถนนลาดยางจากหมู่บ้านถึงตัวอำเภอถนนภายในหมู่บ้าน 2 สาย แยกเป็นถนนลาดยาง 1 สาย ระยะทาง 3,000 เมตร ถนนหินคลุก 1 สายระยะทาง 2,000 เมตร

เส้นทางการคมนาคม ที่เป็นเส้นทางหลักของบ้านท่ารวกที่สำคัญ เป็นเส้นทางเป็นเส้นทางเชื่อมระหว่าง ตำบลนาโสม, ตำบลซับตะเคียน อำเภอชัยบาดาลไปยังอำเภอลำสนธิ มีการคมนาคมที่สะดวก รถยนต์และรถบรรทุกพืชผลทางการเกษตรสามารถวิ่งได้ตลอดปี

2.8.10.7 แหล่งน้ำที่สำคัญ

แหล่งน้ำที่สำคัญของหมู่บ้าน คือคลองลำสนธิ ใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคบริโภค และการปลูกพืชผัก เพาะพันธุ์ปลา และวัวได้เต็มกิน มีน้ำใช้ตลอดทั้งปีแต่จะแห้งในฤดูแล้ง

2.8.10.8 ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในหมู่บ้าน คือ ป่าไม้ที่ขึ้นอยู่ตามไร่และเทือกเขาลานหินผุรอบหมู่บ้าน สัตว์ป่า และพืชสมุนไพรที่สำคัญ เช่น กำลังเสือโคร่ง ไพรชะเรือง ย่าหวดแมว มะตูม ย่านาง ฟ้าทะลายโจน และมีสัตว์ป่าต่างๆ ซึ่งมีมากมาย

สถานะที่เป็นปัญหาของทรัพยากรธรรมชาติ คือ ป่าไม้และสัตว์ป่ายังอยู่ในสภาพอุดมสมบูรณ์ ประชาชนมีการอนุรักษ์ป่าโดยการปลูกต้นไม้ทดแทน

2.8.10.9 การศึกษา

ประชากรส่วนใหญ่จบการในระดับการศึกษาภาคบังคับ ไม่ได้เรียนหนังสือ 2 คนแต่เป็นผู้สูงอายุ จบชั้นประถมศึกษา 236 คน จบชั้นมัธยมศึกษา 46 คน จบอนุปริญญา 3 คน จบปริญญาตรี 1 คน

2.8.10.10 ข้อมูลองค์กร

ผู้ใหญ่บ้าน (นายสนิท ยานะพันธ์) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน (นายสมพร ยานะพันธ์ และนางศรีสุวรรณ ปีกสันเทียะ) ประธานกองทุนหมู่บ้าน (นายสนิท ยานะพันธ์) นายกองกิจการบริหารส่วนตำบล (นายพูน เกษรพรม) ประธานสตรี (นางศรีสุวรรณ ปีกสันเทียะ) ประธาน อสม. (นางละเอียด ยานะพันธ์) อช. (นายทินกร พาณิชย์ นายสมศักดิ์ เพชรตะกั่ว นางละเอียด ยานะพันธ์ นางเพลินพิศ เทพานวล) สมาชิก อบต. (นายแดง เกตรา และนายประสิทธิ์ เนียมขุนทด)

2.8.10.11 สภาพทางสังคม

ประชากรส่วนใหญ่ใช้ภาษาผสมผสานระหว่างภาษากลาง ภาษาอีสาน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ไม่มีวัดในหมู่บ้านจึงต้องทำบุญที่วัดเขาตำบลหมู่ที่ 2 ตำบลนาโสม โดยวัดมีความสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิต เป็นสถานที่รวมจิตใจของผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมงานประเพณี งานมงคลต่างๆ งานศพ และที่ทำพิธีกรรมทางศาสนา การนับถือศาสนาเป็นกรอบแนวทางปฏิบัติที่ทำให้คนเป็นคนดี เกรงกลัวต่อบาป ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ทำให้คนในชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

ประชากรตั้งบ้านเรือนอยู่ตามท้องทุ่งนาที่ปลูกอ้อย มีที่ดินทำกินแยกออกต่างหากจากหมู่บ้าน ซึ่งไม่ไกลจากหมู่บ้านนัก ชาวบ้านส่วนใหญ่มีจิตใจเอื้ออารีถ้อยทีถ้อยอาศัย พึ่งพาช่วยเหลือกันสูง แบ่งปันกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัย พุดคุยปรึกษาหารือกันมีความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ คนแก่เฒ่า

ครัวเรือนส่วนใหญ่จะมีทั้งเด็กผู้ใหญ่และผู้สูงอายุอยู่ร่วมกัน ส่วนประชากรวัยแรงงานบางส่วนจะออกไปทำงานทำกินในต่างถิ่น รับประทานข้าวเหนียวเป็นอาหารหลัก อาหารส่วนใหญ่เป็นอาหารพื้นเมืองของคนภาคอีสานโดยมีปลาร้าเป็นอาหารประจำครัวเรือน

งานบุญประเพณีที่สำคัญคือวันสำคัญทางพุทธศาสนาและประเพณีสำคัญ นิยมทำทุกวันพระในช่วงเช้าพรรษา ประเพณีทำบุญกลางบ้าน จะทำทุก ๆ ปีวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 6 และประเพณีแข่งเรือซึ่งทำกันทุกปีจะจัดขึ้นช่วงเทศกาลวันสงกรานต์หรืออยู่ในช่วงเดือนเมษายนของทุกปี

2.8.10.12 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ นายพูน เกษรพรม (ด้านศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี) นายสมร หมีนสา (ช่างไม้สร้างบ้าน) นายจรัล สีจุม (ช่างซ่อมเครื่องยนต์) นายสนิท ยานะพันธ์ (การบริหารจัดการกลุ่ม)

2.8.10.13 สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือ ทำไร่อ้อย (36 ครัวเรือน รายได้โดยเฉลี่ยครัวเรือนละ 420,000 บาท) รองลงมาทำไร่ข้าวฟ่าง (30 ครัวเรือน รายได้เฉลี่ย 56,000บาท)ทำไร่ข้าวโพด (9 ครัวเรือน รายได้เฉลี่ย 100,000 บาท) ทำสวนไม้ผล (8 ครัวเรือน

รายได้เฉลี่ย 80,000 บาท) และมีอาชีพเสริม คือ ค้าขาย (4 ครั้วเรือน รายได้โดยเฉลี่ยครั้วเรือนละ 100,000บาท) รับจ้างต่างจังหวัด (2 ครั้วเรือน รายได้โดยเฉลี่ยครั้วเรือนละ 100,000 บาทต่อปี) มีรายได้รวมทั้งสิ้น หรือผลิตภัณฑ์มวลรวม (Gross Village Product: GVP) จำนวน 20,314,495 บาท และมีรายได้เฉลี่ยคนละ 65,530.62 บาทต่อปี

ทักษะฝีมือแรงงานที่สำคัญ ที่เกิดจากประสบการณ์ได้เห็น และเรียนรู้ จากบรรพบุรุษ และจากการศึกษาเพิ่มเติมการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน ทั้งด้านงานช่าง และการทำการเกษตรอินทรีย์ ด้านอาชีพเสริมอื่นๆ ฝีมือแรงงานที่สำคัญในหมู่บ้าน ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ให้แก่คนอื่น คนที่สนใจและสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้คือ อาชีพด้านการเกษตร ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ อาชีพการด้านช่าง เป็นต้น

2.8.10.14 กองทุนหมู่บ้าน

กองทุนหมู่บ้านประกอบด้วย ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพประจำหมู่บ้าน โครงการ SML โรงงานผลิตปุ๋ยอัดเม็ดชีวภาพ ฅาปนกิจสงเคราะห์หมู่บ้าน กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ กลุ่มทำขนมเค้ก ขนมเป็๊ยะ กลุ่มเกษตรกรทำนาทำไร่ กลุ่มผลิตน้ำปลาปลาสร้อย กลุ่มผลิตน้ำยาอเนกประสงค์, น้ำยาปรับผ้านุ่ม

2.8.10.15 แหล่งเงินทุนในชุมชน

แหล่งทุนที่สำคัญในหมู่บ้าน ทำให้ลดปัญหาหนี้สินนอกระบบได้ และเป็นแหล่งทุนที่ประชาชนในหมู่บ้านร่วมกันในการบริหารจัดการ คือ กองทุนหมู่บ้าน (มีเงินทุน 2,150,000 บาท สมาชิก 85 คน) กลุ่มกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ (มีโค 157 ตัว สมาชิก 20 คน) กลุ่มฅาปนกิจประจำหมู่บ้าน (มีเงินทุน 13,000 บาท สมาชิก 310 คน) กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน (มีเงินทุน 13,000 บาท สมาชิก 14 คน) กลุ่มสตรีอาสาพัฒนา (มีเงินทุน 5,000 บาท สมาชิก 25 คน)

2.8.10.16 สถานที่ท่องเที่ยว

ลานหินผุด เป็นสถานที่ที่สวยงามและเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ



2.8.10.17 กิจกรรมที่สำคัญของบ้านท่ารวก เช่น ศูนย์สาธิตการตลาด การทำบัญชีครั้วเรือน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ กลุ่มน้ำปลา กลุ่มทำขนม กลุ่มสมุนไพร และการปลูกผักสวนครัว เป็นต้น

2.8.11 บ้านหนองผักบุ้ง หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์

2.8.11.1 แผนที่หมู่บ้าน/ชุมชน



2.8.11.2 ประวัติความเป็นมาของชุมชน

บ้านหนองผักบุ้งเป็นหมู่บ้านมีคนต่างถิ่นหลายจังหวัดอพยพย้ายถิ่นฐาน มาตั้งหลักปักฐาน เพื่อประกอบอาชีพทำมาหากิน รวมตัวกันตั้งเป็นหมู่บ้าน ที่เรียกว่า “บ้านหนองผักบุ้ง” เพราะมีหนองน้ำขนาดเล็ก ซึ่งมีผักบุ้งอยู่เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านได้มาอาศัยเก็บกิน และเรียกกันติดปากว่าหนองผักบุ้ง

2.8.11.3 ที่ตั้ง

บ้านหนองผักบุ้งตั้งอยู่ทางทิศใต้ของที่ว่าการอำเภอ ระยะทาง 9 กิโลเมตร

2.8.11.4 ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านหนองผักบุ้งเป็นที่ราบลุ่มและมีแหล่งน้ำลำคลอง เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชข้าว อ้อย ถั่ว เป็นต้น

2.8.11.5 ประชากร

บ้านหนองผักบุ้งมีจำนวนครัวเรือน 84 ครัวเรือน ประชากร 306 คน เป็นชาย 126 คน หญิง 182 คน ประชากรทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ

2.8.11.6 สภาพทางเศรษฐกิจ

รายได้เฉลี่ย 24,600 บาท/คน/ปี พื้นที่ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 76.76) ใช้ในการทำนา จำนวน 1,982 ไร่ ประชากรมีการออม ร้อยละ 84.12 ของประชากรทั้งหมด ผลผลิตที่ส่งจำหน่ายออกนอกหมู่บ้าน คือ ข้าวหอมมะลิปลอดสารพิษ

2.8.11.7 การคมนาคม

การเดินทางไปยังบ้านหนองผักบุ้งใช้เส้นทางถนนสาย สระโบสถ์-วังเพ็ญ ระยะทางประมาณ 9 กม.

2.8.11.8 ทักษะฝีมือแรงงานของหมู่บ้าน

ทักษะฝีมือแรงงาน คือ การเย็บผ้ารับช่วงการผลิต เย็บผ้าโหล ด้านการเกษตร ทำไร่ ทำนา ช่างก่อสร้าง ช่างไม้ ช่างปูน เป็นต้น

2.8.11.9 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้านหนองผักบุ้งมีภูมิปัญญาด้านการดำรงชีพ เช่น อาชีพทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ หาลา รับจ้าง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีความรู้ความสามารถในการทำเครื่องมือดำรงชีวิต เช่น ผลิตปุ๋ยหมัก จักสาน ลอบ ไซ เป็นต้น

2.8.11.10 ข้อมูลกลุ่ม/องค์กรต่างๆ

หมู่บ้านหนองผักบุ้งมีกลุ่ม/องค์กร คือ โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (สมาชิก 53 คน) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (สมาชิก 74 คน) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต (สมาชิก 70 คน) กลุ่มผู้ใช้น้ำ (สมาชิก 68 คน) อสม. (สมาชิก 4 คน) กลุ่มสตรีอาสาพัฒนา (สมาชิก 25 คน) คณะกรรมการชุมชน (กม.) (สมาชิก 9 คน) ศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ (สมาชิก 68 คน) กลุ่มอาชีพเย็บผ้าโหล (สมาชิก 10 คน) ร้านค้าชุมชน/ศูนย์สาธิตการตลาด (สมาชิก 50 คน)

2.8.11.11 กิจกรรมที่สำคัญของบ้านหนองผักบุ้ง เช่น การทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มออมทรัพย์ ร้านค้าชุมชน กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า กลุ่มเกษตรกร และการปลูกผักสวนครัว เป็นต้น

2.9 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.9.1 งานวิจัยเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เธียรธิดา เหมพิพัฒน์ (2546: 81-84) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาในกลุ่มวิทยาศาสตร์ และในภาพรวมนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์มีความคิดเห็นต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่มีผลในการศึกษาประกอบด้วย คณะที่ศึกษา และสาขาที่จบปริญญาตรี ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลในการศึกษา ประกอบด้วย ชั้นปีที่ศึกษา ผลการศึกษา อาชีพ และการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

โอภาส นิตกิจไพบูลย์ (2547: 94-100) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การประยุกต์ใช้นวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินชีวิตของเกษตรกร กรณีศึกษา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการวนเกษตรของผู้นิเวศวิทยา ชัมเฉลิม” พบว่า หลังจากการที่เกษตรกรเข้าร่วมโครงการวน

เกษตรส่งผลให้ รายได้ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค ค่าใช้จ่ายเพื่อการผลิต ภาระหนี้สินในระบบ และ ภาระหนี้สินนอกระบบลดลง แม้ว่า มีรูปแบบกิจกรรมที่ได้รับการอบรมเกษตรกร ได้แก่ การแปรรูปอาหาร การปลูกพืชสมุนไพร และกิจกรรมลดเล็กรอบขายมาก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ วนเกษตรไม่มีความแตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาเข้าร่วมโครงการ วนเกษตรกับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กัน

อรสุดา เจริญรัถ (2543: 116-122) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การเกิดขึ้น การดำรงอยู่ และการปรับตัวของเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย” พบว่า เงื่อนไขสำคัญที่สุดของการเกิดขึ้น การดำรงอยู่ และการปรับตัวของเศรษฐกิจพอเพียงก็คือ การที่ชุมชนหรือหมู่บ้านยังคงมีอำนาจในการควบคุมดูแลจัดการทรัพยากรต่างๆ ของตนเอง อำนาจดังกล่าว นับเป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่การสร้างและพัฒนาระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพสำหรับการดำรงชีวิตด้านต่างๆ ในระบบบรรทัดฐานของหมู่บ้านที่ปรากฏอยู่ในจารีตประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ หรือพิธีกรรม ซึ่งเป็นผลเชื่อมโยงจากอิทธิพลของโลกทัศน์และระบบคุณค่าของชุมชน ปัจจัยดังกล่าวนี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจพอเพียงสามารถปรับตัวไปตามบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงผ่านจากสังคมประเพณีเข้าสู่สังคมทันสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปวัน มีนรักษ์เรื่องเดช (2549: 102-111) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ” พบว่าการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยปัจจัยที่มีผลต่อการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ประกอบด้วย ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่จบการศึกษา อาชีพ ตำแหน่งทางสังคม ประเภทของช่องทางการรับสื่อ ลักษณะของสื่อที่รับเป็นประจำ การรับรู้เกี่ยวกับโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ และการปฏิบัติตามโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

วารุณี ชินวินิจกุล (2549: 135-147) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนไม้เพียง อำเภอลำปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนไม้เพียงใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างง่าย โดยใช้ภาวะผู้นำและกระบวนการกลุ่ม กระบวนการถ่ายทอดความรู้ของชุมชนเป็นการให้โอกาสให้คนได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการยกระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์สาเหตุ ปัญหา ค้นหา และตัดสินใจกำหนดแผนในการแก้ไขปัญหาที่สามารถดำเนินการได้จริงโดยการสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้วยการพึ่งตนเอง ผู้นำชุมชนใช้กระบวนการขับเคลื่อนที่นำไปสู่การสร้างชุมชนแบบองค์รวมที่มีความหลากหลายและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทุกระบบต้องสอดประสานกัน การทำให้ยั่งยืนด้วยกระบวนการติดตามประเมินผลเป็นระยะ แล้ว

นำมาหาข้อสรุปเพื่อนำไปดำเนินการต่อ เพื่อนำไปดำเนินการต่อไปหรือปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมกับเป้าหมาย ที่ตั้งไว้

กังสตาล อยู่เย็น (2544: 113-116) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “พลวัตชุมชนบ้านเป็ดในภายใต้แนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียง” พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อลักษณะเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ผู้นำ กระบวนการเรียนรู้ กลุ่ม องค์กร และการมีส่วนร่วมของประชาชน สังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญา เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจกับภาวะหนี้สิน และหน่วยงานจากภายนอกชุมชน

พระมหาประทีป พรหมสิทธิ์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์เชิงปรัชญาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง” พบว่า

1) เป็นจริยศาสตร์เชิงพุทธที่ยึดหลักการที่ว่า “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” ตามหลักของพระพุทธศาสนา โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอกับความต้องการการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรก เมื่อเหลือจากการบริโภคแล้วจึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้าเป็นอันดับรองลงมา ผลผลิตส่วนเกินที่ออกสู่ตลาดจะเป็นผลกำไรของเกษตรกรในสภาพการณ์เช่นนี้ เกษตรกรจะกลายเป็นผู้กำหนดหรือผู้กระทำต่อตลาด แทนที่ตลาดจะเป็นตัวกระทำหรือเป็นตัวกำหนดเกษตรกร ที่ดำเนินการเช่นนี้ จะเป็นการลดค่าใช้จ่าย โดยการสร้างสิ่งอุปโภคบริโภคในที่ดินของตนเอง

2) เป็นแนวคิดทางปรัชญาที่ประสานเชื่อมโยงแนวคิดหลายแนวคิดอย่างเป็นระบบตามกฎอภิปัจจยตาในทางพุทธศาสนาที่สอนให้มองโลกอย่างเป็นองค์รวมหรือบูรณาการ ทุกสิ่งทุกอย่างมีความสัมพันธ์กันอย่างพลวัต และมีความสลับซับซ้อน มีเครือข่ายเชื่อมโยงที่แยกออกจากกันไม่ได้ เหมือนห่วงที่ประกันเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน กล่าวคือ มงธรรมชาติคือผู้ให้กำเนิดมนุษยชาติ และให้ความสำคัญแก่ปัญหาสิ่งแวดล้อมและชีวิตทั้งมวลล้วนมีคุณทั้งสิ้น ยอมรับในความหลากหลายในวัฒนธรรม เคารพและให้คุณค่าต่อความแตกต่างทางความคิด ยกย่องภูมิปัญญาท้องถิ่นและความเป็นตัวของตัวเอง เป็นการกลับมามองที่คุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์การสร้างสรรค์ วัฒนธรรม การรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมและเป็นปรัชญาที่ให้ความสำคัญต่อการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของสิ่งมีชีวิตและใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

3) เป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนเศรษฐกิจพื้นฐาน ไม่แยกส่วนออกจากกัน ตั้งอยู่บนความเข้มแข็งของสังคมหรือชุมชน อาศัยการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนเป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ

ทรงชัย ดิยานนท์ (2542: 90-92) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาทัศนคติของเกษตรกรในการสร้างความมั่นคงทางรายได้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” พบว่า เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับสูง และทัศนะเกี่ยวกับการประกอบอาชีพทางการเกษตรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรต่อการสร้างความมั่นคงทางด้านรายได้ของครอบครัวเห็นด้วยมาก

ศักดิ์ชัย คำชู (2550: 56-81) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กร: ศึกษากรณีศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านบึง” พบว่า เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านบึง มีความเห็นตรงกันว่าได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการมาก เป็นการเพิ่มทักษะในด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากการเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน ร้อยละ 100 ของเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจด้านกิจกรรมและด้านเนื้อหาสาระของกิจกรรม มีเพียงด้านวิทยากรเท่านั้นที่มีความพึงพอใจร้อยละ 85 ของเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 75 ของเยาวชนกลุ่มตัวอย่างได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินโครงการ ร้อยละ 70 ของเยาวชนกลุ่มตัวอย่างได้ร่วมวางแผนกับเจ้าหน้าที่โครงการ ร้อยละ 80 ของเยาวชนกลุ่มตัวอย่างได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการทำงาน และเยาวชนทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยเฉพาะโครงการทำน้ำสกัดชีวภาพเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมในองค์กร

ไพฑูรย์ พัชรอาภา (2547: 124-133) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความมั่นคงทางรายได้ของแรงงานภาคเกษตรกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: การศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกนิคมสร้างตนเองโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู” พบว่า การดำเนินงานโครงการฯ ใช้เป็นมาตรฐานบรรเทาปัญหาการว่างงานแก่ผู้ถูกเลิกจ้าง ผู้ว่างงานที่อพยพกลับภูมิลำเนาเนื่องจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในนิคมสร้างตนเองโนนสังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 โดยสนับสนุน การขุดสระน้ำให้แก่สมาชิก และส่งเสริมการประกอบอาชีพทางการเกษตรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ เพื่อให้สมาชิกมีงานทำและมีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวในลักษณะพออยู่พอกิน สมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก สามารถปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้ในระดับปานกลาง สมาชิกมีทัศนคติที่เห็นด้วยระดับมาก ว่าการประกอบอาชีพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง สามารถสร้างความมั่นคงทางรายได้ให้แก่ครอบครัวของตนเองได้ และผลการทดสอบความสัมพันธ์โดยสถิติ พบว่า ความรู้ การปฏิบัติกิจกรรม ทัศนคติในการประกอบอาชีพทางการเกษตรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างความมั่นคงทางรายได้และรายได้หลัก ต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นการปฏิบัติกิจกรรมไม่มีความสัมพันธ์กับรายได้หลัก

ทศมนพร พุทธจันทร์ (2547: 60-63) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาข้าราชการจังหวัดราชบุรี” พบว่า ข้าราชการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นชาย ช่วงอายุของข้าราชการ 31-40 ปี การดำรงตำแหน่งเป็นผู้ปฏิบัติ อายุการรับราชการ 11-19 ปี มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี รายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากหนังสือพิมพ์มากที่สุด ระดับความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการรับรู้เนื้อหาสาระ ด้านการนำมาใช้ประโยชน์ และด้านการนำไปประยุกต์ใช้โดยภาพรวมอยู่ระดับค่อนข้างมาก

นพพร เมธื่อนันต์กุล (2549: 84-90) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต: กรณีศึกษาเกษตรกรกรรูกคำ อ.ก.ส. อำเภอสว่างวีระบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์” พบว่า โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 379 ราย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.43 จากคะแนนเต็ม 5) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการนำแนวทางปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับมาก คือ การนำมาใช้ประโยชน์ของชุมชน ส่วนด้านที่มีการนำแนวทางปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับน้อย คือ การรับรู้ในเนื้อหาสาระ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ และการนำมาใช้ประโยชน์ของตนเอง ปัจจัยที่มีผลต่อการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของเกษตรกรกรรูกคำ อ.ก.ส. ได้แก่ พื้นที่พักอาศัย อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจ การออมเงิน และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของเกษตรกรกรรูกคำ อ.ก.ส. ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส และหนี้สิน

ศศิพรรณ บัวทรัพย์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ เพศ คณะที่ศึกษา และการรับรู้จากครอบครัว ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาที่จบก่อนเข้าศึกษา ภูมิสำเนา การรับรู้จากสื่อมวลชน และการรับรู้จากเพื่อน หรือผู้นำกลุ่ม

สยาม บุญสม (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามนโยบายเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง: อำเภอสว่างวีระบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี” พบว่า รายได้ สถานภาพทางสังคม และความเชื่อถือ ศรัทธาในนโยบายเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามนโยบายเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ส่วนเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และประสบการณ์ในการดำเนินงานโครงการของรัฐฯ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามนโยบายเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง อำเภอสว่างวีระบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

วันวิสา เกิดพุด (2549: 110-119) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้: กรณีศึกษาศูนย์กิจกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง จังหวัดชลบุรี” พบว่า ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่ เห็นว่า หลักสูตรและระยะเวลาการอบรมมีความเหมาะสมมาก และสมควรจัดการอบรมหลักสูตรการพัฒนากิจกรรมธรรมชาติสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป เนื้อหาวิชาที่ได้รับจากการอบรมมีประโยชน์และตรงกับความต้องการตนเองเป็นอย่างมาก รวมทั้งได้รับความรู้จากศูนย์กิจกรรมธรรมชาติมาบเอื้องเป็นอย่างมาก ส่วนเอกสารที่ใช้ประกอบการอบรมมีจำนวนน้อย วิทยากรเป็นผู้มีความรู้

ความสามารถมาก มีการใช้เทคนิคการบรรยายที่น่าสนใจ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้มาก และให้ผู้เข้าอบรมมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มาก การประสานงานของเจ้าหน้าที่ การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ และเจ้าหน้าที่ที่มีจำนวนน้อยไม่มีความเหมาะสมกับจำนวนผู้สนใจเข้าอบรม สถานที่อบรม อาหาร และที่พักมีความเหมาะสม แต่ห้องน้ำไม่มีความเหมาะสมเพราะมีจำนวนน้อย

ประวุฒิ ละครราช (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มผลิตผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตจังหวัดยโสธร” พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มได้แก่ สถานภาพสมรส การศึกษา ความชัดเจนในวัตถุประสงค์ การจัดโครงสร้างขององค์กร เทคนิคในการบริหาร การพึ่งตนเองของกลุ่ม และการสนับสนุนขององค์กรหนุนต่าง ๆ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มได้แก่ อายุ และรายได้ของครอบครัวต่อปี

พันธุ์บุญย์ ทองสังข์ (2549: 93-98) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับกลยุทธ์การจัดการองค์การในสภาวะวิกฤต กรณีศึกษา: ชุมพร คาบาน่า รีสอร์ท” พบว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เป็นเพียงกรอบแนวคิดในการที่เป็นภูมิคุ้มกันให้องค์การสามารถอยู่รอดได้ในสภาวะวิกฤติเท่านั้น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังสามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์การให้สามารถแข่งขันได้และมีการเจริญเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน ทั้งนี้ปัจจัยแห่งความสำเร็จขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นและความมุ่งมั่นของผู้บริหารเป็นสำคัญ

วิษณุศารณณ์ วีระพันธุ์ (2550: 135-140) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การดำเนินตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: ศึกษากรณีบ้านบัวงาม ตำบลสีบัวทอง อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง” พบว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน การให้ความร่วมมือในกิจกรรมของหมู่บ้าน มีกระบวนการก่อเกิดกลุ่ม ความเข้มแข็งของกลุ่ม มีความศรัทธาในตัวแกนนำหมู่บ้าน และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ

วินัย สุปินะ (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียงเฉลิมพระเฉลิม ของกรมพัฒนาชุมชนในจังหวัดน่าน” พบว่า ทศนคติทั้งของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนและประธานกลุ่มกิจกรรมที่มีต่อโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ ส่วนมากมีทัศนคติที่ดี ความคาดหวังทั้งของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนและประธานกลุ่มกิจกรรมที่มีต่อโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียงเฉลิมพระเกียรติจะประสบผลสำเร็จในระดับมาก เปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียง เฉลิมพระเกียรติของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนกับประธานกลุ่มกิจกรรมพบว่าเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าประธานกลุ่มกิจกรรม และเปรียบเทียบความคาดหวังของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนและประธานกลุ่มกิจกรรมใน ผลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียงเฉลิมพระ

เกียรติพบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งสองกลุ่มมีความคาดหวังว่าการดำเนินงานจะประสบผลสำเร็จมากในทุกกิจกรรม

สกล พรหมสิน (2546: 98-105) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลหงษ์เจริญ อำเภอกำแพง จังหวัดชุมพร” พบว่า กลุ่มครัวเรือนตัวอย่างส่วนใหญ่มีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงระดับสูง มีคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน กับคะแนนคุณภาพชีวิต พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยด้านครอบครัวเข้มแข็ง สามารถอธิบายความแปรปรวนคุณภาพชีวิตได้ดีกว่าปัจจัยด้านรายได้พอเพียง การศึกษาถัวทั่ว และปัจจัยสี่พอเพียง โดยปัจจัยทั้ง 4 ด้านนี้ สามารถอธิบายหรือพยากรณ์คุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลหงษ์เจริญ อำเภอกำแพง จังหวัดชุมพร

สมเศียร จันทร์หล้า (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “บทบาทของชุมชนในการจัดการโครงการเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลฝายกวาง อำเภอลำปาง จังหวัดพะเยา” พบว่า ประชากรในชุมชนมีความเห็นว่าโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเพียงแนวทางที่สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของชุมชนได้ ชุมชนมีความเป็นอิสระในการจัดการโครงการจากภาครัฐ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลหรือภาครัฐได้นำนโยบายมาเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมโดยให้ชุมชนเป็นผู้คิด ผู้ทำเองผลสำเร็จของผลงานจึงเกิดจากชุมชน ปัจจัยส่วนบุคคลทำให้เกิดความแตกต่างในความเป็นอิสระในการจัดการโครงการเศรษฐกิจแบบพอเพียง คือ อาชีพ รายได้ เพศ และระดับการศึกษา

มัลลิกา เขียวหวาน (2546: 132-151) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในเขตจังหวัดอ่างทองและพระนครศรีอยุธยา” พบว่า

1) กิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่เกษตรกรมีส่วนร่วม มี 6 กิจกรรมได้แก่ การฝึกอบรม การดูงาน การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การประชุมสัมมนา การทำแปลงสาธิต และการเผยแพร่ความรู้ โดยระดับการมีส่วนร่วมรับรู้ รองลงไปได้แก่ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมทำ ส่วนการมีส่วนร่วมคิดและร่วมประเมินผลนั้นมีน้อยถึงไม่มีเลย

2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการมีส่วนร่วม พบว่า ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เวลาว่าง ตำแหน่งทางสังคม ศักยภาพส่วนบุคคล ความต้องการบริการจากรัฐ เจตคติ กิจกรรมการเกษตร และทรัพยากรที่มีอยู่ การเปิดรับข่าวสาร ส่วนรายได้และการศึกษาไม่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ซึ่งไม่สอดคล้องกับทฤษฎี แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนปัจจัยภายนอกที่สนับสนุนการมีส่วนร่วม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงาน ผู้นำชุมชนและเครือข่ายกลุ่มอาชีพ

3) แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมต้องส่งเสริมปัจจัยที่เกี่ยวข้องและพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เกษตรกรมีส่วนร่วมปฏิบัติจริง สอดคล้องกับความต้องการและเงื่อนไขทางสภาพแวดล้อมของเกษตรกร เน้นเนื้อหาการพึ่งตนเอง และการจัดการทรัพยากรการเกษตร

หทัยรัตน์ อัยรุต (2550: 67-71) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ทัศนะของพนักงานต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต กรณีศึกษา: บริษัท โจนส์ แลง ลาซาลส์ (ประเทศไทย) จำกัด” พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนะต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ และระดับการศึกษาไม่มีผลต่อทัศนะต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต ส่วนปัจจัยด้านอื่น ๆ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่มีผลต่อทัศนะต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต

สายน้ำผึ้ง รัตนงาม (2547: 51-53) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาสมาชิกเสถียรธรรมสถาน” พบว่า 1) สมาชิกเสถียรธรรมสถานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี สถานภาพโสด การศึกษาระดับม.ปลาย/ปวช. หรือเทียบเท่า อาชีพพนักงานบริษัท/ลูกจ้าง รายได้ 10,001-15,000 บาท ได้รับข้อมูลจากโทรทัศน์ 2) สมาชิกเสถียรธรรมสถาน ส่วนใหญ่เห็นด้วยในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดของข้อมูลเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน ซึ่งสามารถเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ในระดับความคิดเห็นระดับค่อนข้างมาก คือ ด้านการรับรู้ ด้านการนำมาใช้ประโยชน์ และด้านการนำไปประยุกต์ใช้

อัจฉรา ราชแก้ว (2550: 103-108) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง จังหวัดปทุมธานี” พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง จากการทดสอบสมมติฐานได้แก่ ความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพ ประสบการณ์การทำงาน และการรับรู้ข่าวสารข้อมูล

ฉานิฎา ศรีลิตธิชัยสกุล (2550: 109-116) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ทัศนะของพัฒนาการอำเภอต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน: กรณีศึกษากรมการพัฒนาชุมชน” พบว่า ปัจจัยที่มีทัศนะของพัฒนาการอำเภอในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนและการร่วมมือจากหน่วยงานอื่น โดยหน่วยงานที่พัฒนาการอำเภอให้ความสำคัญมาก คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรประชาชนและภาคประชาชน และให้ความสำคัญปานกลาง ได้แก่ หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อทัศนะของพัฒนาการอำเภอในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อัตราเงินเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และการรับรู้ปัญหาของชุมชน

สัททยา พลปัดพี (2548: 98-107) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” พบว่า

1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น 3 ประการ คือ (1) พอประมาณ ได้แก่ พอประมาณกับศักยภาพของตน พอประมาณกับสภาพแวดล้อม และไม่โลภเกินไปจนเบียดเบียนผู้อื่น (2) มีเหตุผล ได้แก่ ไม่ประมาท รู้ถึงสาเหตุพิจารณาค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำ (3) มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ได้แก่ พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ พึ่งตนเองได้ทางสังคม คำนึงถึงผลระยะยาวมากกว่าระยะสั้น รู้เท่าทันและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งคุณลักษณะทั้ง 3 ประการจะเกิดขึ้นได้จากการพัฒนาความรู้และคุณธรรม ซึ่งเป็นเงื่อนไขหลักของการพัฒนาคน

2) กิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนที่ดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถแบ่งได้ 4 ด้าน คือ กิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านเศรษฐกิจ กิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านสังคม กิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านจิตใจ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จำเป็นต้องมีการดำเนินไปพร้อมกันอย่างสมดุล จึงจะสร้างความพอเพียงให้เกิดขึ้นในชุมชนได้

3) การเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาคนไปสู่คุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 2 รูปแบบ คือ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนโดยตรง และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบที่ช่วยสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง

4) แนวทางการพัฒนาคนในชุมชนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น 2 ระบบ คือ การพัฒนาความรู้และคุณธรรมในตัวบุคคลผ่านการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ และพัฒนาชุมชนให้มีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 4 ด้านอย่างสมดุล เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

พิมพ์ิกา จันทไทย (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” พบว่า

1) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า $\chi^2 = 224.998$, $p = 0.258$, GFI = 0.984, AGFI = 0.969 มีน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้ง 7 ตัว มีค่าเป็นบวกตั้งแต่ 0.600-0.908 โดยตัวบ่งชี้ด้านการปฏิบัติงานวิชาชีพ ครูมีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดรองลงมาคือ ด้านสภาวะทางจิตใจ ด้านสื่อและเทคโนโลยี ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสภาวะทางสังคม ด้านสภาวะสุขภาพ และด้านสภาวะทางเศรษฐกิจ โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนรวมในโมเดลได้ร้อยละ 82.4, 82, 75.5, 72.2, 69.1, 46.7, 36 ตามลำดับ

2) คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูที่สอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

3) คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครูในแต่ละภาคอยู่ในระดับปานกลาง โดยภาคใต้และภาคเหนือมีคุณภาพชีวิตสูงกว่าภาคตะวันตก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

ดวงพร ศรีชัย (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหาร” พบว่า

1) นักเรียนเตรียมทหารนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมไปปฏิบัติมาก โดยเรียงลำดับการปฏิบัติ ดังนี้ ด้านวัฒนธรรม ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ

2) นักเรียนเตรียมทหารมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ระหว่างด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) นักเรียนเตรียมทหารในแต่ละชั้นปี มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ไม่แตกต่างกันในการดำเนินชีวิตประจำวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สันสกฤต มณีโมไนย (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความรู้ ความเข้าใจและการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต: ศึกษากรณีนักศึกษาปริญญาโท ภาคพิเศษ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์” พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 65.4 เป็นเพศหญิง และมีอายุเฉลี่ย 37 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 54.6 ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 36.2 มีรายได้ 15,001-20,000 บาทและร้อยละ 63.1 มีสถานภาพโสด ส่วนใหญ่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.23 (จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน) ส่วนใหญ่ร้อยละ 93.8 มีความรู้ ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับสูง ส่วนใหญ่มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ อาชีพ สถานภาพ การรับรู้ข่าวสาร ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์ คือ เพศ อายุ รายได้ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต ได้แก่ เพศ รายได้ สถานภาพ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์ คือ อายุ อาชีพ และการรับรู้ข่าวสาร

2.9.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้

ก้อง อันชานาญ (2548: 86-89) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างเสริมการเรียนรู้ระดับกลุ่ม เพื่อการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้: กรณีศึกษาสายกิจกรรมชุมชน ธนาคาร ออมสิน สำนักงานใหญ่” พบว่า 1) ข้อมูลส่วนบุคคล โดยกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 26-34 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี สถานภาพสมรส ระยะเวลาในการ

ปฏิบัติงานในหน่วยงาน 5-10 ปี 2) การศึกษาจากการวิเคราะห์โดยภาพรวมแล้ว ปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ด้านวัฒนธรรมองค์การ ด้านความสามารถการปรับตัว ด้านความสอดคล้องกัน ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการเรียนรู้ของทีม โดยภาพรวม มีปัจจัยอยู่ในระดับต่ำ ทั้งสิ้น

อิสระ จิโนวัฒน์ (2547: 59-62) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามต่อการเรียนรู้ตามแนวนโยบายการปฏิรูปการศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ จังหวัดยะลา” พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ในภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักการจัดการศึกษา สาธารณการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งทั้งหมด ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามต่อการเรียนรู้ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

สมยศ ปัดน้อย (2548: 53-55) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างเวลาในการปฏิบัติงานกับรูปแบบการเรียนรู้ของพนักงาน: กรณีศึกษาฝ่ายการพาณิชย์สินค้าและไปรษณีย์ภัณฑ์ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)” พบว่า ลักษณะการเรียนรู้ของพนักงานอยู่ในระดับสูงมี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียน 2) ด้านมีความรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง และ 3) ด้านมองอนาคตในแง่ดี ผลสรุปที่ได้จากปัจจัยของตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ เรื่องของลักษณะเวลาในการปฏิบัติงาน พบว่าจะมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการเรียนรู้ของพนักงาน ใน 2 ด้าน คือ 1) การมีความรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง และ 2) การมีความรักที่จะเรียน เพราะเนื่องจากผลการวิจัยกลุ่มตัวอย่างพบว่า ลักษณะเวลาในการปฏิบัติงานที่มีความแตกต่างกันนั้น จะทำให้ลักษณะการเรียนรู้ในด้านการมีความรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง และการมีความรักที่จะเรียนของพนักงานแตกต่างกันด้วย ส่วนในด้านอื่น ๆ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน

วรพจน์ สิงห์น้อย (2549: 87-89) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนรู้ด้วยระบบ E-Learning: กรณีศึกษาธนาคารกสิกรไทย” พบว่า ปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนรู้ด้วยระบบ E-Learning มากที่สุด ได้แก่ ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา และด้านระยะเวลาในการฝึกอบรม รองลงมาในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการเพิ่มพูนความรู้พัฒนาตนเอง ด้านตำแหน่งหน้าที่การงาน และด้านความสะดวก โดยรวมปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้มีผลต่อการตัดสินใจเรียนรู้ด้วยระบบ E-Learning ผลเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยด้านคุณภาพที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนรู้ด้วยระบบ E-Learning มากที่สุด ได้แก่ ด้านรูปแบบการนำเสนอ รองลงมา ระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านความชัดเจนของการสื่อสาร โดยรวมปัจจัยด้านคุณภาพของ E-Learning มีผลต่อการตัดสินใจเรียนรู้ด้วยระบบ E-Learning ผลเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

อนงค์ แซ่หู่ (2549: 87-90) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์: กรณีศึกษา ธนาคาร ฮองกงและเซี่ยงไฮ้ คอร์ปอเรชั่น จำกัด” พบว่า ปัจจัยที่ส่งผล

ต่อการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบไปด้วยปัจจัยด้านอายุ และปัจจัยด้านความพร้อมส่วนบุคคลในด้านความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เท่านั้นที่มีผลต่อการเรียนรู้ผ่านสื่อ โดยปัจจัยความพร้อมด้านความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ จะมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจอยู่ที่ 0.046 และปัจจัยด้านอายุ มีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ 0.039 ในส่วนของปัจจัยด้านคุณภาพระบบ E-Learning พบว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด โดยสามารถเรียงค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจตามลำดับ ดังนี้ ด้านประสิทธิภาพและความรวดเร็วของระบบ ค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ 0.795 ด้านการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ มีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ 0.790 ส่วนปัจจัยการสนับสนุนจากองค์การ สามารถเรียงค่าสัมประสิทธิ์ตามลำดับดังนี้ ด้านการสนับสนุนจากหัวหน้างาน มีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ 0.675 ด้านความพอใจเพียงด้านทรัพยากรต่าง ๆ ค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ 0.621 และด้านการจูงใจ มีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ 0.333

แอนรมิตร พลนครเดช และปิยะพงษ์ โฉมทองดี (2546: 117-119) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การเรียนรู้จากฐานการทำงาน Work-Based Learning” พบว่า

1) การเรียนรู้จากฐานการทำงานจะเป็นอีกพัฒนาการหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาองค์กรที่เน้นการเรียนรู้ของบุคคล และการเรียนรู้ระหว่างบุคคล โดยให้ความสำคัญของการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่องค์กรมีความต้องการ

2) การเรียนรู้จากฐานการทำงานเป็นการเรียนรู้ทั้งจากความรู้ที่มีลักษณะเป็นความรู้หลบซ่อนรูปนัย และความรู้เปิดแบบรูปนัย

3) การเรียนรู้จากฐานการทำงานมีทั้งรูปแบบการเรียนรู้ในเชิงทฤษฎี ที่มีลักษณะของการเรียนรู้ในห้องเรียนและการเรียนรู้ในเชิงการลงมือปฏิบัติ ซึ่งมีลักษณะของการเรียนรู้ในสถานที่ทำงานจริง ๆ

4) การเรียนรู้จากฐานการทำงานจะต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในลักษณะของการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ที่ต้องให้ผู้เรียนเกิดความต้องการจะเรียนด้วยตนเอง เพื่อการตอบสนองเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลนั้น และเป็นการเรียนรู้อย่างอิสระในการที่จะค้นหาความหมายจากการเรียนรู้

5) การเรียนรู้จากฐานการทำงานเป็นการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับลำดับชั้นการเรียนรู้ต่าง ๆ ตั้งแต่ลำดับชั้นเดียว ลำดับชั้นการเรียนรู้แบบซ้อน 2 ชั้น และการเรียนรู้แบบซ้อน 3 ชั้น หรือการเรียนรู้ในลักษณะอภิปัญญา ซึ่งการเรียนรู้ในชั้นก้าวหน้าหรือการเรียนรู้ชั้นสูงที่จะนำไปสู่การสร้างความรู้ ทฤษฎี หรือสร้างปัญญาใหม่ ๆ

6) การเรียนรู้จากฐานการทำงานเป็นการเรียนรู้โดยใช้กรรมวิธีในการคิดใคร่ครวญเพื่อที่จะสะท้อนความคิด ซึ่งเป็นกระบวนการหลักที่สำคัญของการเรียนรู้จากฐานการทำงาน ซึ่งการคิดใคร่ครวญสะท้อนความคิดมี 2 ลักษณะ ได้แก่ การคิดใคร่ครวญสะท้อน

ความคิดในระดับบุคคลเพียงคนเดียว หรือการคิดใคร่ครวญสะท้อนความคิดระหว่างกัน โดยผ่านกิจกรรมการสะท้อนความคิดลักษณะต่าง ๆ

7) การเรียนรู้จากฐานการทำงานมีวิธีการในการเรียนรู้แตกต่างกันออกไปในแต่ละระดับตั้งแต่วิธีการเรียนรู้แบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การเรียนรู้ที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันในเชิงของชุมชนของนักปฏิบัติ และการเรียนรู้ที่อยู่ในเชิงศาสตร์การปฏิบัติ

8) การเรียนรู้จากฐานการทำงานมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของตัวบุคคล และความสามารถในการเรียนรู้ขององค์กรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เท่าทันหรือเรียนรู้ได้เร็วกว่าสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป

9) การเรียนรู้จากฐานการทำงานมีลักษณะของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดไป ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้องค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

2.9.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

ภารดี นามวงศ์ (2539: 188-198) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การปรับตัวของสตรีชนบทที่เข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม: ศึกษาเฉพาะกรณีแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เขตสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” พบว่า

1) สตรีชนบทที่เข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมมากกว่าครึ่งหนึ่งมีอายุอยู่ในช่วง 18-23 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย ปัจจุบันไม่มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ส่วนใหญ่เป็นโสด ภูมิลำเนาเดิมอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พักอาศัยอยู่กับครอบครัว รายได้จากการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเดือนละ 4001-6000 บาท เกือบทั้งหมดไม่มีการหารายได้เสริม มีรายได้พอ ๆ กับรายจ่าย มีภาระทางครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง จำนวนบุคคลที่เป็นภาระในครอบครัวมี 1-2 คน มีระยะเวลาทำงานอยู่ในโรงงานปัจจุบัน 1-2 ปี และเกินกว่าครึ่งไม่เคยทำงานใด ๆ มาก่อน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม 1-3 ปี

2) สตรีชนบทที่เข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่มีความทันสมัยอยู่ในระดับปานกลาง รวมทั้งมีสัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และสภาพของปัจจัยในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง

3) สตรีชนบทที่เข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม มีระดับการปรับตัวในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณาด้านย่อย พบว่า ระดับการปรับตัวทั้งด้านสรีระวิทยา ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ ด้านความสัมพันธ์พึ่งพาระหว่างกัน อยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่าสตรีชนบทที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้สามารถรักษาความสมดุลในชีวิตได้พอควร โดยมีความมั่นคงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมอยู่ในภาวะที่เหมาะสม

4) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจ ภาระทางครอบครัว ประสบการณ์การทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ความทันสมัย สัมพันธภาพในครอบครัว การสนับสนุน

ทางสังคมและสภาพของปัจจัยในการทำงาน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของสตรีชนบทที่เข้าทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรส เป็นปัจจัยที่ไม่มีการปรับตัวของสตรีชนบทที่เข้าทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

สุกัญญา วิบูลย์พานิช (2536: 114-136) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “อ้อมโนทัศน์และการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของคนพิการ” ผลการศึกษาพบว่า

1) คนพิการส่วนใหญ่มีการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจต่ำ ส่วนใหญ่ขาดความสามารถในการบรรลุถึงระดับประทังชีพ ขาดความสมดุลระหว่างรายรับและรายจ่าย ขาดความมั่นคงในการประกอบอาชีพ แต่มีความสามารถในการตัดสินใจ มีความมั่นใจในตนเอง และมีจิตใจในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ

2) คนพิการส่วนใหญ่มีอ้อมโนทัศน์โดยรวมดีในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะทางด้านศีลธรรมจรรยา

3) คนพิการส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมต่ำ โดยเฉพาะทางด้านอารมณ์ จิตใจ การยอมรับ และการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4) อ้อมโนทัศน์และการสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของคนพิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)

5) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของคนพิการ เรียงตามน้ำหนัก ได้แก่ อ้อมโนทัศน์ด้านความพึงพอใจและด้านร่างกาย ระดับการศึกษา การสนับสนุนทางสังคมด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และอายุ

วิมลวรรณ ศิริวงศ์ (2547: 88-92) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การสนับสนุนทางสังคมและการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ: กรณีศึกษาโรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา” พบว่า

1) พยาบาลวิชาชีพให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้และได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากหัวหน้าหอผู้ป่วย ด้านการที่รับรู้หัวหน้าหอผู้ป่วยได้ให้การสนับสนุนตนในด้านความใกล้ชิดผูกพัน พบว่า ส่วนใหญ่พยาบาลวิชาชีพรู้สึกพึงพอใจในตัวหัวหน้าหอผู้ป่วย ซึ่งได้ให้ความอบอุ่น มั่นคง ปลอดภัยและรักใคร่เอาใจใส่ ด้านการได้รับความช่วยเหลือ ด้านการมีโอกาสได้ช่วยเหลือผู้อื่น ด้านการรับรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และด้านการรับรู้ถึงคุณค่าของตนเอง พบว่า พยาบาลวิชาชีพรู้สึกพึงพอใจที่หัวหน้าหอผู้ป่วย อย่างไรก็ตามก็มีส่วนหนึ่งที่ยังไม่พึงพอใจ

2) การรับรู้และได้การเสริมสร้างพลังอำนาจจากหัวหน้าหอผู้ป่วย ด้านการจักสิ่งแวดล้อมในกรปฏิบัติงานให้พยาบาลวิชาชีพได้รับอำนาจ ได้แก่ การได้รับการช่วยเหลือสนับสนุน การได้รับข้อมูลข่าวสาร พบว่า พยาบาลวิชาชีพได้รับการช่วยเหลือสนับสนุน และได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงอยู่ตลอด ส่วนด้านการได้รับทรัพยากรและการได้รับโอกาส ได้แก่ การได้รับความก้าวหน้าในการทำงาน การได้รับการส่งเสริมให้เพิ่มพูนความสามารถและทักษะ พบว่า พยาบาลวิชาชีพรับรู้ทำให้หัวหน้าหอผู้ป่วยได้สนับสนุนและเอื้ออำนวยความสะดวกในการ

ปฏิบัติงานในทิศทางที่ดีขึ้น และมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน ด้านการได้รับการยกย่องชมเชย และรางวัลในการปฏิบัติงาน พบว่า การได้รับคำยกย่องชมเชยและรางวัลในการปฏิบัติงาน พยาบาลวิชาชีพพบว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยได้ให้คำยกย่องชมเชยหรือได้ให้รางวัลตอบแทน อันเนื่องมาจากสัมฤทธิ์ผลในงาน รวมทั้งได้รับการยอมรับในความสามารถ

พวงเพ็ญ ชุณหปราณ (2539: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความต้องการการสนับสนุนของผู้ดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวี ในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า ผู้ดูแลต้องการการสนับสนุนด้านความรู้ในเรื่องเชื้อที่ทำให้เกิดโรค อาการในระยะต่างๆ การรักษา การติดต่อของโรค การดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวี เพราะความรู้ที่ผู้ดูแลมีอยู่นั้นผิวเผิน ผู้ดูแลต้องการให้มีการให้ความรู้โดยใช้สื่อโทรทัศน์และวิทยุ เพราะส่วนใหญ่เป็นผู้มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ความต้องการการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจพบว่าผู้ดูแลทั้งหมดมีหนี้สินจากการดูแลและต้องการการสนับสนุนค่ายาจากกองทุนและสังคมสงเคราะห์ ความต้องการการสนับสนุนด้านจิตใจและอารมณ์ ผู้ดูแลต้องการเปิดเผยความลับกับใครคนหนึ่งไว้ใจได้ แต่ต้องการปกปิดเพื่อนบ้าน ผู้ร่วมงาน ต้องการไม่ให้คนรังเกียจ ให้กำลังใจ ปลอบใจ อาย่าซ้ำเติม ให้คำปรึกษาและมาเยี่ยมเยียน ความต้องการการสนับสนุนด้านทรัพยากรพบว่า ผู้ดูแลต้องการน้ำยาฆ่าเชื้อ แอลกอฮอล์ ผงไออาร์เอส ยาทาแผล ต้องการคนมาสับเปลี่ยนและต้องการเวลาเป็นของตัวเองบ้าง ความต้องการการสนับสนุนด้านแหล่งสนับสนุนผู้ดูแลต้องการทราบแหล่งสนับสนุน เช่น คลินิกนิรนาม ฮอทไลน์ ศูนย์ดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวีชุมชน ต้องการแหล่งกองทุนช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ ต้องการให้เพิ่มเติมยงในการรับรู้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีในโรงพยาบาลให้มากขึ้น ต้องการให้โรงพยาบาลทุกแห่งยินดีรับผู้ติดเชื้อที่อาการหนักจะต้องเข้าโรงพยาบาลบ่อยๆ และไม่ต้องรอการเข้ารับการรักษาในห้องฉุกเฉินนานเกินไป สิ่งที่พบเพิ่มเติมคือ ความต้องการการสนับสนุนด้านจิตวิญญาณ ผู้ดูแลต้องการการสนับสนุนจากศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ เพื่อทำให้เกิดความหวังและพลังใจ ปัญหาการดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวีคือ ไม่มีความรู้เพียงพอ ทำให้กลัวการติดเชื้อจากผู้ป่วย ปัญหาการเป็นหนี้สิน กลัวการถูกรังเกียจ ความยากลำบากในการหาเตียงให้ผู้ติดเชื้อในโรงพยาบาล สุขภาพทรุดโทรม ขาดรายได้ หมดแรง มีปัญหาด้านเพศสัมพันธ์กับคู่สมรส ความคับข้องใจในการเก็บความลับ

จิตรา เจริญภัทรเกษิซ (2537: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวต่อผู้ป่วยเอดส์เต็มขั้น: ศึกษาเฉพาะกรณีครอบครัวของผู้ป่วยเอดส์เต็มขั้น โรงพยาบาลบาราศนราดรุ” พบว่า คนในครอบครัวไม่ค่อยเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ เชื้อโรคที่ทำให้เกิดโรคสิ่งที่เข้าถึงมากที่สุดคือ สื่อโทรทัศน์ รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์และวิทยุ ตามลำดับ ครอบครัวยินดีมีกิจกรรมร่วมกับผู้ป่วยเอดส์ในด้านเศรษฐกิจพบว่า ครอบครัวมีฐานะระดับพอกินพอใช้ บางส่วนยังมีหนี้สิน บางส่วนใช้บริการของสังคมสงเคราะห์ และพบว่าสมาชิกในครอบครัว ส่วนใหญ่ไม่กล้าเปิดเผยแก่คนในชุมชนว่า มีผู้ติดเชื้อเอดส์หรือผู้ป่วยเอดส์ในบ้าน เพราะยังปรากฏว่าเมื่อเปิดเผยไปแล้วเพื่อนบ้านห่างเหิน บางรายต้องเลิกประกอบอาชีพเดิม เช่น อาชีพขายสินค้าบริโภค เพื่อนบ้านจะบอกต่อๆกัน จนไม่มีลูกค้ามาซื้อสินค้า

รพีพรรณ เรื่องเดชนันต์ และคณะ (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการตั้งครรภ์ การสนับสนุนทางสังคม และสัมพันธ์ภาพกับทารกในครรภ์ของหญิงตั้งครรภ์แรก” พบว่า เจตคติต่อการตั้งครรภ์ของหญิงครรภ์แรกอยู่ในทางบวกมากที่สุด การสนับสนุนทางสังคมจากสามีหญิงครรภ์แรกอยู่ในระดับมากที่สุด การสนับสนุนทางสังคมจากมารดาของหญิงครรภ์แรกอยู่ในระดับมาก สัมพันธ์ภาพกับทารกในครรภ์ของหญิงครรภ์แรกอยู่ในระดับมากที่สุด เจตคติต่อการตั้งครรภ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธ์ภาพกับทารกในครรภ์ของหญิงครรภ์แรกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 การสนับสนุนทางสังคมจากสามีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธ์ภาพกับทารกในครรภ์ของหญิงครรภ์แรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การสนับสนุนทางสังคมจากมารดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธ์ภาพกับทารกในครรภ์ของหญิงครรภ์แรก คือ การสนับสนุนของสังคมจากสามี โดยสามารถอธิบายความผันแปรของสัมพันธ์ภาพกับทารกในครรภ์ได้ร้อยละ 28.08 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.9.4 งานวิจัยเกี่ยวกับความรู้

จักรกฤษ เครือสุนทรวานิช (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความรู้และความตระหนักของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม: ศึกษาเฉพาะกรณีกองบังคับการตำรวจนครบาลพระนครเหนือ” พบว่า

1) เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษ เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจชั้นประทวนสังกัดกองบังคับการตำรวจพระนครเหนือ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มีชั้นยศสิบตำรวจตรีถึงสิบตำรวจเอก มีลักษณะงานที่รับผิดชอบเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจรถจักรยานยนต์ การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 รับราชการตำรวจไม่เกิน 5 ปี สถานภาพสมรส อัตราเงินเดือนอยู่ในช่วงระหว่าง 6,001-7,000 บาท มีภาระที่จะต้องอุปการะบุคคลจำนวน 1-2 คน ในเรื่องของที่พักอาศัยนั้น ส่วนใหญ่เช่าบ้านพักอยู่ ในเรื่องของอุปกรณ์ต่างๆที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่นั้น ส่วนใหญ่ใช้ยานพาหนะที่ทางราชการจัดหามาให้ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ จัดหาวิทยุสื่อสารส่วนตัวมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ และจัดหาอาวุธและเครื่องกระสุนปืนส่วนตัวมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่

2) เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจส่วนใหญ่เข้ารับการศึกษาอบรมเพิ่มเติมหลักสูตรที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมตามโครงการต่างๆของทางราชการ โดยเฉลี่ย 1-2 ครั้งต่อปี และเข้ารับฟังการประชุมชี้แจงนโยบายการป้องกันและปราบปราม ในระดับสถานีตำรวจ โดยเฉลี่ย 1-2 ครั้งต่อเดือน

3) เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่มีความรู้ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอยู่ในระดับสูง โดยตัวแปรด้านชั้นยศของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจมีความสัมพันธ์กับความรู้ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจส่วนใหญ่ มีความตระหนักในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอยู่ในระดับสูง โดยตัวแปรด้านระดับการศึกษา และการเข้ารับฟังการประชุมชี้แจงนโยบายในระดับสถานีตำรวจของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ มีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระดับ .0001 ตามลำดับ

5) ความรู้ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับความตระหนักในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .0001

พรสุดา กีทา (2544: 65-68) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจและเจตคติของนายจ้างในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีต่อกฎหมายแรงงานชั้นพื้นฐาน” พบว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางที่เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ มีความรู้ความเข้าใจต่อกฎหมายแรงงานในหัวข้อต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับมากที่สุดและมีความคิดเห็นว่าการกฎหมายแรงงานเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตาม ต่างไม่มีเจตนาในการหลบเลี่ยงหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย แต่ยังมีข้อจำกัดทางทรัพยากรด้านทุนทรัพย์ ทุนมนุษย์ และทุนเวลา จึงมีแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ทั้งในการปฏิบัติตามและไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายแรงงานชั้นพื้นฐานขึ้นอยู่กับลักษณะของตัวกฎหมาย เจตคติของนายจ้าง ชีตความสามารถและสภาพแวดล้อมขององค์กร

โกวิทย์ พวงงาม และ อีริเดช ฉายอรุณ (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความรู้ทัศนคติ และการปฏิบัติของประชาชนในการมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ” พบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและการกระจายอำนาจอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องเดียวกันนั้น สูงกว่าเล็กน้อย อย่างไรก็ตามพบว่าการปฏิบัติตนในการมีส่วนร่วมตามแบบกระจายอำนาจนั้นค่อนข้างต่ำ ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตนในการมีส่วนร่วมตามแบบกระจายอำนาจนั้น พบว่าประกอบไปด้วย ระดับการศึกษา เพศ จำนวนกลุ่มที่เป็นสมาชิกปริมาณสื่อที่เปิดรับเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และทัศนคติต่อรัฐธรรมนูญและการกระจายอำนาจ

ธัญญา ศรีนงนุช (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การประยุกต์ความรู้ทางการสังคมสงเคราะห์ในงานคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม” พบว่า พนักงานคุมประพฤติส่วนใหญ่มีความรู้ทางการสังคมสงเคราะห์อยู่ในระดับสูง และพนักงานคุมประพฤติส่วนใหญ่มีการประยุกต์ความรู้ทางการสังคมสงเคราะห์ในการปฏิบัติงานสูงเช่นกัน นอกจากนี้ยังพบว่าระดับความรู้ทางการสังคมสงเคราะห์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจเป็นเพราะพนักงานคุมประพฤติได้รับความรู้แต่เพียงทฤษฎีแต่ยังขาดทักษะ สำหรับความแตกต่างของระดับความรู้และความแตกต่างในคุณสมบัติของพนักงานคุมประพฤติซึ่งได้แก่สาขาวิชาที่จบ ประสบการณ์การทำงานก่อนเป็นพนักงานคุมประพฤติ การฝึกอบรมเกี่ยวกับการสังคมสงเคราะห์เมื่อเป็นพนักงานคุมประพฤติแล้ว

และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานคุมประพฤติไม่มีผลต่อระดับการประยุกต์ความรู้ทางการสังคมสงเคราะห์ ส่วนความแตกต่างในปริมาณงานในความรับผิดชอบก็ไม่มีผลต่อการประยุกต์ความรู้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ยังพบว่าสถานะทางอาชีพของพนักงานคุมประพฤติมีความสัมพันธ์กับระดับการประยุกต์ความรู้ทางการสังคมสงเคราะห์

กนิษฐา ถาวรกิจ (2538: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษา ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณี เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านคนพิการในที่ทำกาประชาสงเคราะห์จังหวัด” พบว่า

1) ข้อมูลทั่วไปและภูมิหลังขอประชากร กลุ่มประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 26-30 ปี มีสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี และจบการศึกษาทางด้านสังคมสงเคราะห์ ตำแหน่งที่ปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ คือ นักสังคมสงเคราะห์ ระดับ 3-4 ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานจนถึงปัจจุบัน ตั้งแต่ 1 เดือน - 5 ปี

2) ความรู้ของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านคนพิการต่องานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ด้านแนวคิด ความหมาย หลักการและวิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ความเข้าใจในระดับดี

3) ทักษะของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านคนพิการต่องานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการที่มีต่อชุมชนคนพิการ เทคนิคการให้บริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ และต่อสถาบันการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พบว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อคนพิการ อันเป็นพื้นฐานที่ดีต่อการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่แตกต่างกันในการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพ ในเรื่องกำหนดอายุ เพศ และความพิการ ซึ่งจะต้องมีการวางแผนทางการปฏิบัติงานตาม พ.ร.บ. การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534

4) ทักษะของเจ้าหน้าที่ต่อการปฏิบัติและการเตรียมงานด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ความพร้อมต่อการปฏิบัติงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนในปัจจุบัน การบริหารงาน การดำเนินงานของกรมประชาสงเคราะห์ ปัญหาและอุปสรรคของงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีทักษะต่อความพร้อมในการปฏิบัติงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในระดับดี แต่ยังมีเจ้าหน้าที่บางส่วนที่ไม่แน่ใจในการทำงานแบบลักษณะหุ้นส่วน และเห็นด้วยว่า ควรจะมีการนำคำสั่งมาใช้ในการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน ในส่วนของปัญหาอุปสรรคนั้น เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ปัญหาด้านงบประมาณ บุคลากร อันเป็นปัญหาทั่วไปและอุปสรรคสำคัญ คือการดำเนินงานไม่ต่อเนื่องของกิจกรรมและทักษะของผู้ปฏิบัติงานไม่พอเพียงในการป้อนข้อมูลข่าวสารให้แก่คนพิการ

ประพิศ จำรูญพาณิชย์กุล (2536: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความรู้ ทักษะคิด และเจตนา เชิงพฤติกรรมต่อการประกันสังคม ประกันตนในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า

1) กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 43.7 มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันสังคมในระดับปานกลาง อีกร้อยละ 30.7 มีความรู้สูง ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 25.7 มีความรู้ต่ำ แสดงว่าผู้ประกันตนจำนวนไม่น้อยยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันสังคม

2) ผู้ประกันตนมีทัศนคติด้านลบต่อการประกันสังคมอยู่ 4 มิติ คือ ยากต่อคุณภาพ ปริมาณยาไม่เพียงพอ การเบิกค่าคลอดบุตรช้า และค่าคลอดบุตรไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ส่วนทัศนคติด้านบวกมี 3 มิติ คือ เงินสมทบที่เก็บแต่ละเดือนไม่สูงเลย การประกันสังคมยังมีประโยชน์ และผู้ประกันตนยินดีสมัครเป็นผู้ประกันตนต่อไป

3) เจตนาเชิงพฤติกรรมในการใช้บริการประกันสังคมของผู้ประกันตนที่คาดว่าจะไปใช้บริการมีเพียงร้อยละ 58 และไม่ไปใช้มีร้อยละ 42 นับว่าผู้ประกันตนซึ่งคาดว่าจะไม่ใช้บริการมีอยู่ไม่น้อย

4) ผู้ประกันตนที่มีประสบการณ์การใช้บริการประกันสังคมต่างกัน จะมีทัศนคติต่อการประกันสังคมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

5) ผู้ที่เคยใช้บริการประกันสังคมมาแล้ว มีความคาดหวังที่จะไปใช้บริการประกันสังคมอีก ส่วนผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการใช้บริการประกันสังคมมาก่อนคาดว่าจะไม่ไปใช้บริการ ซึ่งประสบการณ์ในการใช้บริการกับเจตนาเชิงพฤติกรรมมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ

6) ผู้ประกันตนที่มีรายได้ต่ำจะมีทัศนคติที่ดีต่อการประกันสังคมมากกว่าผู้ประกันที่มีรายได้สูง ตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญ

7) ผู้ประกันตนที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประกันสังคมสูงหรือต่ำ จะมีทัศนคติต่อการประกันสังคมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

8) ผู้ประกันตนที่มีระดับความรู้ด้านประกันสังคมสูง ความรู้ปานกลาง และความรู้ต่ำ จะมีเจตนาเชิงพฤติกรรมที่คาดว่าจะไปใช้บริการประกันสังคมไม่แตกต่างกัน

9) ผู้ประกันตนที่มีทัศนคติทางบวกต่อการประกันสังคมมีเจตนาเชิงพฤติกรรมที่จะไปใช้บริการประกันสังคมมากกว่าผู้ที่มีทัศนคติทางลบ ในสมมติฐานข้อนี้ให้การยืนยันสนับสนุนทฤษฎีอย่างหนักแน่นว่าทัศนคติต่อที่หมายของบุคคลมีอิทธิพลต่อเจตนาเชิงพฤติกรรม

2.9.5 งานวิจัยเกี่ยวกับเจตคติ

ประยูร วงศาจันทร์ (2536: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “เจตคติต่อการเมืองของครูประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์” พบว่า เจตคติต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ รูปแบบการปกครองและวิถีชีวิตของครูประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ซึ่งแยกสรุปได้ดังนี้ คือ 1) เพศแตกต่างกันมีเจตคติต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน โดยครูประถมศึกษาชายมีเจตคติต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสูงกว่าครูประถมศึกษาหญิง 2) วุฒิทางการศึกษาแตกต่างกันมีเจตคติต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน โดยครูประถมศึกษาที่มีวุฒิปริญญาตรี มีเจตคติต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

สูงกว่าครูประถมศึกษาที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี 3) ตำแหน่งที่รับผิดชอบแตกต่างกัน มีเจตคติต่อการเมืองในระบบประชาธิปไตยแตกต่างกัน โดยครูประถมศึกษาสายผู้สอนมีเจตคติต่อการเมืองในระบบประชาธิปไตยสูงกว่าครูประถมศึกษาสายผู้บริหาร 4) อายุแตกต่างกันมีเจตคติต่อการเมืองในระบบประชาธิปไตยแตกต่างกัน โดยครูประถมศึกษาที่มีอายุน้อยส่วนใหญ่มีเจตคติต่อการเมืองในระบบประชาธิปไตยสูงกว่าครูประถมศึกษาที่มีอายุมาก 5) อายุราชการแตกต่างกัน มีเจตคติต่อการเมืองในระบบประชาธิปไตยแตกต่างกัน โดยครูประถมศึกษาที่มีอายุราชการน้อยส่วนใหญ่มีเจตคติต่อการเมืองในระบบประชาธิปไตยสูงกว่าครูประถมศึกษาที่มีอายุราชการมาก

โสภา รัตนานัติ (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาเจตคติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยใช้กระบวนการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มทดลอง มีเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มทดลองมีเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มทดลองร้อยละ 94.15 มีความคิดเห็นที่ดีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์ที่จัดขึ้น สำหรับเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงของกลุ่มทดลองหลังการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์ ไม่แตกต่างกัน และพบต่อไปว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนแผนการเรียนต่างกัน หลังการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์มีเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและธรรมชาติไม่แตกต่างกัน

สุปราณี นาคแก้ว (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “เจตคติของบุคลากร สาย ข และสาย ค ของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์” พบว่า

- 1) บุคลากรสาย ข และสาย ค มีความเห็นด้วยที่จะให้มหาวิทยาลัย จัดสรรอัตรากำลัง ภายในคณะ/สำนัก หรือการโยกย้ายสับเปลี่ยนอัตรากำลัง ระหว่างคณะ/สำนักให้มีความเหมาะสม
- 2) ระบบการคัดเลือกบุคลากรของมหาวิทยาลัยยังใช้ระบบอุปถัมภ์ ทำให้การบรรจุคนไม่ค่อยตรงกับความรู้ความสามารถ และเหมาะสมกับตำแหน่ง
- 3) บุคลากรมีความพึงพอใจกับงานที่ทำ โดยไม่คิดจะโยกย้ายที่ทำงาน แต่มีเจตคติเกี่ยวกับการได้รับการปฏิบัติจากผู้บังคับบัญชา และการพิจารณาความดีความชอบมากกว่า 1 ชั้น ไม่ค่อยยุติธรรม
- 4) โครงการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัย ในปัจจุบันจัดได้เหมาะสมแล้ว
- 5) การศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติของบุคลากรที่มีต่อการจัดสรรอัตรากำลัง การสรรหา การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การสร้างขวัญและกำลังใจ เมื่อจำแนกตาม

สถานภาพเบื้องต้น พบว่า บุคลากรมีเจตคติในด้านต่างๆ ไม่มีความแตกต่างกัน หรือไม่มี ความสัมพันธ์ในระดับความมีนัยสำคัญ .05

6) การศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเจตคติของบุคลากรที่มีต่อการสรรหา การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การสร้างขวัญและกำลังใจ และการฝึกอบรมและพัฒนา เมื่อ จำแนกตามสถานภาพเบื้องต้น พบว่า บุคลากรมีเจตคติในด้านต่างๆ ดังกล่าวไม่มีความแตกต่างกัน ในระดับความมีนัยสำคัญ .05

บทที่ 3

กรอบแนวคิดและระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) แหล่งข้อมูลในการศึกษาประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ และข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การเลือกพื้นที่เลือกแบบเจาะจงโดยเลือกอำเภอและชุมชนที่เข้าร่วมโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จังหวัดลพบุรี จาก 11 หมู่บ้าน จาก 11 อำเภอ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ศึกษา เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจนต่อการวิเคราะห์ ผู้ศึกษาวิจัยมีวิธีการศึกษาและการรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

3.1.1 ตัวแปรในการศึกษา

3.1.1.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

1) ข้อมูลครัวเรือน ประกอบด้วย

- (1) อายุของหัวหน้าครัวเรือน
- (2) ระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน
- (3) การดำรงตำแหน่งในชุมชนของหัวหน้าครัวเรือน
- (4) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
- (5) อาชีพหลักของครัวเรือน
- (6) รายได้รวมของครัวเรือน
- (7) รายจ่ายรวมของครัวเรือน
- (8) ภาวะเงินออมของครัวเรือน
- (9) ภาวะหนี้สินของครัวเรือน

- 2) การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย
- (1) แหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - (2) การรับฟังข้อมูล/ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - (3) การเข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - (4) การศึกษาดูงานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - (5) การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - (6) การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) การสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย
- (1) การมีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - (2) การมีโอกาสศึกษาดูงานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - (3) การมีโอกาสร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - (4) การมีโอกาสเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - (5) การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านงบประมาณ
 - (6) การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านวัสดุ
 - (7) การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านอุปกรณ์
 - (8) การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้คำแนะนำ/ข้อเสนอแนะ
 - (9) การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านกำลังใจ/ค่ายกษ่องชมเชย
 - (10) การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้รางวัล
 - (11) การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้รวมกลุ่มกันในชุมชน
 - (12) การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับครัวเรือนอื่นนอกชุมชน
- 4) ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - 5) เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.1.1.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย

- 1) ด้านอาหาร
- 2) ด้านการแต่งกาย
- 3) ด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัย
- 4) ด้านการดูแลสุขภาพสุขภาพ
- 5) ด้านการประกอบอาชีพ
- 6) ด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่าย

3.1.2 คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้ให้คำนิยามศัพท์ เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันดังนี้

ครัวเรือน หมายถึง ครัวเรือนที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรากฐานของชีวิตประชาชน ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี จำนวน 11 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 10 ครัวเรือน รวมจำนวน 110 ครัวเรือน

พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การปฏิบัติของครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านอาหาร ด้านการแต่งกาย ด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ด้านการดูแลสุขภาพสุขภาพ ด้านการประกอบอาชีพ และด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่าย โดยในแต่ละด้าน ได้ศึกษาตามกรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน 5 เรื่อง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม

พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านอาหาร หมายถึง การปฏิบัติของครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านอาหาร ในเรื่อง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม

พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการแต่งกาย หมายถึง การปฏิบัติของครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการแต่งกาย ในเรื่อง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม

พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัย หมายถึง การปฏิบัติของครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ในเรื่อง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม

พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการดูแลสุขภาพสุขภาพ หมายถึง การปฏิบัติของครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการดูแลสุขภาพสุขภาพ ในเรื่อง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม

พฤติกรรมกราดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการประกอบอาชีพ หมายถึง การปฏิบัติของครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการประกอบอาชีพ ในเรื่อง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม

พฤติกรรมกราดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่าย หมายถึง การปฏิบัติของครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่าย ในเรื่อง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม

ข้อมูลครัวเรือน หมายถึง อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน การดำรงตำแหน่งในชุมชนของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน รายได้รวมของครัวเรือน รายจ่ายรวมของครัวเรือน ภาวะเงินออมของครัวเรือน และภาวะหนี้สินของครัวเรือน

การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การที่สมาชิกของครัวเรือนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากแหล่งต่าง ๆ และการได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการรับข้อมูล/ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การศึกษาดูงานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

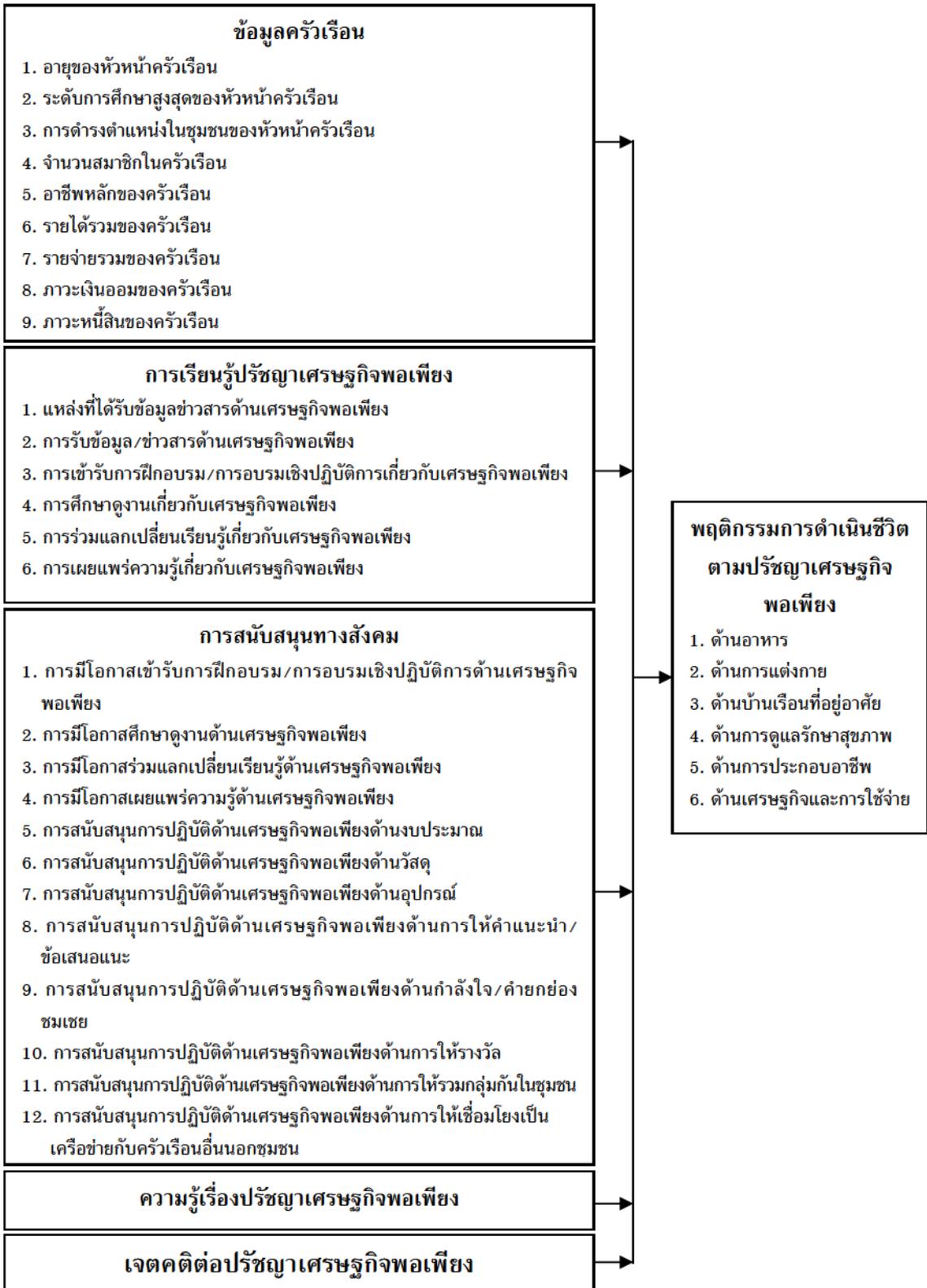
การสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การที่สมาชิกของครัวเรือนได้มีโอกาสในการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และการสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยการสนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ ด้านอุปกรณ์ ด้านการให้คำแนะนำ/ข้อเสนอแนะ ด้านกำลังใจ/คำยกย่องชมเชย ด้านการให้รางวัล ด้านการให้รวมกลุ่มกันในชุมชน และด้านการให้เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับครัวเรือนอื่น ๆ นอกชุมชน

ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความรู้ของหัวหน้าหรือผู้แทนครัวเรือนเกี่ยวกับความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม

เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความคิดเห็นของหัวหน้าหรือผู้แทนครัวเรือนเกี่ยวกับความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม

ตัวแปรอิสระ (IV)

ตัวแปรตาม (DV)



แผนภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

3.1.3 สมมติฐานในการศึกษา

สมมติฐานในการศึกษานี้ คือ

สมมติฐานที่ 1 อายุของหัวหน้าครัวเรือนจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุเพิ่มขึ้น อาจจะมีความรู้ ประสบการณ์ และวุฒิภาวะดีขึ้น จึงทำให้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรีดีขึ้น

สมมติฐานที่ 2 ระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือนจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาสูงขึ้น อาจจะได้รับโอกาสในการเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ รวมทั้งมีความเข้าใจเพิ่มขึ้น จึงทำให้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรีดีขึ้น

สมมติฐานที่ 3 การดำรงตำแหน่งในชุมชนของหัวหน้าครัวเรือนจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีการดำรงตำแหน่งในชุมชน อาจจะได้รับโอกาสในการเข้าร่วมอบรม ถ่ายทอดความรู้เพิ่มขึ้น จึงทำให้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรีดีขึ้น

สมมติฐานที่ 4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี เนื่องจากจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น อาจจะมีการแบ่งงานกัน ทำให้ทำงานได้มากขึ้น ช่วยแบ่งเบาภาระในครัวเรือน จึงทำให้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรีดีขึ้น

สมมติฐานที่ 5 อาชีพหลักของครัวเรือนจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี เนื่องจากอาชีพหลักของครัวเรือนที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม อาจจะมีโอกาสในการสร้างพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรีได้ดีขึ้น

สมมติฐานที่ 6 รายได้รวมของครัวเรือนจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี เนื่องจากครัวเรือนที่มีรายได้รวมเพิ่มขึ้น อาจจะมีการจัดสรรการใช้เงิน ประหยัดมากยิ่งขึ้น จึงทำให้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรีดีขึ้น

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 การเลือกพื้นที่

เลือกหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี ซึ่งมีแนวทางพัฒนาไปสู่การพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยยึดหลักการตามแนวพระราชดำรัส “เศรษฐกิจพอเพียง” ได้แก่ การรวมกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนอย่างเข้มแข็งและเป็นแรงขับเคลื่อนพลังของชุมชนที่สำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน เช่น มีการรวมกลุ่มเพื่องานอาชีพ ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร มีระบบเศรษฐกิจชุมชนที่มาจากฐานความรู้/ภูมิปัญญาชาวบ้าน เกิดจากการเชื่อมโยงสัมพันธ์ เกื้อกูลกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกันจนเกิดพลังและสามารถขับเคลื่อนไปได้ด้วยตัวมันเอง เป็นวิถีชุมชนที่พึ่งพาตนเองได้ พึ่งพาธรรมชาติ และพึ่งพาอาศัยระหว่างกันได้ ทั้งนี้ โดยมีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชาวบ้านในชุมชนที่สามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติได้ ดังนี้

- 1) บ้านหม้อ หมู่ที่ 13 ตำบลบางคู อำเภอบ้านหม้อ กิจกรรมที่สำคัญ เช่น จัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง การทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มออมทรัพย์ โรงเรียนชุมชน กลุ่มน้ำพริก กลุ่มเยาวชนการนวดแผนไทย และการปลูกผักสวนครัว เป็นต้น
- 2) บ้านซอนม่วง หมู่ที่ 3 ตำบลซอนม่วง อำเภอบ้านหม้อ กิจกรรมที่สำคัญ เช่น กลุ่มโคนม การทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มสมุนไพร กลุ่มโคนม กลุ่มสตรีทำสบุนวม และกลุ่มปลูกผักสวนครัว เป็นต้น
- 3) บ้านไผ่แหลม หมู่ที่ 1 ตำบลท้ายตลาด อำเภอมืองลพบุรี กิจกรรมที่สำคัญ เช่น การทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มปลาร้า กลุ่มเลี้ยงเป็ด กลุ่มโคแม่พันธุ์ และการปลูกผักสวนครัว เป็นต้น
- 4) บ้านพุนทรัพย์ หมู่ที่ 7 ตำบลซับสมบูนธ์ อำเภอลำสนธิ กิจกรรมที่สำคัญ เช่น ร้านค้าชุมชน การทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มออมทรัพย์ โรงเรียนชุมชน กลุ่มถักกระเป่า กลุ่มเลี้ยงปลา การป้อน้ำมัน และการปลูกผักสวนครัว เป็นต้น
- 5) บ้านพู่แก้ว หมู่ที่ 8 ตำบลวังทอง อำเภอโคกเจริญ กิจกรรมที่สำคัญ เช่น จัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด การทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มออมทรัพย์ ป้อน้ำมันชุมชน กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ กลุ่มเย็บผ้าห่ม กลุ่ม กข.คจ. และการปลูกผักสวนครัว เป็นต้น
- 6) บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 2 ตำบลหนองแขม อำเภอโคกสำโรง กิจกรรมที่สำคัญ เช่น การทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มออมทรัพย์ ศูนย์สาธิตการตลาด กลุ่มเจียระไนแร่ และการปลูกผักสวนครัว เป็นต้น
- 7) บ้านหนองกระสังข์ หมู่ที่ 5 ตำบลหนองผักแว่น อำเภอลำลูกเกด กิจกรรมที่สำคัญ เช่น ศูนย์เรียนรู้ชุมชน การทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ กลุ่มน้ำยาเอนกประสงค์ กลุ่มกข.คจ. และการปลูกผักสวนครัว เป็นต้น

8) บ้านน้ำซับ หมู่ที่ 3 ตำบลช่องสาริกา อำเภอพัฒนานิคม กิจกรรมที่สำคัญ เช่น การทำบัญชีครัวเรือน ธนาคารหมู่บ้าน กลุ่มโคนม และการปลูกผักสวนครัว เป็นต้น

9) บ้านหน่วยประคอง หมู่ที่ 10 ตำบลดงดินแดง อำเภอหนองม่วง กิจกรรมที่สำคัญ เช่น ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี การทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มออมทรัพย์ และการปลูกผักสวนครัว เป็นต้น

10) บ้านท่ารวก หมู่ที่ 6 ตำบลหนองยายโตะ อำเภอชัยบาดาล กิจกรรมที่สำคัญ เช่น ศูนย์สาธิตการตลาด การทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ กลุ่มน้ำปลา กลุ่มทำขนม กลุ่มสมุนไพร และการปลูกผักสวนครัว เป็นต้น

11) บ้านหนองผักบุ้ง หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์ กิจกรรมที่สำคัญ เช่น การทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มออมทรัพย์ ร้านค้าชุมชน กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า กลุ่มเกษตรกร และการปลูกผักสวนครัว เป็นต้น

3.2.2 ประชากรในการศึกษา

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย หัวหน้าหรือผู้แทนครัวเรือนที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรากฐานของชีวิตประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี ทุกอำเภอ ๆ ละ 1 หมู่บ้าน รวมจำนวน 11 หมู่บ้าน ๆ ละ 10 ครัวเรือน รวมจำนวน 110 ครัวเรือน โดยในการศึกษานี้จะศึกษาทั้งประชากร จำนวน 110 ครัวเรือน (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรจำแนกตามหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ที่	หมู่บ้าน/ตำบล/อำเภอ	จำนวนประชากร (ครัวเรือน) ที่เข้าร่วมโครงการฯ
1	บ้านหม้อ หมู่ที่ 13 ตำบลบางคู อำเภอท่าม่วง	10
2	บ้านซอนม่วง หมู่ที่ 3 ตำบลซอนม่วง อำเภอบ้านหมี่	10
3	บ้านไผ่แหลม หมู่ที่ 1 ตำบลท้ายตลาด อำเภอเมืองลพบุรี	10
4	บ้านพุนทรัพย์ หมู่ที่ 7 ตำบลชัยสมบูรณ อำเภอลำสนธิ	10
5	บ้านพู่แก้ว หมู่ที่ 8 ตำบลวังทอง อำเภอโคกเจริญ	10
6	บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 2 ตำบลหนองแขม อำเภอโคกสำโรง	10
7	บ้านหนองกระสังข์ หมู่ที่ 5 ตำบลหนองผักแว่น อำเภอท่าหลวง	10
8	บ้านน้ำซับ หมู่ที่ 3 ตำบลช่องสาริกา อำเภอพัฒนานิคม	10
9	บ้านหน่วยประคอง หมู่ที่ 10 ตำบลดงดินแดง อำเภอหนองม่วง	10

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ที่	หมู่บ้าน/ตำบล/อำเภอ	จำนวนประชากร (ครัวเรือน) ที่เข้าร่วมโครงการฯ
10	บ้านท่ารวก หมู่ที่ 6 ตำบลหนองยายโตะ อำเภอชัยบาดาล	10
11	บ้านหนองผักบุ้ง หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์	10
	รวม	110

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviews) ซึ่งประกอบด้วย 7 ส่วน ได้แก่ 1. ข้อมูลครัวเรือน (เป็นคำถามเกี่ยวกับอายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน การดำรงตำแหน่งในชุมชนของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน รายได้รวมของครัวเรือน รายจ่ายรวมของครัวเรือน ภาวะเงินออมของครัวเรือน และภาวะหนี้สินของครัวเรือน) 2. การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (เป็นคำถามเกี่ยวกับแหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร การรับข้อมูล/ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง) 3. การสนับสนุนทางสังคม (เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการ การมีโอกาสศึกษาดูงาน การมีโอกาสร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมีโอกาสเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ ด้านอุปกรณ์ ด้านการให้คำแนะนำ/ข้อเสนอแนะ ด้านกำลังใจ/คำยกย่องชมเชย ด้านการให้รางวัล ด้านการให้รวมกลุ่มกันในชุมชน และด้านการให้เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับครัวเรือนอื่นนอกชุมชน) 4. ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (เป็นคำถามเกี่ยวกับความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม) 5. เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (เป็นคำถามเกี่ยวกับความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม) 6. พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ซึ่งประกอบด้วย ด้านอาหาร ด้านการแต่งกาย ด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ด้านการดูแลสุขภาพด้านการศึกษา ด้านการประกอบอาชีพ และด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่าย) และ 7. ข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.3.2 วิธีการสร้างและการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ที่มีคุณภาพสูง สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง ผู้วิจัยจึงได้เตรียมการในการสร้างและหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

3.3.2.1 ผู้วิจัยศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์อย่างละเอียด

3.3.2.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ตัวแปรที่ต้องการศึกษาทุกตัว กำหนดมาตรวัด (Scale of Measurement) แล้วจึงยกร่างแบบสัมภาษณ์ในครบทุกตัวแปร (ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม แล้วนำเสนอเพื่อขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

3.3.2.3 นำร่างแบบสัมภาษณ์ไปหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญในด้านที่เกี่ยวข้อง คือ ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาชุมชน ด้านการวัดและประเมินผล รวม 5 คน เพื่อใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การศึกษาวิจัย แล้วนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การศึกษาวิจัย (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งปรากฏว่าทุกข้อคำถามมีค่า IOC มากกว่า .50 จึงได้นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและได้รับอนุญาตให้นำไปทดลองใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3.3.2.4 นำร่างแบบสัมภาษณ์ไปหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยการทดลองใช้ (Try Out) หัวหน้าหรือผู้แทนครัวเรือนในหมู่บ้านบ้านหม้อ หมู่ 15 ตำบลบางคู อำเภอบางบาล และบ้านหนองข่อย หมู่ 7 ตำบลหนองแขม อำเภอดุสิต จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในตำบลเดียวกันและมีบริบทชุมชนและสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมใกล้เคียงกับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี จำนวน 30 ครัวเรือน แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปหาค่าความเที่ยง โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีการของคอนบราค (Conbrach's Alpha Coefficient) ซึ่งผลปรากฏว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ดังนี้ คือ เรื่องข้อมูลครัวเรือน = .7029 เรื่องการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง = .8373 เรื่องการสนับสนุนทางสังคม = .8820 เรื่องเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง = .7926 และเรื่องพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง = .7957 ซึ่งทุกเรื่องสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ตั้งแต่ .60 แสดงว่าแบบสัมภาษณ์นี้มีค่าความเที่ยงสูงสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ จึงได้นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและได้รับอนุญาตให้นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3.4 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินงานในการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.4.1 ผู้วิจัยได้ประสานงานกับผู้ใหญ่บ้าน โดยได้เดินทางไปพบและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ด้วยตนเองในทุกหมู่บ้าน

3.4.2 ผู้วิจัยได้แนะนำตัว อธิบายรายละเอียด และวัตถุประสงค์ในการวิจัยให้กับผู้ใหญ่บ้านจนเกิดสัมพันธภาพที่ดี แล้วได้ขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนัดหมายวันเวลาที่ผู้ให้สัมภาษณ์สะดวกที่สุด

3.4.3 เมื่อถึงกำหนดเวลานัดหมายได้เดินทางไปสัมภาษณ์จนเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ในการตอบ แล้วขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ใหญ่บ้าน พร้อมทั้งได้ขออนุญาตขอหมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ และได้ตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมในกรณีที่ยังมีข้อมูลที่ไม่ชัดเจนในบางประเด็น

3.3.4 ผู้วิจัยได้นำแบบบันทึกการสัมภาษณ์ที่ได้ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนของข้อมูลในแบบบันทึกการสัมภาษณ์แล้วเตรียมการลงรหัสเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

3.5.1 การวิเคราะห์จากเอกสาร โดยการนำเอาข้อมูลที่ได้จากเอกสารมาวิเคราะห์ ตีความ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้เป็นหมวดหมู่และนำมาเชื่อมโยงกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรีตามวัตถุประสงค์การศึกษาที่กำหนดไว้

3.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากการตอบแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำแบบบันทึกการสัมภาษณ์ที่ได้ตรวจสอบความเรียบร้อยแล้วมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการวิจัยเชิงสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Sciences) แปลความหมายข้อมูลที่ประมวลผลแล้วตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวิจัยดังนี้

3.5.2.1 การตรวจสอบข้อมูล (Editing)

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้ โดยตรวจดูความสมบูรณ์ของแบบบันทึกการสัมภาษณ์

3.5.2.2 การลงรหัส (Coding)

หลังจากการตรวจสอบข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบบันทึกการสัมภาษณ์ที่ครบถ้วนสมบูรณ์ถูกต้องมาลงรหัสด้วยมือ เพื่อเปลี่ยนข้อมูลให้สามารถประมวลผลได้ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยลงรหัสข้อมูลในแบบบันทึกการลงรหัส

3.5.2.3 การให้คะแนน

1) เกณฑ์การให้คะแนนในตอนต้นที่ 5 ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

	ข้อถูก	คะแนน	ข้อลวง	คะแนน
ไม่แน่ใจ	0	คะแนน	0	คะแนน
ไม่ใช่	0	คะแนน	1	คะแนน
ใช่	1	คะแนน	0	คะแนน

2) เกณฑ์การกำหนดคะแนนข้อคำถามในตอนต้นที่ 6 เจตคติต่อปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง

	เชิงบวก	คะแนน	เชิงลบ	คะแนน
เห็นด้วย	3	คะแนน	1	คะแนน
ไม่แน่ใจ	2	คะแนน	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	1	คะแนน	3	คะแนน

3) เกณฑ์การกำหนดคะแนนข้อคำถามในตอนต้นที่ 7 พฤติกรรมการ

ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ไม่ปฏิบัติ	0	คะแนน
ปฏิบัติน้อย	1	คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	2	คะแนน
ปฏิบัติบ่อย	3	คะแนน
เป็นประจำ	4	คะแนน

3.5.2.4 การแปลความหมายของคะแนน

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลผล ไว้ดังนี้

1) เกณฑ์วัด ตอนที่ 5 ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ

ครัวเรือน

ตอบถูกน้อยกว่าร้อยละ 40	มีความรู้ในระดับ น้อย
ตอบถูกร้อยละ 40-79.9	มีความรู้ในระดับ ปานกลาง
ตอบถูกร้อยละ 80 ขึ้นไป	มีความรู้ในระดับ มาก

2) เกณฑ์วัด ตอนที่ 6 เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ

ครัวเรือน

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49	คะแนน = ไม่เห็นด้วย
คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49	คะแนน = ไม่มีความเห็น
คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.00	คะแนน = เห็นด้วย

3) เกณฑ์การวัด ตอนที่ 7 พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน

คะแนนเฉลี่ย	0.00-0.49	คะแนน = ต่ำ/ไม่ปฏิบัติ
คะแนนเฉลี่ย	0.50-1.49	คะแนน = ค่อนข้างต่ำ
คะแนนเฉลี่ย	1.50-2.49	คะแนน = ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	2.50-3.49	คะแนน = ค่อนข้างสูง
คะแนนเฉลี่ย	3.50-4.00	คะแนน = สูง

4) เกณฑ์การวัดความสัมพันธ์จากการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis)

ค่าสหสัมพันธ์ (r)	0.00-0.19	= ความสัมพันธ์ต่ำมาก
ค่าสหสัมพันธ์ (r)	0.20-0.39	= ความสัมพันธ์ต่ำ
ค่าสหสัมพันธ์ (r)	0.40-0.59	= ความสัมพันธ์ปานกลาง
ค่าสหสัมพันธ์ (r)	0.60-0.79	= ความสัมพันธ์สูง
ค่าสหสัมพันธ์ (r)	0.80-1.00	= ความสัมพันธ์สูงมาก

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้เลือกใช้สถิติโดยพิจารณาถึงวัตถุประสงค์และความเหมาะสมของข้อมูล สถิติที่ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

3.6.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้จำนวน ความถี่ ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายข้อมูลครัวเรือน การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสนับสนุนทางสังคม ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

3.6.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้หลักความน่าจะเป็นมาทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้ตามกรอบแนวความคิดของการวิจัยข้างต้น สถิติที่ใช้คือการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ด้วยวิธีการของ Pearson (Pearson's Product Moment) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิธีการ Backward (Backward Method)

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน: ศึกษากรณีจังหวัดลพบุรี ขอเสนอเป็น 7 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลครัวเรือนที่ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในหมู่บ้านต้นแบบ จังหวัดลพบุรี ตอนที่ 2 การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน ตอนที่ 3 การสนับสนุนทางสังคม ตอนที่ 4 ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตอนที่ 5 ทักษะชีวิตต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตอนที่ 6 พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และตอนที่ 7 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน: ศึกษากรณีจังหวัดลพบุรี

4.1 ข้อมูลครัวเรือนที่ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จังหวัดลพบุรี

การศึกษาข้อมูลครัวเรือนที่ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จังหวัดลพบุรี ประกอบด้วย อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน การดำรงตำแหน่งในชุมชนของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน รายจ่ายรวมของครัวเรือน ภาวะเงินออมของครัวเรือน และภาวะหนี้สินของครัวเรือน

ผลการศึกษาข้อมูลครัวเรือน (ตารางที่ 4.1) พบว่า ครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีหัวหน้าครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 49.92 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ร้อยละ 50.9 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.ร้อยละ 23.6 ดำรงตำแหน่งในชุมชนคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่ร้อยละ 21.8 รองลงมาคืออาสาสมัครต่างๆร้อยละ 16.4 ในครัวเรือนมีสมาชิก ส่วนใหญ่ร้อยละ 38.0 มีจำนวน 4 คน รองลงมาร้อยละ 25.0 มีจำนวน 5 คน ครัวเรือนมีอาชีพหลัก คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวนส่วนใหญ่ร้อยละ 98.2 รองลงมามีอาชีพหลัก คือ เลี้ยงสัตว์ร้อยละ 21.8

ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้รวมของทุกคนในครัวเรือน โดยรายได้ประจำที่ได้อย่างต่อเนื่องเป็นประจำ รายปี (เช่น ผลผลิตทางการเกษตร ดอกเบี้ย เป็นต้น) ส่วนใหญ่มีรายได้ 100,001 – 500,000 บาท ร้อยละ 40.9 รองลงมา มีรายได้ 50,001 – 100,000 บาท ร้อยละ 23.6 รายเดือน (เช่น ค่าจ้าง เงินเดือน เป็นต้น) ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท ร้อยละ 40.9 รองลงมา ไม่มีรายได้ ร้อยละ 28.2 รายวัน (เช่น ขายผัก เป็นต้น) ส่วนใหญ่ไม่มีรายได้ ร้อยละ 72.7 รองลงมา มีรายได้ 101 – 500 บาท ร้อยละ 10.9 รายได้ที่ได้เป็นครั้งคราว ส่วนใหญ่มีรายได้ 100,001 – 50,000 บาท ร้อยละ 40.9 รองลงมา ไม่มีรายได้ ร้อยละ 26.4

ประชากรส่วนใหญ่มีรายจ่ายรวมทุกคนทุกเรื่องครัวเรือน โดยรายจ่ายประจำที่ต้องจ่ายอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ รายปี (เช่น ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ การเรียนของบุตรหลาน เป็นต้น) ส่วนใหญ่มีรายจ่ายไม่เกิน 50,000 บาท ร้อยละ 51.8 รองลงมา มีรายจ่าย 100,001 – 500,000 บาท ร้อยละ 19.1 รายเดือน (เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำ ค่าแก๊ส เป็นต้น) ส่วนใหญ่มีรายจ่ายไม่เกิน 5,000 บาท ร้อยละ 89.1 รองลงมา มีรายจ่าย 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 5.5 รายวัน (เช่น ค่าอาหาร ค่าใช้จ่ายของบุตรหลานไปโรงเรียน เป็นต้น) ส่วนใหญ่มีรายจ่าย 100 – 500 บาท ร้อยละ 47.3 รองลงมา มีรายจ่ายไม่เกิน 100 บาท ร้อยละ 40.9 รายจ่ายที่จ่ายเป็นครั้งคราว ส่วนใหญ่มีรายจ่ายไม่เกิน 50,000 บาท ร้อยละ 78.2 รองลงมา ไม่มีรายจ่าย ร้อยละ 14.5

ประชากรส่วนใหญ่มีภาวะเงินออมของครัวเรือน (จำนวนเงินออมคงเหลือในสมุดบัญชีธนาคาร กลุ่มออมทรัพย์ และอื่น ๆ) ส่วนใหญ่มีเงินออมไม่เกิน 50,000 บาท ร้อยละ 70.0 รองลงมา มีเงินออม 50,001 – 100,000 บาท ร้อยละ 10.9

ประชากรส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินของครัวเรือน โดยมีหนี้สินในระบบ (เช่น ธนาคาร สหกรณ์ กลุ่ม/กองทุน เป็นต้น) ส่วนใหญ่มีหนี้สินไม่เกิน 50,000 บาท ร้อยละ 40.0 รองลงมา มีหนี้สิน 100,001 – 500,000 บาท ร้อยละ 25.5 และมีหนี้สินนอกระบบ (เช่น เจ้าหนี้ นายทุน แห้ว เป็นต้น) ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน ร้อยละ 84.5 รองลงมา มีหนี้สินมากกว่า 50,000 บาท ร้อยละ 8.2

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของประชากร จำแนกตามข้อมูลครัวเรือน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ช่วงอายุของหัวหน้าครัวเรือน		
20 – 30 ปี	3	2.7
31 – 40 ปี	12	10.9
41– 50 ปี	41	37.3
51– 60 ปี	32	29.1
มากกว่า 60 ปี	22	20.0
หมายเหตุ: อายุเฉลี่ย 49.92 ปี		
ระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน		
ประถมศึกษา	56	50.9
มัธยมศึกษาตอนต้น	24	21.8
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	26	23.6
อนุปริญญา/ปวส.	2	1.8
ปริญญาตรี	2	1.8
ตำแหน่งในชุมชนของหัวหน้าครัวเรือน		
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/สารวัตรกำนัน	24	21.8
นายก อบต./รองนายก อบต. /สมาชิกสภา อบต./ที่ปรึกษา นายก อบต.	10	9.1
ประธาน/กรรมการกองทุนหมู่บ้าน	17	15.5
อาสาสมัครต่างๆ เช่น อสม. /อพช. /อปพร. เป็นต้น	18	16.4
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (รวมทุกคน)		
1 คน	3	3.0
2 คน	13	13.0
3 คน	12	12.0
4 คน	38	38.0
5 คน	25	25.0
6 คน	6	6.0
7 คน	2	2.0
8 คน	1	1.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพหลักของครัวเรือน		
ทำนา/ทำไร่/ทำสวน	105	95.5
เลี้ยงสัตว์	24	21.8
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4	3.6
พนักงาน/รับจ้าง	6	5.5
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	2	1.8
อื่นๆ	6	5.5
รายได้รวมของทุกคนในครัวเรือน		
รายได้ประจำรายปี		
ไม่มีรายได้	12	10.9
ไม่เกิน 50,000 บาท	20	18.2
50,001 – 100,000 บาท	26	23.6
100,001 – 500,000 บาท	45	40.9
มากกว่า 500,000 บาท	7	6.3
รายได้ประจำรายเดือน		
ไม่มีรายได้	31	28.2
ไม่เกิน 5,000 บาท	45	40.9
5,001 – 10,000 บาท	13	11.8
10,001 – 50,000 บาท	15	13.6
มากกว่า 50,000 บาท	6	5.5
รายได้ประจำรายวัน		
ไม่มีรายได้	80	72.7
ไม่เกิน 100 บาท	9	8.2
101 – 500 บาท	12	10.9
มากกว่า 500 บาท	9	8.2
รายได้ที่ได้เป็นครั้งคราว โดยเฉลี่ยปีละประมาณ		
ไม่มีรายได้	29	26.4
ไม่เกิน 50,000 บาท	57	51.8

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
50,001 – 100,000 บาท	16	14.5
มากกว่า 100,000 บาท	8	7.3
รายจ่ายรวมของทุกคนในครัวเรือน		
รายจ่ายประจำปี		
ไม่มีรายจ่าย	16	14.5
ไม่เกิน 50,000 บาท	57	51.8
50,001 – 100,000 บาท	13	11.8
100,001 – 500,000 บาท	21	19.1
มากกว่า 500,000 บาท	3	2.7
รายจ่ายประจำรายเดือน		
ไม่มีรายจ่าย	3	2.7
ไม่เกิน 5,000 บาท	98	89.1
5,001 – 10,000 บาท	6	5.5
มากกว่า 10,000 บาท	3	2.7
รายจ่ายประจำรายวัน		
ไม่มีรายจ่าย	8	7.3
ไม่เกิน 100 บาท	45	40.9
101 – 500 บาท	52	47.3
มากกว่า 500 บาท	5	4.5
รายจ่ายที่จ่ายเป็นครั้งคราว โดยเฉลี่ยปีละประมาณ		
ไม่มีรายจ่าย	16	14.5
ไม่เกิน 50,000 บาท	86	78.2
50,001 – 100,000 บาท	5	4.5
มากกว่า 100,000 บาท	3	2.7
ภาวะเงินออมของครัวเรือน		
ไม่มีเงินออม	8	7.3
ไม่เกิน 50,000 บาท	77	70.0
50,001 – 100,000 บาท	12	10.9

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
100,001 – 500,000 บาท	10	9.1
มากกว่า 500,000 บาท	3	2.7
ภาวะหนี้สินของครัวเรือน		
หนี้สินในระบบ		
ไม่มีหนี้สิน	13	11.8
ไม่เกิน 50,000 บาท	44	40.0
50,001 – 100,000 บาท	19	17.3
100,001 – 500,000 บาท	28	25.5
มากกว่า 500,000 บาท	6	5.5
หนี้สินนอกระบบ		
ไม่มีหนี้สิน	93	84.5
ไม่เกิน 50,000 บาท	8	7.3
มากกว่า 50,000 บาท	9	8.2

4.2 การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน

ผลการศึกษาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากการให้ประชากรในการศึกษาตอบได้มากกว่า 1 แห่ง (ตารางที่ 4.2) พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 95.5 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากโทรทัศน์ รองลงมา ร้อยละ 51.8 ได้รับจากวิทยุ

สำหรับการได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในรอบปีที่ผ่านมา ซึ่งได้แก่การได้รับข้อมูล/ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่างๆ พบว่าส่วนใหญ่สัปดาห์ละ 3 ครั้งขึ้นไป ร้อยละ 59.1 รองลงมาสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ร้อยละ 40.0

สำหรับการเข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่เคย 2 ครั้ง ร้อยละ 27.3 รองลงมาเคย จำนวน 5 ครั้งขึ้นไป ร้อยละ 23.6 โดยส่วนใหญ่ได้เข้ารับการฝึกอบรมในตำบลที่อยู่ ร้อยละ 50.9 รองลงมาในอำเภอที่อยู่ ร้อยละ 47.3

สำหรับการศึกษาดูงานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่เคย 1 ครั้ง ร้อยละ 31.8 รองลงมาเคย จำนวน 2 ครั้ง ร้อยละ 26.4 โดยส่วนใหญ่ได้ไปศึกษาดูงานในต่างจังหวัด ร้อยละ 43.6 รองลงมาในจังหวัดลพบุรี ร้อยละ 22.7

สำหรับการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่เคย 2 ครั้ง ร้อยละ 25.5 รองลงมาเคย 1 ครั้ง ร้อยละ 17.3 โดยส่วนใหญ่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในตำบลที่อยู่ ร้อยละ 50.0 รองลงมาในอำเภอที่อยู่ ร้อยละ 34.5

สำหรับการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่เคย 1 ครั้ง ร้อยละ 23.6 รองลงมาไม่เคย ร้อยละ 19.1 โดยส่วนใหญ่ได้เผยแพร่ในตำบลที่อยู่ ร้อยละ 52.7 รองลงมาในอำเภอที่อยู่ ร้อยละ 21.8

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของประชากร จำแนกตามการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		
โทรทัศน์	105	95.5
วิทยุ	57	51.8
หนังสือพิมพ์	52	47.3
นิตยสาร/วารสาร	16	14.5
อินเทอร์เน็ต	4	3.6
บุคคลในครอบครัวพูดให้ฟัง	32	29.1
อื่นๆ	25	22.7
วิธีการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		
ได้รับข้อมูล/ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่าง ๆ		
ไม่เคย	1	0.9
ตั้งแต่ 3 ครั้ง/สัปดาห์ ขึ้นไป	65	59.1
1-2 ครั้ง/สัปดาห์	44	40.0
เข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		
ไม่เคย	7	6.4
เคย จำนวน 1 ครั้ง	25	22.7
เคย จำนวน 2 ครั้ง	30	27.3
เคย จำนวน 3 ครั้ง	11	10.0
เคย จำนวน 4 ครั้ง	11	10.0
เคย จำนวน 5 ครั้ง ขึ้นไป (สูงสุด 20 ครั้ง)	26	23.6

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
โดยส่วนใหญ่ได้เข้ารับการฝึกอบรมจาก		
ในตำบลที่อยู่	56	50.9
ในอำเภอที่อยู่	52	47.3
ในจังหวัดลพบุรี	27	24.5
ต่างจังหวัด	13	11.8
ศึกษาดูงานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		
ไม่เคย	22	20.0
เคย จำนวน 1 ครั้ง	35	31.8
เคย จำนวน 2 ครั้ง	29	26.4
เคย จำนวน 3 ครั้ง	6	5.5
เคย จำนวน 4 ครั้ง	6	5.5
เคย จำนวน 5 ครั้ง ขึ้นไป (สูงสุด 12 ครั้ง)	12	10.9
โดยส่วนใหญ่ได้เข้ารับการฝึกอบรมจาก		
ในตำบลที่อยู่	23	20.9
ในอำเภอที่อยู่	12	10.9
ในจังหวัดลพบุรี	25	22.7
ต่างจังหวัด	48	43.6
ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		
ไม่เคย	15	13.6
เคย จำนวน 1 ครั้ง	19	17.3
เคย จำนวน 2 ครั้ง	28	25.5
เคย จำนวน 3 ครั้ง	15	13.6
เคย จำนวน 4 ครั้ง	4	3.6
เคย จำนวน 5 ครั้ง ขึ้นไป (สูงสุด 25 ครั้ง)	29	26.4
โดยส่วนใหญ่ได้เข้ารับการฝึกอบรมจาก		
ในตำบลที่อยู่	55	50.0
ในอำเภอที่อยู่	38	34.5
ในจังหวัดลพบุรี	21	19.1

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ต่างจังหวัด	21	19.1
เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		
ไม่เคย	21	19.1
เคย จำนวน 1 ครั้ง	26	23.6
เคย จำนวน 2 ครั้ง	17	15.5
เคย จำนวน 3 ครั้ง	18	16.4
เคย จำนวน 4 ครั้ง	9	8.2
เคย จำนวน 5 ครั้ง ขึ้นไป (สูงสุด 25 ครั้ง)	19	17.3
โดยส่วนใหญ่ได้เข้ารับการฝึกอบรมจาก		
ในตำบลที่อยู่	58	52.7
ในอำเภอที่อยู่	24	21.8
ในจังหวัดลพบุรี	21	19.1
ต่างจังหวัด	17	15.5

4.3 การได้รับการสนับสนุนทางสังคม

4.3.1 ผลการศึกษาข้อมูลการได้รับการสนับสนุนทางสังคม (ตารางที่ 4.3) พบว่า การสนับสนุนให้มีโอกาสในการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ การออม การพึ่งตนเอง เป็นต้น ในรอบปีที่ผ่านมา

ประชากรส่วนใหญ่ได้รับโอกาสให้เข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 2 ครั้งร้อยละ 29.1 รองลงมาจำนวน 1 ครั้ง ร้อยละ 28.2 โดยส่วนใหญ่ได้รับโอกาสให้เข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการในตำบลที่อยู่ร้อยละ 56.4 รองลงมาจากในอำเภอที่อยู่ ร้อยละ 35.5

ประชากรส่วนใหญ่ได้รับโอกาสให้ศึกษาดูงานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 2 ครั้งร้อยละ 33.6 รองลงมาจำนวน 1 ครั้ง ร้อยละ 28.2 เมื่อพิจารณาสถานที่ที่ได้รับการอบรม พบว่าส่วนใหญ่ได้รับโอกาสให้ศึกษาดูงานในต่างจังหวัด ร้อยละ 56.4 รองลงมาจากในอำเภอที่อยู่ร้อยละ 35.5

ประชากรส่วนใหญ่ได้รับโอกาสให้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 1 ครั้งร้อยละ 24.5 รองลงมาไม่ได้รับโอกาส ร้อยละ 20.9 โดยส่วนใหญ่ได้รับ

โอกาสให้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนที่มาจากในตำบลที่อยู่ร้อยละ 45.5 รองลงมาจากในอำเภอที่อยู่ร้อยละ 29.1

ประชากรส่วนใหญ่ไม่ได้รับโอกาสให้เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมาร้อยละ 26.4 จำนวน 1 ครั้งร้อยละ 27.3 โดยส่วนใหญ่ได้รับโอกาสให้เผยแพร่ความรู้กับคนที่มาจากในตำบลที่อยู่ร้อยละ 43.6 รองลงมาจากในอำเภอที่อยู่ร้อยละ 26.4

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของประชากร จำแนกตามการได้รับการสนับสนุนให้มีโอกาสในการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

การสนับสนุนให้มีโอกาสในการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	จำนวน	ร้อยละ
1. การได้รับโอกาสให้เข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในรอบปีที่ผ่านมา		
ไม่เคย	8	7.3
เคย จำนวน 1 ครั้ง	31	28.2
เคย จำนวน 2 ครั้ง	32	29.1
เคย จำนวน 3 ครั้ง	13	11.8
เคย จำนวน 4 ครั้ง	8	7.3
เคย จำนวน 5 ครั้ง ขึ้นไป (สูงสุด 30 ครั้ง)	18	16.4
โดยส่วนใหญ่ได้เข้ารับการฝึกอบรมจาก		
ในตำบลที่อยู่	62	56.4
ในอำเภอที่อยู่	39	35.5
ในจังหวัดลพบุรี	22	20.0
ต่างจังหวัด	9	8.2
2. การได้รับโอกาสให้ศึกษาดูงานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในรอบปีที่ผ่านมา		
ไม่เคย	23	20.9
เคย จำนวน 1 ครั้ง	37	33.6
เคย จำนวน 2 ครั้ง	22	20.0
เคย จำนวน 3 ครั้ง	12	10.9
เคย จำนวน 4 ครั้ง	6	5.5
เคย จำนวน 5 ครั้ง ขึ้นไป (สูงสุด 15 ครั้ง)	10	9.1

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

การสนับสนุนให้ได้มีโอกาสในการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	จำนวน	ร้อยละ
โดยส่วนใหญ่ได้เข้ารับการฝึกอบรมจาก		
ในตำบลที่อยู่	19	17.3
ในอำเภอที่อยู่	16	14.5
ในจังหวัดลพบุรี	30	27.3
ต่างจังหวัด	37	33.6
3. การได้รับโอกาสให้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในรอบปีที่ผ่านมา		
ไม่เคย	14	12.7
เคย จำนวน 1 ครั้ง	27	24.5
เคย จำนวน 2 ครั้ง	30	27.3
เคย จำนวน 3 ครั้ง	13	11.8
เคย จำนวน 4 ครั้ง	11	10.0
เคย จำนวน 5 ครั้ง ขึ้นไป (สูงสุด 25 ครั้ง)	15	13.6
โดยส่วนใหญ่ได้เข้ารับการฝึกอบรมจาก		
ในตำบลที่อยู่	50	45.5
ในอำเภอที่อยู่	32	29.1
ในจังหวัดลพบุรี	19	17.3
ต่างจังหวัด	19	17.3
4. การได้รับโอกาสให้เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในรอบปีที่ผ่านมา		
ไม่เคย	30	27.3
เคย จำนวน 1 ครั้ง	29	26.4
เคย จำนวน 2 ครั้ง	22	20.0
เคย จำนวน 3 ครั้ง	10	9.1
เคย จำนวน 4 ครั้ง	4	3.6
เคย จำนวน 5 ครั้ง ขึ้นไป (สูงสุด 25 ครั้ง)	15	13.6

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

การสนับสนุนให้มีโอกาสในการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	จำนวน	ร้อยละ
โดยส่วนใหญ่ได้เข้ารับการฝึกอบรมจาก		
ในตำบลที่อยู่	48	43.6
ในอำเภอที่อยู่	29	26.4
ในจังหวัดลพบุรี	16	14.5
ต่างจังหวัด	11	10.0

4.3.2 ผลการศึกษาข้อมูลการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือองค์กรต่างๆ ให้เกิด การปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ การทำบัญชีครัวเรือน การ ออม การพึ่งตนเอง การรวมกลุ่มพึ่งกันเอง เป็นต้น ในรอบปีที่ผ่านมา (ตารางที่ 4.4) พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงร้อย ละ 52.7 รองลงมาได้รับการสนับสนุนจำนวน 1- 500 บาท ร้อยละ 21.8

ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านวัสดุในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงร้อย ละ 49.1 รองลงมาได้รับการสนับสนุนคิดเป็นมูลค่า 1-500 บาทร้อยละ 30.9

ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านอุปกรณ์ในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 54.1 รองลงมาได้รับการสนับสนุนคิดเป็นมูลค่า 1-500 บาท ร้อยละ 29.4

ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนด้านการให้คำแนะนำ/ข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ ของรัฐในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 2 ครั้งร้อยละ 36.4 รองลงมาจำนวน 1 ครั้ง ร้อยละ 22.7

ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านกำลังใจ/คำยกย่องชมเชยในการปฏิบัติด้าน เศรษฐกิจพอเพียงร้อยละ 29.1 รองลงมาได้รับการสนับสนุนจำนวน 1 ครั้ง ร้อยละ 28.2

ส่วนใหญ่ไม่ได้รับรางวัลในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 68.2 โดยที่ ได้รับรางวัล ส่วนใหญ่เป็นรางวัลในระดับตำบลที่อยู่ ร้อยละ 13.6 รองลงมาเป็นรางวัลในระดับ จังหวัดลพบุรี ร้อยละ 7.3

ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนให้รวมกลุ่มกันภายในชุมชนเพื่อปฏิบัติด้านปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 1 กลุ่ม ร้อยละ 30.0 รองลงมาจำนวน 2 กลุ่ม ร้อยละ 18.2

การได้รับการสนับสนุนให้เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับครัวเรือนอื่นๆ ภายนอก ชุมชนเพื่อปฏิบัติด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร้อยละ 61.8 โดยส่วนใหญ่เชื่อมโยงกับครัวเรือน ในตำบลที่อยู่ร้อยละ 50.0 รองลงมาเชื่อมโยงกับครัวเรือนในอำเภอที่อยู่ ร้อยละ 11.8

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของประชากร จำแนกตามการได้รับการสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง

การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง	จำนวน	ร้อยละ
1. การสนับสนุนด้านงบประมาณในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงในรอบปีที่ผ่านมา		
ไม่ได้รับ	58	52.7
1-500 บาท	24	21.8
501-1,000 บาท	18	16.4
1,001-5,000 บาท	3	2.7
5,001 ขึ้นไป	7	6.4
2. การสนับสนุนด้านวัสดุในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงในรอบปีที่ผ่านมา -คิดเป็นมูลค่า		
ไม่ได้รับ	54	49.1
1-500 บาท	34	30.9
501-1,000 บาท	16	14.5
1,001-5,000 บาท	1	0.9
5,001 ขึ้นไป	5	4.5
3. การสนับสนุนด้านอุปกรณ์ในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงในรอบปีที่ผ่านมา -คิดเป็นมูลค่า		
ไม่ได้รับ	59	54.1
1-500 บาท	32	29.4
501-1,000 บาท	12	11.0
1,001-5,000 บาท	1	0.9
5,001 ขึ้นไป	5	4.6
4. การสนับสนุนด้านการให้คำแนะนำ/ข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง		
ไม่เคย	9	8.2
เคย จำนวน 1 ครั้ง	25	22.7
เคย จำนวน 2 ครั้ง	40	36.4
เคย จำนวน 3 ครั้ง	14	12.7

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง	จำนวน	ร้อยละ
เคย จำนวน 4 ครั้ง	5	4.5
เคย จำนวน 5 ครั้ง ขึ้นไป (สูงสุด 15 ครั้ง)	17	15.5
5. การได้รับการสนับสนุนด้านกำลังใจ/ค่ายก้องชมเชยในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง ในรอบปีที่ผ่านมา		
ไม่เคย	32	29.1
เคย จำนวน 1 ครั้ง	31	28.2
เคย จำนวน 2 ครั้ง	21	19.1
เคย จำนวน 3 ครั้ง	18	16.4
เคย จำนวน 4 ครั้ง	2	1.8
เคย จำนวน 5 ครั้ง ขึ้นไป (สูงสุด 10 ครั้ง)	6	5.5
6. การได้รับการสนับสนุนด้านกำลังใจ/ค่ายก้องชมเชยในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง ในรอบปีที่ผ่านมา		
ไม่ได้รับ	75	68.2
ได้รับ โดยเป็นรางวัลในระดับชุมชน/ตำบล	15	13.6
ได้รับ โดยเป็นรางวัลในระดับอำเภอ	4	3.6
ได้รับ โดยเป็นรางวัลในระดับจังหวัด	8	7.3
ได้รับ โดยเป็นรางวัลในระดับภาค	4	3.6
ได้รับ โดยเป็นรางวัลในระดับประเทศ	4	3.6
7. การได้รับการสนับสนุนให้รวมกลุ่มกันภายในชุมชนเพื่อปฏิบัติด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในรอบปีที่ผ่านมา		
ไม่ได้รับ	21	19.2
1 กลุ่ม	33	30.3
2 กลุ่ม	20	18.3
3 กลุ่ม	10	9.2
ตั้งแต่ 4 กลุ่ม ขึ้นไป	25	22.9

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง	จำนวน	ร้อยละ
8. การได้รับการสนับสนุนให้เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับ ครัวเรือนอื่น ๆ ภายนอกชุมชนเพื่อปฏิบัติด้านปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในรอบปีที่ผ่านมา		
ไม่ได้รับ	42	38.2
ได้รับ โดยส่วนใหญ่เชื่อมโยงกับครัวเรือนในตำบล	55	50.0
ได้รับ โดยส่วนใหญ่เชื่อมโยงกับครัวเรือนในอำเภอ	13	11.8
ได้รับ โดยส่วนใหญ่เชื่อมโยงกับครัวเรือนในจังหวัด	5	4.5
ได้รับ โดยส่วนใหญ่เชื่อมโยงกับครัวเรือนนอกจังหวัด	2	1.8

4.4 ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4.4.1 ผลการศึกษาความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ตารางที่ 4.5) พบว่า ครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรีส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88.2) มีความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก (ตอบถูกร้อยละ 80 ขึ้นไป)

ตารางที่ 4.5 ระดับความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
มาก (ตอบถูกร้อยละ 80 ขึ้นไป)	97	88.2
ปานกลาง (ตอบถูกร้อยละ 40-79.9)	10	9.1
น้อย (ตอบถูกน้อยกว่าร้อยละ 40)	3	2.7
รวม	110	100

4.4.2 ผลการศึกษาความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ (ตารางที่ 4.6) พบว่า ครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรีมีความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก (ตอบถูกร้อยละ 80 ขึ้นไป) 9 ข้อ (จาก 10 ข้อ – คิดเป็นร้อยละ 90.0) อยู่ในระดับปานกลาง (ตอบถูกร้อยละ 40-79.9) 1 ข้อ (จาก 10 ข้อ – คิดเป็นร้อยละ 10.0)

ตารางที่ 4.6 ระดับความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชากรเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

ข้อความ	ร้อยละ ของผู้ตอบ ถูก	ระดับ ความรู้
1 เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงชีวิตและปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ	98.2	มาก
2 การพึ่งตนเองเป็นหลักการสำคัญตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	91.8	มาก
3 ⁽¹⁾ ทฤษฎีใหม่กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องเดียวกัน	61.8	ปานกลาง
4 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางที่ไม่น้อยเกินไป (ไม่ตะหนี่) และไม่มากเกินไป (ไม่โลภ)	90.9	มาก
5 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการปฏิบัติโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น	94.5	มาก
6 การเตรียมตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งในหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	83.6	มาก
7 การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องใช้ความรอบคอบและระมัดระวังทั้งในการวางแผน และในการปฏิบัติ	89.1	มาก
8 การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต	93.6	มาก
9 การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต	92.7	มาก
10 การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องใช้ความเพียรพยายามและความอดทน	95.5	มาก

หมายเหตุ : ⁽¹⁾ ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนิเสธว่า “ทฤษฎีใหม่กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นคนละเรื่องไม่เกี่ยวกับ” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว

4.5 เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4.5.1 ผลการศึกษาเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ตารางที่ 4.7) พบว่าครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรีส่วนใหญ่ มีเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับเห็นด้วย และไม่เห็นด้วยเท่ากัน (ร้อยละ 50.0)

ตารางที่ 4.7 ระดับเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร

ระดับเจตคติ	จำนวน	ร้อยละ
เห็นด้วย (คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.00)	55	50.0
ไม่มีความเห็น (คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49)	55	50.0
รวม	110	100

4.5.2 ผลการศึกษาเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ (ตารางที่ 4.8) พบว่า คริวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับไม่มีความเห็น (ค่าเฉลี่ย = 2.39) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีเจตคติอยู่ในระดับเห็นด้วย 4 ข้อ (จาก 10 ข้อ -คิดเป็นร้อยละ 40.0) ส่วนที่เหลือมีเจตคติอยู่ในระดับไม่มีความเห็น

ตารางที่ 4.8 ระดับเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชากรเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับเจตคติ
1	การน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตจะทำให้ประชาชนในทุกกระดับมีชีวิตที่ดีขึ้น	2.97	.164	เห็นด้วย
2 ⁽¹⁾	การปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทำได้ไม่ยาก เพราะเป็นการพึ่งตนเองเป็นหลัก	1.99	.924	ไม่มีความเห็น
3 ⁽²⁾	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่การปฏิบัติเพื่อความตระหนี่	2.10	.928	ไม่มีความเห็น
4 ⁽³⁾	การปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปเพื่อประโยชน์ทั้งของส่วนตนและส่วนรวม	2.16	.963	ไม่มีความเห็น
5 ⁽⁴⁾	การปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต	2.44	.819	ไม่มีความเห็น
6	การปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น	2.88	.377	เห็นด้วย
7 ⁽⁵⁾	การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องใช้ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ	2.63	.740	เห็นด้วย
8	การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องใช้ความรอบคอบระมัดระวังในการปฏิบัติ	1.72	.858	ไม่มีความเห็น

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับ เจตคติ
9	การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ต้องใช้ความพยายามและอดทน	2.74	.553	เห็นด้วย
10 ⁽⁶⁾	การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ต้องใช้สติปัญญา	2.32	.918	ไม่มีความเห็น
	รวม	2.39	.326	ไม่มีความเห็น

หมายเหตุ : ⁽¹⁾ ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนิเสธว่า “การปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทำได้ยาก เพราะจะต้องพึ่งตนเองเป็นหลัก” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว

⁽²⁾ ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนิเสธว่า “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการปฏิบัติเพื่อความตระหนี่” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว

⁽³⁾ ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนิเสธว่า “การปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปเพื่อประโยชน์ของเราและครอบครัวเท่านั้น” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว

⁽⁴⁾ ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนิเสธว่า “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว

⁽⁵⁾ ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนิเสธว่า “การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องใช้ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ จึงเหมาะสำหรับคนที่เรียนสูงๆ เท่านั้น” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว

⁽⁶⁾ ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนิเสธว่า “การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการปฏิบัติตามที่พระเจ้าอยู่หัวได้ชี้แนะไว้แล้ว ดังนั้นจึง ไม่จำเป็นต้องใช้สติปัญญา” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว

4.6 พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4.6.1 พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวม

ผลการศึกษาพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ตารางที่ 4.9) พบว่า ประชากรในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวม (ค่าเฉลี่ย = 3.87) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอาหาร (ค่าเฉลี่ย = 4.12) ด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่าย (ค่าเฉลี่ย = 4.12) ด้านการดูแลสุขภาพ (ค่าเฉลี่ย = 3.94) ด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัย (ค่าเฉลี่ย = 3.82) ด้านการแต่งกาย (ค่าเฉลี่ย = 3.64) และด้านการประกอบอาชีพ (ค่าเฉลี่ย = 3.62) อยู่ในระดับค่อนข้างสูงในทุกด้าน

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร จำแนกตามภาพรวม

การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวม		μ	σ	ระดับการ ดำเนินชีวิต
1.	ด้านอาหาร	4.12	0.777	ค่อนข้างสูง
2.	ด้านการแต่งกาย	3.64	1.078	ค่อนข้างสูง
3.	ด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัย	3.82	1.159	ค่อนข้างสูง
4.	ด้านการดูแลรักษาสุขภาพ	3.94	0.914	ค่อนข้างสูง
5.	ด้านการประกอบอาชีพ	3.62	1.021	ค่อนข้างสูง
6.	ด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่าย	4.12	0.958	ค่อนข้างสูง
รวม		3.87	0.777	ค่อนข้างสูง

4.6.2 ด้านอาหาร

ผลการศึกษาพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านอาหาร (ตารางที่ 4.10) พบว่า สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านอาหารโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีผลดังต่อไปนี้

4.6.2.1 สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านอาหารโดยรวมอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป) จำนวน 3 ข้อ คือ 1) ครัวเรือนมีอาหารรับประทานอย่างเพียงพอทุกวัน (ค่าเฉลี่ย = 4.91) 2) ครัวเรือนมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคอย่างเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย = 4.87) และ 3) สมาชิกในครัวเรือนเลือกอาหารที่สด ใหม่ สะอาดทุกมื้อ (ค่าเฉลี่ย = 4.71)

4.6.2.2 สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านอาหารโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.49) จำนวน 6 ข้อ คือ 1) สมาชิกในครัวเรือนไม่รับประทานอาหารประเภท สุก ๆ ดิบ ๆ (ค่าเฉลี่ย = 4.48) 2) ครัวเรือนปลูกพืชผักสวนครัวไว้รับประทานภายในครัวเรือน (ค่าเฉลี่ย = 4.06) 3) สมาชิกในครัวเรือนไม่ซื้ออาหารปรุงสำเร็จ(อาหารถุง/กล่อง) เพื่อรับประทาน (ค่าเฉลี่ย = 3.72) 4) สมาชิกในครัวเรือนเลือกซื้ออาหารที่มีอยู่ในท้องถิ่น/ชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 3.72) 5) สมาชิกในครัวเรือนไม่เติมน้ำอัตรลม/เครื่องดื่มบำรุงกำลัง (ค่าเฉลี่ย = 3.70) และ 6) ในกรณีที่สามารถหาอาหารที่มีอยู่ในท้องถิ่น/ชุมชน มารับประทานได้โดยไม่ต้องซื้อหา เช่น ปลา ผัก ผลไม้ เป็นต้น สมาชิกในครัวเรือนจะเลือกหามารับประทาน (ค่าเฉลี่ย = 3.69)

4.6.2.3 สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านอาหารโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49) จำนวน 1 ข้อ คือ สมาชิกในครัวเรือนคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากอาหารมากกว่าความอร่อยของอาหาร (ค่าเฉลี่ย = 3.37)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร จำแนกตามด้านอาหาร

พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านอาหาร	μ	σ	ระดับการดำเนินชีวิต
1. ครัวเรือนปลูกพืชผักสวนครัวไว้รับประทานภายในครัวเรือน	4.06	1.127	ค่อนข้างสูง
2. ครัวเรือนมีอาหารรับประทานอย่างเพียงพอ	4.91	0.319	สูง
3. ⁽¹⁾ สมาชิกในครัวเรือนไม่ซื้ออาหารปรุงสำเร็จ(อาหารถุง/กล่อง) เพื่อรับประทาน	3.72	0.608	ค่อนข้างสูง
4. สมาชิกในครัวเรือนเลือกซื้ออาหารที่มีอยู่ในท้องถิ่น/ชุมชน	3.72	0.992	ค่อนข้างสูง
5. ในกรณีที่สามารถหาอาหารที่มีอยู่ในท้องถิ่น/ชุมชนมารับประทานได้โดยไม่ต้องซื้อหา เช่น ปลา ผัก ผลไม้ เป็นต้น สมาชิกในครัวเรือนจะเลือกหามารับประทาน	3.69	0.926	ค่อนข้างสูง
6. ครัวเรือนมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคอย่างเพียงพอ	4.87	0.341	สูง
7. สมาชิกในครัวเรือนเลือกอาหารที่สด ใหม่ สะอาด	4.71	0.611	สูง
8. ⁽²⁾ สมาชิกในครัวเรือนไม่รับประทานอาหารประเภทสุกๆดิบๆ	4.48	0.810	ค่อนข้างสูง
9. ⁽³⁾ สมาชิกในครัวเรือนคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากอาหารมากกว่าความอร่อยของอาหาร	3.37	1.291	ปานกลาง
10. ⁽⁴⁾ สมาชิกในครัวเรือนไม่ดื่มน้ำอัดลม/เครื่องดื่มบำรุงกำลัง	3.70	0.749	ค่อนข้างสูง
รวม	4.12	0.777	ค่อนข้างสูง

หมายเหตุ : ⁽¹⁾ ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนิเสธว่า “ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านซื้ออาหารปรุงสำเร็จ (อาหารถุง/กล่อง) เพื่อรับประทาน” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว

- (2) ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนิเสธว่า “ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านรับประทานอาหารประเภท สุก ๆ ดิบ ๆ” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว
- (3) ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนิเสธว่า “ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านคำนึงถึงความอร่อยของ อาหารมากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับจากอาหาร” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว
- (4) ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนิเสธว่า “ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านเติมน้ำอัดลม/เครื่องดื่มบำรุง กำลัง” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว

4.6.3 ด้านการแต่งกาย

ผลการศึกษาพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการแต่งกาย (ตารางที่ 4.11) พบว่า สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการแต่งกายโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีผลดังต่อไปนี้

4.6.3.1 สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการแต่งกายโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.49) จำนวน 8 ข้อ คือ 1) สมาชิกในครัวเรือนตัดแปลงเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายเก่ามาใช้ประโยชน์อื่น ๆ เช่น ผ้าเช็ดรถ ผ้าขี้ริ้ว เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย = 4.19) 2) สมาชิกในครัวเรือนใช้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ เช่น ใช้ผ้าบาง ๆ ในหน้าร้อน เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย = 4.07) 3) สมาชิกในครัวเรือนเลือกซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่สามารถใส่ได้หลายโอกาส (ค่าเฉลี่ย = 4.03) 4) สมาชิกในครัวเรือนใช้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่เหมาะสมกับฐานะ (ค่าเฉลี่ย = 3.84) 5) สมาชิกในครัวเรือนรีดผ้าครั้งละมาก ๆ และรีดติดต่อกันจะได้ไม่เปลืองไฟ (ค่าเฉลี่ย = 3.75) 6) สมาชิกในครัวเรือนใช้วิธีการตากผ้ากลางแจ้งมากกว่าการปั่นด้วยเครื่องซักผ้า (ค่าเฉลี่ย = 3.72) 7) สมาชิกในครัวเรือนไม่ซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายตามแฟชั่น หรือ สมัยนิยม (ค่าเฉลี่ย = 3.69) และ 8) สมาชิกในครัวเรือนนำเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่ชำรุดไปซ่อมแซมและนำกลับมาใช้อีก (ค่าเฉลี่ย = 3.54)

4.6.3.2 สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการแต่งกายโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49) จำนวน 2 ข้อ คือ 1) สมาชิกในครัวเรือนเลือกซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เฉพาะช่วงที่ลดราคาเท่านั้น (ค่าเฉลี่ย = 2.95) และ 2) สมาชิกในครัวเรือนใช้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่ตามภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ เช่น ใช้ผ้าฝ้าย ผ้าทอมือ ผ้าย้อมสีธรรมชาติ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย = 2.65)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร จำแนกตามด้านการแต่งกาย

พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการแต่งกาย	μ	σ	ระดับการดำเนินชีวิต
1. สมาชิกในครัวเรือนใช้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่เหมาะสมกับฐานะ	3.84	1.358	ค่อนข้างสูง
2. สมาชิกในครัวเรือนใช้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ เช่น ใช้ผ้าบาง ๆ ในหน้าร้อน เป็นต้น	4.07	1.171	ค่อนข้างสูง
3. สมาชิกในครัวเรือนดัดแปลงเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเก่ามาใช้ประโยชน์อื่น ๆ เช่น ผ้าเช็ดรถ ผ้าขี้ริ้ว เป็นต้น	4.19	1.045	ค่อนข้างสูง
4. สมาชิกในครัวเรือนนำเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่ชำรุดไปซ่อมแซมและนำกลับมาใช้อีก	3.54	0.955	ค่อนข้างสูง
5. สมาชิกในครัวเรือนเลือกซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่สามารถใส่ได้หลายโอกาส	4.03	1.018	ค่อนข้างสูง
6. สมาชิกในครัวเรือนใช้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่ตามภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ เช่น ใช้ผ้าฝ้าย ผ้าทอมือ ผ้าย้อมสีธรรมชาติ เป็นต้น	2.65	0.982	ปานกลาง
7. ⁽¹⁾ สมาชิกในครัวเรือนไม่ซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายตามแฟชั่น หรือสมัยนิยม	3.69	0.821	ค่อนข้างสูง
8. สมาชิกในครัวเรือนใช้วิธีการตากผ้ากลางแจ้งแห้งมากกว่าการปั่นด้วยเครื่องซักผ้า	3.72	1.118	ค่อนข้างสูง
9. สมาชิกในครัวเรือนรีดผ้าครั้งละมาก ๆ และรีดติดต่อกันจะได้ไม่เปลืองไฟ	3.75	1.281	ค่อนข้างสูง
10. สมาชิกในครัวเรือนเลือกซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเฉพาะช่วงที่ลดราคาเท่านั้น	2.95	1.035	ปานกลาง
รวม	3.64	1.078	ค่อนข้างสูง

หมายเหตุ : ⁽¹⁾ ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนิเสธว่า “ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายตามแฟชั่น หรือสมัยนิยม” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว

4.6.4 ตำบลบ้านเรือนที่อยู่อาศัย

ผลการศึกษาพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตำบลบ้านเรือนที่อยู่อาศัย (ตารางที่ 4.12) พบว่า สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตำบลบ้านเรือนที่อยู่อาศัยโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีผลดังต่อไปนี้

4.6.4.1 สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตำบลบ้านเรือนที่อยู่อาศัยโดยรวมอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป) จำนวน 1 ข้อ คือ สมาชิกในครัวเรือนปิดก๊อกน้ำทันทีเมื่อเลิกใช้ (ค่าเฉลี่ย = 4.65)

4.6.4.2 สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตำบลบ้านเรือนที่อยู่อาศัยโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.49) จำนวน 5 ข้อ คือ 1) สมาชิกในครัวเรือนจะปิดไฟเมื่อไม่ได้ใช้ประโยชน์ (ค่าเฉลี่ย = 4.46) 2) ครัวเรือนปรับเปลี่ยนไฟในการใช้แก๊สให้เหมาะสม เพื่อให้ไม่เปลือง (ค่าเฉลี่ย = 4.46) 3) สมาชิกในครัวเรือนตรวจสอบสภาพเครื่องใช้ภายในบ้านและซ่อมแซมเมื่อชำรุด (ค่าเฉลี่ย = 4.29) 4) สมาชิกในครัวเรือนซักผ้าหรือล้างจานโดยการไม่เปิดน้ำให้ไหลผ่านตลอดเวลา (ค่าเฉลี่ย = 3.95) และ 5) สมาชิกในครัวเรือนปิดโทรทัศน์ เมื่อไม่มีคนดู (ค่าเฉลี่ย = 3.71)

4.6.4.3 สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตำบลบ้านเรือนที่อยู่อาศัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49) จำนวน 1 ข้อ คือ สมาชิกในครัวเรือนทำความสะอาดหลอดไฟเพื่อเพิ่มแสงสว่าง (ค่าเฉลี่ย = 2.97)

4.6.4.4 สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตำบลบ้านเรือนที่อยู่อาศัยโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50-2.49) จำนวน 1 ข้อ คือ สมาชิกในครัวเรือนไม่ใส่ของแช่ในตู้เย็นมากจนแน่น (ค่าเฉลี่ย = 2.06)

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร จำแนกตามตำบลบ้านเรือนที่อยู่อาศัย

พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ้านเรือนที่อยู่อาศัย	μ	σ	ระดับการดำเนินชีวิต
1. ⁽¹⁾ สมาชิกในครัวเรือนจะปิดไฟ เมื่อไม่ได้ใช้ประโยชน์	4.46	0.964	ค่อนข้างสูง
2. สมาชิกในครัวเรือนปิดโทรทัศน์ เมื่อไม่มีคนดู	3.71	1.773	ค่อนข้างสูง
3. สมาชิกในครัวเรือนปิดก๊อกน้ำทันทีเมื่อเลิกใช้	4.65	0.982	สูง
4. สมาชิกในครัวเรือนตรวจสอบสภาพเครื่องใช้ภายในบ้านและซ่อมแซมเมื่อชำรุด	4.29	1.112	ค่อนข้างสูง
5. ⁽²⁾ สมาชิกในครัวเรือนใส่ของแช่ในตู้เย็นมากจนแน่น	2.06	0.979	ค่อนข้างต่ำ
6. สมาชิกในครัวเรือนทำความสะอาดหลอดไฟเพื่อเพิ่มแสงสว่าง	2.97	1.166	ปานกลาง
7. ครัวเรือนปรับเปลวไฟในการใช้แก๊สให้เหมาะสมเพื่อไม่ให้สิ้นเปลือง	4.46	1.002	ค่อนข้างสูง
8. ⁽³⁾ สมาชิกในครัวเรือนซักผ้าหรือล้างจานโดยการไม่เปิดน้ำให้ไหลผ่านตลอดเวลา	3.95	1.295	ค่อนข้างสูง
รวม	3.82	1.159	ค่อนข้างสูง

หมายเหตุ : ⁽¹⁾ ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนี้เส่ว่า “ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านจะเปิดไฟทิ้งไว้ แม้ไม่ได้ใช้ประโยชน์” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว

⁽²⁾ ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนี้เส่ว่า “ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านใส่ของแช่ในตู้เย็นมากจนแน่น” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว

⁽³⁾ ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนี้เส่ว่า “ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านซักผ้าหรือล้างจานโดยการให้น้ำไหลผ่านตลอดเวลา” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว

4.6.5 ด้านการดูแลรักษาสุขภาพ

ผลการศึกษาพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการดูแลรักษาสุขภาพ (ตารางที่ 4.13) พบว่า สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการดูแลรักษาสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.94) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีผลดังต่อไปนี้

4.6.5.1 สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการดูแลรักษาสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.49) จำนวน 8 ข้อ คือ 1) สมาชิกในครัวเรือนนอนหลับ

6- 8 ชั่วโมง (ค่าเฉลี่ย = 4.40) 2) สมาชิกในครัวเรือนไม่ดื่มหรือไม่เสพของมีนเมาต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย = 4.37) 3) เมื่อสมาชิกในครัวเรือนเจ็บป่วยจะไปโรงพยาบาลหรือคลินิกหรือสถานอนามัยทันที (ค่าเฉลี่ย = 4.33) 4) สมาชิกในครัวเรือนไม่สูบบุหรี่ (ค่าเฉลี่ย = 4.20) 5) สมาชิกในครัวเรือนทำงานจนเหงื่อออก หรือออกกำลังกาย (ค่าเฉลี่ย = 4.15) 6) สมาชิกในครัวเรือนตรวจสุขภาพ (ค่าเฉลี่ย = 3.96) 7) สมาชิกในครัวเรือนรับประทานอาหารที่เน้นพืชผักสมุนไพร (ค่าเฉลี่ย = 3.74) และ 8) เมื่อสมาชิกในครัวเรือนเมื่อเจ็บป่วยจะไม่ซื้อยากินเอง (ค่าเฉลี่ย = 3.67)

4.6.5.2 สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการดูแลสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49) จำนวน 2 ข้อ คือ 1) สมาชิกในครัวเรือนนำความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดูแลสุขภาพ (ค่าเฉลี่ย = 3.41) และ 2) เมื่อสมาชิกในครัวเรือนเจ็บป่วยเล็กน้อยจะใช้สมุนไพรภายในบ้านหรือชุมชนรักษาเบื้องต้นก่อน (ค่าเฉลี่ย = 3.20)

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร จำแนกตามด้านการดูแลสุขภาพ

พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการดูแลสุขภาพ	μ	σ	ระดับการดำเนินชีวิต
1. สมาชิกในครัวเรือนทำงานจนเหงื่อออก หรือ ออกกำลังกาย	4.15	0.780	ค่อนข้างสูง
2. สมาชิกในครัวเรือนนอนหลับ 6- 8 ชั่วโมง	4.40	0.769	ค่อนข้างสูง
3. สมาชิกในครัวเรือนรับประทานอาหารที่เน้น พืชผักสมุนไพร	3.74	0.853	ค่อนข้างสูง
4. สมาชิกในครัวเรือนตรวจสุขภาพ	3.96	1.091	ค่อนข้างสูง
5. เมื่อสมาชิกในครัวเรือนเจ็บป่วยจะไป โรงพยาบาลหรือคลินิกหรือสถานอนามัยทันที	4.33	0.930	ค่อนข้างสูง
6. เมื่อสมาชิกในครัวเรือนเจ็บป่วยเล็กน้อยจะใช้ สมุนไพรภายในบ้านหรือชุมชนรักษาเบื้องต้น ก่อน	3.20	1.016	ปานกลาง
7. ⁽¹⁾ เมื่อสมาชิกในครัวเรือนเมื่อเจ็บป่วยจะไม่ซื้อยา กินเอง	3.67	0.996	ค่อนข้างสูง
8. สมาชิกในครัวเรือนนำความรู้และภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาใช้ในการดูแลสุขภาพ	3.41	1.052	ปานกลาง

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการดูแลรักษาสุขภาพ		μ	σ	ระดับการดำเนินชีวิต
9. ⁽²⁾	สมาชิกในครัวเรือนไม่สูบบุหรี่	4.20	0.865	ค่อนข้างสูง
10. ⁽³⁾	สมาชิกในครัวเรือนไม่ดื่มหรือไม่เสพของมีนเมาต่าง ๆ	4.37	0.788	ค่อนข้างสูง
รวม		3.94	0.914	ค่อนข้างสูง

หมายเหตุ : ⁽¹⁾ ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนี้เสที่ว่า “เมื่อท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านเมื่อเจ็บป่วยจะซื้อยากินเอง” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว

⁽²⁾ ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนี้เสที่ว่า “ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านสูบบุหรี่” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว

⁽³⁾ ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนี้เสที่ว่า “ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านดื่มหรือเสพของมีนเมาต่าง ๆ” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว

4.6.6 ด้านการประกอบอาชีพ

ผลการศึกษาพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการประกอบอาชีพ (ตารางที่ 4.14) พบว่า สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการประกอบอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีผลดังต่อไปนี้

4.6.6.1 สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการประกอบอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.49) จำนวน 6 ข้อ คือ 1) ครัวเรือนใช้ปุ๋ยธรรมชาติ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำสกัดชีวภาพ ปุ๋ยพืชสด เป็นต้น ในการปลูกพืช (ค่าเฉลี่ย = 4.15) 2) สมาชิกในครัวเรือนนำความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการประกอบอาชีพ (ค่าเฉลี่ย = 4.05) 3) สมาชิกในครัวเรือนใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษในการประกอบอาชีพ (ค่าเฉลี่ย = 3.96) 4) สมาชิกในครัวเรือนมีการประกอบอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน (ค่าเฉลี่ย = 3.76) 5) ครัวเรือนปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ จนมีผลผลิตไว้บริโภค หรือจำหน่ายได้ (ค่าเฉลี่ย = 3.75) และ 6) ครัวเรือนได้จัดพื้นที่ดินให้มีแหล่งน้ำเพียงพอในการผลิต (ค่าเฉลี่ย = 3.65)

4.6.6.2 สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการประกอบอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49) จำนวน 4 ข้อ คือ 1) ครัวเรือนลดต้นทุนการเกษตรโดยใช้แรงงานในครัวเรือน หรือแรงงานคนและสัตว์แทนเครื่องจักร (ค่าเฉลี่ย = 3.44) 2) ครัวเรือนใช้

วิธีการทางชีวภาพในการผลิต เช่น ใช้น้ำสะอาด เหล้าขาวกับยาสูบ ป้องกันแมลงศัตรูพืช เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย = 3.30) 3) สมาชิกในครัวเรือนได้เข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในการประกอบอาชีพ (ค่าเฉลี่ย = 3.29) และ 4) ครัวเรือนไม่มีการจ้างแรงงานในการประกอบอาชีพ เช่น ฉีดยา หวานเมล็ดพันธุ์ เก็บเกี่ยวผลผลิต เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย = 2.90)

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร จำแนกตามด้านการประกอบอาชีพ

พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการประกอบอาชีพ	μ	σ	ระดับการดำเนินชีวิต
1. สมาชิกในครัวเรือนมีการประกอบอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน	3.76	0.918	ค่อนข้างสูง
2. ครัวเรือนลดต้นทุนการเกษตรโดยใช้แรงงานในครัวเรือน หรือแรงงานคนและสัตว์แทนเครื่องจักร	3.44	0.963	ปานกลาง
3. ครัวเรือนปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ จนมีผลผลิตไว้บริโภค หรือจำหน่ายได้	3.75	1.033	ค่อนข้างสูง
4. ⁽¹⁾ ครัวเรือนไม่มีการจ้างแรงงานในการประกอบอาชีพ เช่น ฉีดยา หวานเมล็ดพันธุ์ เก็บเกี่ยวผลผลิต เป็นต้น	2.90	1.263	ปานกลาง
5. ครัวเรือนได้จัดพื้นที่ดินให้มีแหล่งน้ำเพียงพอในการผลิต	3.65	1.177	ค่อนข้างสูง
6. สมาชิกในครัวเรือนใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษในการประกอบอาชีพ	3.96	0.985	ค่อนข้างสูง
7. สมาชิกในครัวเรือนนำความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการประกอบอาชีพ	4.05	0.806	ค่อนข้างสูง
8. สมาชิกในครัวเรือนได้เข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในการประกอบอาชีพ	3.29	1.026	ปานกลาง
9. ครัวเรือนใช้วิธีการทางชีวภาพในการผลิต เช่น ใช้น้ำสะอาด เหล้าขาวกับยาสูบ ป้องกันแมลงศัตรูพืช เป็นต้น	3.30	1.138	ปานกลาง

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการประกอบอาชีพ	μ	σ	ระดับการดำเนินชีวิต
10. คริวเรือนใช้ปุ๋ยธรรมชาติ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำสกัดชีวภาพ ปุ๋ยพืชสด เป็นต้น ในการปลูกพืช	4.15	0.900	ค่อนข้างสูง
รวม	3.62	1.021	ค่อนข้างสูง

หมายเหตุ : ⁽¹⁾ ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนิเสธว่า “คริวเรือนของท่านมีการจ้างแรงงานในการประกอบอาชีพ เช่น นิตยา หวานเมล็ดพันธุ์ เก็บเกี่ยวผลผลิต เป็นต้น” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว

4.6.7 ด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่าย

ผลการศึกษาพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่าย (ตารางที่ 4.15) พบว่า คริวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่ายโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีผลดังต่อไปนี้

4.6.7.1 สมาชิกในคริวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่ายโดยรวมอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป) จำนวน 3 ข้อ คือ 1) สมาชิกในคริวเรือนไม่เล่นการพนันต่างๆ เช่น พนันฟุตบอล ไพ่ โกงเงิน ปลากัด หรืออื่น ๆ (ค่าเฉลี่ย = 4.81) 2) สมาชิกในคริวเรือนสามารถใช้คืนหนี้สินได้ตามกำหนด (ค่าเฉลี่ย = 4.60) และ 3) สมาชิกในคริวเรือนใช้จ่ายตามฐานะ (ค่าเฉลี่ย = 4.50)

4.6.7.2 สมาชิกในคริวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่ายโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.49) จำนวน 8 ข้อ คือ 1) สมาชิกในคริวเรือนมีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน (ค่าเฉลี่ย = 4.45) 2) สมาชิกในคริวเรือนซื้อของโดยคำนึงถึงความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต มากกว่าตามกระแสโฆษณา (ค่าเฉลี่ย = 4.37) 3) คริวเรือนมีเงินเหลือเก็บออมไว้ใช้ในยามจำเป็น (ค่าเฉลี่ย = 4.31) 4) สมาชิกในคริวเรือนไม่เที่ยวเตร่นอกบ้าน (ค่าเฉลี่ย = 4.21) 5) สมาชิกในคริวเรือนต้องกู้เงินมาใช้จ่ายในคริวเรือน (ค่าเฉลี่ย = 3.89) 6) สมาชิกในคริวเรือนมีรายได้พอเพียงกับรายจ่าย (ค่าเฉลี่ย = 3.74) 7) สมาชิกในคริวเรือนไม่ซื้อหวย (ทั้งลอตเตอรี่ บนดินและ/หรือใต้ดิน) (ค่าเฉลี่ย = 3.70) และ 8) สมาชิกในคริวเรือนมีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย (ค่าเฉลี่ย = 3.63)

4.6.7.3 สมาชิกคริวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่ายโดยรวมอยู่ใน

ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49) จำนวน 1 ข้อ คือ สมาชิกในครัวเรือนสามารถจัดการรายรับให้เพียงพอกับรายจ่ายได้ (ค่าเฉลี่ย = 3.35)

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมกรดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร จำแนกตามด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่าย

พฤติกรรมกรดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการเศรษฐกิจและการใช้จ่าย	μ	σ	ระดับการดำเนินชีวิต
1. สมาชิกในครัวเรือนมีรายได้พอเพียงกับรายจ่าย	3.74	1.283	ค่อนข้างสูง
2. สมาชิกในครัวเรือนใช้จ่ายตามฐานะ	4.50	0.854	สูง
3. สมาชิกในครัวเรือนมีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย	3.63	1.180	ค่อนข้างสูง
4. ⁽¹⁾ สมาชิกในครัวเรือนไม่เที่ยวเตร่นอกบ้าน	4.21	0.868	ค่อนข้างสูง
5. ⁽²⁾ ในครัวเรือนไม่ซื้อหวย (ทั้งล็อตเตอรี่ บนดิน และ/หรือใต้ดิน)	3.70	0.873	ค่อนข้างสูง
6. ⁽³⁾ สมาชิกในครัวเรือนไม่เล่นการพนันต่างๆ เช่น พนันฟุตบอล ไพ่ โก๋ซอน ปลากัด หรืออื่นๆ	4.81	0.567	สูง
7. สมาชิกในครัวเรือนซื้อของโดยคำนึงถึงความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต มากกว่าตามกระแสโฆษณา	4.37	1.065	ค่อนข้างสูง
8. ครัวเรือนมีเงินเหลือเก็บออมไว้ใช้ในยามจำเป็น	4.31	0.936	ค่อนข้างสูง
9. สมาชิกในครัวเรือนมีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน	4.45	0.884	ค่อนข้างสูง
10. ⁽⁴⁾ สมาชิกในครัวเรือนสามารถจัดการรายรับให้เพียงพอกับรายจ่ายได้	3.35	1.268	ปานกลาง
11. สมาชิกในครัวเรือนสามารถใช้หนี้สินได้ตามกำหนด	4.60	0.780	สูง
12. สมาชิกในครัวเรือนไม่ต้องกู้เงินมาใช้จ่ายในครัวเรือน	3.89	0.942	ค่อนข้างสูง
รวม	4.12	0.958	ค่อนข้างสูง

หมายเหตุ : ⁽¹⁾ ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนี้เสระว่า “ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านเที่ยวเตร่นอกบ้าน” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว

- (2) ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนี้เสที่ว่า “ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านซื้อหอย (ทั้งสัตว์เตอรีบนดินและ/หรือใต้ดิน)” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว
- (3) ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนี้เสที่ว่า “ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านมีการเล่นการพนันต่าง ๆ เช่น พนันฟุตบอล ไพ่ โกซัน ปลาเก็ด หรืออื่น ๆ” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว
- (4) ปรับมาจากข้อคำถามเชิงนี้เสที่ว่า “ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านไม่สามารถจัดการรายรับให้เพียงพอกับรายจ่ายได้” และได้แปลงค่าคะแนนแล้ว

4.7 ผลการทดสอบสมมติฐาน

4.7.1 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ในการศึกษาครั้งนี้ได้นำตัวแปรอิสระ ซึ่งได้แก่ ข้อมูลครัวเรือน การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสนับสนุนทางสังคม ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปทดสอบความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ด้วยวิธีการของ Pearson (Pearson's Product Moment) ผลการทดสอบ (ตารางที่ 4.16) มีดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1

อายุของหัวหน้าครัวเรือนจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า อายุของหัวหน้าครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .703) จึงปฏิเสธข้อสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 2

ระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือนจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจ

พอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .697) จึงปฏิเสธข้อสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 3

การดำรงตำแหน่งในชุมชนของหัวหน้าครัวเรือนจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า การดำรงตำแหน่งในชุมชนของหัวหน้าครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .218) จึงปฏิเสธข้อสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 4

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .760) จึงปฏิเสธข้อสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 5

อาชีพหลักของครัวเรือนจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า อาชีพหลักของครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .788) จึงปฏิเสธข้อสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 6

รายได้รวมของครัวเรือนจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า รายได้รวมของครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .707) จึงปฏิเสธข้อสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 7

รายจ่ายรวมของครัวเรือนจะมีความสัมพันธ์เชิงนิเสธกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า รายจ่ายรวมของครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์เชิงนิเสธกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .648) จึงปฏิเสธข้อสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 8

ภาวะเงินออมของครัวเรือนจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า ภาวะเงินออมของครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .807) จึงปฏิเสธข้อสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 9

ภาวะหนี้สินของครัวเรือนจะมีความสัมพันธ์เชิงนิเสธกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า ภาวะหนี้สินของครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์เชิงนิเสธกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .588) จึงปฏิเสธข้อสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 10

แหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า แหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน

ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .034) จึงยอมรับข้อสมมติฐาน แต่ความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ($r = .205$)

สมมติฐานที่ 11

การรับฟังข้อมูล/ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า การรับฟังข้อมูล/ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig. = .001) จึงยอมรับข้อสมมติฐาน แต่ความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ($r = .331$)

สมมติฐานที่ 12

การเข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า การเข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .014) จึงยอมรับข้อสมมติฐาน แต่ความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ($r = .237$)

สมมติฐานที่ 13

การศึกษาดูงานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า การศึกษาดูงานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .267) จึงปฏิเสธข้อสมมติฐาน

ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .407) จึงปฏิเสธข้อสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 18

การมีโอกาสร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า การมีโอกาสร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .175) จึงปฏิเสธข้อสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 19

การมีโอกาสเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า การมีโอกาสเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .326) จึงปฏิเสธข้อสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 20

การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านงบประมาณจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านงบประมาณไม่มีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .865) จึงปฏิเสธข้อสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 21

การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านวัสดุจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านวัสดุไม่มีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .343) จึงปฏิเสธข้อสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 22

การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านอุปกรณ์จะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านอุปกรณ์ไม่มีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .890) จึงปฏิเสธข้อสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 23

การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้คำแนะนำ/ข้อเสนอแนะจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้คำแนะนำ/ข้อเสนอแนะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .018) จึงยอมรับข้อสมมติฐาน แต่ความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ($r = .228$)

สมมติฐานที่ 24

การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านกำลังใจ/คำยกย่องชมเชยจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านกำลังใจ/ ค่ายก่องชมเชยไม่มีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .542) จึงปฏิเสธข้อสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 25

การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้รางวัลจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้รางวัลไม่มีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .198) จึงปฏิเสธข้อสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 26

การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้รวมกลุ่มกันในชุมชนจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้รวมกลุ่มกันในชุมชนมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig. = .000) จึงยอมรับข้อสมมติฐาน แต่ความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ($r = .359$)

สมมติฐานที่ 27

การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับครัวเรือนอื่นนอกชุมชนจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับครัวเรือนอื่นนอกชุมชนไม่มีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .806) จึงปฏิเสธข้อสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 28

ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .293) จึงปฏิเสธข้อสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 29

เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษา พบว่า เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .228) จึงปฏิเสธข้อสมมติฐาน

ตารางที่ 4.16 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษากับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ตัวแปร	r	Sig.
1. อายุของหัวหน้าครัวเรือน	.039	.703
2. ระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน	-.038	.697
3. การดำรงตำแหน่งในชุมชนของหัวหน้าครัวเรือน	.120	.218
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	-.031	.760
5. อาชีพหลักของครัวเรือน	.026	.788
6. รายได้รวมของครัวเรือน	-.037	.707
7. รายจ่ายรวมของครัวเรือน	-.045	.648
8. ภาวะเงินออมของครัวเรือน	-.024	.807
9. ภาวะหนี้สินของครัวเรือน	-.053	.588
10. การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.205	.034*
11. การได้รับฟังข้อมูล/ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.331	.001*

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

	ตัวแปร	r	Sig.
12.	การเข้ารับการฝึกอบรม/ การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.237	.014*
13.	การศึกษาดูงานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.108	.267
14.	การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.182	.060
15.	การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.113	.247
16.	การมีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรม/ การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.152	.118
17.	การมีโอกาสศึกษาดูงานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.081	.407
18.	การมีโอกาสให้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.132	.175
19.	การมีโอกาสให้เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.096	.326
20.	การได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านงบประมาณ	-.017	.865
21.	การได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านวัสดุ	-.093	.343
22.	การได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านอุปกรณ์	-.014	.890
23.	การได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านคำแนะนำ/ข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ	.228	.018*
24.	การได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านกำลังใจ/คำยกย่องชมเชย	.060	.542
25.	การได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้รางวัล	-.125	.198
26.	การได้รับการสนับสนุนการในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้รางวัล	.359	.000*
27.	การได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับครัวเรือนอื่นภายนอกชุมชน	-.024	.806
28.	ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.103	.293
29.	เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.118	.228

4.7.2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ในการศึกษาครั้งนี้ได้นำตัวแปรอิสระ ซึ่งได้แก่ ข้อมูลครัวเรือน การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสนับสนุนทางสังคม ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปทดสอบความมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผู้วิจัยได้นำตัวแปรอิสระทุกตัวเข้าสู่สมการทำนาย ด้วยวิธีการ Backward (Backward Method) ผลที่ได้จากการศึกษาเป็นดังนี้ (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Backward

ที่	ปัจจัย	B	S.E.	Beta	t	Sig.
1	ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือน	-.001671	.000	-.167	-1.734	.087
2	การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้รวมกลุ่มกันภายในชุมชน	.053	.026	.229	2.048	.044
3	การเข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	.023	.012	.202	1.972	.052
4	การรับฟังข้อมูลข่าวสารด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.117	.066	.183	1.770	.080
5	การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.279	.135	.199	2.068	.042
	ค่าคงที่	3.121	.206	-	15.134	.000

จากตารางพบว่า มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี จำนวน 5 ปัจจัย คือ 1) ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือน 2) การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้รวมกลุ่มกันภายในชุมชน 3) การเข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง 4) การรับฟังข้อมูลข่าวสารด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 5) การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งทั้ง 5 ปัจจัย นี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจ

พอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี ได้ ร้อยละ 22.4 (R-Square = .269, Adjusted R-Square = .224) โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

$$Y = 3.121 - .001671 X_1 + .053 X_2 + .023 X_3 + .117 X_4 + .279 X_5$$

โดย Y คือ พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน
ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

X_1 คือ ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือน

X_2 คือ การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้
รวมกลุ่มกันภายในชุมชน

X_3 คือ การเข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเศรษฐกิจ
พอเพียง

X_4 คือ การรับฟังข้อมูลข่าวสารด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

X_5 คือ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้าน
เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี = $3.121 - .001671$ (ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือน) +
 $.053$ (การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้รวมกลุ่มกันภายใน
ชุมชน) + $.023$ (การเข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง) +
 $.117$ (การรับฟังข้อมูลข่าวสารด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง) + $.279$ (การได้รับข้อมูลข่าวสาร
เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง)

และสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standard Score) ได้ ดังนี้

คะแนนมาตรฐานของพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ
ครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี = $-.167$ (คะแนนมาตรฐานของ
ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือน) + $.229$ (คะแนนมาตรฐานของการได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติ
ด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้รวมกลุ่มกันภายในชุมชน) + $.202$ (คะแนนมาตรฐานของการ
เข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง) + $.183$ (คะแนน
มาตรฐานของการรับฟังข้อมูลข่าวสารด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง) + $.199$ (คะแนนมาตรฐาน
ของการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี เพื่อจะได้ทราบถึงพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี โดยศึกษาในประเด็น 1) พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี ในด้านอาหาร ด้านการแต่งกาย ด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ด้านการดูแลสุขภาพ ด้านการประกอบอาชีพ และด้านเศรษฐกิจ โดยในแต่ละด้าน ศึกษาตามกรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน 5 เรื่อง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม 2) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลครัวเรือน การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสนับสนุนทางสังคม ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) โดยการใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยศึกษาจากหัวหน้าหรือผู้แทนครัวเรือนที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรากฐานของชีวิตประชาชนในหมู่บ้าน ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่น (ต้นแบบ) จังหวัดลพบุรี ใน 11 อำเภอ จำนวน 11 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 10 ครัวเรือน รวมจำนวน 110 ครัวเรือน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์จากเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดย สถิติเชิงพรรณนา (จำนวน ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติเชิงอนุมาน (การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ)

ผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลครัวเรือนที่ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีหัวหน้าครัวเรือนที่ศึกษาส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 49.92 ปี จบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ร้อยละ 50.9 รองลงมาจบการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 23.6 ดำรงตำแหน่งในชุมชนคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่ร้อยละ 21.8 รองลงมาคืออาสาสมัครต่างๆ ร้อยละ 16.4 ในครัวเรือนมีสมาชิก ส่วนใหญ่ร้อยละ 38.0 มีจำนวน 4 คน รองลงมา ร้อยละ 25.0 มีจำนวน 5 คน ครัวเรือนมีอาชีพหลัก คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 98.2 รองลงมา มีอาชีพหลัก คือ เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 21.8

ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้รวมของทุกคนในครัวเรือน โดยรายได้ประจำที่ได้อย่างต่อเนื่องเป็นประจำรายปี ส่วนใหญ่มีรายได้ 100,001 – 500,000 บาท ร้อยละ 40.9 รองลงมา มีรายได้ 50,001 – 100,000 บาท ร้อยละ 23.6 รายเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท ร้อยละ 40.9 รองลงมาไม่มีรายได้ ร้อยละ 28.2 รายวัน ส่วนใหญ่ไม่มีรายได้ ร้อยละ 72.7 รองลงมา มีรายได้ 101 – 500 บาท ร้อยละ 10.9 รายได้ที่ได้เป็นครั้งคราว ส่วนใหญ่มีรายได้ 100,001 – 50,000 บาท ร้อยละ 40.9 รองลงมาไม่มีรายได้ ร้อยละ 26.4

ประชากรส่วนใหญ่มีรายจ่ายรวมทุกคนทุกเรื่องครัวเรือน โดยรายจ่ายประจำที่ต้องจ่ายอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ รายปี ส่วนใหญ่มีรายจ่ายไม่เกิน 50,000 บาท ร้อยละ 51.8 รองลงมา มีรายจ่าย 100,001 – 500,000 บาท ร้อยละ 19.1 รายเดือน ส่วนใหญ่มีรายจ่ายไม่เกิน 5,000 บาท ร้อยละ 89.1 รองลงมา มีรายจ่าย 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 5.5 รายวัน ส่วนใหญ่มีรายจ่าย 100 – 500 บาท ร้อยละ 47.3 รองลงมา มีรายจ่ายไม่เกิน 100 บาท ร้อยละ 40.9 รายจ่ายที่จ่ายเป็นครั้งคราว ส่วนใหญ่มีรายจ่ายไม่เกิน 50,000 บาท ร้อยละ 78.2 รองลงมาไม่มีรายจ่าย ร้อยละ 14.5

ประชากรส่วนใหญ่มีภาวะเงินออมของครัวเรือน ส่วนใหญ่มีเงินออมไม่เกิน 50,000 บาท ร้อยละ 70.0 รองลงมา มีเงินออม 50,001 – 100,000 บาท ร้อยละ 10.9

ประชากรส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินของครัวเรือน โดยมีหนี้สินในระบบ ส่วนใหญ่มีหนี้สินไม่เกิน 50,000 บาท ร้อยละ 40.0 รองลงมา มีหนี้สิน 100,001 – 500,000 บาท ร้อยละ 25.5 และมีหนี้สินนอกระบบ ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน ร้อยละ 84.5 รองลงมา มีหนี้สินมากกว่า 50,000 บาท ร้อยละ 8.2

5.1.2 การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน

ประชากรส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากโทรทัศน์ ร้อยละ 95.5 รองลงมาได้รับจากวิทยุ ร้อยละ 51.8

สำหรับการได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในรอบปีที่ผ่านมา ซึ่งได้แก่การได้รับข้อมูล/ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่างๆ พบว่าส่วนใหญ่สัปดาห์ละ 3 ครั้งขึ้นไป ร้อยละ 59.1 รองลงมาสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ร้อยละ 40.0

สำหรับการเข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่เคย 2 ครั้ง ร้อยละ 27.3 รองลงมาเคย จำนวน 5 ครั้งขึ้นไป ร้อยละ 23.6 โดยส่วนใหญ่ได้เข้ารับการฝึกอบรมในตำบลที่อยู่ ร้อยละ 50.9 รองลงมาในอำเภอที่อยู่ ร้อยละ 47.3

สำหรับการศึกษาดูงานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่เคย 1 ครั้ง ร้อยละ 31.8 รองลงมาเคย จำนวน 2 ครั้ง ร้อยละ 26.4 โดยส่วนใหญ่ได้ไปศึกษาดูงานในต่างจังหวัด ร้อยละ 43.6 รองลงมาในจังหวัดลพบุรี ร้อยละ 22.7

สำหรับการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่เคย 2 ครั้ง ร้อยละ 25.5 รองลงมาเคย 1 ครั้ง ร้อยละ 17.3 โดยส่วนใหญ่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในตำบลที่อยู่ ร้อยละ 50.0 รองลงมาในอำเภอที่อยู่ ร้อยละ 34.5

สำหรับการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่เคย 1 ครั้ง ร้อยละ 23.6 รองลงมาไม่เคย ร้อยละ 19.1 โดยส่วนใหญ่ได้เผยแพร่ในตำบลที่อยู่ ร้อยละ 52.7 รองลงมาในอำเภอที่อยู่ ร้อยละ 21.8

5.1.3 การได้รับการสนับสนุนทางสังคม

5.1.3.1 การสนับสนุนให้ได้มีโอกาสในการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ การออม การพึ่งตนเอง เป็นต้น ในรอบปีที่ผ่านมา

ประชากรส่วนใหญ่ได้รับโอกาสให้เข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 2 ครั้ง ร้อยละ 29.1 รองลงมาจำนวน 1 ครั้ง ร้อยละ 28.2 โดยส่วนใหญ่ได้รับโอกาสให้เข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการในตำบลที่อยู่ ร้อยละ 56.4 รองลงมาจากในอำเภอที่อยู่ ร้อยละ 35.5

ประชากรส่วนใหญ่ได้รับโอกาสให้ศึกษาดูงานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 2 ครั้ง ร้อยละ 33.6 รองลงมาจำนวน 1 ครั้ง ร้อยละ 28.2 เมื่อพิจารณาสถานที่ที่ได้รับการอบรม พบว่าส่วนใหญ่ได้รับโอกาสให้ศึกษาดูงานในต่างจังหวัด ร้อยละ 56.4 รองลงมาจากในอำเภอที่อยู่ ร้อยละ 35.5

ประชากรส่วนใหญ่ได้รับโอกาสให้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 1 ครั้ง ร้อยละ 24.5 รองลงมาไม่ได้รับโอกาส ร้อยละ 20.9 โดยส่วนใหญ่ได้รับ

โอกาสให้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนที่มาจากในตำบลที่อยู่ร้อยละ 45.5 รองลงมาจากในอำเภอที่อยู่ ร้อยละ 29.1

ประชากรส่วนใหญ่ไม่ได้รับโอกาสให้เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร้อยละ 27.3 รองลงมาจำนวน 1 ครั้ง ร้อยละ 26.4 โดยส่วนใหญ่ได้รับโอกาสให้เผยแพร่ความรู้กับคนที่มาจากในตำบลที่อยู่ร้อยละ 43.6 รองลงมาจากในอำเภอที่อยู่ร้อยละ 26.4

5.1.3.2 การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือองค์กรต่างๆ ให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง ในรอบปีที่ผ่านมา

ประชากรส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงร้อยละ 52.7 รองลงมาได้รับการสนับสนุนจำนวน 1- 500 บาท ร้อยละ 21.8

ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านวัสดุในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 49.1 รองลงมาได้รับการสนับสนุนคิดเป็นมูลค่า 1-500 บาท ร้อยละ 30.9

ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านอุปกรณ์ในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 54.1 รองลงมาได้รับการสนับสนุนคิดเป็นมูลค่า 1-500 บาท ร้อยละ 29.4

ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนด้านการให้คำแนะนำ/ข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 2 ครั้ง ร้อยละ 36.4 รองลงมาจำนวน 1 ครั้ง ร้อยละ 22.7

ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านกำลังใจ/คำยกย่องชมเชยในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงร้อยละ 29.1 รองลงมาได้รับการสนับสนุนจำนวน 1 ครั้ง ร้อยละ 28.2

ส่วนใหญ่ร้อยละ 68.2 ไม่ได้รับรางวัลในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยที่ได้รับรางวัล ส่วนใหญ่เป็นรางวัลในระดับตำบลที่อยู่ ร้อยละ 13.6 รองลงมาเป็นรางวัลในระดับจังหวัดลพบุรี ร้อยละ 7.3

ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนให้รวมกลุ่มกันภายในชุมชนเพื่อปฏิบัติด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 1 กลุ่ม ร้อยละ 30.0 รองลงมาจำนวน 2 กลุ่ม ร้อยละ 18.2

การได้รับการสนับสนุนให้เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับครัวเรือนอื่นๆ ภายนอกชุมชนเพื่อปฏิบัติด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 61.8 โดยส่วนใหญ่เชื่อมโยงกับครัวเรือนในตำบลที่อยู่ ร้อยละ 50.0 รองลงมาเชื่อมโยงกับครัวเรือนในอำเภอที่อยู่ ร้อยละ 11.8

5.1.4 ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรีส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88.2) มีความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก (ตอบถูกร้อยละ 80 ขึ้นไป) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรีมีความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก (ตอบถูกร้อยละ 80 ขึ้นไป) 9 ข้อ (จาก 10 ข้อ –

คิดเป็นร้อยละ 90.0) อยู่ในระดับปานกลาง (ตอบถูกร้อยละ 40-79.9) 1 ข้อ (จาก 10 ข้อ – คิดเป็นร้อยละ 10.0)

5.1.5 เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรีส่วนใหญ่ มีเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับเห็นด้วย และไม่เห็นด้วยเท่ากัน (ร้อยละ 50.0) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย (ค่าเฉลี่ย = 2.39) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีเจตคติอยู่ในระดับเห็นด้วย 4 ข้อ (จาก 10 ข้อ – คิดเป็นร้อยละ 40.0) ส่วนที่เหลือมีเจตคติอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย

5.1.6 พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5.1.6.1 การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวม

ประชากรในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวม (ค่าเฉลี่ย = 3.87) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอาหาร (ค่าเฉลี่ย = 4.12) ด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่าย (ค่าเฉลี่ย = 4.12) ด้านการดูแลสุขภาพ (ค่าเฉลี่ย = 3.94) ด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัย (ค่าเฉลี่ย = 3.82) ด้านการแต่งกาย (ค่าเฉลี่ย = 3.64) และด้านการประกอบอาชีพ (ค่าเฉลี่ย = 3.62) อยู่ในระดับค่อนข้างสูงในทุกด้าน

5.1.6.2 ด้านอาหาร

สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านอาหารโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีผลดังต่อไปนี้

1) สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านอาหารโดยรวมอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป) จำนวน 3 ข้อ คือ 1) ครัวเรือนมีอาหารรับประทานอย่างเพียงพอทุกวัน (ค่าเฉลี่ย = 4.91) 2) ครัวเรือนมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคอย่างเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย = 4.87) และ 3) สมาชิกในครัวเรือนเลือกอาหารที่สด ใหม่ สะอาดทุกมื้อ (ค่าเฉลี่ย = 4.71)

2) สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านอาหารโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.49) จำนวน 6 ข้อ คือ 1) สมาชิกในครัวเรือนไม่รับประทานอาหารประเภทสุกๆ ดิบๆ (ค่าเฉลี่ย = 4.48) 2) ครัวเรือนปลูกพืชผักสวนครัวไว้รับประทานภายใน

ครัวเรือน (ค่าเฉลี่ย = 4.06) 3) สมาชิกในครัวเรือนไม่ซื้ออาหารปรุงสำเร็จเพื่อรับประทาน (ค่าเฉลี่ย = 3.72) 4) สมาชิกในครัวเรือนเลือกซื้ออาหารที่มีอยู่ในท้องถิ่น/ชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 3.72) 5) สมาชิกในครัวเรือนไม่ดื่มน้ำอัดลม/เครื่องดื่มบำรุงกำลัง (ค่าเฉลี่ย = 3.70) และ 6) ในกรณีที่สามารหาอาหารที่มีอยู่ในท้องถิ่น/ชุมชน มารับประทานได้โดยไม่ต้องซื้อหา สมาชิกในครัวเรือนจะเลือกหารับประทาน (ค่าเฉลี่ย = 3.69)

3) สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านอาหารโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49) จำนวน 1 ข้อ คือ สมาชิกในครัวเรือนคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากอาหารมากกว่าความอร่อยของอาหาร (ค่าเฉลี่ย = 3.37)

5.1.6.3 ด้านการแต่งกาย

สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการแต่งกายโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีผลดังต่อไปนี้

1) สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการแต่งกายโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.49) จำนวน 8 ข้อ คือ 1) สมาชิกในครัวเรือนดัดแปลงเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเก่ามาใช้ประโยชน์อื่น ๆ (ค่าเฉลี่ย = 4.19) 2) สมาชิกในครัวเรือนใช้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ (ค่าเฉลี่ย = 4.07) 3) สมาชิกในครัวเรือนเลือกซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่สามารถใส่ได้หลายโอกาส (ค่าเฉลี่ย = 4.03) 4) สมาชิกในครัวเรือนใช้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่เหมาะสมกับฐานะ (ค่าเฉลี่ย = 3.84) 5) สมาชิกในครัวเรือนรีดผ้าครั้งละมาก ๆ และรีดติดต่อกันจะได้ไม่เปลืองไฟ (ค่าเฉลี่ย = 3.75) 6) สมาชิกในครัวเรือนใช้วิธีการตากผ้ากลางแจ้งมากกว่าการปั่นด้วยเครื่องซักผ้า (ค่าเฉลี่ย = 3.72) 7) สมาชิกในครัวเรือนไม่ซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายตามแฟชั่นหรือสมัยนิยม (ค่าเฉลี่ย = 3.69) และ 8) สมาชิกในครัวเรือนนำเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่ชำรุดไปซ่อมแซมและนำกลับมาใช้อีก (ค่าเฉลี่ย = 3.54)

2) สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการแต่งกายโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49) จำนวน 2 ข้อ คือ 1) สมาชิกในครัวเรือนเลือกซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เฉพาะช่วงที่ลดราคาเท่านั้น (ค่าเฉลี่ย = 2.95) และ 2) สมาชิกในครัวเรือนใช้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่ตามภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ (ค่าเฉลี่ย = 2.65)

5.1.6.4 ด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัย

สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัยโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีผลดังต่อไปนี้

1) สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัยโดยรวมอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป) จำนวน 1 ข้อ คือ สมาชิกในครัวเรือนปิดก๊อกน้ำทันทีเมื่อเลิกใช้ (ค่าเฉลี่ย = 4.65)

2) สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัยโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.49) จำนวน 5 ข้อ คือ 1) สมาชิกในครัวเรือนจะปิดไฟ เมื่อไม่ได้ใช้ประโยชน์ (ค่าเฉลี่ย = 4.46) 2) ครัวเรือนปรับเปลวไฟในการใช้แก๊สให้เหมาะสม เพื่อไม่ให้สิ้นเปลือง (ค่าเฉลี่ย = 4.46) 3) สมาชิกในครัวเรือนตรวจสอบสภาพเครื่องใช้ภายในบ้านและซ่อมแซมเมื่อชำรุด (ค่าเฉลี่ย = 4.29) 4) สมาชิกในครัวเรือนซักผ้าหรือล้างจานโดยการไม่เปิดน้ำให้ไหลผ่านตลอดเวลา (ค่าเฉลี่ย = 3.95) และ 5) สมาชิกในครัวเรือนปิดโทรทัศน์ เมื่อไม่มีคนดู (ค่าเฉลี่ย = 3.71)

3) สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49) จำนวน 1 ข้อ คือ สมาชิกในครัวเรือนทำความสะอาดหลอดไฟเพื่อเพิ่มแสงสว่าง (ค่าเฉลี่ย = 2.97)

4) สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัยโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50-2.49) จำนวน 1 ข้อ คือ สมาชิกในครัวเรือนไม่ใส่ซองแช่ในตู้เย็นมากจนแน่น (ค่าเฉลี่ย = 2.06)

5.1.6.5 ด้านการดูแลรักษาสุขภาพ

สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการดูแลรักษาสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.94) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีผลดังต่อไปนี้

1) สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการดูแลรักษาสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.49) จำนวน 8 ข้อ คือ 1) สมาชิกในครัวเรือนนอนหลับ 6- 8 ชั่วโมง (ค่าเฉลี่ย = 4.40) 2) สมาชิกในครัวเรือนไม่ดื่มหรือไม่เสพของมึนเมาต่าง ๆ

(ค่าเฉลี่ย = 4.37) 3) เมื่อสมาชิกในครัวเรือนเจ็บป่วยจะไปโรงพยาบาลหรือคลินิกหรือสถานีนอนามัยทันที (ค่าเฉลี่ย = 4.33) 4) สมาชิกในครัวเรือนไม่สูบบุหรี่ (ค่าเฉลี่ย = 4.20) 5) สมาชิกในครัวเรือนทำงานจนเหงื่อออก หรือออกกำลังกาย (ค่าเฉลี่ย = 4.15) 6) สมาชิกในครัวเรือนตรวจสุขภาพ (ค่าเฉลี่ย = 3.96) 7) สมาชิกในครัวเรือนรับประทานอาหารที่เน้นพืชผักสมุนไพร (ค่าเฉลี่ย = 3.74) และ 8) เมื่อสมาชิกในครัวเรือนเมื่อเจ็บป่วยจะไม่ซื้อยากินเอง (ค่าเฉลี่ย = 3.67)

2) สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการดูแลสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49) จำนวน 2 ข้อ คือ 1) สมาชิกในครัวเรือนนำความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดูแลสุขภาพ (ค่าเฉลี่ย = 3.41) และ 2) เมื่อสมาชิกในครัวเรือนเจ็บป่วยเล็กน้อยจะใช้สมุนไพรภายในบ้านหรือชุมชนรักษาเบื้องต้นก่อน (ค่าเฉลี่ย = 3.20)

5.1.6.6 ด้านการประกอบอาชีพ

พบว่า สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการประกอบอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีผลดังต่อไปนี้

1) สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการประกอบอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.49) จำนวน 6 ข้อ คือ 1) ครัวเรือนใช้ปุ๋ยธรรมชาติในการปลูกพืช (ค่าเฉลี่ย = 4.15) 2) สมาชิกในครัวเรือนนำความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการประกอบอาชีพ (ค่าเฉลี่ย = 4.05) 3) สมาชิกในครัวเรือนใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษในการประกอบอาชีพ (ค่าเฉลี่ย = 3.96) 4) สมาชิกในครัวเรือนมีการประกอบอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน (ค่าเฉลี่ย = 3.76) 5) ครัวเรือนปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์จนมีผลผลิตไว้บริโภค หรือจำหน่ายได้ (ค่าเฉลี่ย = 3.75) และ 6) ครัวเรือนได้จัดพื้นที่ดินให้มีแหล่งน้ำเพียงพอในการผลิต (ค่าเฉลี่ย = 3.65)

2) สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการประกอบอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49) จำนวน 4 ข้อ คือ 1) ครัวเรือนลดต้นทุนการเกษตรโดยใช้แรงงานในครัวเรือน หรือแรงงานคนและสัตว์แทนเครื่องจักร (ค่าเฉลี่ย = 3.44) 2) ครัวเรือนใช้วิธีการทางชีวภาพในการผลิต (ค่าเฉลี่ย = 3.30) 3) สมาชิกในครัวเรือนได้เข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในการประกอบอาชีพ (ค่าเฉลี่ย = 3.29) และ 4) ครัวเรือนไม่มีการจ้างแรงงานในการประกอบอาชีพ (ค่าเฉลี่ย = 2.90)

5.1.6.7 ด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่าย

ครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่ายโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีผลดังต่อไปนี้

1) สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่ายโดยรวมอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป) จำนวน 3 ข้อ คือ 1) สมาชิกในครัวเรือนไม่เล่นการพนันต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย = 4.81) 2) สมาชิกในครัวเรือนสามารถใช้คืนหนี้สินได้ตามกำหนด (ค่าเฉลี่ย = 4.60) และ 3) สมาชิกในครัวเรือนใช้จ่ายตามฐานะ (ค่าเฉลี่ย = 4.50)

2) สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่ายโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.49) จำนวน 8 ข้อ คือ 1) สมาชิกในครัวเรือนมีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน (ค่าเฉลี่ย = 4.45) 2) สมาชิกในครัวเรือนซื้อของโดยคำนึงถึงความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต มากกว่าตามกระแสโฆษณา (ค่าเฉลี่ย = 4.37) 3) ครัวเรือนมีเงินเหลือเก็บออมไว้ใช้ในยามจำเป็น (ค่าเฉลี่ย = 4.31) 4) สมาชิกในครัวเรือนไม่เที่ยวเตร่นอกบ้าน (ค่าเฉลี่ย = 4.21) 5) สมาชิกในครัวเรือนต้องกู้เงินมาใช้จ่ายในครัวเรือน (ค่าเฉลี่ย = 3.89) 6) สมาชิกในครัวเรือนมีรายได้พอเพียงกับรายจ่าย (ค่าเฉลี่ย = 3.74) 7) สมาชิกในครัวเรือนไม่ซื้อหวย (ค่าเฉลี่ย = 3.70) และ 8) สมาชิกในครัวเรือนมีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย (ค่าเฉลี่ย = 3.63)

3) สมาชิกครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่ายโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49) จำนวน 1 ข้อ คือ สมาชิกในครัวเรือนสามารถจัดการรายรับให้เพียงพอกับรายจ่ายได้ (ค่าเฉลี่ย = 3.35)

5.1.7 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

5.1.7.1 มีปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี จำนวน 5 ตัวแปร คือ

1) แหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .034) จึงยอมรับข้อสมมติฐาน แต่ความสัมพันธ์นั้นอยู่ในระดับต่ำ ($r = .205$)

2) การรับข้อมูล/ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig. = .001) จึงยอมรับข้อสมมติฐาน แต่ความสัมพันธ์นั้นอยู่ในระดับต่ำ ($r = .331$)

3) การเข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .014) จึงยอมรับข้อสมมติฐาน แต่ความสัมพันธ์นั้นอยู่ในระดับต่ำ ($r = .237$)

4) การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้คำแนะนำ/ข้อเสนอแนะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig. = .018) จึงยอมรับข้อสมมติฐาน แต่ความสัมพันธ์นั้นอยู่ในระดับต่ำ ($r = .228$)

5) การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้รวมกลุ่มกันในชุมชนมีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig. = .000) จึงยอมรับข้อสมมติฐาน แต่ความสัมพันธ์นั้นอยู่ในระดับต่ำ ($r = .359$)

5.1.7.2 มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี จำนวน 5 ปัจจัย คือ 1) ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือน 2) การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้รวมกลุ่มกันภายในชุมชน 3) การเข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง 4) การรับฟังข้อมูลข่าวสารด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 5) การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งทั้ง 5 ปัจจัย นี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี ได้ ร้อยละ 22.4 (R-Square = .269, Adjusted R-Square = .224) โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

$$Y = 3.121 - .001671 X_1 + .053 X_2 + .023 X_3 + .117 X_4 + .279 X_5$$

พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี = 3.121 - .001671 (ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือน) + .053 (การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้รวมกลุ่มกันภายในชุมชน) + .023 (การเข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง) +

.117 (การรับฟังข้อมูลข่าวสารด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง) + .279 (การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง)

5.2 อภิปรายผล

ผู้วิจัยจะนำเสนอการอภิปรายผลการศึกษา ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนี้

5.2.1 พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวม สมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างสูงในทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปวัน มินรัชเรื่องเดช (2549: 102-111) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ” พบว่าการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ทศมนพร พุทธจันทร์ (2547: 60-63) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาข้าราชการจังหวัดราชบุรี” พบว่า ข้าราชการจังหวัดราชบุรีมีความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการรับรู้เนื้อหาสาระ ด้านการนำมาใช้ประโยชน์ และด้านการนำไปประยุกต์ใช้โดยภาพรวมอยู่ระดับค่อนข้างมาก นพพร เมธอนันต์กุล (2549: 84-90) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต: กรณีศึกษาเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับน้อย ดวงพร ศรีชัย (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหาร” พบว่า นักเรียนเตรียมทหารนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมไปปฏิบัติมาก ไพฑูรย์ พัชรอาภา (2547: 124-133) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความมั่นคงทางรายได้ของแรงงานภาคเกษตรกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: การศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกนิคมสร้างตนเองโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู” พบว่า แรงงานภาคเกษตรกรรมสามารถปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้ในระดับปานกลาง สกล พรหมสิน (2546: 98-105) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิต

ของประชาชนตำบลหงษ์เจริญ อำเภอท่าแพ จังหวัดชุมพร” พบว่า กลุ่มครัวเรือนตัวอย่างส่วนใหญ่มีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงระดับสูง มีคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง สันสกฤต มุณีโมไนย (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความรู้ ความเข้าใจและการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต: ศึกษากรณีนักศึกษาปริญญาโท ภาคพิเศษ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.23 (จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน) ส่วนใหญ่ร้อยละ 93.8 มีความรู้ ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับสูง ส่วนใหญ่มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับมาก

5.2.2 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์พบว่า จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี โดยใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation) ด้วยวิธีการของ Pearson (Pearson's Product Moment) พบว่า มีปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี จำนวน 5 ตัวแปร คือ

- 1) จำนวนกลุ่มที่สมาชิกในครัวเรือนได้รับการสนับสนุนให้รวมกลุ่มกันภายในชุมชนเพื่อปฏิบัติด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($r = .359$, Sig. = .000) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวารุณี ชินวินิจกุล (2549: 135-147) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนไม้เพียง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนไม้เรียงใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างง่าย โดยใช้ภาวะผู้นำและกระบวนการกลุ่ม กระบวนการถ่ายทอดความรู้ของชุมชนเป็นการให้ออกาสให้คนได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการยกระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์สาเหตุปัญหา ค้นหา และตัดสินใจกำหนดแผนในการแก้ไขปัญหาที่สามารถดำเนินการได้จริงโดยการสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้วยการพึ่งตนเอง ผู้นำชุมชนใช้กระบวนการขับเคลื่อนที่นำไปสู่การสร้างชุมชนแบบองค์รวมที่มีความหลากหลายและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทุกระบบต้องสอดประสานกัน การทำให้ยั่งยืนด้วยกระบวนการติดตามประเมินผลเป็นระยะ แล้วย่นมาหาข้อสรุปเพื่อนำไปดำเนินการต่อ เพื่อนำไปดำเนินการต่อไปหรือปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมกับเป้าหมาย ที่ตั้งไว้ กังสดาล อยู่เย็น (2544: 113-116) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “พลวัตชุมชนบ้านเปรี๊ตใน ภายใต้นแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียง” พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อลักษณะ

เศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ผู้นำ กระบวนการเรียนรู้ กลุ่ม องค์กร และการมีส่วนร่วมของประชาชน สังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญา เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจกับภาวะหนี้สิน และหน่วยงานจากภายนอกชุมชน มัลลิกา เขียวหวาน (2546: 132-151) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในเขตจังหวัดอ่างทองและพระนครศรีอยุธยา” พบว่า ปัจจัยภายนอกที่สนับสนุนการมีส่วนร่วม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงาน ผู้นำชุมชนและเครือข่ายกลุ่มอาชีพ วิชยุทธการณ วิระพันธ์ (2550: 135-140) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การดำเนินตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: ศึกษากรณีบ้านบัวงาม ตำบลสีบัวทอง อำเภอสว่างหา จังหวัดอ่างทอง” พบว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน การให้ความร่วมมือในกิจกรรมของหมู่บ้าน มีกระบวนการก่อเกิดกลุ่ม ความเข้มแข็งของกลุ่ม มีความศรัทธาในตัวแกนนำหมู่บ้าน และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ

2) จำนวนครั้งที่สมาชิกในครัวเรือนได้รับฟังข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่าง ๆ ($r = .331, \text{Sig.} = .001$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนพพร เมธีอนันต์กุล (2549: 84-90) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต: กรณีศึกษาเกษตรกรปลูกค้า ธ.ก.ส. อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการนำแนวทางปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับมาก คือ การนำมาใช้ประโยชน์ของชุมชน ส่วนด้านที่มีการนำแนวทางปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับน้อย คือ การรับรู้ในเนื้อหาสาระ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ และการนำมาใช้ประโยชน์ของตนเอง ปัจจัยที่มีผลต่อการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของเกษตรกรปลูกค้า ธ.ก.ส. ได้แก่ พื้นที่พักอาศัย อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจ การออมเงิน และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ศศิพรรณ บัวทรัพย์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ เพศ คณะที่ศึกษา และการรับรู้จากครอบครัว ทศมนพร พุทธจันทร์ (2547: 60-63) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาข้าราชการจังหวัดราชบุรี” พบว่า ข้าราชการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นชาย ช่วงอายุของข้าราชการ 31-40 ปี การดำรงตำแหน่งเป็นผู้ปฏิบัติ อายุการรับราชการ 11-19 ปี มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี รายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากหนังสือพิมพ์มากที่สุด ระดับความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการรับรู้เนื้อหาสาระ ด้าน

การนำมาใช้ประโยชน์ และด้านการนำไปประยุกต์ใช้โดยภาพรวมอยู่ระดับค่อนข้างมาก และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเจียรธิดา เหมพิพัฒน์ (2546: 81-84) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” พบว่า ปัจจัยที่ไม่มีผลในการศึกษา ประกอบด้วย ชั้นปีที่ศึกษา ผลการศึกษา อาชีพ และการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อัจฉรา ราชแก้ว (2550: 103-108) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง จังหวัดปทุมธานี” พบว่า ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพ ประสบการณ์การทำงาน และการรับรู้ข่าวสารข้อมูล ศศิพรธณ บัวทรัพย์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” พบว่า ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาที่จบก่อนเข้าศึกษา ภูมิสำเนา การรับรู้จากสื่อมวลชน และการรับรู้จากเพื่อน หรือผู้นำกลุ่ม ททัยรัตน์ อยู่รอด (2550: 67-71) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของพนักงานต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต กรณีศึกษา: บริษัท โจนส์ แลง ลาซาลล์ (ประเทศไทย) จำกัด” พบว่า ปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ไม่มีผลต่อทัศนคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สันสกฤต มุณีโมไนย (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความรู้ ความเข้าใจและการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต: ศึกษากรณีนักศึกษาปริญญาโท ภาคพิเศษ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์” พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต ได้แก่ เพศ รายได้ สถานภาพ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์ คือ อายุ อาชีพ และการรับรู้ข่าวสาร

3) จำนวนครั้งที่สมาชิกในครัวเรือนได้รับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($r = .237, \text{Sig.} = .014$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมัลลิกา เขียวหวาน (2546: 132-151) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในเขตจังหวัดอ่างทองและพระนครศรีอยุธยา” พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่เกษตรกรมีส่วนร่วมมี 6 กิจกรรม ได้แก่ การฝึกอบรม การดูงาน การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การประชุมสัมมนา การทำแปลงสาธิต และการเผยแพร่ความรู้ โดยระดับการมีส่วนร่วมรับรู้ รองลงไป ได้แก่ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมทำส่วนการมีส่วนร่วมคิดและร่วมประเมินผลนั้นมีน้อยถึงไม่มีเลย

4) จำนวนครั้งที่สมาชิกในครัวเรือนได้รับการสนับสนุนด้านการให้คำแนะนำ/ข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($r = .228, \text{Sig.} =$

.018) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมัลลิกา เขียวหวาน (2546: 132-151) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในเขตจังหวัดอ่างทองและพระนครศรีอยุธยา” พบว่า ปัจจัยภายนอกที่สนับสนุนการมีส่วนร่วม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงาน ผู้นำชุมชนและเครือข่ายกลุ่มอาชีพ ฅานิฎา ศรีสิทธิชัยสกุล (2550: 109-116) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ทัศนะของพัฒนาการอำเภอต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน: กรณีศึกษากรมการพัฒนาชุมชน” พบว่า ปัจจัยที่มีทัศนะของพัฒนาการอำเภอในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนและการร่วมมือจากหน่วยงานอื่น โดยหน่วยงานที่พัฒนาการอำเภอให้ความสำคัญมาก คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรประชาชนและภาคประชาชน และให้ความสำคัญปานกลาง ได้แก่หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ วิชญศากรณ์ วีระพันธ์ (2550: 135-140) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การดำเนินตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: ศึกษากรณีบ้านบัวงาม ตำบลสีบัวทอง อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง” พบว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน การให้ความร่วมมือในกิจกรรมของหมู่บ้าน มีกระบวนการก่อเกิดกลุ่ม ความเข้มแข็งของกลุ่ม มีความศรัทธาในตัวแกนนำหมู่บ้าน และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ

5) จำนวนสื่อ/แหล่งที่สมาชิกในครัวเรือนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($r = .195, \text{Sig.} = .040$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปวัน มีนรักษ์เรืองเดช (2549: 102-111) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ” พบว่าการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยปัจจัยที่มีผลต่อการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ประกอบด้วย ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่จบการศึกษา อาชีพ ตำแหน่งทางสังคม ประเภทของช่องทางารรับสื่อ ลักษณะของสื่อที่รับเป็นประจำ การรับรู้เกี่ยวกับโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ และการปฏิบัติตามโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ สันสกฤต มุณีโมไนย (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความรู้ ความเข้าใจและการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต: ศึกษากรณีนักศึกษาปริญญาโท ภาคพิเศษ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์” พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต ได้แก่ เพศ รายได้ สถานภาพ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์ คือ อายุ อาชีพ และการรับรู้ข่าวสารทศมนพร พุทธจันทร์ (2547: 60-63) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาข้าราชการจังหวัดราชบุรี” พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากหนังสือพิมพ์มากที่สุด ระดับการความคิดเห็นในการดำเนิน

ชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการรับรู้เนื้อหาสาระ ด้านการนำมาใช้ประโยชน์ และด้านการนำไปประยุกต์ใช้โดยภาพรวมอยู่ระดับค่อนข้างมาก ศศิพรรณ บัวทรัพย์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ เพศ คณะที่ศึกษา และการรับรู้จากครอบครัว นพพร เมื่อนันต์กุล (2549: 84-90) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต: กรณีศึกษาเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ได้แก่ พื้นที่พักอาศัย อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจ การออมเงิน และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประวุฒิ ละครราช (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มผลิตผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตจังหวัดยโสธร” พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่ม ได้แก่ สถานภาพสมรส การศึกษา ความชัดเจนในวัตถุประสงค์ การจัดโครงสร้างขององค์กร เทคนิคในการบริหาร การพึ่งตนเองของกลุ่ม และการสนับสนุนขององค์กรหนุต่าง ๆ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิพรรณ บัวทรัพย์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” พบว่าปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาที่จบก่อนเข้าศึกษา ภูมิลำเนา การรับรู้จากสื่อมวลชน และการรับรู้จากเพื่อน หรือผู้นำกลุ่ม

5.2.3 ปัจจัยที่ไม่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี

ผลการวิจัยพบว่า อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน การดำรงตำแหน่งในชุมชนของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน รายได้รวมของครัวเรือน รายจ่ายรวมของครัวเรือน ภาวะเงินออมของครัวเรือน ภาวะหนี้สินของครัวเรือน การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การศึกษาดูงานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การมีโอกาสศึกษาดูงานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การมีโอกาสร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การมีโอกาสเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านงบประมาณ การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านวัสดุ การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านอุปกรณ์ การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านกำลังใจ/ค่ายก๋องชมเซย การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้รางวัล การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการให้เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับครัวเรือนอื่นนอกชุมชน ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดลพบุรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอียรธิดา เหมพิพัฒน์ (2546: 81-84) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” พบว่า ปัจจัยที่ไม่มีผลในการศึกษา ประกอบด้วย ชั้นปีที่ศึกษา ผลการศึกษา อาชีพ และการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นพพร เมธื่อนันต์กุล (2549: 84-90) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต: กรณีศึกษาเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. อำเภอกันทรวิชัยบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์” พบว่า ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของเกษตรกรลูกค้าธ.ก.ส. ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส และหนี้สิน ศศิพรรณ บัวทรัพย์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” พบว่า ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาที่จบก่อนเข้าศึกษา ภูมิลาเนา การรับรู้จากสื่อมวลชน และการรับรู้จากเพื่อน หรือผู้นำกลุ่ม ประวุฒิ ละครราช (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มผลิตผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตจังหวัดยโสธร” พบว่า ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่ม ได้แก่ อายุ และรายได้ของครอบครัวต่อปี หทัยรัตน์ อู่อรอด (2550: 67-71) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของพนักงานต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต กรณีศึกษา: บริษัท โจนส์ แลง ลาซาลล์ (ประเทศไทย) จำกัด” พบว่า ปัจจัยด้านอื่นๆ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่มีผลต่อทัศนคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต อัจฉรา ราชแก้ว (2550: 103-108) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง จังหวัดปทุมธานี” พบว่า ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพ ประสบการณ์การทำงาน และการรับรู้ข่าวสารข้อมูล และฉานัญญา ศรีสิทธิชัยสกุล (2550: 109-116) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของพัฒนาการอำเภอต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน: กรณีศึกษากรมการพัฒนาชุมชน” พบว่า ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อทัศนคติของพัฒนาการอำเภอในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อัตรา

เงินเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และการรับรู้ปัญหาของชุมชน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของปวัน มีนรัชต์เรื่องเดช (2549: 102-111) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ” พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ประกอบด้วย ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่จบการศึกษา อาชีพ ตำแหน่งทางสังคม ประเภทของช่องทางการรับสื่อ ลักษณะของสื่อที่รับเป็นประจำ การรับรู้เกี่ยวกับโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ และการปฏิบัติตามโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ประวูฒิ ละครราช (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มผลิตผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตจังหวัดยโสธร” พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มได้แก่ สถานภาพสมรส การศึกษา ความชัดเจนในวัตถุประสงค์ การจัดโครงสร้างขององค์กร เทคนิคในการบริหาร การพึ่งตนเองของกลุ่ม และการสนับสนุนขององค์กร หนูนต่าง ๆ สมเศียร จันท์หล้า (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “บทบาทของชุมชนในการจัดการโครงการเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลฝายกวาง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา” พบว่า ประชากรในชุมชนมีความเห็นว่าโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเพียงแนวทางที่สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของชุมชนได้ ชุมชนมีความเป็นอิสระในการจัดการโครงการจากภาครัฐ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลหรือภาครัฐได้นำนโยบายมาเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมโดยให้ชุมชนเป็นผู้คิด ผู้ทำเองผลสำเร็จของผลงานจึงเกิดจากชุมชน ปัจจัยส่วนบุคคลทำให้เกิดความแตกต่างในความเป็นอิสระในการจัดการโครงการเศรษฐกิจแบบพอเพียง คือ อาชีพ รายได้ เพศ และระดับการศึกษา มัลลิกา เขียวหวาน (2546: 132-151) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในเขตจังหวัดอ่างทองและพระนครศรีอยุธยา” พบว่า ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เวลาว่าง ตำแหน่งทางสังคม ศักยภาพส่วนบุคคล ความต้องการบริการจากรัฐ เจตคติ กิจกรรมการเกษตร และทรัพยากรที่มีอยู่ การเปิดรับข่าวสาร อัจฉรา ราชแก้ว (2550: 103-108) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง จังหวัดปทุมธานี” พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง จากการทดสอบสมมติฐานได้แก่ ความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครวัเรือน ศึกษากรณีจังหวัดลพบุรี สรุปข้อเสนอแนะได้ดังนี้

- 1) ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกในครัวเรือนได้รับการสนับสนุนให้รวมกลุ่มกันภายในชุมชนเพื่อปฏิบัติด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มากขึ้น
- 2) ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกในครัวเรือนได้รับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มากขึ้น
- 3) เจ้าหน้าที่ของรัฐควรให้การสนับสนุนแก่สมาชิกในครัวเรือนด้านการให้คำแนะนำ/ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มากขึ้น
- 4) ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสื่อต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะโทรทัศน์
- 5) ควรส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกในครัวเรือนลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว ทำน้ำสกัดชีวภาพ เป็นต้น ซึ่งครัวเรือนสามารถจะทำได้เองหรือรวมกลุ่มกันขึ้น นอกจากจะช่วยลดต้นทุนแล้วก็อาจจะเป็นการเพิ่มรายได้สู่ครัวเรือนอีกด้วย

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน กรณีครัวเรือนที่ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จังหวัดลพบุรี ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาเปรียบเทียบกับครัวเรือนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นครัวเรือนต้นแบบ เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กนิษฐา ถาวรกิจ. 2538. การศึกษา ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ ด้าน การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณี เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านคนพิการในที่ทำ การประชาสงเคราะห์จังหวัด. ปริญญาโทปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กรมการศาสนา. 2549. แผนพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: อรุณ สยามพิมพ์.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2539. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการพัฒนา การเกษตรไทย. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางเศรษฐกิจของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. 2547. กรอบแนวคิดทางทฤษฎี เศรษฐศาสตร์ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักงานสำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ก้อง อ้นชำนาญ. 2548. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างเสริมการเรียนรู้ระดับกลุ่ม เพื่อการพัฒนา องค์การแห่งการเรียนรู้: กรณีศึกษาสายกิจกรรมชุมชน ธนาคารอสมสิน สำนักงานใหญ่. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กั้งสตาล อยู่เย็น. 2544. พลวัตชุมชนบ้านเป็ดในภายใต้แนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกษม วัฒนชัย. 2545. การปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ.
- โกวิทย์ พวงงาม และ อีรีเดช ฉายอรุณ. 2544. รายงานการวิจัยเรื่องความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของ ประชาชนในการมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คณะกรรมการสตรี. 2531. โครงการพัฒนาการศึกษาเพื่อชุมชน. กรุงเทพฯ: เม็ดทรายพริ้นติ้ง.
- คณะอนุกรรมการการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ. 2547. นานาคำถามเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2550. คู่มือชุดปฏิบัติการระดับตำบลในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง
จังหวัดลพบุรี. กรุงเทพฯ: บางกอกบล็อก.
- จริยวัตร คมพัยค์ม์. 2531. แรงสนับสนุนทางสังคม: มโนทัศน์และการนำไปใช้. วารสารพยาบาล
ศาสตร์. 6(2): 96-106.
- จักรกฤษ เครือสุนทรวานิช. 2540. ความรู้และความตระหนักของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจในการ
ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม: ศึกษาเฉพาะกรณีกองบังคับการตำรวจนครบาลพระ
นครเหนือ. ปรินญาณินพนธ์ปริญญุมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จำนง พรายแถมแซ. 2535. เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กับการสอนซ่อมเสริม
(ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- จิตรา เจริญภัทรเกสซ์. 2537. การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวต่อผู้ป่วยเอดส์เต็มขั้น: ศึกษา
เฉพาะกรณีครอบครัวของผู้ป่วยเอดส์เต็มขั้น โรงพยาบาลบำราศนราดรุ. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เฉลา ประเสริฐสังข์. 2542. จิตวิทยาการเรียนการสอน. จันทบุรี: สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี.
- เฉลียว บุรีภักดี. 2520. รายงานผลการวิจัยเรื่อง ลักษณะของครูที่ดี. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์
กรมการฝึกหัดครู.
- ชม ภูมิภาค. 2516. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชัยยง ขามรัตน์. 2523. เจตคติของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาเอกสุขศึกษา.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชัยฤทธิ์ โพธิ์สุวรรณ. 2541. รายงานการวิจัยเรื่อง ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการชี้แนะตนเองของ
ผู้เรียนผู้ใหญ่ของกิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่บางประเภท. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ชินสัคค สุวรรณอัจฉริย. 2549. เครือข่ายทางสังคม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. 2527. การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ:
โอเดียนสโตร์
- เชียรศรี วิวิธสิริ. 2527. จิตวิทยาการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ: กองวิชาการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณานิฎา ศรีสิทธิชัยสกุล. 2550. ทักษะของพัฒนาการอำเภอต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่
การแก้ปัญหาความยากจน: กรณีศึกษากิจกรรมพัฒนาชุมชน. ภาคนิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทิตยา สุวรรณชะฎ. 2520. ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรม. วารสารสถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์. (ตุลาคม): 602-603.

- ทิตยา สุวรรณะชญ. 2527. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2518. อิทธิพลของสังคมต่อทัศนคติของวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524. จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ดวงพร ศรีชัย. 2550. การศึกษาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวัลย์ มาศจรัส. 2550. Model การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- ทรงชัย ตียนานนท์. 2542. การศึกษาทัศนคติของเกษตรกรในการสร้างความมั่นคงทางรายได้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทวีศักดิ์ นพเกษร. 2545. วิกฤตเกษตรกร: วิกฤตสังคมไทยสู่ทางรอดในโลกใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. พิษณุโลก: สถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน.
- ทศมนพร พุทธจันทร์. 2547. ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาข้าราชการจังหวัดราชบุรี. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทิตานา แคมมณี. 2545. กระบวนการเรียนรู้: ความหมาย แนวทางการพัฒนา และปัญหาข้อใจ. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ธัญญา ศรีนงนุช. 2540. การประยุกต์ความรู้ทางการสังคมสงเคราะห์ในงานคุ้มครองผู้บริโภค กรมคุ้มครองผู้บริโภค กระทรวงยุติธรรม. ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธารกมล อนุสิทธิ์ศุภการ. 2540. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรมการเผชิญความเครียดกับความเครียดในบทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลศูนย์ กระทรวงสาธารณสุข. ปริญญาโทมหาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรวิทย์ เอกะกุล. 2549. การวัดเจตคติ. อุบลราชธานี: วิทยาออฟเซตการพิมพ์.
- ธีระพงษ์ แก้วทวงษ์. 2544. กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคมประชาสังคม. ขอนแก่น: ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาการสาธารณสุขมูลฐาน.
- ธีรธิดา เหมพิพัฒน์. 2546. ความคิดเห็นของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นพพร เมธีอนันต์กุล. 2549. การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต: กรณีศึกษาเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- น้ำทิพย์ วิภาวิน. 2547. การจัดการความรู้กับคลังความรู้. กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พรินติ้งแมสโปรดักส์.

- นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2544. มิติทางวัฒนธรรมในยุคเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2537. การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธ์. 2535. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: เจริญผล.
- บุญเยี่ยม ตระกูลวงศ์. 2528. สังคมวิทยาการแพทย์. กรุงเทพฯ: จรูญการพิมพ์.
- ประพิศ จำรูญพานิชย์กุล. 2536. ความรู้ ทักษะคติ และเจตนา เชิงพฤติกรรมต่อการประกันสังคมประกันตนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก).
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2526. ทักษะคติ การวัด การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ประยูร วงศาจันทร์. 2536. เจตคติต่อการเมืองของครูประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประวดี ละครราช. 2544. ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มผลิตผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตจังหวัดยโสธร. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประเวศ วะสี. 2535. องค์การชุมชนกับกระบวนการเรียนรู้ของประชาชน: หัวใจของการพัฒนา. รวมบทความวิชาการพัฒนาสังคม: แนวคิดและปฏิบัติการ.
- ประเวศ วะสี. 2542. เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม: แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- ประเวศ วะสี. 2545. เครือข่ายแห่งปัญญา. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.
- ประเวศ วะสี. 2547. ปัญญาเพื่อการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ: สถาบันคลังสมองชาติ.
- ปราณี ทองคำ. 2539. เครื่องมือวัดทางการศึกษา. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปวัน มีนรัชเรื่องเดช. 2549. การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พรธิดา วิเชียรปัญญา. 2547. การจัดการความรู้: พื้นฐาน และการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: ธรรมกมลการพิมพ์.
- พรพิไล เลิศวิชา. 2532. ศีรีวง จากไพร่หนีนายถึงธนาการแห่งขุนเขา. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- พรสุดา กิตา. 2544. ความรู้ความเข้าใจและเจตคติของนายจ้างในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีต่อกฎหมายแรงงานขั้นพื้นฐาน. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- พระมหาประทีป พรหมสิทธิ์. 2545. การศึกษาวิเคราะห์เชิงปรัชญาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พวงเพ็ญ ชุณหปราณ. 2539. รายงานการวิจัยเรื่องความต้องการการสนับสนุนของผู้ดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวี ในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- พันธุ์บุญย์ ทองสังข์. 2549. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับกลยุทธ์การจัดการองค์การในสภาวะวิกฤต กรณีศึกษา: ชุมพร คาบาน่า รีสอร์ท. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พิมพ์ิกา จันทไทย. 2550. การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ พัชรอาภา. 2547. ความมั่นคงทางรายได้ของแรงงานภาคเกษตรกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: การศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกนิคมสร้างตนเองโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพศาล หวังพานิช. 2526. การวัดผลการเรียน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ภารดี นามวงศ์. 2539. การปรับตัวของสตรีชนบทที่เข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม: ศึกษาเฉพาะกรณีแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เขตสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- มดิชนรายวัน. 2551 (30 ธันวาคม). ละโว้ลุย แก้มลิง-เกษตรทฤษฎีใหม่: 9.
- มนตรี จุฬาวัดนทล. 2537. ระบบการวิจัยและพัฒนาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- มัลลิกา เขียวหวาน. 2546. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในเขตจังหวัดอ่างทองและพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มาลี ทวีภูมิอมร. 2543. ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของประชาชนในภาคกลางเกี่ยวกับสมุนไพรและการแพทย์แผนไทย. กรุงเทพฯ: พี.เพรส.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. 2540. การวัดผลและการสร้างแบบสอบถามผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รพีพรรณ เรืองเดชอนันต์, ฉวี เบาทรวง และสุพิศ รุ่งเรืองศรี. 2540. ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการตั้งครุฑ การสนับสนุนทางสังคม และสัมพันธภาพกับทารกในครรภ์ของหญิงตั้งครุฑแรก. พยาบาลสาร. 24(2) (มกราคม-มีนาคม 2540): 59-77.

- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. 2548. พฤติกรรมองค์การ: แบบทดสอบ&การประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: เพชรจรัสแห่งโลกธุรกิจ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิชเคชั่นส์.
- ราตรี บุรุษรัตนพันธุ์. บรรณาธิการ. 2542. ทฤษฎีใหม่ในหลวง: ชีวิตที่พอเพียง. กรุงเทพฯ: ร่วมด้วยช่วยกัน.
- วรพจน์ สิงห์น้อย. 2549. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนรู้ด้วยระบบ E-Learning: กรณีศึกษาธนาคารกสิกรไทย. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วรรณิ ลิ้มอักษร. 2541. จิตวิทยาการศึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วันวิสา เกิดพุ่ม. 2549. การศึกษาการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้: กรณีศึกษาศูนย์กสิกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง จังหวัดชลบุรี. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วรุณี ชินวินิจกุล. 2549. กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนไม้เพียง อำเภอลำปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิษณุศกรณ์ วีระพันธุ์. 2550. การดำเนินตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: ศึกษากรณีบ้านบัวงาม ตำบลสีบัวทอง อำเภอสว่างหา จังหวัดอ่างทอง. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2530. พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. กรุงเทพฯ: ธเนศวรการพิมพ์.
- วิชัย รูปขำดีและคนอื่นๆ. 2546. โครงการสร้างสรรค์พลังแผ่นดิน: กรณีศึกษาเกษตรกรรมยั่งยืน. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพัฒนาไท.
- วินัย สุปินะ. 2544. การดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียงเฉลิมพระเกียรติของกรมพัฒนาชุมชนในจังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วิมลวรรณ ศิริวงศ์. 2547. การสนับสนุนทางสังคมและการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ: กรณีศึกษาโรงพยาบาลเมืองจະเซียงเทรา. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศรี สิมิตชาติ. บรรณาธิการ. 2542. เศรษฐกิจพอเพียง. มูลนิธิชัยพัฒนา. 3 (สิงหาคม): 47-53.
- ศศิพรพรรณ บัวทรัพย์. 2547. ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- ศักดิ์ชัย คำชู. 2550. การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กร: ศึกษากรณีศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านบึง. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์.
- ศุภกนิษฐ์ พลไพรินทร์. 2540. เทคนิคการประมวลผล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แพรวพิทยา.
- สกล พรหมสิน. 2546. ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลหงษ์เจริญ อำเภอกำแพงะ จังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สงวนศรี วิรัชชัย. 2527. จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัทศึกษาพร.
- สนธยา พลศรี. 2550. เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมบูรณ์ พรหมนาภพ และชัยโรจน์ ชัยอินคำ. 2518. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สมยศ ปัดน้อย. 2548. ความสัมพันธ์ระหว่างเวลาในการปฏิบัติงานกับรูปแบบการเรียนรู้ของพนักงาน: กรณีศึกษาฝ่ายการตลาดซินค้าและไปรษณีย์ภัณฑ์ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน). ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์.
- สมเศียร จันท์หล้า. 2544. บทบาทของชุมชนในการจัดการโครงการเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลฝายกวาง อำเภอยะยา จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สยาม บุญสม. 2542. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามนโยบายเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง: อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์.
- สหทัย พลปัดพี. 2548. การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สันสกฤต มณีโมไนย. 2551. ความรู้ ความเข้าใจและการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต: ศึกษากรณีนักศึกษาปริญญาโท ภาคพิเศษ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์.
- สายน้ำผึ้ง รัตนงาม. 2547. ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาสมาชิกเสถียรธรรมสถาน. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2549. เศรษฐกิจพอเพียง ร่วมเรียนรู้ สานต่อ ขยายผล. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พุทธศักราช 2545-2549. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พุทธศักราช 2550-2554**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. 2548. **สมุดบันทึกเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.
- สำนักงานพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2547. **เศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: สำนักงานพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.
- สำนักราชเลขาธิการ. 2541. **ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ปีพุทธศักราช 2540**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักราชเลขาธิการ. 2542. **ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ปีพุทธศักราช 2541**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สิทธิเดช นิลสัมฤทธิ์ และมนตรี เกิดมีมูล. 2550. **รายงานการวิจัยการดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล**. กรุงเทพฯ: ทิพนตร์การพิมพ์.
- สุกัญญา วิบูลย์พานิช. 2536. **อัตมโนทัศน์และการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของคนพิการ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม. 2520. **จิตวิทยาพัฒนาการ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชา จันทร์เอม. 2527. **จิตวิทยาพัฒนาการ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุณีย์ ธีดากร. 2542. **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏพระนคร.
- สุนทร กุลวัฒน์วรพงศ์. 2544. **ตามรอยพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง-ทฤษฎีใหม่**. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- สุปราณี นาคแก้ว. 2541. **เจตคติของบุคลากร สาย ข และสาย ค ของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุพัตรา ชาติบัญญัติชัย. 2548. **กระบวนการเรียนรู้ แนวคิด ความหมาย และบทเรียนในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.).
- สุภาภรณ์ จันทร์พัฒนา. 2546. **ความรู้ความเข้าใจของข้าราชการที่มีต่อระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- สุเมธ ดันติเวชกุล. 2540. **แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.
- สุเมธ ดันติเวชกุล. 2541. **การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ**. มติชนสุดสัปดาห์. ฉบับที่ 6 (5 ธันวาคม 2541): 6.

- สุเมธ ตันติเวชกุล. 2544. เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรินใต้เบื้องพระยุคลบาท. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- เสน่ห์ จามริก. 2544. ฐานคิดสู่ทางเลือกใหม่ของสังคมไทย. กรุงเทพฯ: โครงการวิถีทรรศน์.
- เสรี พงศ์พิศ. 2548. ชุมชนเรียนรู้อยู่เย็นเป็นสุข. กรุงเทพฯ: พลังปัญญา.
- โสภณ สุภาพงษ์. 2547. โสภณ สุภาพงษ์ เลมอนฟาร์ม เส้นทางการศึกษาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง. สกูลไทย. 45(มิถุนายน): 70-71, 92.
- โสภารัตนาบดี. 2541. การพัฒนาเจตคติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยใช้กระบวนการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.
- ไสว บุญมา. 2543. เศรษฐกิจพอเพียง: ภูมิปัญญาชาติไทย. กรุงเทพฯ: พี เอ สี่ฟวิง.
- ทศย์รัตน์ อู่รอด. 2550. ทักษะของพนักงานต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต กรณีศึกษา: บริษัท โจนส์ แลง ลาซาลส์ (ประเทศไทย) จำกัด. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อนงค์ แซ่หู่. 2549. ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์: กรณีศึกษา ธนาคาร ช่อทอง และเชียงใหม่ คอร์ปอเรชั่น จำกัด. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อนันต์ ศรีหิรัญ. 2526. เจตคติของผู้ต้องขังทั่วไปในประเทศไทยที่มีต่อการปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อภิชัย พันธเสน. 2549. สังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อรศรี งามวิทยาพงศ์. 2549. กระบวนการเรียนรู้ในสังคมไทยและการเปลี่ยนแปลงจากยุคชุมชนถึงยุคพัฒนาความทันสมัย. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการจัดการทางสังคม.
- อรสุดา เจริญรัต. 2543. การเกิดขึ้นการดำรงอยู่และการปรับตัวของเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัจฉรา ราชแก้ว. 2550. การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง จังหวัดปทุมธานี. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อิสระ จิโนวัฒน์. 2547. ความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามต่อการเรียนรู้ตามแนวนโยบายการปฏิรูปการศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ จังหวัดยะลา. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อุทัย หิรัญโต. 2519. สังคมวิทยาประยุกต์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- อุบล นวัตกรรม. 2527. หลักการพยาบาลจิตเวช. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- แอนรมิตร พลนครเดช และปิยะพงษ์ โฉมทองดี. 2546. การเรียนรู้จากฐานการทำงาน **Work-Based Learning**. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- โอบาส นิติกิจไพบูลย์. 2547. การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินชีวิตของเกษตรกร กรณีศึกษา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการวนเกษตรของผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Allport, G. W. 1969. **Handbook of Social Psychology**. Massachusetts: Clark University Press.
- Bloom, B.S. 1956. **Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Education Goals; Handbook I, Cognitive Domain**. New York: McKay.
- Brant, P.A. and Weinert, C. 1985. **PRQ: Psychometric Update, Unpublished Manuscript**. Washington DC: University of Washington, School of Nursing.
- Cobb, S. 1976. Social support as moderate of life stress. **Psychosomatic Medicine**. 38(5): 300-301.
- Crow, L.D. and Crow, A. 1969. **Reading in Human Learning**. New York: McKay.
- Giffin, V.R. 1989. **Self-directed Learning: Theories**. In Titms, Colin J. (Ed.).
- Good, C.V. 1959. **Dictionary of Education**. New York: McGraw Hill.
- Hillgard, E. R. 1962. **Introduction to Psychology**. New York: Harcourt Brace and World.
- Jacobson, D.E. 1986. Tyler and timing of support. **Journal of Health Socio Behavior**. 27(11): 250-264.
- Kelman, H.C. 1967. **Attitude Theory and Measurement**. New York: Wiley.
- Knowles, M.S. 1975. **Self-directed Learning: A Guide for Learners and Teachers**. New York: Association Press.
- Mednick, Sarnoff A. 1964. **Learning**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Numally, J.C. 1978. **Psychometric Theory**. New York: McGraw Hill.
- Norbeck, J.S. 1981. The use of social support in clinical practice. **Journal Psychosocial Nursing and Mental Health Service**. 20(4): 47-52.
- Pender, N. J. 1987. **Health Promotion in Nursing Practice**. New York: Appleton-Century-Crofts.
- Robins, Stephen P. 1993. **Organizational Behavior**. New Jersey: Prentice-Hall.

- Thoits, P.A. 1982. Conceptual methodological and theoretical problems in studying social support as a buffer against life stress. **Journal of Health and Social Behavior**. 23(4): 145-159.
- Thurstone, L.L. 1968. **Attitude Theory and Measurement**. New York: Wiley.
- Weiss, R. 1974. The provision of social relationship. In R. Zick (ED.), **Doing unto Others**. New Jersey: Prentice Hall.
- Wikstrom, S. and Normann, R. 1994. **Knowledge and Value: a New Perspective on Corporate Transformation**. New York: Rutledge.
- Wollfolk, A.E. 1998. **Educational Psychology**. Boston: Allyn Bacon.

ภาคผนวก

แบบบันทึกการสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย
เรื่อง “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิต
ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน: ศึกษากรณีจังหวัดลพบุรี”

คำชี้แจง : แบบบันทึกการสัมภาษณ์ฉบับนี้ ประกอบด้วย 7 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลการดำเนินการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลครัวเรือน

ตอนที่ 3 การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 4 การสนับสนุนทางสังคม

ตอนที่ 5 ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 6 ทิศนคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 7 พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ขอขอบคุณในความกรุณาร่วมมืออย่างดียิ่ง มา ณ โอกาสนี้

นางสาวกานดา เตชะชั้นหมาก

นักศึกษาศาสนาบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิต้า)

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลการดำเนินการสัมภาษณ์

1. บ้านเลขที่.....หมู่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัดลพบุรี
2. ผู้ให้สัมภาษณ์ชื่อ.....
ให้สัมภาษณ์ในฐานะ 1. หัวหน้าครัวเรือน 2. ผู้แทนครัวเรือน
โดยเป็น.....ของหัวหน้าครัวเรือน
3. ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....
เริ่มให้สัมภาษณ์เวลา.....น. เสร็จสิ้นการให้สัมภาษณ์เวลา.....น.
4. ผู้สัมภาษณ์ชื่อ.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลครัวเรือน

1. หัวหน้าครัวเรือนของท่านอายุ.....ปี (นับอายุเต็ม)
2. ระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน
 1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 4. อนุปริญญา/ปวส.
 5. ปริญญาตรี 6. สูงกว่าปริญญาตรี

3. หัวหน้าครัวเรือนของท่านดำรงตำแหน่งในชุมชนต่อไปนี้หรือไม่ (เลือกตอบได้หลายข้อ)

1. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/สารวัตรกำนัน
 2. นายก อบต./รองนายก อบต. /สมาชิกสภา อบต./ที่ปรึกษานายก อบต.
 3. ประธาน/กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
 4. อาสาสมัครต่าง ๆ เช่น อสม. /อพช. /อปพร. เป็นต้น
 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)

4. ในครัวเรือนของท่านมีสมาชิก (รวมตัวท่าน) จำนวน.....คน

5. อาชีพหลักของครัวเรือนของท่าน คือ

1. ทำนา/ทำไร่/ทำสวน 2. เลี้ยงสัตว์
 3. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ 4. พนักงาน/รับจ้าง
 5. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว 6. อื่น ๆระบุ.....

6. ครัวเรือนของท่านมีรายได้รวมทุกคน

6.1 รายได้ประจำ ที่ได้อย่างต่อเนื่องเป็นประจำ

- 1) ทุกปี (เช่น ผลผลิตทางการเกษตร ดอกเบี้ย เป็นต้น) ปีละประมาณ บาท
 2) ทุกเดือน (เช่น ค่าจ้าง เงินเดือน เป็นต้น) เดือนละประมาณ บาท
 3) ทุกวัน (เช่น ขายผัก เป็นต้น) วันละประมาณ บาท

6.2 รายได้ที่ได้เป็นครั้งคราว ปีละประมาณ บาท

7. ครัวเรือนของท่านมีรายจ่ายรวมทุกคนทุกเรื่อง

7.1 รายจ่ายประจำ ที่ต้องจ่ายอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ

- 1) ทุกปี (เช่น ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ การเรียนของบุตรหลาน เป็นต้น) ปีละประมาณ..... บาท
 2) ทุกเดือน (เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าเช่า ค่าแก๊ส เป็นต้น) เดือนละประมาณ บาท
 3) ทุกวัน (เช่น ค่าอาหาร ค่าใช้จ่ายของบุตรหลานไปโรงเรียน เป็นต้น) วันละประมาณ บาท

7.2 รายจ่ายที่จ่ายเป็นครั้งคราว ปีละประมาณ บาท

8. ปัจจุบันครัวเรือนของท่านมีออมเงิน (จำนวนเงินออมคงเหลือในสมุดบัญชีธนาคาร กลุ่มออมทรัพย์ และอื่น ๆ) ประมาณ บาท

9. ปัจจุบันครัวเรือนของท่านมีภาวะหนี้สินหรือไม่จำนวนเท่าไร

1. ไม่มี
 2. มี

- 1) ในระบบ (เช่น ธนาคาร สหกรณ์ กลุ่ม/กองทุน เป็นต้น) จำนวน ประมาณ บาท
 2) นอกกระบบ (เช่น เจ้าแก้ว นายทุน แอร์ เป็นต้น) จำนวน ประมาณ บาท

ตอนที่ 3 การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- | | |
|--|--|
| <input type="checkbox"/> 1. โทรทัศน์ | <input type="checkbox"/> 2. วิทยุ |
| <input type="checkbox"/> 3. หนังสือพิมพ์ | <input type="checkbox"/> 4. นิตยสาร/วารสาร |
| <input type="checkbox"/> 5. อินเทอร์เน็ต | <input type="checkbox"/> 6. บุคคลในครอบครัวพูดให้ฟัง |
| <input type="checkbox"/> 7. อื่นๆระบุ..... | |

2. ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านได้เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยวิธีการต่างๆต่อไปนี้หรือไม่

2.1 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านได้รับฟังข้อมูล/ข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่างๆ

1. ไม่เคย 2. 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ 3. ตั้งแต่ 3 ครั้ง/สัปดาห์ ขึ้นไป

2.2 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านเข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ไม่เคย 2. เคย จำนวน.....ครั้ง

โดยส่วนใหญ่ได้เข้ารับการฝึกอบรมจาก

- | | |
|--|--|
| <input type="checkbox"/> 1. ในตำบลที่ท่านอยู่ | <input type="checkbox"/> 2. ในอำเภอที่ท่านอยู่ |
| <input type="checkbox"/> 3. ในจังหวัดที่ท่านอยู่ | <input type="checkbox"/> 4. ต่างจังหวัด |

2.3 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านศึกษาดูงานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ไม่เคย 2. เคย จำนวน.....ครั้ง

โดยส่วนใหญ่ได้ศึกษาดูงานจาก

- | | |
|--|--|
| <input type="checkbox"/> 1. ในตำบลที่ท่านอยู่ | <input type="checkbox"/> 2. ในอำเภอที่ท่านอยู่ |
| <input type="checkbox"/> 3. ในจังหวัดที่ท่านอยู่ | <input type="checkbox"/> 4. ต่างจังหวัด |

2.4 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ไม่เคย 2. เคย จำนวน.....ครั้ง

โดยส่วนใหญ่ผู้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาจาก

- | | |
|--|--|
| <input type="checkbox"/> 1. ในตำบลที่ท่านอยู่ | <input type="checkbox"/> 2. ในอำเภอที่ท่านอยู่ |
| <input type="checkbox"/> 3. ในจังหวัดที่ท่านอยู่ | <input type="checkbox"/> 4. ต่างจังหวัด |

2.5 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ไม่เคย 2. เคย จำนวน.....ครั้ง

โดยส่วนใหญ่ผู้มาเรียนรู้มาจาก

1. ในตำบลที่ท่านอยู่ 2. ในอำเภอที่ท่านอยู่
 3. ในจังหวัดที่ท่านอยู่ 4. ต่างจังหวัด

ตอนที่ 4 การสนับสนุนทางสังคม

1. การสนับสนุนให้ได้มีโอกาสในการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ การออม การพึ่งตนเอง เป็นต้น

1.1 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านได้รับโอกาสให้เข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ไม่เคย 2. เคย จำนวน.....ครั้ง

โดยส่วนใหญ่ได้รับโอกาสให้เข้ารับการฝึกอบรม/การอบรมเชิงปฏิบัติการในพื้นที่

1. ในตำบลที่ท่านอยู่ 2. ในอำเภอที่ท่านอยู่
 3. ในจังหวัดที่ท่านอยู่ 4. ต่างจังหวัด

1.2 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านได้รับโอกาสให้ศึกษาดูงานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ไม่เคย 2. เคย จำนวน.....ครั้ง

โดยส่วนใหญ่ได้รับโอกาสให้ศึกษาดูงานในพื้นที่

1. ในตำบลที่ท่านอยู่ 2. ในอำเภอที่ท่านอยู่
 3. ในจังหวัดที่ท่านอยู่ 4. ต่างจังหวัด

1.3 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านได้รับโอกาสให้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ไม่เคย 2. เคย จำนวน.....ครั้ง

โดยส่วนใหญ่ได้รับโอกาสให้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนที่มาจาก

1. ในตำบลที่ท่านอยู่ 2. ในอำเภอที่ท่านอยู่
 3. ในจังหวัดที่ท่านอยู่ 4. ต่างจังหวัด

1.4 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านได้รับโอกาสให้เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ไม่เคย 2. เคย จำนวน.....ครั้ง

โดยส่วนใหญ่ได้รับโอกาสให้เผยแพร่ความรู้กับคนที่มาจาก

1. ในตำบลที่ท่านอยู่ 2. ในอำเภอที่ท่านอยู่
 3. ในจังหวัดที่ท่านอยู่ 4. ต่างจังหวัด

2. การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือองค์กรต่างๆ ให้เกิดการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ การทำบัญชีครัวเรือน การออม การพึ่งตนเอง การรวมกลุ่มพึ่งกันเอง เป็นต้น

2.1 ในรอบปีที่ผ่านมา ครัวเรือนของท่านได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง

1. ไม่ได้รับ 2. 1-500 บาท 3. 501-1,000 บาท 4. 1,001-5,000 บาท
 5. 5,001ขึ้นไป

2.2 ในรอบปีที่ผ่านมา ครัวเรือนของท่านได้รับการสนับสนุนด้านวัสดุในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง -คิดเป็นมูลค่า

1. ไม่ได้รับ 2. 1-500 บาท 3. 501-1,000 บาท 4. 1,001-5,000 บาท
 5. 5,001ขึ้นไป

2.3 ในรอบปีที่ผ่านมา ครัวเรือนของท่านได้รับการสนับสนุนด้านอุปกรณ์ในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง -คิดเป็นมูลค่า

1. ไม่ได้รับ 2. 1-500 บาท 3. 501-1,000 บาท 4. 1,001-5,000 บาท
 5. 5,001ขึ้นไป

2.4 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านได้รับการสนับสนุนด้านการให้คำแนะนำ/ข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง

1. ไม่เคย 2. เคย จำนวน.....ครั้ง

2.5 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านได้รับการสนับสนุนด้านกำลังใจ/คำยกย่องชมเชยในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง

1. ไม่เคย 2. เคย จำนวน.....ครั้ง

2.6 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านได้รับรางวัลในการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจพอเพียง

1. ไม่ได้รับ 2. ได้รับ โดยเป็นรางวัลในระดับ

1. ชุมชน/ตำบล 2. อำเภอ 3. จังหวัด 4. ภาค 5. ประเทศ

2.7 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านได้รับการสนับสนุนให้รวมกลุ่มกันภายในชุมชนเพื่อปฏิบัติด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ไม่ได้รับ 2. 1 กลุ่ม 3. 2 กลุ่ม 4. 3 กลุ่ม 5. ตั้งแต่ 4 กลุ่มขึ้นไป

2.8 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านได้รับการสนับสนุนให้เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับครัวเรือนอื่นๆ ภายนอกชุมชนเพื่อปฏิบัติด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ไม่ได้รับ 2. ได้รับ โดยส่วนใหญ่เชื่อมโยงกับครัวเรือน
 1. ในตำบล 2. ในอำเภอ 3. ในจังหวัด 4. นอกจังหวัด

ตอนที่ 5 ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง: อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วให้ผู้ให้สัมภาษณ์เลือกตอบ ✓ ตามความรู้ความเข้าใจ

โดยอธิบายวิธีการเลือกตอบให้เข้าใจก่อน คือ

ถ้าแน่ใจว่าข้อความในข้อนั้น “เป็นความจริง” ให้เลือกตอบ “ใช่”

ถ้าแน่ใจว่าข้อความในข้อนั้น “ไม่เป็นความจริง” ให้เลือกตอบ “ไม่ใช่”

ถ้า “ไม่แน่ใจ” ว่าข้อความในข้อนั้น “เป็นความจริง” หรือ “ไม่เป็นความจริง” ให้เลือกตอบ “ไม่แน่ใจ”

ที่	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ
1	เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงชีวิตและปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ			
2	การพึ่งตนเองเป็นหลักการสำคัญตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง			
3	ทฤษฎีใหม่กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นคนละเรื่องไม่เกี่ยวกับกัน			
4	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางที่ไม่น้อยเกินไป (ไม่ตระหนี่) และไม่มากเกินไป (ไม่โลภ)			
5	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการปฏิบัติโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น			
6	การเตรียมตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งในหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง			
7	การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องใช้ความรอบคอบและระมัดระวังทั้งในการวางแผน และในการปฏิบัติ			
8	การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต			
9	การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต			
10	การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องใช้ความเพียรพยายามและความอดทน			

ตอนที่ 6 เจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง: อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วให้ผู้ให้สัมภาษณ์เลือกตอบ ✓ ตามความคิดเห็น

โดยอธิบายวิธีการเลือกตอบให้เข้าใจก่อน คือ

ถ้า “เห็นด้วย” กับข้อความในข้อนั้น โปรดเลือกตอบ “เห็นด้วย”

ถ้า “เฉย ๆ” กับข้อความในข้อนั้น โปรดเลือกตอบ “เฉย ๆ”

ถ้า “ไม่เห็นด้วย” กับข้อความในข้อนั้น โปรดเลือกตอบ “ไม่เห็นด้วย”

ที่	ข้อความ	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่เห็นด้วย
1	การน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตจะทำให้ประชาชนในทุกกระดับมีชีวิตที่ดีขึ้น			
2	การปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทำได้ยาก เพราะจะต้องพึ่งตนเองเป็นหลัก			
3	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการปฏิบัติเพื่อความตระหนี่			
4	การปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปเพื่อประโยชน์ของเราและครอบครัวเท่านั้น			
5	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต			
6	การปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น			
7	การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องใช้ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ จึงเหมาะสำหรับคนที่เรียนสูง ๆ เท่านั้น			
8	การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติเพราะมีผู้ปฏิบัติไม่สำเร็จมาแล้วจำนวนมาก			
9	การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องใช้ความพยายามและอดทน			
10	การปฏิบัติตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการปฏิบัติตามที่พระเจ้าอยู่หัวได้ชี้แนะไว้แล้ว ดังนั้นจึง ไม่จำเป็นต้องใช้สติปัญญา			

ตอนที่ 7 การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง: อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วให้ผู้ให้สัมภาษณ์เลือกตอบ ✓ ตามสภาพการดำเนินชีวิตจริง
ของผู้ให้สัมภาษณ์ทะเลสาบในครัวเรือน หรือของครัวเรือนในปัจจุบัน

1. ด้านอาหาร

1.1 ครัวเรือนของท่านปลูกพืชผักสวนครัวไว้รับประทานภายในครัวเรือน

1. ตลอดทั้งปี 2. เกือบตลอดปี 3. เฉพาะบางฤดู 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ได้ปลูก

1.2 ครัวเรือนของท่านมีอาหารรับประทานอย่างเพียงพอ

1. ทุกวัน 2. เกือบทุกวัน 3. เป็นบางวัน 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่พอทุกวัน

1.3 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านซื้ออาหารปรุงสำเร็จ(อาหารถุง/กล่อง) เพื่อรับประทาน

1. ทุกวัน 2. เกือบทุกวัน 3. เป็นบางวัน 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ซื้อ

1.4 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านเลือกซื้ออาหารที่มีอยู่ในท้องถิ่น/ชุมชน

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ซื้อ

1.5 ในกรณีที่สามารถหาอาหารที่มีอยู่ในท้องถิ่น/ชุมชน มารับประทานได้โดยไม่ต้องซื้อทำ เช่น ปลา ผัก ผลไม้ เป็นต้น ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านจะเลือกหามารับประทาน

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่หา

1.6 ครัวเรือนของท่านมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคอย่างเพียงพอ

1. ทุกวัน 2. เกือบทุกวัน 3. เป็นบางวัน 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่พอทุกวัน

1.7 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านเลือกอาหารที่สด ใหม่ สะอาด

1. ทุกมื้อ 2. เกือบทุกมื้อ 3. เป็นบางมื้อ 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ทำทุกมื้อ

1.8 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านรับประทานอาหารประเภทสุก ๆ ดิบ ๆ

1. ทุกมื้อ 2. เกือบทุกมื้อ 3. เป็นบางมื้อ 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่เลย

1.9 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านคำนึงถึงความอร่อยของอาหารมากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับจากอาหาร

1. ทุกมื้อ 2. เกือบทุกมื้อ 3. เป็นบางมื้อ 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

1.10 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านดื่มน้ำอัดลม/เครื่องดื่มบำรุงกำลัง

1. ทุกวัน 2. เกือบทุกวัน 3. เป็นบางวัน 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ดื่ม

2. ด้านการแต่งกาย

2.1 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านใช้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่เหมาะสมกับฐานะ

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

2.2 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านใช้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่เหมาะสมกับสภาพ

ภูมิอากาศ เช่น ใช้ผ้าบางๆ ในหน้าร้อน เป็นต้น

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

2.3 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านดัดแปลงเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเก่ามาใช้ประโยชน์

อื่นๆ เช่น ผ้าเช็ดรถ ผ้าซีริว เป็นต้น

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

2.4 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านนำเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่ชำรุดไปซ่อมแซมและนำกลับมาใช้อีก

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

2.5 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านเลือกซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่สามารถใส่ได้หลายโอกาส

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

2.6 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านใช้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่ตามภูมิปัญญาของ

บรรพบุรุษ เช่น ใช้ผ้าฝ้าย ผ้าทอมือ ผ้าย้อมสีธรรมชาติ เป็นต้น

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

2.7 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายตามแฟชั่น หรือสมัยนิยม

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

2.8 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านใช้วิธีการตากผ้ากลางแจ้งมากกว่าการปั่นด้วยเครื่องซักผ้า

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

2.9 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านรีดผ้าครั้งละมาก ๆ และรีดติดต่อกันจะได้ไม่เปลืองไฟ

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

2.10 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านเลือกซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เฉพาะช่วงที่ลดราคาเท่านั้น

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

3. ด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัย

3.1 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านจะเปิดไฟทิ้งไว้ แม้ไม่ได้ใช้ประโยชน์

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

3.2 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านปิดโทรทัศน์ เมื่อไม่มีคนดู

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

3.3 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านปิดก๊อกน้ำทันทีเมื่อเลิกใช้

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

3.4 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านตรวจสอบสภาพเครื่องใช้ภายในบ้านและซ่อมแซมเมื่อชำรุด

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

3.5 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านใส่ของแช่ในตู้เย็นมากจนแน่น

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

3.6 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านทำความสะอาดหลอดไฟเพื่อเพิ่มแสงสว่าง

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

3.7 ครัวเรือนของท่านปรับเปลวไฟในการใช้แก๊สให้เหมาะสม เพื่อไม่ให้สิ้นเปลือง

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

3.8 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านซักผ้าหรือล้างจานโดยการให้น้ำไหลผ่านตลอดเวลา

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

4. ด้านการดูแลรักษาสุขภาพ

4.1 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านทำงานจนเหงื่อออก หรือออกกำลังกาย

1. ทุกวัน 2. เกือบทุกวัน 3. เป็นบางวัน 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

4.2 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านนอนหลับ 6- 8 ชั่วโมง

1. ทุกคืน 2. เกือบทุกคืน 3. เป็นบางคืน 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

4.3 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านรับประทานอาหารที่เน้นพืชผักสมุนไพร

1. ทุกมื้อ 2. เกือบทุกมื้อ 3. เป็นบางมื้อ 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

4.4 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านตรวจสอบสุขภาพ

1. ทุกปี 2. เกือบทุกปี 3. เป็นบางปี 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่เคยตรวจ

4.5 เมื่อท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านเจ็บป่วยจะไปโรงพยาบาลหรือคลินิกหรือสถานีนามัยทันที

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

4.6 เมื่อท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านเจ็บป่วยเล็กน้อยจะใช้สมุนไพรภายในบ้านหรือชุมชนรักษาเบื้องต้นก่อน

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

4.7 เมื่อท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านเมื่อเจ็บป่วยจะซื้อยากินเอง

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

4.8 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านนำความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดูแลรักษาสุขภาพ

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

4.9 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านสูบบุหรี่

1. ทุกวัน 2. เกือบทุกวัน 3. เป็นบางวัน 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่สูบ/ดื่ม

4.10 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านดื่มหรือเสพของมีนเมาต่างๆ

1. ทุกวัน 2. เกือบทุกวัน 3. เป็นบางวัน 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่ดื่ม/เสพ

5. ด้านการประกอบอาชีพ

5.1 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านมีการประกอบอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน

1. ตลอดทั้งปี 2. เกือบตลอดปี 3. เฉพาะบางฤดู 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่ได้ทำ

5.2 ครัวเรือนของท่านลดต้นทุนการเกษตรโดยใช้แรงงานในครัวเรือน หรือแรงงานคนและสัตว์แทนเครื่องจักร

1. เป็นประจำ 2. บ่อยครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

5.3 ครัวเรือนของท่านปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ จนมีผลผลิตไว้บริโภค หรือจำหน่ายได้

1. ตลอดทั้งปี 2. เกือบตลอดปี 3. เฉพาะบางฤดู 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่ได้ทำ

5.4 ครัวเรือนของท่านมีการจ้างแรงงานในการประกอบอาชีพ เช่น จีดยา หวานเมล็ดพันธุ์ เก็บเกี่ยวผลผลิต เป็นต้น

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

5.5 ครัวเรือนของท่านได้จัดพื้นที่ดินให้มีแหล่งน้ำเพียงพอในการผลิต

1. ตลอดทั้งปี 2. เกือบตลอดปี 3. เฉพาะบางฤดู 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

5.6 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษในการประกอบอาชีพ

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

5.7 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านนำความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการประกอบอาชีพ

1. ทุกครั้ง 2. เกือบทุกครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

5.8 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านได้เข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในการประกอบอาชีพ

1. เป็นประจำ 2. บ่อยครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

5.9 คริวเรือนของท่านใช้วิธีการทางชีวภาพในการผลิต เช่น ใช้น้ำสะเดา เหล้าขากบยาสูบ

ป้องกันแมลงศัตรูพืช เป็นต้น

1. เป็นประจำ 2. บ่อยครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

5.10 คริวเรือนของท่านใช้ปุ๋ยธรรมชาติ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำสกัดชีวภาพ ปุ๋ยพืชสด เป็น

ต้น ในการปลูกพืช

1. เป็นประจำ 2. บ่อยครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

6. ด้านเศรษฐกิจและการใช้จ่าย

6.1 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านมีรายได้พอเพียงกับรายจ่าย

1. เป็นประจำ 2. บ่อยครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่เพียงพอ

6.2 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านใช้จ่ายตามฐานะ

1. เป็นประจำ 2. บ่อยครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

6.3 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านมีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย

1. เป็นประจำ 2. บ่อยครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ได้ทำ

6.4 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านเที่ยวเตร่นอกบ้าน

1. เป็นประจำ 2. บ่อยครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่เคย

6.5 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านซื้อหวย (ทั้งลอตเตอรี่ บนดินและ/หรือใต้ดิน)

1. ทุกงวด 2. เกือบทุกงวด 3. เป็นบางงวด 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ซื้อ

6.6 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านมีการเล่นการพนันต่างๆ เช่น พนันฟุตบอล ไพ่ โก

ชน ปลากัด หรืออื่นๆ

1. เป็นประจำ 2. บ่อยครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่เล่น

6.7 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านซื้อของโดยคำนึงถึงความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต

มากกว่าตามกระแสโฆษณา

1. ทุกครั้ง 2. บ่อยครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

6.8 คริวเรือนของท่านมีเงินเหลือเก็บออมไว้ใช้ในยามจำเป็น

1. เป็นประจำ 2. บ่อยครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

6.9 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านมีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน

1. ทุกครั้ง 2. บ่อยครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

6.10 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านไม่สามารถจัดการรายรับให้เพียงพอกับรายจ่ายได้

1. ทุกเดือน 2. เกือบทุกเดือน 3. เป็นบางเดือน 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

6.11 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านสามารถใช้หนี้สินได้ตามกำหนด

1. ทุกครั้ง 2. บ่อยครั้ง 3. เป็นบางครั้ง 4. นาน ๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

6.12 ท่านและสมาชิกในครัวเรือนของท่านต้องกู้เงินมาใช้จ่ายในครัวเรือน

1. ทุกเดือน 2. เกือบทุกเดือน 3. เป็นบางเดือน 4. นานๆ ครั้ง 5. ไม่ใช่

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ ชื่อสกุล

นางสาวกานดา เตชะชั้นหมาก

ประวัติการศึกษา

ศึกษาศาสตร์บัณฑิต (เคมี)

เกียรตินิยมอันดับสอง

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปีที่สำเร็จการศึกษา 2548